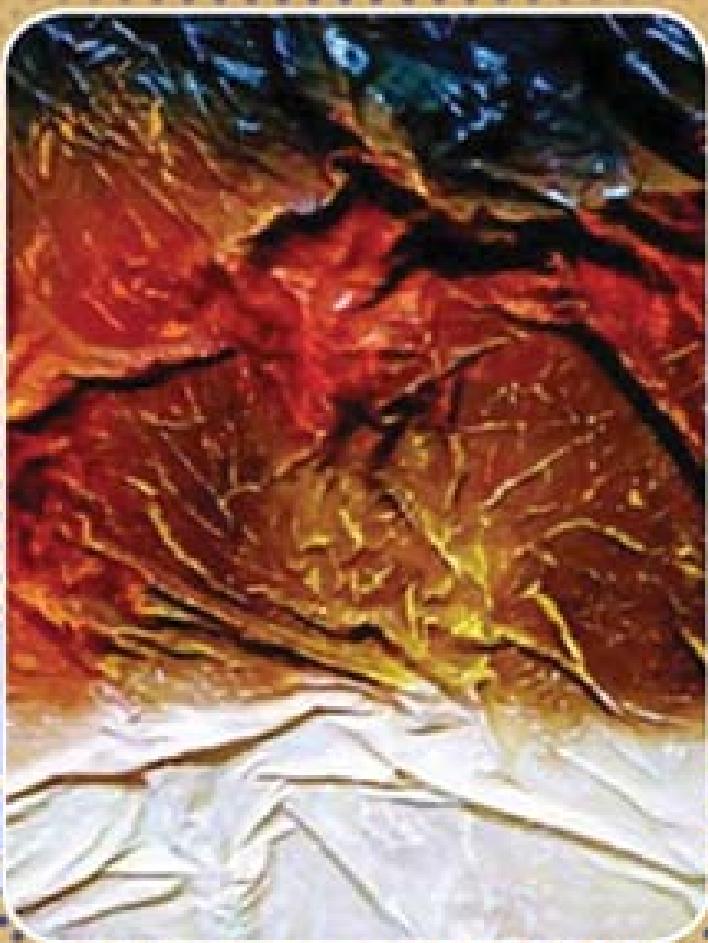

ئەممەد قەرەنلى

رۇيپارىت راڭىن

رۇھان

مەۋاپىمىنىڭ
كتېرى

رۇيیارى را قىنا

هـوـاـنـمـهـيـ كـبـرـيـ

رویاری را قینا

نه حمه د قمه رهنى
کېلىپ

ھەولىر 2022

كتىب: روبياري رافينا

نثيسكار: ئەممەد قەرهنى

جۇرى بابهى: رۆمان

تابلويا بەرگى: سيروان شاكر

ديزايينا بەرگى و ناھەرقى: عوسمان پىراداود

چاپخانه و سالا چاپى: چاپخانه يا فەرەج پرينتينگ / 2022

ھەزمارا سپاردى: لە بەرىۋە به رايەتىي گشتىيى كتىبخانە گشتىيەكان ژمارەي سپاردى

985(2022)ي سالى پىىدواوه.

ھەزانىمەي كتىب

1

ئىقشارىيەكا درەنگ ژرۇزەكا دەستپىيەكا هەيقا نىسانى، ئەو ترۆمبىللا پىـ هاتىم، ل رەخ گوندەكى راوهستا و شۆفييرى گۆتى: كا ئەو مامۆستايى ل گۇندى پاقىينا دەيىتە خوارى؟ ئەوى گۆتنا ئاگەهداركىنەفەيى، ئەز ژىنى دەريايىا گەشتەكا پېرىدىان گەهاندەمە كەنارى قۇنانغەكا نۇى، كو باوهەنەكەم ژقۇنانغا چۈويى خۇھشىر بىت. ب مىشكەكى گوماناوى ۋە، من سەروبەرى ھاتنەخوارى كر و پەيابووم. شۆفيير ژى ھات تاشتىن من ژپاشىيا ترۆمبىلى ئىيانەدەرى و ھندەك دویرى جادەيى ل ئالىي كەندالى دانان و گۆتى: (ئەقە راقىنایە و گۇندى تو دچىيى ل پىشت ئەقى چىايى دەستى راستى يە، وەغەر خىربىت).

ئەو چوو و ئەز ل شوين خوه سنگەپى بuum. وەك كەسەكى دنيا نەدىتى، ل دۆر خوه نىپىم. من دىيت سىبەرا من چەند جاران ژبەژنا من درىڭىز بىت. ئەو سىبەر ھەتا ناقتهنگى ل سەررەخى جادەيى پاكىشابوو. نىقا دىكە خوه ب كەندالەكى خلولە ۋە سەرئەقراز قەشكەندىبۇو. دەرودفن و چاقىن من تىدا دىاربۇون. يەكم جارە، سىبەرا خوه يَا بەرجەستەكى دېيىم. ب هوىرى لى نىپىم. ئەقە راستە، يان چاقىن من رەشك و پىشكان دىكەن. من سەرى خوه لەلۋاند، ئەو دەرودفن نەلھىن. من خوه نىزىكىر، سىبەر كورت بۇو. سەرى من ژى مەزنەرەتلىك. من ھېشىتا خوه نىزىك كر. دېيىم سىبەر يَا منه، لى ئەو دېم و بچم رەھىن دارەكىنە، ب ئەوى كەندالى ۋە شۆرپىووينەقە. ئەو كەندال ژ شوين كىلبىن شۇفەلەكى ھاتبۇو داتراشىن. دىارە بەرى ھەيامەكى نەنیزىك، ئەوى شۇفەلى ژبۇ جادە ۋە كەندال چىايى بېرىيە و ئەو كەندال ل دويىش خوه ھېلىا. ئەقە ژى تاشتەكى ئاسايىيە ول ھەموو كرييارىن جادە ۋە كەرنان دا درست دىن. ئەوا بالكىش و ۋە جنقاندىم، رەھىن ئەوى دارى بۇون. ئەو چەوا

هه لاویستینه و ریشالوکین وان شوربیوینه قه. ژ تیهنا دا خوه تیک ئالاندینه. رهندگی وان ل بەر هەتاپی باقېش بۇويه. ئەز دزانم ئەو حەژ هەتاپی ناكەن. ئەركى وان ئەوه، خوه داهىلنه بن ئەردى و ئاقى بۆ قۆرم و تايىك و بەلگىن ماكا خوه هەلكىشىن. ئەوان چو جاران رۇناھىيا هەتاپى نەقىيادى، هەلبەت ئەو سېبەرا ژ هەتاپى ژى درست دېيت نەقىيەت. ئەزى شاش بۇوم، دەمى من ھزرکرى ئەۋىن دېمى من بەرجەستە دەن. مافى وانە كو چەھەرتا مەۋەقان نەقىيەت. نەا ئەو شەرمۇزارىن ماكا خوه نە، كو دەقى وان ناگەھتە ئاخى داكو خوارىن و ئاقى بۆ بىنېرن. ھەر چەندە ماكا وان پەھەكا ستۈر و خوه گرتىيە و تەنشتەكا وى ژى يا بىرىندارە و تىرلا خوه ئازار ھەنە، لى كويىر و دویر خوه د زكى كەندالى دا داهىلابۇو. ئەو ماكا بىرىندار شاخوينبەرا ب تىنى نەبۇو، بەلکو ل تەنشتىن وى چەند پەھىن دىكە يىن ژ ئەۋى بچوپىكتەر ژى دىياربۇون و وەك خېچەنگى د ئەردى دا چووبۇونە خوارى. چىدېيت گەلەكىن دىكە وەك وان، يان ژى مەزنەر دىيارنەبن و ژ ئالىي دىكە قە، د بن ئاخى دا ۋەشارتى بن. ئەو پەھىن داربەرۇويە كا كەقنان بۇون. ژيانا ئەوان رەھان دەروازەيە كا دەستخوھشە، كو ب پېيىا وان قە، بچىنە نېڭ نەيىن ئەقى سروشتى دا. ھەر كەسى گەرىيەن وان نەيىنيان فەكەتەقە، دى ب ساناھى ژ پويىدانىن سەر ئەردى ژى تىگەھىت. من ھەولدا، لى كارەكى ب ساناھى نەبۇو. ژ قۆرمى ئەۋى دارى نېرىم، كەقلىيغانكى وى يى ستۈر و شەقشەقبۇويى، نەيىن ئەن وان ژ كەند و كۆرىن دۆلا ئەمازوونى ئالۆزتر بۇون. ھندەك ئەقرازتر لى نېرىم، ژ ئەۋى قۆرمى چەندىن تايىكىن دىكە پاست و چەپ و تىزىھەروار ژى دەرچووبۇون. ھەر يەك ژ ئەوان تايىكان، ب سەرئى خوه جىھانە كا ژىندار و تىكئالزى بۇو. ئەوا ھەمو تايىك تىكەلکىش كرىن، كەسکە تارىيىا بەلگىن وان بۇو. ھەر بەلگەك پېيش چاھىن من ببۇو چاقەك. چەندىن ھەزار چاھان بەرى خوه ددا من. ئەوان تىشەكى بىيىدەنگ دگوت. باوهەنەكەم كەس زمانى بىيىدەنگى تىبگەھىت، ژىلى عاشقەكى دانايى ھەست نازك، كو دزانىت ئاقپىيەن چاھان قەخويىت، يان ئەو بىلمەتى بشىت دفن بلندىيىا مەمكىن قىچ

شروقەبکەت و هۆکارىن شۆربۇونا وان لېكبدەتەقە، يان ئەو بىرتىزى بكارىت
ھەقكىشەيىن ھەۋمارىن لەرزينا تىپلان شىتەل بکەت و د گەل لەرزينا لېقان
تىكەل بکەت... ئاخ ئەقە چ زمانەكى ئالۆز و گرېدار و سرتە. چەند جاران
من ھەولددادا ئەوى زمانى فيرېبىم. دىرسام نەكۈنىدا سەرنەكەقەم. من شىرەتا
دایكا خوه فەراموش كېبۇو، دەمما دەكتى: (كۆپى من خوه ژ شۇوللىن مەزن
نەدە پاش، تە ھىمەت ھەبىت و نەترسە، شۇول شىرە دەست بەھافىزى دى
بىتە پويىقى). ئەرى دايى! .. ئىرۇ كۆپى تە يى بوويە پويىقى، پويىقىيەكى
ھەموو فيلىن خوه ژېرىكىرىن و ژىلى كورى ھەۋاندىنى تىتەكى دى نازانىت،
ئەوى ژى ب جوانى بانادەت. باشە لاوكۇ چ كارى تە ب ۋەخونىدا پەھىن
دارى بۇو.. ئى باشە تە ئەو ۋەخونىدا” دى بۆچى سەرى خوه د نەيىنلىن
وئى راكەمى. مادەم تە نەيىنلىنى نەزانىن” دى بۆچى ل دويىق ۋەرپىزىدا خوارنا وان
چى و كانى ل كۈوفە دەھىت و چەوا چىدېت... دى بخۇ ئىرۇ بۇويە دىلى
ئەقان شەيتانىن كەسکىن ب ئاسمانى قە ھەلاؤيىسى... چەندىن ھەزار چاقىن
كەفتىنە سەرتە، يى د ئاقېرىن خوه داھىدى ھىدى تە دخەندقىن. كۆن
مشكىن ل تە بۇينە قەيسەرى. دى خوه فيرى نەيىنلىنى زمانى سروشتى و
ۋەخونىدا ھەستان كەى؟.. زمانى چ، فيرېبۇونا چ؟ ئەقە ھەموو ئالىكا سەر
دەراقى نە. بى مفانە و ھەوار كۈژن. تە نە ھىمەت تىتىدا مايە” نە شىيان.

من ئەو وانە وەرگەرت و ب دەست ۋالا خوه ژ نەيىنلىنى جىهانا ھاقىبۇونى
قەدزى. پەردا شانقىيا وئى راكىشا. ھىدى ھىدى خوه بۆ جىهانا پۇمانسىي
ۋەكىشا... من ب ھويىرىنى نېپە ئەوى بنەدارى، خەملەكا گەش و تايىك
بەلاقبۇويى ھەبوو، ھنداقى پاناقەكا سەركەندالى كېبۇو سىېبەر. وەى كۆ
جەھەكى خوهش بۇو، مەرقۇ چايەكا ئېڭارىيىان لى ۋەخوار بايە... راستە
جەھەكى خوهشە، لى سەروبەرلى من نەيى چا ۋەخوارنى و مىھقانداريايە. ئەز و
جەنتە و تۆربكى خوه، ل ئەقى ئېڭارى، ل سەر جادەيەكا چۆل و بىيەنگ
كەفتىنە. دەبىت چارەيەكى ل حالى خوه بکەم. دىزام چارەيَا ھەر حالەكى،

خوه د په‌ریں پرسیاره کی دا فه‌شارتییه. پرسیارا من ری د چه‌ندین هیلین راست و چه‌پ دا به‌لی بwoo. ب گازنده‌یه کا نیف په‌شیمانی څه، د دل دا ګوت: (هـتا هـوسـا درـهـنـگـی نـهـګـهـهـشـتـبـامـهـ؟ بـوـچـی من زـوـی نـهـدـاـبـوـ پـیـ).

من به‌رسـفـ څـیـ نـهـبـوـوـ، هـرـ هـنـدـ شـیـامـ، وـهـکـوـ مـاـرـمـیـلـوـکـیـ سـهـرـیـ خـوـهـ لـهـقـانـدـ وـوـهـسـاـ هـزـرـکـرـ، کـوـ ئـهـزـیـ چـارـهـنـقـیـساـ خـوـهـ دـهـاـقـیـژـمـهـ بـهـرـ پـیـنـ قـهـدـهـرـیـ. دـوـوـ پـیـنـگـاـفـانـ چـوـومـهـ پـاـشـ. جـهـنـتـهـ وـتـورـبـکـیـ خـوـهـ پـیـچـهـکـ وـیـقـهـتـرـ بـرـنـ وـدـ ئـهـوانـ هـزـرانـ دـاـ بـهـرـدـهـوـامـ بـوـومـ. هـمـوـوـ هـزـرـیـنـ منـ لـ دـوـرـ قـهـدـهـرـیـ دـزـقـرـپـیـنـ. ئـهـقـهـ یـهـکـمـ جـارـهـ، هـوـسـاـ بـ قـوـولـیـ دـ پـیـلـیـنـ وـیـ دـاـ بـهـرـثـیـرـ دـبـمـ. ګـهـهـشـتـمـهـ ئـهـوـیـ بـاـوـهـرـیـیـ: هـرـ کـهـسـهـکـ دـزـانـیـتـ، کـوـ قـهـدـهـرـ وـ بـیـ پـلـانـیـ خـوـشـکـنـ. ئـهـګـهـرـ قـهـدـهـرـیـ پـلـانـ هـبـنـ، ئـهـوـلـ دـهـرـقـهـیـ باـزـنـهـیـ تـیـگـهـهـشـتـنـاـ مـرـوـقـیـ نـهـ. ګـهـلـهـکـ جـارـانـ مـرـوـقـیـ رـیـ، پـلـانـیـنـ خـوـهـ بـیـنـ مـوـکـمـ، لـ دـهـرـقـهـیـ قـهـرـیـزـاـ قـهـدـهـرـیـ هـهـنـهـ. لـیـ نـهـدـوـیرـهـ بـهـهـلـنـگـقـیـتـ وـ دـیـسـانـ بـکـهـفـتـهـ دـ کـوـشاـ قـهـدـهـرـیـ دـاـ.

باـوـهـرـنـاـکـمـ قـهـدـهـرـ خـهـفـکـهـکـاـ فـهـشـارـتـیـ بـیـتـ، يـاـنـ بـهـخـتـ تـهـلـهـهـکـاـ نـهـیـنـیـ بـیـتـ وـلـ بـهـرـ خـهـلـکـیـ هـاـتـبـنـهـ څـهـدانـ. يـاـنـ رـیـ ژـیـانـ بـ خـوـهـ، زـهـقـیـیـهـکـاـ مـیـنـپـیـژـکـرـیـ بـیـتـ وـ ئـایـنـدـهـیـاـ مـرـوـقـانـ دـ وـهـغـهـرـهـکـاـ هـاـتـوـبـاتـیـ دـاـ بـیـتـ . ئـهـقـهـ نـهـتـنـیـ بـوـچـوـونـهـکـاـ ګـهـشـبـیـنـهـ، بـهـلـکـوـ منـ دـوـسـتـاـیـهـتـیـیـهـکـاـ کـهـقـنـ لـ ګـهـلـ قـهـدـهـرـاـ خـوـهـ هـهـیـهـ. پـیـکـهـفـتـ وـ هـهـدـرـبـوـونـ وـ نـهـهـنـگـاـفـیـنـ وـیـ رـیـ باـشـ نـاـسـدـکـمـ. ئـهـقـهـ ژـمـیـژـ، منـ نـهـیـنـیـنـ وـیـ دـ ګـهـلـ مـهـزـنـدـهـیـنـ خـوـهـ دـاـ پـیـکـخـستـنـهـ. دـ پـیـکـخـستـنـاـ هـهـقـسـهـنـگـیـ وـ لـاـسـهـنـگـیـیـاـ هـهـقـکـیـشـهـیـهـکـاـ هـوـسـاـ دـاـ، ګـیـژـبـوـومـ وـ دـهـسـتـیـنـ منـ رـ ژـیـانـیـ سـسـتـ دـبـوـونـ. دـایـکـاـ منـاـ پـهـ حـمـهـتـیـ دـگـوـتـیـ: (ژـیـانـ یـارـیـیـهـکـاـ مـاقـوـیـلـهـ، سـهـرـکـهـفـتـنـ وـ دـاـکـهـفـتـنـیـنـ وـیـ دـوـوـ پـوـوـیـنـ یـهـکـ درـاـقـیـ نـهـ). هـهـرـ لـ دـوـیـقـ ئـهـوـیـ سـهـلـیـقـهـیـیـ منـ ژـیـانـاـ خـوـهـ بـوـرـانـدـیـیـهـ. هـنـدـهـکـ نـشـیـقـ وـ هـنـدـهـکـ ئـهـقـراـزـیـ، لـیـ بـهـرـدـهـوـامـ لـ دـوـیـقـ بـهـروـارـیـانـ دـگـهـرـیـمـ. بـهـروـارـیـ رـیـ ئـهـنـجـامـهـ، ئـهـقـراـزـیـ وـ نـشـیـقـیـیـانـ قـهـدـبـرـ دـکـهـتـ. نـهـ بـ سـتـوـونـیـ سـهـرـدـکـهـقـیـتـ، نـهـ بـ سـتـوـونـیـ دـادـبـهـزـیـتـ، بـهـلـکـوـ لـ سـهـرـ هـیـلـهـکـاـ ئـاـسـوـیـیـ پـیـشـقـهـدـچـیـتـ.

ژیلی کو خوه ب یاریکه‌ره کی ئەوی کاخی دزانم، چو جاران بیپلانی نەچوویمه پیکه‌کی، کو پیش ئوغزی، من هەموو پیدقیین پیکی و جھین کار لى هەی لیکنەدابنەفه. ئەقی جارى وەسا ھەست دکەم، کو ب پلان ۋە دى كەقە د تەلها قەدەر ئەقە دا؟ ئەقە ژى پرسیارەكە ول دويق سستى و كەچ و كیماسیین پلانا من رادوھستىت! ..

ژ مىزە دزانم، کو سەفەرا سپىدەيان سەربخىرە، چما ئىرۇ درەنگ بپیکەفتەم؟ نزانم بۇ؟ چىددىبىت درەنگى هاتنا من، پېگىريوو، کو نەگەھەمە بنه جەھى. نەدويرە ئەو پلانىن ل شارى دھىنە پېكھستن، ب كىر سەروبەرى گوندان نەھىن! .. ئەو برىيارىن ل گوندان ژى دھىنەدان ل شاران نەھىن پەسەندىكىن. ئەقى ھەقبەركنى ئەز خاپاندىم. خاپاندىن ژى جۆرەكە ژ نەشارەزابۇنى. گەلەك جاران ھۆكارەك ب تىنى ژيانا مەرقۇسى سەروبىن دکەت. تىشتەكى سەيرە، ژيان وەكى كەلەكا بەرانە، يەك ل سەر يەكى هاتىيە دانان. بەرەك ل بن بخشىت، ئەوين دىكە ھەموو ب سەردا دھىنە خوارى. ئىرۇ دەبىت ھەموو شارەزايىا خوه بگەپېيىم. ھۆشىارىم كەلەكە بەرا خوه نەھەرفىنەم. ئەگەر ئەقە زىنده خەون بن ئەز دشۇپىنەم، مسوگەر پرسیارىن بى رامان و من بەرسقىن وان ل مال بجه ھىلاينە.

من بەرەھىبىا خوه كرو ب شىئەيى كارىن پېدەقى پېكھستن. ھەتا ھندهك زانىارى ژ ئۇفيسا پەرەردەيى وەرگرتىن و ۋەرگەن خوارى و سەروبەرى جەڭىرنىدا خوه د ترۆمبىلەكە ھىلا ۋە گواستنى دا كەت، بۇ درەنگى. ئەو زانىارىيىن من وەرگرتىن، بەرچاققۇنىيەك دابۇو من، کو ئەو گوندى بۇ دچم، ژئەوی جادەيى دەستپى دکەت، يَا ھەقتەرېب ل گەل سىورى نىقدەولەتىي د ناقبەرا تۈركىيا و ئىراقى دا و بەرە ۋە چەلاتى دچىت. ئەو خالا ژئەوی جادەيى بۇ من هاتىيە دەستنىشانكىن، کو لى بەھىمە خوارى گوندى راھىينا بۇو. قۇناغا من ژ راھىينا دەستپى دکەت و ھەتا دگەھتە گوندى سپىندارى، چىايەك و سى گوند و پويىارەك د پىيى دا ھەنە.

چەندى دلخوه شبووم، دەمما ل ترمىنالى، ب رېيىا سەرپەرشتى وى، من
 هندەك زانىارىيىن دىكە ژى ل سەرگەشتا خوه وەرگرتىن. ئەوى ئاگەهدار
 كرم، كو ژىيرىنەكەم قۇناغا من نە دگەل پېقىنگان ل داوىيىا پېكى يە. ژ
 جوامىرىيىا خوه را، شۆفىئر ژى ئاگەهدار كربوو، كو ئەز نەشارەزا مە و يەكەم
 جارە دچمە دەقەرى. من ل گۈندى راقينا بەينتە خوارى. هندەك پېقىنگىن
 ترۆمبىلى ژى، ئاگەهداربۇون. ھەموويان يارمەتىيىا من دا. وەسا دياربۇو، يان
 ژى من وەسا ھەستىكىر، كو نە يەك و دوو ئەقە ھەموو، گەلەك خىرخوازى. ژ
 مىزە كەس دەستنەكەفتىيە چاكىيەكى لى بکەن. ھەما خىرەن وان يىن
 پەنگىيان و ب سەردا دچن. ئەز ژى بۇمە نىچىرەكى دەستخوھش و كەفتىمە
 لەپىن وان دا. بۇ ئەوان لىيەت و شاباشىن خىرى سەرسەرى من و بەر بەزنا
 من را ھەلاقىيەن. شۆفىئىرى جەن خوه خوهشىر و دەستتەكەك دا كارى
 ھاۋوتىنى و ئاقىپەك ۋەدا و ب گېنىزىنەكا لەرزاڭ ۋە گۆتە مە: (ناشقى خودى
 بىيىن و دا بچىن و ئىنىشاللا دى د بى بەلا بىن). ئەقى گۆتنا شۆفىئىرى و نزايدىن
 پېقىنگان جانى من تەزاند. من وەسا ھەستىكىر، كو ئەو شاباشىن بەرى
 بىستەكى ئەقان جوامىران ل بەر بەزنا من را دەھەلاقىيەن، يىن دېنە كۆچەبەر و
 ب تەنشتىن من دكەقەن. من د دل دا گۆت: (ئەقە ب ئوغرا چۈونا سەركارى
 ناچىت. ھەموو بەرژەنگىن رېيىا ھاتونەھاتى پېقە دىارن!). من ژى ب
 نەچارى ۋە، وەكى وان لېقىن خوه لەلۋاندىن، لى من نەزانى كو ئەو چ دېيىن و
 ژ خوه ژى تىنەگەھشتم كو من چ گۆت!؟..

ئەم ژ شارى دەركەفتىن. ھىشتىماھ جەن خوه باش گەرم نەكربوو.
 يەكىسىر گەھشتنە خالەكا پېشكىنە سەربازى. ئەو زالگەھەكا مەزن و توند
 بۇو. ھەر ئالەكى زىرەقانەكى چەكدارى راپىچايى ب ھۆشىيارى ۋە راوه ستابۇو
 و تىپلا خوه ل سەر جەلەبکى تېھنگى ئاماھە كربوو. چ دىمەنەكى ترسناك
 بۇو!؟.. ئەو سەربازى ل نىقا جادەيى راوه ستىيائى و ترۆمبىل دېشكىن، يى
 بى چەك بۇو، لى من نەزانى كو بۇچى ژ ھەموويان بالكىشترە؟ چى دېيت ئەو

بالکیشییا ترسناک ژئه‌گه را پرسیارکرنی بیت، چونکه پرسیارکه رهنده که جاران رهزا قورس و ههستی گرانن، نه خاسمه ئه‌گه رئه و پرسیار ل چوله‌کی بی ئیمداد و ب زمانه‌کی بیانی بهینه کرن، هه روکو ئه قپق ئه م که فتینی. چار پینج ترۆمبیل ل گه‌پا خوه یا پشکنینی چاقه‌پی بوون. ئه م ژی که فتینه دویش وان. گه‌پا مه هات. ل جهی مه بهست، شووفیری ترۆمبیل ۋە مراند. ل نك من سەرۇبەرەکی نوی بوو، چونکه د ناقبەرا شارى مه و شارىن دیکە دا وەسا نەبوو. دیاره ئەقە رېییە کا ترسناکە بق دەقەرەکا سىنورى دچىت. من وەسا ههست کر، کو ئاپىشەيىن وى ھەنە، ب تايىبەتى دەمى ئەو كەسىن د نىف ترۆمبىلى دا نزا كرین و سەلەوات دايىن و ب رەخ من قە دگوتى: ياخودى تو سەلامەتىي بدهى. سەربازەك هاتە بەرسىنگى شووفيرى و ب زمانى خوه گوتى: (فكل صندوق). ئەۋىزى هاتە خوارى و چوو سندوقق ۋە كر. هندەك گويىق بwoo. ديار بwoo پرسیار ژى دكىن و ئەوى ژى ل دویش زانىارىيىن خوه ئەو سەرباز تىيدىگەهاند. پشتى ماوهىيەکى درىز، شووفير هاتە بەر پەنجەركى و گوتە من: (مامۆستا وەره ئەقى كاپراى تىيىگەھىنە، کو جەنتىن تە چ تىيدا يە؟!). ئەز ژى چووم. من دىيت، سەربازەکى پەشتالەيى سەمبىل فشى لىق ستويىرى چاقوبىق تىيىگەيى و زەبلەك بادايى راوه ستىابوو. كتىبەكا من د دەستى دا بwoo، پۈپەلىنىن وى يەك يەك وەردگىپان. يەكسەر ب زمانى خوه گوتە من:

- ئەقە چىيە؟

- كتىبە.

- دزانم كتىبە، كتىبا چىيە؟

- رۇمانە.

- چ رۇمانەكە؟

- رۇمانا پانىيىن ئاسىنىنە.

- تۆ سوحبەتىن خوه ب من دكەي! وەکو مروقان باخچە.. ھەى سەبىھەرمى؟

ئاخدىتنا ئەقى كابرايى وەکو تىرەكى ب دلى من كەفت. چاقىن من ئەو جىهانا جوانا بەرفەدا دەردۇرا مە بچويكىر و بچويكىر و هەتا د بچمى ئەقى سەربازى دا خېڭەكىرى و دەقولىقىن وي ژى وەك سەيەكى ھار ھاتنە پىش چاقىن من. د ئەوى دىمەنى دا، من ھزركر: چەرمى پۈويىن ئەقى چقىلى و پانىيىن ياخىبۈويىن ئەمرىكى وەكويەك قايىم و بى مفانە... ئەقا د مىشكى من دا دزقىرى، من نەگىت. چىدېيت ئەو ترسا شىماتىيا چاقىن وي ئىخستىيە د دلى من دا، بەرۋىكا ھزىن من وەركىپا بىت، لەوما ب نەرمى و تشتەكى دويرى ناڭەرۆكا كتىبى گۆتى: (سوحبەت ب ئەقى كارى ناھىيەكىن. ئەقە پۇمانە كا گرنگە، جاك لەندەنى يا نېسى، پۈيدانىيىن وي ل ئەمرىكى چىبۈويىنە، مروقان فىردىكەت چەوا ب شىوازەكى جوان باخفن. گەلەكا خوهشە، تە نەقەخوهندىيە؟).

باшибۇو كابرا ژمەبەستا من تىڭەھشت، لى خوه ب سەرۋە نەبر. كتىب ئاقييەت پاشىيا سندۇوقا ترۆمبىلى و ھندەك خەبەرىن كريت گۆتن. ئەو خەبەر ل ھەموو جەن ناھىيە ۋەگىپان. ئەو ژەقى كەسىن نەزان دەتىنەدەر و دېنە درېك و سترى و سەر گۇپى ئەۋىن ئەو پەرۇھەكىرى شىىندىن. ئەوى خەبەرىن خوه ب دەنگەكى بلند گۆتن و چۈو. من ژى د دلى خوه دا گۆتى: (ئەگەر پىلاقىن شۇرۇشىگىرپىن ئەمرىكى وەك پۈيىن تە قايىم بانە، چو جاران پانىيىن وان نەدشىكەستن). ئەقى گۆتنى تىەنا دلى من نەشكەند... ئەز ھىبەتى مام. ئەقى كابرايى چ بۇو، ھۆسا خوه بىرپىز كرى. ئەقى پۈيدانى ھەرشاندەم. ئەم ب قەدەما شەكتى ھاتىن سوار بۈويىنەقە. بەرى شۇقىر ترۆمبىلا خوه پىيىكەتەقە، دەست دلى من دا و گۆت: (دلى تە نەمىنەت، رۆزانە حالى مە ئەقەيە. ئەم ب ئەقى درازىنە. ھەر رۆزەكاب سەلامەتى دەرىچىن، خوه ب سەركەفتى دزانىن. ئەو تشتىن دىكە يىن پۈىددەن، ھەميان ژېرىدەكەين...).

هه يامه کى ل ده قهرا مه بمينه. دوو سى جاران ل ئەقى پىيى وەرە و هەرە، تشتىن تە نەدىتىن دىبىينى!..). دەنگەكى بلند هات و شۆفىرى ئاخقىتى خوه بىرى و د نەينىكى را نىرپىه پاش خوه. من ئى ئاقپى قەدا، هەر ئە و سەرباز بۇو دقىۋاند و دگوتى: (لەزى بکەن هېن، نەكۈ دى ھەوە ل جەھىن ماقويلان مىھقان كەم). شۆفىرى ئاققى خودى ئىنا و ھازۇت... پېقىنگىن نىڭ ترۆمبىلى زانى، ئەم ب دلمايى زقپىنه قە. يەكى ژئەوان جومايران، ھۆسا خەما خوه دەربىرى: (ئەوي چقىلى چ بۇو، ھندە لىپرسىنە دىكىر. چىپا وي چەندا درىز بۇو. دەقخوارى نەدزانى بىزىت: قە سندوقى، دگوتى: فكل صندوق). ئەم ژى ھەموو پىكەنин و مە ھندەكان نەفرەت ژڦيانا دووزمانىيى كرو ھندەكان ل ژيانا دوورپۇسىي.

باندۇرا ئەوي بىرپىزىي سەرى من بەرنەدا، لى ھىدى ھىدى سەقك دبۇو. من چيا ھىشتا سەكتىر بېيت، لهوما پرسىيارا شۆفىرى كر:

– ئەرىي مە بەستا ئەوي كابراي ژەجەن ماقويلان چ بۇو؟

– ئەوي دگوتە مە: ھەوە دەقىت بچەنە زىندانى؟.. نى ھەموو خەلك دزانىن، كو ماقويل و مىرچاكىن دەقەرا مە د زىنداناندا رېزىن.

– چ زىندان ل وىرىي نەبوون؟ يان من نەدىتىن!..

– زىندانىن وان، دوو جۆرن، ھندەك پەش و تارى و بى پەنجەرەنە، ب شەفس و شويرەنە، ل بازىرلان ھاتىنە ئاقاكارن.. ھندەك ژى سېپى و پۇناكن، بى شەفس و شويرەنە وەك ترۆمبىلا من. دەمى ل بەرسىنگى وان را دېقىرم، ناقا ترۆمبىلا من پەش دېيت، دنيا ل پىش چاھىن من تارى دېيت... نزانم تو تىكەھشتى، يان نەء؟

– بەلى ئەز ھندەكى تىكەھشتىم...

– ئەگەر باش تىنەگەھشتى، بىزە ئەوي مامى ب پەدخ تە قە، دى بۆ تە بىزىت. وەي پا وي، پەش و سېپى يىن دىتىن. نابىنى يى بەلەك بۇوى!..

من ههستکر، ئەو بارى گرانى ل سەر ملىن من يى سقك دېيت، ھەروھەك جڭاڭ
ھەمۇو ھات ول سەر ملىن من پاڭر و كرە پشتا خوه. ب راستى ژى، من
وەسا ھەست دىرى، كو ھندەك جاران ئەوان جوامىران ب دلوقانى سەرەدەرى
ل گەل من دىرى، كو كابرايەكى بىكەسم و ژەۋەقەرا وان نامۇ مە.. ھندەك
جاران ژى، زۆر ب رېز و حورمەت قە دەگەل من دئاخقىن. شوين و گوند و
سروشى ئەم لى تىدىپەپىن بۇ من بەحس دىرىن، ھەروھەك ب ئەرك دىزانى، كو
بەرانبەر مامۇستايەكى دەقەرا خوه جىېجى بکەن.

ئەو وەسف و شىرقەكرنا ئەقان جوامىران و ئەو زانىيارىيىن من ل ئوفيسا
پەروھەدەيى وەرگرتىن و ئەو پۇنچەكىنىن سەرپەرشتىيارى تىرمىنالى جەخت ل
سەر دىرى... وەسا تىيگەھشتىبۇوم، كو ئەو جادەيا ئەم پىيدا دەچىن، وەك پرا
سىراتى يە. ژئالىي چەپى ۋە و ھەتا سنۇرى، ژيان لى نەمايە و بۇويە
دەقەرەكا لەشكىرى. ئالىي راستى ژى يى ئاقەدانە و ژيان تىيدا ئاسايىيە. ئەو
گۈندىن ل سەر جادەيى، يان ژى جادەيى خانىيىن وان بېكرين، خەلکى وان ل
ھەردوو ئالىي گۈندى خوه ئازادىن. ئەو ئازادى ژى ل دويىف توخىبىن پاوانىيىن
وان. ئەو پۇوبەرى ئازادىي ب ئاقرېيىا چاقان دەھىتە پېغان، لەوما گەلەك
جاران خەلکەك د نىيىف زەقى و مولكىن خوه داھاتىنە كوشتن، چونكە ل
دويىف گەز و مەقەسىن زىرەقانىن جادەيى ب توخىب شكىن ھاتىنە
ھەزمارتىن. ئەوان پە حەممەتىيان وەسا زانىبۇو، كو يى ل نىيىف پاوانى خوه دا
كاردەن...

ئەرى، وەسا تىيگەھشتىبۇوم، كو بۆچۈونا دوئالىيىا ئەوان جوامىران بۇ من
بەحڪىرى، مەبەستا وان ۋە گىرپانا پويدانەكى نىيە، بەلكو ئاگەھداركىنەكە،
كودەبىت ھۆشىيارى خوه بىم، ئەقە دەقەرەكا ترسناكە و ھەمۇو تشت ب
حسىب و كتىبىن.

ئەو فەرمانىيىن ب زارەكى ھاتىنە دانان و ب ھىزا لۇولىيىن تىقەنگان دەھىنە
جىېجىكىن ل دۆر سنۇرى نىيىدەولەتى دزقىن، لى ئەوان پېقىنگان ناقىن

هه موو ده ران نه دزانين. ميشكى من زى هه تيرا نه خشه كى ئالوزى قه واره بچويك دكر.

من هه ولدا، ئهو حه شemeتا زانيارىيىن دئه وي ده مى كىم دا وهرگرتىن، ب باشى تىبىگەم، لى ده ولىن خوه يىن ده ستپىكى دا، من سەرەداقىن ئه وي جوگرافىيا ئابوورىي زانين، لى نه شىام هەقكىشە يىن وي هەقسەنگ بکەم. هەرچەندە د دانان و قەخوەندنا نه خشه يىن زىھنى دا، ئەزى خراب نه بۇوم، لى د دانان و دەستنىشانكىدا هىل و خالىن نه خشه يىن جوگرافى دا، ئەزى كوھم. زوى ب زوى تىنالىگەم. ئەقى جارى زى، من بارى ھزىيەن خوه كەچ و خوار ھىلا. ئەقە جارا يەكى نىيە، ھۆسا ب سەرى من دەھىت. چەندىن جاران كەفتىمە د پەوشىن ھۆسا دا و نەشىايىمە ب ساناهى زى دەركەقەم. هەر جارەكا دلى من ز ئازارىن مەرقۇان پې دبۇو، جىهان ل پىش چاقىن من ھندى قەپىشقا كەزانەكى لى دەھات. درەقىم، بەرانبەر خابویرى بىتەن خوه قەددادا. د ھمبىزى سروشتى دا ئارام دبۇوم. ھزرا خوه د پىنگاۋىن داماتى دا دكىن و ئاسۆيىن دوير ل بەر من رۇنال دبۇون.

ئەقى جارى زى، سروشتى ئەز پىزكاركىم. ديمەننىن جوان و دلخەوينىن گوندى راھينا ئەز ھمبىزى كرم. د باوهشا وان دا” بىدەنگ و مت بۇوم و پىن من د ئەقى ئەردى دا چقيان و نەشىم بلقەم. ھىشتا مەستبۇونا جوانىيىا ئەوان ديمەننىن خوه زايىن ھەمەپەنكىن من ب درىثىيا پىكى زى دىتىن سەرى من بەرنەدایە، نە ئەز ل ئەقى بەھەشتى پەيابۇوم. ئەپى كۆ ئەرى، ئەو ديمەننىن پىشتى خالا پىشكىنىنى من دىتىن يىن د بىرداڭا من دا دلقلەن. مينا شريتەكا سىنه مايى يىن پىش چاقىن من دبۇرن. تىشتەكى ئەنتىكە يە ئەم د دەركەھى دۆزەخى را ھاتىنە فرده و سەكا پەنكىن و ئاقەدان. هەر چەندە دەرىزانڭا وى دۆزەخى جادەيەكا پر چەپ و چىر بۇو، لى زوى ژ دەشتا بەرين را بۇرین و گەھشىتىنە نھال و گر و گەلىكىن دەقەرەكا چىايى. ژ دوير ۋە را ھىشەتەك دىيار بۇو. جەھەكى جوان و وارەكى بىھن فرە بۇو. من حەزىذەر زوى بگەھىن،

لی بەری وی، گەھشتىنە گوندەکى. ل رەخى گوندى مەزارەك لی بۇو. گۆپەكى ساكار، شویرەك ل دۆر، ل بن خەملا بنەدارىن تابەلاققىن نەسەغبىركرى دا بۇو. تىۋەپىزكىن پەرۇكىن مشە ب ھەموو پەنگان پىچەكربۇن. ژئەندازەيا وى پا دياربۇو، جەھەكى پىرۆزە و خەلك ھەنە سەرەدانا وى دكەن... ئەوى جوامىرى ل رەخى منى راستى، گۆتى:

- ئەقە مەزارى زەمبىل فرۇشى يە.

- ناھى وى چىه؟

- ازانم!

- ژنە يان مىزە؟

- ب درستى نىزمە، بەس من نەبھىستىيە مەزارىن ژنان ھەبن. ديارە مىزە، چونكە ئەم دابىزىنى مەزارى زەمبىل فرۇشى. ئەگەر ژن بايە دابىزىنى مەزارى زەمبىل فرۇشى.

ئەو پىقىنگى ل رەخى چەپى ۋە، ئاقپى ۋەدا، ل دياربۇو، ئەوى تىشتكى ۋە، لى ب ساناھى خوه ناھاۋىتە نىڭ سوحبەتان. وەسا لى دياربۇو، كو چاقەرپى يە پرسىyar ژى بېتىكىن. پىرەمېرىن ھۆسا سەنگىن و ھىمن، كوب ساناھى نەھىنە نىڭ سوحبەتا دەردۇرا خوه، يەكجار پىزدارن. نۇر جاران ب ئاقپى و گېنژىنلىن خوه ۋە، كەسانىن بەرانبەر تىنگەھىن. من ب خوه زىدە كەيف ب ئەقان جۆرە مەۋلان دەتىت، لەوما ب هويرى بەرى خوه دايى. من دىيت ب درستى ژئەوان مەۋلان، يىن ل بەردى من شرین. ئەو پىرەمېرىنگى سيماح خوهش و پەرين و بىرق سېپى بۇو. ژ چاكىت و ئەو دەرسۆكا سېپىيا ل سەرى، وەسا دياربۇو، مەلايە. ئەگەرمەلا ژى نەبىت، فەقەھەكى دنيا دىتتىيە. ئەوى پىتر كەسىن ئاسايى، زانىارى ل سەر چاكىن دەقەرا خوه ھەنە، نەخاسىمە ئەگەر ئەو چاك باوهەپدار بىن. ناھدارىيىا باوهەپداران ژى پىتر بەلاققە دبىت، دەما يىن مەزلۇوم بىن و خوه گورى راستى و درستىيىا بۆچۈونىن خوه

کربیت. ئەز دبىئىم ھەر دوو حالەت، ژىو سوحبەتا زەمبىل فروشى دېرەقنى. ژ ئالىيەكى ۋە، پىرەمېر ژ سالۆخەتىن خوه ۋە دىيارە تىشىتەكى دىزانىت. ژ ئالىيەكى دىكە ۋە، دېرۇكە كا ھەفچىكى خوه ل پشت نافى زەمبىل فروشى ۋەشارتىيە. من ب فەر دىيت، تىشىتەكى ل سەر ئەۋى دېرۇكى بىزام، ب تايىبەتى ژ زاردىھەقى خەلكى دەقەرى، وەكۈ ئەۋەتىدگەن. د ئەوان ھىزان دا، گەھشتمە ئەۋى ئەنجامى، كو ژېر دوو ئەگەران پرسىارى ژئەۋى مامۆى بىكەم: ئەگەرا يەكى، دا كو پشتىپاست بىم، كو لېكىدانە ۋەيىن من ل سەر ئەۋى جوامىرى درستن يان نە!.. ئەگەرا دووپۇيى ژى، ئەۋە زانىارىيىن دېرۇكى ب ئاسانى بىدەست من بىكەقىن تىشىتەكى خراب نىيە. من ژى گۆتى:

- مامۆ، زەمبىل فروش كىيە؟

- مامۆ خولام، ئېرۇ ئەم ھەمو زەمبىل فروشىن. تو بەحسا كى دىكى؟

- ئەقى مەزارى مە ل وېرەھە دىتى!

- ئەو مەزارى كورپى مىرى ھەكارىيَا بۇو. خوهشى و سەنتەنەتا بابى خوه ھىيلا بۇو. نەقىابۇول سەركىستى ھەزار و بەلەنگازان بىزىت. ئەۋى زەمبىل چىدكىن و گوند و گوند دەگىرەندىن و دەفرۇتن. ئەول سەر کار و رەنجا خوه دەزىيە. ھەمو جارى، دنیا شاما شەريف نىيە، بەلكو زنجىرەيە كا درىيىزا ئازار و زەھەمىتى و مەرگەساتانە.

- ئەو مىرزادە كى بۇو؟

- دېيىن نافى وى مەھىيە دىن بۇويە. ھندەك ژى دېيىن مىر سەعىدى كورپى مىر حەسەنى بۇويە. دەھىتە گۆتن، كو ئەۋە ژ مىرىيەن ھەكارىييان بۇويە. ھندەك ژى دېيىن ژ مىرىيەن فارقىنى بۇويە. ھندەكىيەن دىكە دېيىن ژ مىرىيەن كەلا شەعبانىي بۇويە.

– چەوا ھاتىيە ئەقى چۆلى؟

– چىدېت ئەقە جەرى وى نەبىت، بەلكو شويىنوارى وى بىت.
خەلکى گوندى ب رەخ قە، ئەۋى مەزارى سەغبىر دكەن و چاشى
خوه دەھنى. ئەگەر ئەوان خوه لى خوهدى دەرنەئىخستبايە، نەا
ئەۋىزى وەك خاسىن دىكە ئاقۇئاڭ چووبايە. تە پاستى
بېتىت، ئەززى ب درستى سەروبەرى ئەقى چىرۇكى نزانم.

– ھەوھ خىرە مام، نە هوين ب درستى دىرۇكا خوه دزانن، نە
جوگرافىيا گوندىن خوه !؟

– ئەرى توپاست دېئىزى، ھەموو تشتى تىكەل بۇوى. سەرەتاتىيا
ئەقى مەزارى، ب گەلەك جۆر و تەرزان دەھىتە ۋەگىرپان.
سترانبىئازن گۆتىيە، دەرويىشان ل بەر دەفى را ۋەگىرپانىيە.
شاعران زى وەك داستان ۋەھاندىيە. تىنى ۋەكولەر ماينە، كار ل
سەر نەكرييە، لەوما زى ھىشتا پاستى بەلى نەبۇويە. بى ۋەكولىن
زەحمەتە پاستى دەركەقىن.

– وەسا ديارە، ۋەكولەر ل ئەقى دەقەرى نىنە ! ..

– نەخىر، ما دى ۋەكولەر ل گوندان چكەن؟ جەرى وان زانىنگە و
سەنتەرىن ۋەكولىنانە. ئەۋىزى ل شارىن مەزن ھەنە.

– نفشدە سوکارىن زەمبىل فرۇشى ل ۋەنە ئەماينە؟

– كەسى نەگۆتىيە ئەم ژنخشى وى بۇوينە. ئەگەر تىشىتەكى وەسا
ل ئەقان دەقەران ھەبایە، دا خەلکى خىرخواز ئالىكارىيَا وان كەن
و تەكىيە و خانەدانەكى زى بۆ چىكەن.

پشتى ئەقى جوامىرى ئەۋىزى گۆتىن، د دەربىرینا ئاخۇتنا وى يَا داوىيى
دا دياربىو، كو چو زانىارىيەن دىكە ۋى نەماينە، لى ئەۋىن گۆتىن نە يىنن

مرۆفه کی ئاسایی بۇون، يان ژى يىن كولكە مەلايەکى بن، وەكى من هزرلى
كىرى. ئەگەر زانىارىيەن وى ژى نەما بن، يا فەره ژىدەرى ئەوان زانىارىيەن
بىزانم. ھەموو سالۇخەتىن وى يىن مەلايىن پېزانىن و دنيا دىتىيە. ھەر ل
دويىش سەنتا ئەۋى دەرگەھى چۈومە ژۇورى و من گۆتى:

- سەرپىھاتىيا زەمبىل فرۇشى ل مزگەفتان ناهىيە خوهندن؟
- ب درستى نىزانم، لى چىدبىت ئەو مەلا و فەقىيەن ئارەزوويا شعرىن
ئايىنى ھەيءە، ئەۋى ژى ل حوجرەيان بخويىن، چونكە پاكى و
تەقوايەكا خوداوهندى تىدایە. يا فەره ل نك مە، ۋەكۆلىنин
بەرفەھ ل سەر بھىنە كىن.
- ل نك ھەوھ كۈودەرى يە؟ تو مەلايى مزگەفتىي؟
- نەخىر ئەز مامۆستاتىي زانىنگەھى بۇوم. پشتى هاتىيمە
زىندانىكىن و من ماوهىي سزايدى خوه يى قانۇونى خلاسکرى،
دەرچۈرمە. باشبوو ب يەكجارى ژكارى مامۆستاتىي دوير ئىخستىم
و نەھىلەل چو فەرمانگەھىن دىكە يىن مىرى بىمىنم. ئەز ژى
زېرىمەقە گوندى باب و باپىرىن خوه. مە پىچەكا ئەردى مابۇو،
ئەز خوه پىچە مژوپىل دكەم. نانەكى دخۇم و دوو يا بۇ
چارەنقيسى خوه دكەمە خىر. دنيا ھۆسایە، گەلەك جاران
دەزىيەت، لى چو جاران نابېزىيەت.
- بۆچى باشبوو، ژكارى مامۆستاتىي دوير ئىخستى. ئەقە زۇرى و
ستەمكارىيەكا مەزنه؟

دەما جڭاك كەسەكى د رېزىن خوه دا قەبۇول نەكەت و
دەربىتىختى، چو پەناگە بۇ نامىنن، ژىلى سروشتى، نى سروشت
دايىكا بىيکەسانە.. ئەو ھەۋالىن مە يىن جڭاكى قەبۇولكىرىن، نەا ل
بەرەيىن شەپى نە. سىنۇرى عىراق و ئىرانى يى بۇويە يەك پارچە

ئاگر. ئەم ئەوین ھاتىنە دەركىن، ب كىر چو كار و شوولان
ناھىين. ما ژئەقى باشتىرى ھەيە، كۆ ب كىر شەپى نەھىين! ..

من ژى سەرى خوه ھىزىند و كەفتىم د ھىزىن كويىردا. ئەوى زانى، كۆ ئەزىز
مەبەستا وى تىيگەھشتم. مەبەستا وى ھەقبەركىنا تاشتىن خراب و خرابىرە.
ئەو ھەقبەركىن، بۇ من كرييارەكا ب زەحەمەت نەبۇو. چونكە ئەوى بەحسا
دەردى من ژى دىكىر. دەمى ھېشىتا قوتابى بۇوم. د پويدانەكا ھاتوقۇونى دا،
پى منى چەپى ب گۆزەك ۋە ھەپشى بۇو. پشتى دوو كرياريىن نەشتەرگەرىي
ھاتە بىرىن. ھنگى گەلەك خەمگىن بۇوم. نەها دزانم ئەو دەردەسەرى بۇو مفا و
نىعمەت. پشتى مە پەيمانگەها مامۆستايىان تەمامىكى، ھەۋالىيىن منىن زەلام
برىنە خزمەتا سەربازىيى، لى ئەزى سقەت و ئاستەنگدار بەر لىبۈرۈنى كەفتىم و
ئەو خزمەت ژى من نەگىرت. ئەز ژى وەك ئەقى جوامىرى ب كىر شەپى نەھاتىم.
ئەقە پاشخىستەكا ژيانكەر بۇو، چونكە ئەقى شەپى دەسپىكىا وى دىياربىوو، لى
چو بەرژەنگىيىن داوابىيا وى دىيار نىنە. ئەو جوامىرى راست دېيىشىت، ھەموو تاشت
ژ شەپى باشتىرى. نەها ئەز ژى دېيىشم: چو تاشت ژ شەپى خرابىت نىنە. پشتى
ئەم ژئەقى خالى گەھشتنىن يەك، چو نەما بەھىتە گۆتن. من بىيەنگىيىا وى
لىكداۋە، ئەو ئەنجامى لى ھەلنجاندى ئەوبۇو، كۆ ئەوى دەقىتىن، خوه ژئەوان
سوحېتىن تاما سىياسەتى ژى دەيىتن دویر بکەت. چو پى نەچۈو، ئەوى ب
دەنگەكى نەرم گۆته شۆفىرى:

- ئەرى زەحەمەت نەبىت، تە كاسىتتا زەمبىيل فرۇشى ھەيە؟

- ترۇمبىيل ھەيە ل سەر ئەقى خەتى كار بکەت و كاسىتتا زەمبىيل
فرۇشى نەبىت.

- تە ب چىرۇكى ھەيە، يان ژى ب ستان؟

- نه خیر ب ستران. مامو ب چیروکی یا کوچک و دیوانایه، ئەقە
ترومبىلە - ترۆمبىل. خەلکى پىدەشى ب ھندەك ئاوازانە خەمىن
خوه پى بېرىقىن.

- بوچي خهلك خهمين خوه د ترۆمبىلىٰ دا بجه دهيلن و نابنه
مال. هەممەمەمە هەرى ساخى لاوکق.

- نه خیر، وہ سا نینہ. ل مال ول شہقین دریڑ، دنیا تارییه. هر کہ سہک میری دلی خوه و قارہ مانی کوچکا خوه یه. خاتوینا وی یا ب رپخ ٿه. سولتانی ب خولامی خوه نزانیت. هنگی پیڏڻی ب چیروکیئن میرخاس و داستانیں عه گیدایه ... وہی دی هبری میرخاسو. ما نه شوٽیره کی وہ کو منی خولیسہره. رپڙی دھ جاران ئه وان دیمه نین ئه وی سه رباری خالا پشکنینی دبینیت. کویق وہ للا مه نه دل ما یه نه جه سارهت.

- خه ما نه خو، خه لکه ک هه یه، تو قی جه ساره تی هه لگرتی یه بو پوچا
خوه. دی به هرا ته ری هه بیت... ئه ری کاسیت چ لیهات؟ ستران
و سه د حاران ستران.

شوقیری کاسیتا وی سترانی دانا سه ری. ئەوی پیره میری ژی، هەر وە کو تاما سەرکەفتى لېقا وی تەپکرى، گۆته من: (دې گوهى خوھ بىدە سترانا ئەوی مىزايى ل دويش راستىيا ژيانى گەرياي...). دەنگەك حىايى بلندىيۇ:

لئهی دل و هر دیسا ب جوش
جارهک ب جاران مهی بنوش
بکه م قسه تا زه مبیل فروش
دا سه ح بکه ن حیکایه تی

من باش گوهداری کر. ئەوا لى تىگەھشتىم، زەمبىل فرۇش داستانەكابەر بەلاقە و پۇوبەرەكى باش ژفەگىپانا ھونەرى مللى ۋەگەتىيە. ململانى و شاخىزەنىيەكە توند د ناقبەرا سەلتەنەتى و كەدا حەلال دا ھەيە. وەسا دىيارە ھەر كەسى گۆتى، يان ۋەگىپايى، يان ژى بەھىستى، جەخت ل سەر ئەۋى شاخىزەنىيە كرييە. كەسى بايەخ و پويىتە ب بنەكۆك و جە و ناشى ئەۋى جوامىرى نەدایە، لەوما ب ناقىن چەندىن كەسان ھاتىيە ۋەگىپان. ئەوا ھەموول ل سەر كۆكن ئەوه، كو پىيگەھى ئەۋى مرۇققى چاك، جەھەك پېر حورمەت د دلى گەلى خوه دا ھەيە. ئەو نىشانى خودىناسىيى و دەست پاكىيى و دلۇقانىيى و پەروەردە كرنا درستا خىزانى يە.

ترۆمبىلى تىزخۆپىيا خوه كىمكىر. گەھشتىنە هنداشى گەلييەكى كويىر. ئەۋى ب پەخ من ۋە گۆتى: (ئەقە چەپىن ژىن و مرنى نە). د ئەوان چەپ و چىپان را زقپىن. د گەلييەن ئاسى دا شۆرپۈوينەقە، كو چەندىن چەل و چيان خوه تىۋەركىرىپون، لى ئەوا پەتر ھەموويان بالكىش ئەو بۇو، دەما ل سەرپرا پۈيبارەكى بۇوش و خورت پا دەربازبۈوين، ئەو كابارايى ب پەخ من ۋە ئاخىنكەك ھەلكىشا و گۆتى:

- ئەقە ئەم گەھشتىنە دەقەرا قادا رەنگىن.

- ئەوا ئەم ل سەر دەربازبۈوين پرا قادا رەنگىن بۇو؟

- نەخىر، پرا خابویرى بۇو، ئەقى قامى دەقەرا قادا رەنگىنە.

- باشە، ھەتا قىرە تە شوين و ناقىن ھەموو دەقەران بۇ من گۆتن، چما

د گەل ئەقى ئاخىتنى دا، ئەو ئاخىنك ھەلكىشا؟

- ئەز خەلکى ئەقى دەقەرې مە. گوندىن مە يىن دەستى چەپى، ل

ژوربیا جاده‌یی و ههتا سه‌ر سنوری هه‌موو راگواستینه ول کومه‌لگه‌ه و
جهین دیکه ئاکنجى كرینه.

- دياره گوندین پاقينا و سپيندارى، ل دهستى راستىنە؟..
- نه خىر پاقينا يا ل سه‌ر جاده‌یی، لى سپيندارى يا ل دهستى راستى.
- خودى بکهت دۆرا فەگواستنا وان ژى نەھىت.

ئەم هەردۇو بىيدهنگ بۇوين. د ئەۋى بىيدهنگىي دا دەنگەكى مەلیل د گوهى من دا دىزگاند: (د ئەقى سروشتى جوان دا، چما مروفىن خەمگىنин وەكو ئەقى جوامىرى ھەنە؟ ھۆسا پې بۇويه، حەزىكەت يەكى بىبىنیت، دا پارزىنى خەمىن خوه بۇ ۋالا بکەت. تىشتكى باش نىيە، نەيىننەن ژيانا خوه بۇ كەسەكى بىيانى بەلى بکەت. ھندەك جاران ئاپىشە و سەرئىشى ژى درست دىبن. ھندەك جاران ژى شول مەزن دېيت، دگەھتە راھەيا كارەساتان. وەك ديار، چو تىشت نىنە ب سەرى ئەقى جوامىرى نەھاتىن. كەسانى تەپبۇويى ژ بارانى ناترسىت، لى تىشتى خراب ئەوه، كو گەلهكىن وەكو ئەقى رەبەنى ل ئەقى وەلاتى ھەبن، وەلاتەكى ئەنتىكەيە، جوانى و خەم تىدا بۇوينە جىك...). ئەقى جىڭا خوهشكان شەرەنېخەك د مىشكى من دا دىك. سەرى من ھۆر بۇو. من ھەست دىك پى منى چەپى ژى يى دتەزىت. نەشىام راکىشىم. جەنگ بۇو. ئەوان ھەردۇو زەلامان ئەز د نىغا خوه دا قالب دابۇوم. جارەكى ب تىيى چاقى من دىيت، كو ئەۋى كىسىكى تۈوتىن ژ پاخلا خوه دەرهينا و جگارەيەك پىچا و د گەل كىشانا وى پا دويير چوو، لى باوهەر دىكەم كو ئەز دوييرتر چووبۇوم. شۆفىرى ئەز ژ ئەۋى گەشتا پۇحى ھىنامەقە سەر ھەز و بىرەن خوه، دەما گۇتى: كا ئەو مامۆستايى ل پاقينا دەيتە خوارى.

ئەریٽ ھاتمە خوارىٽ. ئەقە ئەزىٽ ل ۋىرە راوه ستايىمە، جار وىنەيىن ئەقان دىمەنىن جوان دگرم و جار ژى بۇويمە بەيتقەگىپىٽ پويىدانىن ئەۋىٽ گەشتا ھاتونەھاتىٽ يَا ئەز گەھاندىمە ۋىرە.

ھەوا نامەي كېتىب

۲

باش بول جهی مه بهست، شوْفیری ئەز ئاگەهدار كربووم. ب قەدەما شکەستى هاتمه خوارى. بۆچى هوْسا د جە دا سنگەپى بۈويىمە؟!.. ئەۋى پاوه ستانى قەكىشا و مىشكى من ماندىكىر. پىنگاڭاڭىن وىنەيىن سەفەرا من دىتتەقە. پۇيدانىن ئەۋى سەفەرى بۆ گەنجەكى وەكى من تىتەكى نوى بول، لەلە سوھن و ھەيىەتا وى د خەونەكا كۈير دا هيىلا بولۇمەقە. چ شەرمۇزارىيەكا مەزن بول، دەما چەند خولەكان د جە دا نەلقيبۈم. نازانم ز ئەگەرا سېبۈونا پى منى چەپى بول، كو ئەۋى جەنە تەسکى د ناقبەرا دوو پىرەمیران دا ئەز وەسا گڭاشتىم، نەنكارم ب درستى بىدەمە بەرخوھ. يان ئەقى سروشتى هوْسا جوان دىل كرييمە و د ھمبىزاۋى دا تۈوشى شۆك بۈويىمە و مىشكى من ژى كونترۇلا خوھ ژىھەستدايە و نازانىت چ بېياران بىدەت و د گەھوشىنا خوھ دا هوشىيار بولۇمەقە.

باشبوو، دەما ژئەۋى زىنده خەونى ب خەبەر بۈويىم، كەس دىيار نەبۈو. دوو پىنگاڭاڭان ژئەۋى جەنلى پەياپۈويىم پاشقەچۈم. ئەو وەك بن كەندالەكى بول، وەسا دىارە، كو دەما شۆفەلان جادە قەكى، ئەو بەتەن بېرىيە، لى چو سەخەمە يان دىوارىن پالپىشت بۆ چىنەكىرىنە. دىوارىن ھندەك مالان ژى ب

دریزییا وی کەندالى، لىٰ هندهك سلالتر دياربىوون. ئەوا مەندەھۆشكريم، جىهانا دەردۇرا من بۇو. گەلەكا سەير و نە ل بەر ھزربۇو. ھەموو تشت دئاخقىن. ھەرىيەكى، وەكى من سەرپىيەتىيا ژيانا خوه ۋەدگىپا. من ھزىدكر، ئەزىز زمانى وان تىدگەم، نى پېشەيى من ئەوه، كو ب ئاسانى ژ زمانى كەسى بەرانبەر ب تايىبەتى زارقان تىبگەم و ئاخافتلىن خوه ژى وەسا پىك بىخم كو ئەويىن بەرانبەر ساناھىتىر تىبگەن. من بەھىستىيە، پشتى خوه ھىكىنە كا نۇر دکارىن ژ زمانى ئازەلان تىبگەھين و ھەتا رادەيەكى ئەوان ژى تىبگەھىنин. دەما ئەو سوحبەتا خوه ھىكىنى دگەھتە سەرپۇوهك و داروباران، ئەقە ئەو كريارە يەكجار ئالقۇز دېيت. ئەقىقە بى پېشەكى، ئەز كەفتە د نىقا ئەوى شەپەنىخى دا!.. ئەو دارا پىر ھەموويان زمان شرين و سوحبەت خوهش، پىرە داربەپۇويَا سەر كەندالىيە يا پەھ و پىشالىن وى چىاين خوه بىكەنە دىمى من. جادە ل پەخ وى ۋە ھاتبوو بېرىن. هندى بەزىنەكى ببۇو كەندالەك و پىشالوقىن پەھىن وى دارى ژى ب ئەوى گفاندەى ۋە شۆپبىوون. هندهكان سەرى وان چووبۇو د ئاخا كەندالى را و تى قەدا وانا زەرزراشى ل دەرى بۇو. هندهك ژى ب قۇرمى دارى ۋە بۇون، تىكئالزىبۇون و ھەلاوىستى مابۇونەۋە. وەكى سىپەلەكا بەستى ھاتنە پېش چاقىن من. يەك ژ ئەوان پەھان يا ستويىرپۇو، دى بىزى كەزىيىا كچە كا سەنلىلەيە ل نىف پېچا وى دا خوه گىف كرييە. هندى مىتىرەكى لى دياربۇو، ئەوا دى د ئەردىدا چووبۇو خوارى. نە ئەز ب تىن، بەلكو كەس نزانىت، ئەو كىيە چۈويە و گەھشتىيە كۈودەرى. يا من لى فەھم كرى ئەو بۇو، كو ھەموو ھە ولا وى ئەوه، بكارىت خەملا دارا خوه بلند پابگرىت و ئەوى خەملى ل بەر باھۆز و داكەفتنا ئەوى

کهندالی بپاریزیت. ئەو ژ دوو سى ئالیان ۋە بىریندار ببۇو. تويكلى وى، هەستابۇو، شوين بىرینىن وى ھشك ببۇون. چىدېت چەندىن پەھىن وەك وى، يان ژى ستوييرتر ژ ئالىي دىكە فە ھەبن و كوير كوير د ئەردى دا چۈوبنە خوارى، لەوما خەملا وى دارى ھەرا گەشە و بەھرا پەتى ژ تايىكىن وى ھاتىنەفە ھندافى جادەيى. ھەروھە دېئىتە ئەۋىن جادە ۋەكى: (ئەز ناكەقىم، ئەگەر هوين ماندى بۇون، وەرنە بەر سىيەھە رەمن...).

ئەز ژ سەرپىھاتىيا ئەقى دارى تىيگە هشتىم، لى ب ھەزاران دارىن دىكە ژى ل ھەردوو قەراخىن جادەيى ھەبۇون. ھەلبەت ھەرىيەكى ژ ئەوان، چىرۇكا خوھ ھەيە. ئەگەر من دەلىقەيەكا گۈنجايى ھەبايە، دا چەند پۇچان، يان چەند ھەيقان ل ۋېرە روينىمە خوارى. سەرپىھاتىيىن ئەقى دارستانى تۆماركەم و ناقى وى كەمە (ئەو دارىن ژ دەقى بېران پىزگار بۇوىن و كەفتىنە بەر ددانىن شۆفەلان).

ئەقە چ ھازىن ئەنتىكەنە دكەم ! ! . پۇچ يا ب داۋى دھىت. بىزاقىن ھەموو تاشتىن دەوروبەر ئەوھ، كو خوھ بۇ شەقى ئامادە بىكەن. تىنى ئەزى ھۆسا بىدەنگ و مت مايمەقە. بىچەمىدى خوھ من سەرى خوھ دەھزاد و ب درستى گەھشتىمە ئەۋى باوهپىي، كو ئەزى زمانى ئەۋى دارستانى تىيدىگەھم...

ئەقە من چ كرييە، ھۆسا درەنگى گەھشتىم، بىيى كو كەسەكى ژ خەلکى گۈندى بناسم، من خوھ كرييە مىيھقانەكى بىيۆھختى. ئەوا هيىزەك دايە چۆكىن من، كو هيىشتا خوھ ل سەرپى رابگرم، جوانىبيا سرۇشتى بۇو. سرۇشت دارستانەكا چپۇپ و تىيکالىيائى بۇو. ئەۋى دارستانى گوند ب خانىن وى ۋە، د همبىيىزا خوھ دا ۋەشارتبۇو.

ژ ئالىي راستى ۋە يەكسەر بنارى چىايىھەكى رايىك دەستپىدكىر. ئەو چىا
هندى بلند بۇو، مروفى وەسا ھەست دىكىر، كو يى ھاتىيە هنداشى گوندى.
شويىن سوپلىيەن ئاقى و نەحالىن بچويم ب بەتەنا وى ۋە دىياربۇون. د نىقا
داروبارى پا، هندەك لايىن پەيارپىكان ب پەساران ۋە لېك دزقىرىن. ھەمۇو
تاشت مەند و بىيەندىنگ بۇون، ژىلى بزاڭا چەند سەيان، كو هندەك جاران ب
ئەقرازىيەن ھەلدچوون و پاشى ل دۆر خوه دزقىرىن و شۆر دبۇونەقە. هندەك
جاران ژى بەروار دچوون، پادوھستان و ئاراستەيىن خوه دگۈرىن. بزاڭا وان
گەلەكا بالكىش بۇو. من ھزرىك، ئەقە ھەزمارەكا زۇرا سەيانە. ئەو چ دكەن و
چ ژ ئەوان قەومىيە. من چو جاران ئەو جۆرىيەن يارىيەن سەيان نەدىتىبۇون. من
شىا بەھمىمەرم، كو ئەو حەشامەتا وان چەندىن؟ پىشتى نەپىنەكا ھویر، دىيار بۇو،
تنى دوو سەنه، يەكى پەشە و يەكى سېپى. بزاڭا وان ھندا ب لەز بۇو، ژ پىشت
تەپاش و حەقىشك و دەھەننەن دەردەكەفتەن و پاشى د بەر خەملا داروبارى پا
وەندا دبۇونەقە. ئەۋىن بزاڭا وان ژى ل سەر خوه بۇون، كەت و ماتىيەن پەزى
بۇون، وەسا ھىدى ھىدى ب ئەوان پەساران ۋە دەھاتنە خوارى و پاشى د نىف
گىيا و دەھەننەن شويىننەن راست دا وەندا دبۇون. ھۆساد ئەوان ئەقرازى و
نىشيقىيان دا، بەلى و نخرق دبۇون. مروفى دىزانى، كو ئەقە پەزى گوندى يە، ب
درىيەتىيا پۇزى ل ئەوان دەردۇران چەرىيایە و نەها ۋە دەگەرېتەقە كۆزىن خوه.

هندەك شكىرىيەن زنجىرەندىكى ل نىقا چىاى ھەبۇون. ئەو ژ داروبارى
بلندتىرىبۇون. د رەشاتىيە تىكەبەرىن خوه دا وەسا دىياربۇون، كو چىدىبىت يىن
ئاسى و دەستكەقىر بن. كۆن پويىقى و سىخۇر و قوربەشك و هندەك لاور و
گىانەوەرىن دىكە ژى لى ھەبن، كو من نەدىتىن، يان ناۋىن وان ژى

نه بهيستان. لهوانه يه ب شەقى، گۆرك و هرج و بهراز ئى بھينه دەرى. من پىخوهش بۇو، ئەقا من هزر لىكىرى راست دەربچىت. ئەقى جارى بلا ئومىدا من جەئ خوه بگرىت. ئەرى، دى دەلىقەيىن خوهش بن، كو داۋىتىن ھەفتىي يان پۇزىن بىيەنۋەدانى، دەمەن جەرىبەزەيى و گەپىانىن دلىرى و پاشىن كويقىيان لى بکەين. ئەگەر ئىقابال بھىتە بال. ئەقە قەبەبۈوپا خوه دەرهىنانى مسۆگەر بۇو و ھەقسارى وى ئى ب دەست من ۋەتەن. چ جىهانەكا خوهشە. دىرسىم دووماھىيى بىمە دەرھىنەرەكى سىنەمايى و مامۆستاتىيى بھىلەم...

ئەز دېئىم، دوير چۈرم. من پى ئاشى سقك كرى يە و سنورى ئەقلى ئى بەزاندىيە. نزانم ھىشتا بچم، يان ئى هىدى هىدى بىزقىرمەفە. خەم ناكەت. دى بلا ئەقە ئى بېيتە ئومىدەكا سېڭىرى د پارزىنى خەونىن من دا.

كارەكى ئاسانە، گەشتەكى ژ دۆرھىلى بۇ جىهاندا خەونان بکەي و دەستكەفتىيىن وەھمى ھەبن، لى كارى زەحمەت ئەوه، گەشتەكى ژ جىهاندا خەونان ۋە بۇ دۆرھىلى بىزقىرىيەفە و دەستكەفتىيىن راست ھەبن. ئەز ئى زقىرىيەفە و من هزر د ئالىيى نزارى ئەقى چىايى پەھىيەت دا دىكىر. ئەگەر نزار ھۆسا جوان و دلگىر بىت، نەها ئالىيى بەرۇزى دى چەوا بىت. ئەوا گرنگ ئەوه، كو ھەر دوو ئالىييان د مىشكى خوه دا پاوان بکەم. سەيران و گەپىانىن وى چىايى ئى بۇ پۇزىن داھاتى بھىلەم. ئەزى ھەولدهم ھندەك تشتىن نوى تىيدا بدۇزمەفە. ھندەك كاران بکەم، كو ب خەيالا كەسى دا نەھات بن.

من بەرى خوه دا ئالىيى چەپى يى ئەقى جادەيا ئەم پىدا ھاتىن، ھەموو گر و زویركىن نزم و نھالىن كويىن. ئەو وەسا تىكىبادايىنە و ب نەرمى ئەۋراز دىن و ھەتا خوه دگەھىنە ھندەك زنارىن بلند، كو لهوانه يه ل دەرقەي سنورى

نېټدەولەتى بن. يان ئالىي دىكە يى وەلاتى جىران بىت. ئەقە ژى بەلكى يە، لەوانە يە وەسا نەبىت. خەلکى گوندىن ل بنارى ئەوان چىايان ل وىرى نەماينە، ھەر وەكۇ ئەو پېقىنگى د ترۆمبىلى دا بۇ من بەحسىرى. پشتراستم ب تنى، ئەو خەلکى ل وىرى نەماى، پاستى و درستىيا ھەردوو ئالىيin ئەوى سنۇرى زانىنە. ئەقىن دى ھەموو كارىن سەر كاغەزانە.

ل سىنگى مرۆقى ژى، كو جادە تىدا بەردەواام دبۇو، وەك دۆلەكا ۋەكلىيە بەرفەھ دىياربۇو. ل دويماھىيا وى، چىايتىن بلند ھەبۈن. ئەو ژى وەسا دىياربۇو، كو جادە ل وىرى ب داوى دەھىت. ئالىي پشتى ژى، كو ئەم پېيدا ھاتبۇوين. من ب چاقىن خوه دىت و گەلەك ژ دىمەننىن وان جەھان د بىرداڭا من دا چەسپىن. من حەزىز، جارەكا دىكە چۈوبامەقە مال و دووبارە پېيدا ھاتبامەقە، لى ئەقە كارەكى يەكجار زەحەمەتە، لەوما من ئەو پويدان و دىمەن وەك چىرۇكىن شەقلىيەن ب پەوانى ۋەگىرەنەقە و باوهەنەكەم چو جارىن دن ئەو ژېيرى من بچن.

3

ئەوی جادهیی گوند كربوو دوو تاخ. ئەو خانیین ئالیی ۋۇرى ل بنارى چیاى، دیوارىن وان ژ بەرین بازى و ب ھەرەمەكى هاتبۇونە ئاقاكرن. ئەوین دیار، نىزىكى بىست مالان بۇون. تاخا ژىرى ژى سى مالبۇون. كەفتىبۇونە دانگا جادهیي. بانىن وان پىچەك ژ ئالىي جادهیي بلندتر بۇون، ژىلى خانىيەكى كول سەربانى وى مەزەلەك و ئەيوانەك هاتبۇونە ئاقاكرن. دەرگەھى بچووكى مەزەلى ژ ئەيوانى را دىياربۇو. هندهك سندوقىن زەرزەواتى ل بەر دیوارى دەرڤە دانا بۇون، ھنداقى وان ژى رىستكەك ھەبۇو و چەند گورىن پويسى و دۆخىن و ئامانىن نايلىۇنى پىّفە ھەلا ويستى بۇون. ل پاشىيا ئەيوانى ژى چەند گونىيin ئازۇقەى ل سەر يەك هاتبۇونە رېزكىن، كو چىدېتىت بەرەمەن چىاىي بن و بۇ فرۇتنى هاتبىنە ئاماھەكىن. ژ دويير ۋە را مرۇقى دزانى كو ئەقە دوكانەكا بچويكە. ھەلبەت دوكان ژى جەھەكى گشتىيە، ھەر كەسەك و د ھەر دەمەكى دا دشىت سەرئ خوه پىّفەبنىت. ئەز ژى قەستا وىرى بکەم باشه. من ھەستكى تەزينا پى من ژى ياكىم بۇوى. دەستى خوه ۋىپا ئىناوبرىي درست بۇو. ھندي مرۇقى راوه ستاي بىت، ھەر دى ھزىن بەرى كەتن و د چەپ و چىرىن بىرەوهرييان دا ژىتن. ما بىرەوهى بەس نەبن!؟.. نى من جىهانەكا مەزن د قەپيشكاكە زانەكى دا سىخناخ كر. بىزافەكى بکەم باشه.. من جەنتە و توربەيي خوه ھەلگرتەن و دەربازى وى ئالى

بۇوم و قەستا دوکانىٰ كر. ئەو دوکاندار مروقەكىٰ رویخوهش بۇو. وەك كابرايەكىٰ فىلباز، كو چاھەپىي بىرپەكىٰ غەشيم بىكەت هاتە پىش چاقىن من. ئەوي ب گەرمى پىشوازىيا من كر. من ژى دەستىپىشخەرىيىن وى ۋەبرىين و گۆتى:

- ناھىٰ من ھەرمانە. مامۆستايىھەكىٰ نۇي دامەزرايمە دېچمە گوندى

سېپىندارى، دېشىنى يارمەتىيىا من دەي؟

- سېپىندارى يال پشت ئەقى چىايى (دەستى خوه درېڭىزكە ئالىي

پۆزەھەلاتى) ئەم ھەردوو گوند كەسوکارىيىن يەكىن. ھاتوچوون يا

بەردەۋامە.

- دكارم نەها بچم، چەندا دویرە؟

- نەخىر نەشىي! بىز ھندهكا دویرە، ئەقراز و نشىقىيىن وى زۆرن،

تە جەنتە و تورپە قى نە، نەشىيى ھەلگرى.

- قەيدى ناكەت، من پىخوهشە. ئەگەر پىبەرەكىٰ خوهدى دەوار

ھەبىت، ئەزب كرى بىرمە.

- ل سەر چىايى خەل و پەبىيىن عەسکەرىي ھەنە. ل شەقىٰ ھەر

تشتى بىبىن تەقەيى لىدكەن و ھەتا ھوين دگەھنە وىرىي دى ل

ھەوھ بىتە تاپى.

- تىزى پىيا سەرچىايى ھەيە، ئانکو ترۆمبىل ناگەھتە گوندى؟

- جادەيەكا ئاخى ژى ھەيە، ل دۆر ئەقى چىايەي دزفېرىت. بەلى ل

ئەقى دەمى سالى، تىزى لەندروقەر و كەقنة جىمسىن ئەمەرىكى

دگەھنى. ئەو ژى دوو سى بىزدان جارەكى ل ئەۋىزىكى كار

دكەن. ئەو ترۆمبىلىن ل سەر ئەقى ھىلى كاردكەن، زۆربەي وان ژ

جوړین موسکو ټیچ و لاده نه، ئه و نه شین خوه بدنه ئه وی پیکی. ګله ک زه حمه ته بگه هنی. جاده ئاخه، هه موو سالی به فر و بارانیں زفستانی تیکددنهن و خلووله دبیت. بهاره کا دره نگ خه لکی گوندی بخوه پاک و سه غبیر دکه نه څه. نها وخته، ئه ډان پېژان دی ده ستپیکه ن و هه تا پاهیزه کا دره نگ هاتو چوونا وی یا ئاساییه.

د گهله ئەقىّ گۆتنا وى يىدا داوىيى، دەستىن من شۇرىبۇونەقە. چو ئەگەر نەمان. ئەوی نەدزانى، كو ئەزى سقەت و ئاستەنگدارم، نەكۈ ئەو هندە خوه ماندى نەدكر و پى و رېبوارىن دەفەرئى ژى ب درىيىشى بۇ من شرۆقەنەدكىن. ما دى چەوا زانىت، كو ئەزى سقەتم، ھەما ژىشىكەكى ۋە، وەكۈ زەلامەكى ژ خوه پازى ل بەر سىنگى وى قىيت بۇومەقە. ئەو كابرايەكى زىرەك و دېناس بۇو. يەكسەر پرسىيارىن من يىين سىست و خاقيقىن بى سەروبەر لېكدانەقە و ئەنجامىن وان ژى سېپى كرن و كرنە د نىقا لەپى من دا:

- ئەقابهار مە، مالا موختارى يە، ل ئەقان پەيسكىن ب
كەندالى قە سەركەقە، ل دۆر ئەۋى داربەپوئى بىزقىرە. نە ئېڭارە،
ئەول مالى يە، پىرسەكى پى بکە؟.

- باشه ل گوندی هه و خودننگهه نییه، مامۆستاییین هه وه ل
- قىّرە نه؟

- به لی هه يه ... مامۆستاییئن مه ئافرهتن. بەرى نىقۇق، دوو
مامۆستاییئن ئافرهتىئن گوندى جىران ھاتىبۇن سەرا وان بدهن.
ئەو مژوپىلى خوه نە، نەشىئن ھارىكارييما تە بکەن.

من ههست ب جوداوازییه کا بیدادیی کر. مامۆستاییین ژن ل خوهندنگەھین نیزیک دادنیین. ئەگەر دویر ژى بن، ھەر ل گوندیین سەر جادەیا دادمەززىن. مامۆستاییین زەلام ژى، بۇ گوندیین دویرەدەست دەنیین. ئەگەر جوداوازییه کا ھۆسا د حالەتیین ئاسايى دا سىتم و نۇرى بىت، لى ل سەردەمی شەپ و جەنگان دا، دادپەروھەریيە کا مەزىنە مامۆستاییان بەھىرنە دویرىتىن گوند. باش نەبوو ئەزى سقەتم و ژېرۆكىن شەپى دویرىم. وەى دنيا، ژن و سقەت ناچىنە شەپى. ئەگەر د ناقبەرا مامۆستايىا ژن ل گوندیین نیزیک و مامۆستايى سقەت ل گوندیین دویر دا سەرپىشك كربامە. ئەز ھەر دا يا دووپىھەلېزىرم. ژېرۇ دویرىيا پىئى ژى، چ كارى من ب مامۆستاییان قەھەيە. ئەقە كارى مۇختارى گوندى يە، وەكىو پىشترى ئەقى جوامىرى پىشنىياركى، يان ژى ئەركى بەردەستى خوهندنگەھى يە. ئەقا دووپىھەلېزىرم.

- خوهندنگەها ھەوھە بەردەست ژى نىيە؟

- بەلى ھەيە، لى ئەگەر تە پىخوهشە ب پىئىيە مامۆستاییان پا بچى؟ باش بىوھاتە بىرا من. مەردۇ خەلکى قىرەيە و بەردەستى خوهندنگەها گوندى زىيە يە ل پشتا ئەقى چىايى. پۇزانە ھاتوچۇويى دكەت. ئەم مامۆستاییین گوندیين پشت چىايى ھەموويان ناسدكەت. بەرى بىستەكى چۈوييە ئەقى بىستانى دانگا خوارى. دېھىتەقە و ئەوا تە دەقىت بىزى، ب دلخوهشى قەدى يارمهتىيە تە دەت.

- باشه، سوپاس دى چاقەرېكەم.

- بىۋرە، تۆ ھۆسا درەنگ گەھشتى، دىارە ژەدەقەرە کا دویر هاتى؟

- نه خیّر، ژ بازییری هاتیمه. ئەز ھەر خەلکى ویرى مە.

- گەلەك بخىر ھاتى. ژ كىيىز مالىيى.. نىاسىن مە ل وىرى زىرن؟

- ئەز ژ مالا سەيرانىيىما.

- ھندەكان ژ ئەوى بنه مالى ناسىدكەم. ھوين ئەرمەنىنە؟

- نه خیّر، ژ بنه كۆكى ۋە يۇنانى بۇوينە. جياوازى نىيە، ئەم دوو قورىبانىيىن يەك فەرمان بۇوين، پىكىڭ دەرىدەر بۇوين و د يەك بازىپ دا ۋەحەتلىك خزم و كەسوکارىن يەك. نەما ئەم خوه ب بنه مالەكا پەسەنا شارى دادنىيەن.

- ئەرى، جياوازى نىنە. تۆ سەرچاقيىن من ھاتى، ھەما ل سەر ئەقى كورسيكا بەردەرۆكى بۇينە، ھەتا دھېت.

ھىدى دانىشتم، ژېھر كو كورسيكا نىقۇوح بۇو، ترسىيام بشكىت. دىيار بۇو ب كىرچ تشتى ناھىيت، ژىلى رېبوارەكى سەرپىيى و ماندى يى وەكى من نەبىت، كۆ ناچارە ل سەر ھەر تشتەكى بۇينىت، تىنى ھەست ب بىيەنۋەدانەكى بکەت. ئەو كورسى ل دويىف شىيە و رەنگى خوه نەبۇو. رەق و موكم و نەلۋ بۇو. من دەستى خوه ۋېيدا ئىنا، پاشى ب ئەگەرا پاستقەكىدا چاكىتى خوه، من دەستى خوه بىرە پشتا وى، بىنى وى، دەستى دىكە ژى بىرە ھارى و سەحکرە ھەردوو پەخىن وى. من زانى، كۆ ئەو تىنى پەيکەربەندادا كورسيكەكى يە ول سەر چار بلۇكىن چىمەنتۆيى دانىيە. من كورسييىا خوه باش ناسىكىر، لى ئەو كابرايى كەرەمكى و ئەو شانازى دايى من، من ئەو ب درستى ناسىنە كەرەمكى.

ئەقى جارى ژى، ھەما بۇ زاخاڭا مىشكى و خوه مژۇيلىكىن، با ھەول بىدەم ب رېيىا فۆرمى ئەقى كورسيكى ۋە، بچە د نىيەن كەسايىھەتىيىا وى جومايمىرى دا،

کو د یه که م دیتن دا، من هزره کا نه باش لیکریبوو. ژیو ئه قی مه به ستی دی
ئه ڦان گریمانه یان و هر گرم:

*ئه وی فورمی ئه قی کورسیکی ل ده ره کی دیتیت و د میشکی خوه دا
گه لاله کربیت و ریکھست بیت. پاشی هاتییه و هکو وی چیکرییه. ئه قه
تشته کی دویره و باوه پناکه م، کورسیکه کا هوسا ل هیچ جهه کی هه بیت.

*ئه گه رجوره کی هوسا ل هیچ جهه کی نه بیت، دیاره ئه قه کابرایه کی
شاره زایه و د میشکی خوه دا پلاندانه ره. ده بیت چافه ری کارین دیکه
ژی لی بهیتہ کرن.

*چیدبیت ئه و کورسیکا یه که م جار کری بیت، زوی شکه ست بیت، له و ما
هزره کا هوسا بو هاتییه، کو کورسیکه کی چیکه ت، چو جaran نه شکیت.

*ئه وی ژیا بیت، کورسیکه کی ل به رده ری دوکانا خوه دانیت، کو یا
جیگیر بیت و چو جaran هله گریت. ئه ول ویری بیت، یان ل ویری
نه بیت. هر پیچنگه کی ماندی ل ئه قی جاده یی پا بهیت، بکاریت بیهنا
خوه ل سه روی ڦه دهت. ئه قه ژی خیر و سه ده قه کا دوم دریزه.

*ئه گه ره کا دیکه ژی هه یه، کو ئه و دره نگ ژ خه و را بیت و زوی دوکانا خوه
فه نه که ته قه. ئه و بکری چافه ری وی دکه ت، جارس و بیزار نه بیت. بیهنا
خوه ل سه روی کورسیکا جیگیر ڦه دهت.

*یان ژی ئه وی شیانین پاک ڙکرنا وی نینه. په یکه رداره که ل سه ر بلوکان
دانای و نایلوونه کی ستولیر ل سه را کیشا یه... ل پوچن به فریان باران، ب
جوانی دیهیتہ شووشتن و نوی دبیتہ ڦه. هه ما سه غبیر کرنا وی ژی یا ب
هیقیا سروشتی ڦه هیلای. دیاره کابرایه کی پر شووله و گه له ک کارین
خوه د یه ک ده م دا ب سه ریک ڻه دهیت.

ههتا سبهى گريمانه و ئەگەرىن خوه بھېزمىرم ب داوى ناهىن. لى ههتا
قىرە بەسە، كو ئەز ب پىيا ئەقى كورسيكى ۋە، ئەوي جومىرى بناسم. ئەو
ناسىن نه تنى تىرا ئەقۇركە، بەلكو تىرا دوو سى سالىن دىكە ئىھىيە،
ئەگەر هاتوچوويا قىرە بکەم.. ما بۆ چىه ئەوي پتر ناس بکەم؟ ئەنجاما
داوىيى دى وەسا دەرچىت، كو كورسيك ژ ئەوي باشتە، گەلەك گەلەك
گرنگىترە ئى. من پىخوهش نىيە كورسيك ژ مروقى باشتى بىت، لى دنيا وەسا
يا بېرىقەدچىت. ب درستى ئى نازانم، كو ئەو بۆچۈن پاستە يان نەء.. لى ل
باژىرىي مە وەسا دھىتە گۆتن، بەلكو ل گوندان ب جۆرەكى دىكە بىت!.. ئەو
ئى ئەگەرەكا دىكەيە. دى چاقەپىي ئەنجاما وى كەم... .

ئەقە بۆچى ئەز مايمە ب دەقولىقىن ۋى خولىسىرى ۋە. ژ دىرزلەمان ۋە،
ھەر ھۆسا بۇويە. كورسيك ژ مروقى گرنگىترە. ئەگەر مروقەكى جەن خوه ل
سەر كورسيكى خوهشىر، پىدىقى ناكەت، ھزا ئەوان كەسان بکەت، كو پى
خوهشىرى و ئەو گەھاندىيە وى جەن. ھەر چەوا بىت، پۇونشتىنا سەر
كورسيكى ياخوهشە! .. ئەقە نىيە، پاشتى ماندىبۈونا ئەوي پىكىا درىز و
سەنگەپىيا چۆك تەزىنكا ئالىيى دىكەيى جادەيى، ل قىرە من ھەست ب ھندەك
قەلەميان و ئارامىيى كر. قەلەميان چونكە ”گەھشتمە كورسيكى و ئارام بۇوم
چونكە“ خەلکەك ھىئىزا و قەدر گران ل قىرە ھەيە. خودىيىق تو ھۆسا راڭرى،
ئەز ئى ھۆسا كارىن خوه بېرىقە بېم.

پىقەبرىنا چى! .. ئەزى ل قىرە بايى دەچىنەم و دىمەننىن بنار و بەتەنا چىاي
درويم. ئەگەر ئەز ل دويىق تەفшиى بەرۆكا خوه بچم. ئەنجامىن كارى خوه
يى ئەقۇر لېكىدەمەقە، ھىشتى من چو نەكىرىھ و ئەزى ل دەسپىكىا پىكى.
سوپاسگوزارم كو من دەستىپىكىيە، دىرسىم ئەقا ھەتا نەا من كرى“ خوه

ئاماده‌کرن بیت بۆ دەستپیکرنى و هىشتا قۇناغا دویرە بۆ مەبەستا ئەز پىھاتىم.

من سەرى خوه بلندكرو چاھىن خوه ل دەورو به ران گىپان. دىمەن ئىقشارىيا گوندى، پەنگىن خوه خەملاندبوون. تىشكىن ھەتاۋەرلى ئاسمان داپوشى بۇو. پېللىن نزارى چىايى ھنداشى گوندى جوانتر كربوون. ھەتاۋا ئىقشارى ئى، وەك من مىھفانە كا بىنازە. ھىدى ھىدى بى خاترخواستن ئاقادىت. بۆچى من خوه كريه ھەۋەرلى ھەتاۋى؟. ھا نىزىكە ئەو دى ئاقابىت و ۋى جىهانا جوان تارى كەت. ئەز ئى دەبىت د نىڭ ئەوى تارىي دا، دەلىقەكى پۇناك كەم. ل دويىش ئەوى پۇناھىيى، ب سەر ئەوى چىايى بىكەقىم و بچەم گوندى سپىندارى. چىايى بلند بۇو و پەيارىكىن وي دىاربىوون. من سى وەرچەپ دىتن. ھندەك ژى ژېر داروبارىن ھمبىز ل من خويما نەدبۇوون. ل دويىش ھزرا خوه، من درىزبىيا ئەوى پېكى ب ئەقراز و بەروار قە تەخمىنكر، كو نىزىكى بىست و پىنج خولەكانە. ئەوا بۇ من پۇن نەبۇو و چو سەرلى نەبرنەدەرى، ئەو بۇو كو، نەشىام مەسافا ئالىي دىكەيى چىايى مەزنەد بىكەم، وەرچەپىن وي ئالى چەندن؟ پادەيا نشىقى و بەروارىيىن وي دچەوانى؟ گوند ل نىزىكى بنارى چىايى يە، يان ھندەك دويىترە، نىزانم ئەو دويراتى چەندە؟ ئەو ھەموو بۇونە پرسىيار و د سەرى من دا زقىرىن و بى بەرسق مانەقە، ناچاركىم كو چاھى خوه ل كەسەكى بىگىرم و ئەوى زەمبىلا پرسىياران كەت كەتە ۋالا بىكەمە د گوھىن وي دا. ھەرچەندە دوودل ژى بۇوم، كو ئەو كەسى دېبىنم يى چەوانە و مىشكى وي تىرا چەند پرسىياران دكەت. ئەقە دوكاندارى ل ۋىرە، مژۇلىي كارى خوه يە. نەشىم جارەكا دىكە باخىقىم. ئەوى ھەموو ئاخقىن ۋەپىن و ئەز ب ھېقىيا ئەوى بەردەستى خوهندنگەھى ھىلامەقە... كى دېزىت، دى

هیتەقە؟ يان ب ریئەکا دیکە دا ناچیتە مال... هەتاھى ژگوندى باركربۇو. ل پشت چيایان بەرزە ببۇو، لى بیناھىيا وى ھېشىتا مابۇو.

چو پى لبەر من نەمان، کانىيا پرسىياران” ھزىن من ئاقس كربۇون. ۋانا ئاقسىبۇونى ژى نەدزا و نە ھىور دبۇو... ئەرى گەلۆ.. چىدېت ئەقە حالى ھەر كەسەكى بىت، كو بى پلان چووبىتە سەفەرەكى؟..

ئەز ب خوه حەز ژگەپيانىن شەقىن تاپى دكەم، نەخاسىمە پى چيا بىت و دەم ژى وەكى ئەقۇق بەهارەكا خەمللى بىت. ئەقە دەليقەكا خوهش و ئەنتىكە بۇو بۇ من ھەلكەفتى، كو ئەۋى حەزى بکەمە كريار. كريارەكا ھۆسا ژى، زەحەمەتە ب ملى من قە بهىت. ئەزى سقەتى گۈزەك شكەستى و سەركەفتىنى ئەقان چيایىن پك كۆجا مەرحەبا!؟.. گەلەك جاران ل مال ژى، كەلەكەلا حەزىن ھۆسا سەرى من دىرىت. من پەسنا خوه ددا. دايىكا من يەكسەر بەرسقا من دداقە: (ژگۇتنى ھەتا كرنى، وەى مala منى... وەرە كورى من، بۇ تە قەھوھكى تىكەم، بەلكو ئىشىت تە بەھىنەقە سەرى تە). ئەقۇق ل ۋىرە، كى دى خەما من ھەلگرىت؟ كى دى قەھوھكى دەتە من؟ قەھوھ نەبىت، بلا چا بىت، چا نەبىت بلا قومەكا ئاھى بىت. يا باش ئەوه، ئەز بىزقەمەقە د نىقە كەقلىزانكى خوه دا و پىن خوه ل دويىق بەرکا خوه درىيە بکەم. ۋىرە نە مالا مەيە و نە گازىنۇيىن شىپالىن خابویرى نە. ئەقە چۆلى خودى يە، ژېلى ئەقى جوامىرى دوكاندار و ئەوان چەند مالىن ھنداشى ئەقى كەندالى تىشىتەكى دىكە دىيار نىيە. پىدۇقى ناكەت، من ھۆسا خوه سەۋاداسەر كرييە. ئەوا من دەقىت و يا فەرە بکەم، چەند پرسىيار و ھندەك دويىقچۇونىن سەفەرەكا چوونا سەر كارى يە. ئەگەر ئەقە جارا يەكى نەبايە دەھىمە ئەقى دەقەرە، ئەو پرسىيار و دويىقچۇون ژى پىدۇقى نەدەكىن.

ئەقە نىزىكى چل و پىنج خولەكانە، ئەو ترۆمبىلا پىها تىم و ئەزىز قىرە دانايىم و هىشتى من چو بىيار نەداینە، كو دى چكەم. ئەقە قۇناغا من نىيە، قۇناغا من گوندى سپىندارى يە. ئەگەر من گۇتبىا شۇقىرى دەربەست من بىبە گوندى باشتربۇو. ئەقە پرسىيارا بى ئەنجامدا داوىيى بۇو د مىشكى من دا زېرى. ھەلبەت دى يىا بى ئەنجام بىت! .. نى كابراى گۆتى: تىنى ترۆمبىلىن لەندرۆقەر و جىمس دكارن ل سەرئەوى رېكى بچن. چىدېتىز بەركەشخە و تەدارەكا من” شەرم كىرىت بە حسا تەركەتىرى ئى بکەت. ئەقىرقۇ ئەوا من پى ماى، ژ دەست دلى خوه بىدەم، كو باش بۇو ب ئەقى نەشارەزايى خوه ۋە، من قەستا مالان نەكىر. ئەز ھاتىم دوكانا ئەقى خوه شەرمۇقى.

دوكاندار ھاتە دەرى و ئەو كەل و پەلەن ب پەستكى ۋە لېقەكىن و بىرنى ژورى. دياربۇو، كو ئەوى سەروبەرى دائىخىستنا دوكانى و چۈونەقە يا مالى دكەت. ئەز ئى راپۇومەقە:

- بىررە، ئەقى كورسيكى ئى نابەيە ژورى؟! ..

- نە خىر، بلا ھەر ل وىرى بىت.

- ئەو تەقلەكى ل سەرى ئى نابەي؟

- پاشى دېيەم.

ئەو چوو ھنداقى گفاندەي و گازىكى: (مەردۇ... ھۆ مەردۇ، دەستى خوه سەڭ بکە وەرە، تە مىھقانەكى ھەي). مەردۇ بەرسەندا، من دەنگەدانەك بەيىست، لى تىنەگەھىشتم چ گۇت. من زانى، كو دوكاندارى پرسا من ب خەم ھەلگەتىيە و دەقىت ئالىكارىيىا من بکەت. ژ پىخەمەتى من، يى گازى دكەتە ئەوى كابراىيى بەردەستى خوهندنگەھى..

پشتى من زانى، کو هاتنا ئەوى کابراى مسوگەر بۇو. بەرەڭ دوکانى چۈوم، من قىيا بىيىم كو چ تشتى فروتنى ھەيە. دوکاندارى زۇر پى خوهشبوو، ھەر وەك چاھەپىي كارەكى وەسا ژمن دكر.. ئەز چۈومە ژورى و ئەۋىزلى دويىق من هات. دوکان ھۆلەكا بەرين بۇو. دیوارىن وى ب ئاخا سېرى سىواق دابۇون، ئەۋى پشتى دوو پەنجەرهىيىن مەزن پىچە بۇون، داروبارىن بەتەنا پشتى تىدا دىاربۇون. دوو شاستوين دابۇونە بن كارىتەيىن ناۋە راستا وى. كۆزىي پاشىي دەستى راستى ھەموو كارتۇون و تەلىسىي خەتسۆرىن متايى عمباركى بۇون. كۆزىي ئالىي دەستى چەپى ژى، ھندەك مريشك لى بۇون، دەما ئەم دىتىن بۇو قدقدا وان ول سەر ھىلىقانكىن خوه راپۇون. ل نىغا پىشىي ژ دوکانى ژى، ھەر ل ناۋەدەرا وى تەرازويەكا دوو تايىا دەستك دار و قەپانەكا ئاسنى دانا بۇون، ويقەتر تەخچىكەكى درېئىزلى بۇو و تشت ب ھەپەمەكى ل سەر رېزىكى بۇون. ھندەك تشت يەكجار بى سەرپەر بۇون، لى ھندەك تشت ژى ئە و ھندە مودىيىن بۇون، کو چو جاران من ل مەزنلىرىن پىشانگەھىيىن بازىرىيىن مە نەدىتىبۇون. ژ ئەوان، جلىن بنقە يىن ژنان بۇون، کو د پاكىتىن نايلىقنى يىن پۇن دا پانىشىتىبۇون و وىنەيىن چەند كچىن ئە و كنج دېردا ل سەرپۇون، ژ سىيمايى وان دىاربۇو چىنى نە. دوکاندارى ئە و ب تەرتىفەكا جوان” رەنگىن وان ل تەنشت يەك رېزىكى بۇون. ئەۋى زانى کو ئەوان جلكان بالا من كىشا. ئىنا خوه نىزىك كرو گۆتى:

— مە گەلهك تشتىن جوانىن چىنى ھەنە.

— ل دەف مە قەدەغەنە.. تشتى ژ دەرقە دەھىت گەلهكى كىمە.

— راستە، ئەم نىزىكى سنورى نە. ل وى قامى ھەمى تشتى ئازادە.

ھندەك قاچاچى ب دزىكى ۋە دەھىن. قازانجەكى باشى ھەى.

- حکومهت ده نگا هه وه ناكهت.

- نه خىر، حکومهتا قىرە، لەشكىن، هەموو تشتى د دەستى وان دا. ئەۋەزى ئەقان جلكان بۆ خىزانىن خوه دېبەن. ئەز سى چار دەستەيان، ھەرىيەكى ب پەنگەكى دادنىم. ئەگەر پرسىيارەك ژى ھەبوو... دىيىئەم يەكى ب ئەمانەت دانىنە.

- نرخا وان چەوانە، ئەۋەكارن بىكىن...

- گرانە، ئەۋەكە مە نىنە. ل دەف مە شەرمە جلکىن ھۆسال مال ھەبن. ئەۋەشانازىي پى دەكەن. باشترين ديارى و خەلاتن ژى، دەما بۆ خزم و خوهشتىقىن خوه دېبەن.

دوکاندارى يەك ژئەوان پاكىستان ۋەكەرەفە و پارچەيەك دەرھينا، دەرىپىيەكا سىڭۇشەيا قەيتان زرافا ئارمىشى بولۇ. پارچەيەكا دىكە دەرھينا مەمكەنەكا نكل تىئا ئالى زرافا ب ئاقزۇنە بولۇ. پاشى پارچەكا دىكە بلندكر و گۆتى:

- ئەقە ژى يەلەكەكى تەنكە ل سەر ملىن خوه دەھەلکىشىن، ھەر بۇ هندى يە، كو پەنگى پىستى پى دھىتە گۆپىن. پەنگىن زەند و ملان د گەل سىنگ و بەران و پىسىرا نافرەنان ۋېكىدىخىت.. ئەقە ژى وەك دەسمالەكا تەنكە ل ستۇرى خوه دئالىنەن. پارچەيا بچويك ژى قىدىلەيە و پرچا خوه پى گرىددەن. ھەر دوو پەنگىن شىن و سۆر رەواجا وان زۇرە...

- بۇ چى تىنى ئەۋە دوو پەنگ. ديارە وەك نرخ ژى گرانترى؟

- ئەۋىن دىكىن دېيىشىن: ئەۋىن شىن بۇ مەلەقانىي نە، دەما خوه دئىخنى ئاڭى. يىن سۆر ژى بۇ درەنگى شەقى، دەمى دېيتە يارگۈزەل.

ئەوی د بىلىق ۋە ئەو پەيغا يارگوزەلى ب سترانكى دگوت و مژولى قەدكىرنا
 ئەوان پارچەيان بۇو و دووباره دئىخستنەفە پاكىتا وان دا. ب راستى
 دوكاندارەكى شارەزايە، دەما ئەو كەرسىتە دەھىنانەدەرى و ب جوانى نمايش
 دكىن و ب دەرىپىنىن خوه يىن خوهش و سەلىقەدار شرۇقەدكىن، پەيچىن وى
 وەسا بۆهن و بىڭەرد بۇون، وەكىو پۈينى مېھىن نۆزانان ب نەرمى د گەروويا
 من دا دچۇونە خوارى. ئەو دوكان ل پىش چاھىن من بۇو كابرىيەكا دىوار
 سۆر و ساپىتكىشىن. رۇناھىيىا گلۆپىن د نىف دىكۆران دا، شەوقەكا جوان
 دابۇو مىزىن پۈونشتىنى. ئەو تەخچىكى بى سەروبەرى ۋى دوكانى، كو
 كەلۋەلىن فرۇشتىنى ل سەر بۇون، وەكىو سكىچەكى لىھاتبۇو. دوو كچىن
 بەزىن زرافىن پىچ ل سەر ملان شۇرۇبوسى ب ئەوان جلکىن ئەقى جوامىرى
 نىشا من دايىن سەمايىه كا نازك و شلاك ل بەر مۆسىقا يەكا سەق دكىر... ئەوى
 جوامىرى نەھىلا تىر تەماشاي ئەوى سەمايى بکەم، دەما ئەزىز ئەوى
 ئاشۇپى هينايمەفە و گۇتى:

- تە كى دەقىت، ئەقا مەلهۋانىي، يان ئەوا دىكە يا يارگوزەلى؟
- يارگوزەل چىيە؟
- تە زىن نەئىنایە! ..
- نە خىر.
- ئىنىشاللا دى ئىنى و بىيە زاقايىكى ژىھاتى. جاروبىار ھىيە دەف
 مامى خوه و ئەۋانە جۆت جۆتە كىرى. وەكىو من گۇتە تە دى چ
 لىكەي؟ ۋېجا تۆ بۇ من باشتى شرۇقە بکە. دا باشتى ئەقى
 سەنۇھەتى تىبگەم.. گەلەك جاران ئەو سەربىاز بۇ من بەحسا
 مفابى ئەۋان كنجىن ئەنتىكە دكەن. ھەرچەندە زمانى وان ب

باشى نزانم، لى دزانم كو دلگەرمىيا وان بۇ كېنى حىكمەتا خوهشىيەكى تىدایه. ئەوان ئە و خوهشى نوشى گيان بيت و من ئى ئە و قازانجى ژ ئەوان شەقكىرىن يارگوزەلى دكەم پىرۆز بيت.. ئەزى بۇويىمە مشكى بەريكىن وان هەھەھەھە.

- ئەقە هەيامەكى زقرە، ئەوان ھەوا باوهەپدارىي پاگەھاندىيە. سەرى ئاخقىتنا وان و بنى ئاخقىتنا وان ھەر بەحسى ئىماندارىي يە... رېنمايىن توند ل بارەي پىنەگىرىي ھەنە.

- باوهەپدارىيَا وان يا ستويرە، ب ئەقان تشتان ناپرچىيەت... ما نە خەلك وەكۆ مەيە!.. ھەر ئەمین باوهەپرىيَا مە ب پۇفەكى سوار دبىت و ب تفەكى پەيا دبىت.

ئەقى بۆچۈونا دوكاندارى بالا من كىشافە و جارەكا دىكە برمەقە ئەۋى ھۆلا جوانا بەرى بىستەكى تىدا مەندەھۆش بۇويىم. داقىن پەشىمانىي خوه ل سەرى من ئالاندىن، كو بۆچى ھەتا نە من خىزان پىكەنەئىنايە. ئى باشە ھەرمانى مالكمباخ، تە ژن نەئىنا - نەئىنا، خوه تو دشىاي ھەقالەكى بۆ خوه بىرى و سەبر و ھەدارا خوه پى بىنى و ئەقپۇ ديارىيەكە ھۆسا جوان بۆ بکېرى و خوه فىرى يارگوزەلى ژى بکەي... تشتى چۈويي چۈو، بەرناكەقىت ل دويىف را بچىم و مىشكى خوه پىقە مژوپىل بکەم!.. من ژى ئە و تشتىن قاچاخ ھېلان و ھندەك تشتىن خۆمالى بازاركىن. تىرا خوه كېين، ئەۋى ژى باش قۇولى من بېرى. ئەز دەركەفتىم و ئەۋى دەرگەھ پىقەدا و هات ل گەل من پاوهستا و مە چاقەپىي مەردۇي كر. دياربۇو، ئەۋى ب درستى باوهەپى ب من هات، و ھىدىكا گۇتى: (تو بچىيە گوندى ژى، ھەر تشتەكى تە ۋىي، جابەكى بىدە من، دى بۆ تە پەيدا كەم ل ۋىرە بىت، يان ل شارىن پشت سنۇرى

بیت... یان ژی ل هه رده ره کا دیکه بیت). ئەقى ئاخقتنا وى یا داویى، پتر حەزىن من ئازداندن و من ھەستکر، کو ئەزى ل جىهانە کا دیکه دا دېرىم.. ھەموو ھزىن من د ئەقى ھەقۇكى دا فەجەميان: دەلىقىن خوهش چەند نوى ئازار و خەمىن بەرى خوه رادمالن. ئەقى سروشتى جوانى پەنهىنى ھەزار گومان د مىشكى من دا كۆلابۇون. چەوا چۈومە د ئەقى دوكانا بچويك ۋە و من ئەو دوكاندارى پۇحسەك دىتى، ھەموو گرى ۋە بۇونە ۋە و گومانىن من ژى ۋە ھەقىن. گفاندە يا ھنداقى ئەقى نهالا ل دۆر دوكانى دزفرىت، پىش چاقىن من بۇ باخچە يەكى گول و گولزاران. شىپالىن ئەۋى شىقىكا د نهالى پا دچىت يا بۇويە مەلەقانگە ھە کا لاكتىشە يا مەرمەر كىرى. من دىت ئەو ھەردۇو كچىن سەر سكىچى كابرىيە سەما دىك، ب جەستە يەكى خوهداي ۋە و ب ئەوان كنجىن شىنىن دوكاندارى نىشا من دايىن ھاتن و ب لووتکە کا توند خوه بەزىھە كى بلندكىن ول نىقە کا ئاقى دا. چاقىن من يىنلى، ئەوان وە كو ماسىيان خوه نقوم دىك و پاشى سەرئاقدبۇون. ب پاستى پەرييەن دەريايىان جوانترىن بۇونە وەرن. من گۆته خوه: (تۇ بىزى ئەقە بە شهر بن؟!) پاشى ھاتە ھزرا من: (ئەرى ئەقە ژى وە كو مە مرۆقىن. جوانى و رندى، ھىز و پەھلەوانىيەن ھۆسا ھەر ل ملىن كچىن چىنى دخوت. كچىن چىنى د كارى خوه دا دەستەنگىن و د ھونە روەرييَا خوه ژى دا داهىنەرن. ئەگەر ئەم دەستى وان بگرىن، دى ب ھىز و رندىيَا خوه وەلاتى مە ئاقەدان كەن. ئە و ژى نەكەن، دى مە فيركەن چەوا بگرىن و بەرنە دەين!?). د ئەقى كەلەجانا خوه دا نخىق ببۇوم. دىمەنلى مەلەقانىيَا وان مەندەھۆش كربۇوم. ئەوان ھەردۇو پىن خوه وەك ستويىنان بلندكىن و ۋەنافتەنگى وىقە راستورا است بنئاقيبۇون و يارىيەن ئەنتىكە كىن.. كەلەجانا من ھىشتا فيپىيا و دا چەپلە يەكە

حیّلا هاندانی بُو وان لىدەم.. دوکاندارى دەستى من گرت و پىچەك گفاشت و
ب گرپىزىنەكا بنلىق ۋە گۆتى:

- تۆ يى ل سەفەرى ھاتى و نەها يى ماندى. گوندى مە ئاڤەستلى
نینە. ئەگەر تۆ يى پىدۇنى، ھەرە ئەقى شىقىكى و دەستئاڭا خوه
خوهش كە.

- نەكۈ مەردۇ بەھىت نەزانىت ئەزى ل ۋېرە.

- ئەز ناچم، ئەگەر ئەو ھات، دى راگرم و پىكە چاقەپى كەين.
ئەقە دوو جارە كابرايى دوکاندار ناھىلىت د خەونىن خوه دا دلخوهش بىم.
كابرىئەل من كرە كولكى مريشكان و مەلەقانگەها كەسەنەدىتى ل من كرە
ئاڤەست. ئاخ ھەر مىرۇن شەرابا مەستبۇونا جىهانى ل دويىش دلى خوه
تىرىدكەن و بۇن دكەن. چ بکەم، ئىرۇ ئەزى كەفتىمە لەپىن خوه! .. ئەقە
بۇچى بۇزى ھندە درىز بۇويە؟ ... ئەز چۈوم ئەو فەرمان ژى بجه ئانى و
زقپىمەقە. باش بۇ ئەو جوامىر خوهدى قىسە بۇو و ھېشتى ل وىرى بۇو. ل
سەر كورسيكا بەر دەرى دوکانى بۇونشتى بۇو. بىستەك پىقە چۇو، كابرايەكى
پەشتالە، بەزىن كورتى لمىز زرافى سەرپەيە ماشۇگەنم ژەقاندەى سەركەفت.
بەرملەكى گىايى ل بن كەفسى بۇو. سەيەك ب دويىش را دھات. سلاڭكە مە.

دوکاندارى ژى ئەوا من ۋىيىتى:

- ئەقە مامۇستا ھەرمانە. نوى دامەزرايە، نەشارەزايە، يى بۇ
خوهندنگەها سپىندارى ھاتى، ھارى بکە.

- سەرچاڭان.

ئەوى ئاقپى ل من قەدا: (تۆ بخىر ھاتى...). جەنتە ھارى من ھەلگرت و من
ژى تورپە. سەيى وى ل پىش مە چۇو و ئەم ژى كەفتىنە دوى.

4

ژ جاده‌یی دهربازبويين، ل گفانده‌يی رهخ داربه‌پوويي سه‌ركه‌فتين، ل کولانه‌کا ته‌نگا دريئر را چووين، پاشى به‌روار زقرين و گه‌هشتىنه مال. خانيي وى ژورهك و به‌رسفکهك بون. به‌رسفک ژ ئاليي پييش ۋە ل سه‌ر دوو ستۇوان بۇو. ژ ئاليي پاش ۋە ژى ل گەل بانى ژورىي يى راست بۇو. دیوارىن وى ژ ئاليي راست و چەپ ۋە نىزىكى مەترەكى بلند بون، ژ ئاليي پييش ۋە ژى يَا به‌رداي بۇو. ئاليي پشتى ژى، دیوارى خانى بۇو، ل ناقھەراستا وى دەرگەھى ژورىي بۇو. ل رەخ دەرگەھى ۋە، ژ ئاليي چەپى پەنجەره كا دوو تەكى لى بۇو. ھېشتا ئەم ل دەرقە بۇوين، بىيەنا ئىپراخى دهات. قازان ل سه‌ر كۆچكى بۇو. ئەو ژى ل بن دیوارى ئاليي راستى يى به‌رسفکى بۇو. دارىيىن به‌روى ۋە كىشابون و سه‌ركە بىزۇت ۋە مراندبوون، لى پەلىن د نىيف پەله‌مورى دا ھېشتا دگەشبوون و قورييەكى ئاشى ب رەخ ۋە دانا بۇو. ديارە ئىپراخ كەلييە و چاھەپىي مەردۇي دكەن. ژنهك مژوپلى ئاگرى كۆچكى بۇو. ئەم دىتىن، يەكسەر ھەستا سەرپى و دەستىن خوه ل سەرپى دانان و

بخیرهاتنا مه کر. من ژی سلاچکر و مه ردوی گوت: فه رموو دابچینه ژوری.
 ده ریزانکا ژوری ب په یسکه کی ژئه ردی به رسنکی بلندتر بسو. ل ژوری ل
 بهر په نجهره یی دوو زاروکان یاریبا که تیکانی دکر. له مپه کی نه فتی ب دیواری
 دهستی راستی ـ قه یی هه لاویستی بسو. ئه و یی هه لکری بسو، لی هیشتا یی
 کزبسو. دیاربوو چافه پی دکرن، دنيا ب درستی تاری ببیت پاشی بلند بکهنه.
 مه ردوی یه کسهر له مپه بلندکر، ژور پوناکتر بسو، زاروکان ژی دوو بالیف
 ئینانه خواری و جهی پوونشتني خوه شکر. مه ردوی دووباره گوتی: (قیجا نها
 تو بخیرهاتی، تو ب خودی جهی خوه خوه شکه). ئه و ژن ژی هاته ژور و
 ب دلوقانیه کا زیده نه رم بخیرهاتنا خوه دووباره کره ـ قه. ئه و چوو ده ری و
 مه ردو ژی ل دویف را چوو. من زانی دی سه رویه ری خوارنی کهنه. زاروکا
 مه زنتری ژی چوو به رداخه کی ئاقی ئینا. من ئاقا خوه ـ خوار و هویرک هزرا
 خوه د ژيانا ئه قان گوندييان دا کر. هر ژ دوكانداري و ههتا مه ردوی و مالا
 وي، ئه ـ چ په روه رده یه کا نایاب و هه زیله ئه ـ چی مللته تی ههی. باشه ئه قانه
 چی لی کیمه، ههتا ماموستا ئه وان فیربکهنه... ل دویف ئه وی سیسته می
 فه رمی یی ئه م ل سه راهاتین، نکارین تشه کی ژی زیده بکهین، لی ژئالی
 فیرکرنی ـ قه، دکارین ئه وان فیری خوه ندن و نقیسینی بکهین. من چهندین
 پرسین په روه رده یی د میشکی خوه دا لیکدانه ـ قه و هه ولدان هه قسنه
 بکه م، لی مه ردوی هزین من بپین و ئه و ب سینیبا ئیپراخی ـ قه بژورکه فت.
 ئه وان زاروکان ب لهز نایلونه ک رائیخست و ده په کی ته نک دانا و سینی سفره
 ب په وش ئیخست. ئه وی ژنی ژی دوکه کا ئاقه ماستی و به رداخ ئینان. مه

خوارنا خوه ب سحهٔت خوار و مهردوی گوتی: خودی تۆ هەر هو راگری، دا ئەم ژی هو داگرین. من ژی گوتی: ئامین. پاشی گازیکر:

- زەلیخا..

- بەلی دلى من..

- چا ئاماده‌يە، ئان بچينه مزگەفتى و بهىئنه‌فه؟

- يال رەخ پەلین کەزاندا دەم بۇوي. ئاماده‌يە... هەتا ھوين دەھىئە‌فه دى پوسى بىت.. ئەزى نها بەھىنم.

- باشە گولا من..

مهردوی پرسىيارا من كر، كو خەلکى كۈۋە مە و پىشترى ل چ خوهندنگە بۇوم.. بەرى بەرسقا وي بىدەم، ل دەرقە دەنگەك ھەبۇ. ئەم تىڭەھشتىن، كو زەلامەكى پرسىيارا مەردوی دكەت. ئەوي ژى دەستویرى خواست كو بچىت بزانىت، چ قەومىيە. پشتى دەمەكى كورت مەردق و كابرايەكى دىكە بىزۈركەفتىن. كابراي سلاڭكەر و مەردوی ژى گوتى: (مېھقانى مە مامۆستايە، لى نزانم كو تىشتكى ژ دختۇرىيى دزانىت يان نەء!؟..). ئەوي ژى خوه شەپلاندبوو و ب بىھن ھەلمايى قە ئارىشەيا خوه بۇ من كورت كەھقە:

- مامۆستا، چارەيەكى بکەن، ئەقى شەقى ترۇمبىيل نىنە. بى رى و دەراقم، كچكا من نەساخە.. ھەوار ھەوارا وي يە.

- خىرە، هوسا نەھنگاڭى تۈوشى چ بۇويە؟

- ھەقىزىنا من دگوتى: ئەقى دوو ژىنن سوراڭو سپىاڭكىرى مىھقانىن مامۆستايىن مە بۇوىنە. كچكا مە ئەول كۆلانى دىتىبۇون، بەھتى

بwoo. د ترسا دا، ب قىزى و هەوار قه خوه گەهاندبوو مالى. ئەفه
ئاخقىتنا ژنكانه، ئەو شولان مەزن دكەن. ھزرا من بۆ ئالىيەكى
دى دچىت. ئەز دبىّىم، چىدېت ئەو زەمە چىتىر بۇونىنە و
هنگاۋىدېت! مەلا ژى ل گۈندى نىيە كۇ نزايدەكى بۆ بکەت، يان
ژى تىشتكەن پىقە خوهندبايە.

مەردۇى گۆته من: (ئەگەر ھەولەكى بىدەي دى مە منه تباركەي!...). ئەز
كەفتە د كراسى شەرمى دا، لەوما من دەنگ نەكىر. ئەو ھەر دوو تىگە هشتن
كۆئەز پازىمە. ئىنا گۆته كابراي: (پەشۇ، دى تو پۇينە ھەتا ئەز نقىيە خوه
دكەم). دەست درىېزكەر شەملەكى و گازى كەر خىزانى خوه: (زەلەخا بلەز
خوارنەكى بۆ رەشۇى بەھينە، مسۇگەرنەما يى بىسىيە، رەوشما مالا وان نە يَا
ئاسايىيە، ئەم ژى دى راپىن چىن).

يەكسەر زەلەخايى سىئىنەكە كا ئىپراخا ئىنا، دىيار بwoo، دەما پەشۇق ھاتىيە
ژورى، ئەوي حسابا خوه و مىغانى كربوو. پەشۇى كەرەمكرو مەردۇى نقىيە
بىننا... ئەز ژى كەفتە د پىليلىن بىگە و بەرددە و تەخمىنان دا. من ئەو پەوش
ئىناوبر، چونكە ئەفه كارى نۆزىدارى يە. نابىت تىشتكى نەزانم و سەرى خوه
تىپا بکەم. من ھزرا خوه لىكىر. ئەگەر كىشەيا ئەوي زارقىي ھەقبەندى ب
دەماران قە ھەيە، ئەفه بىپۇرىيەكە هويرە د زانستى نۆزىدارى دا، نابىت نە ژ
دوير و نە ژ نىزىك قە دەستى خوه بۆ درىېز بکەم، لى ژ ئالىي سايکۆلۈزىي قە،
كۆ بىپۇرىيە منه وەك مامۆستا. ئەگەر بىپۇرىيە هوير ژى نەبىت، مسۇگەر
نىڭ بىپۇرىيە و راستورپاست ھەقبەندى ب من قە ھەيە. ژېھر ئەگەر دوویى
من بېيار دا بچم. ئەگەر ئالىي زانستى ژى بىدەمە ئالىيەكى، خوه ژ ئالىي

جفاکی ٿه، ئهز و هک خه لکي شاري، کو لهوانه یه ئاسوئين هزرين من ل باره هى ئه ڦان په وشين خاتوينه کا خه لکا شاري درستکري، فرهوانتر بن ڙيئن خه لکي گوندي. ئه و هنده ک نامونه ڙپه فتاريں ڙنان، ده مي ديم و سه روچا فين خوه ب په نگين جوانوي دگوبن. ده ستکارييا برق و چاقان، دفن و ليقان، سينگ و مه مکان، پور و پوويان دکهن. ل ده ف مه خه لکي شاري، ميکاپ کاره کي ئاساييه و پوچش پوچش داهينانی د ئالاقين وي دا دکهن. ل دويٺ پيشكه فتنا ئالاقان ٿي، پاده يي گورياني پتربيت. ئه و گونديين هاتوچوونا شاري دکهن، د گهل ئه وان گورانکارييان دا پادهين و ب ديتنا وان سه رسام نابن، لى زاروکه کا بچویک ل گوندان ب نه هنگافی ب سه ره ڦان ده ستوداران هه لبيت، هه موو جاري ئه نجامين ئه وي هه دره بعونی باش نابن. ئه ڦه يه که م کيشه يه د ئه نجاما جوداوازيما د ناقبه را شاري و گوندي دا دبىنم. نه من چ لى يه و نه چ تى يه و که فتمه د نيقا ئاگري وي دا. زوربه هک خه لکي شاري، ئه ڦان ده ستکارييان ب جوره کي پيشكه فتنا جفاکي دزانن، لى هه تا نها ل هنده ک گوندین وه لاتي، ئه ڦي نه ريتى ب کاره کي شرم و فهيتى دادنин. ئه ز ئه ڦي په فتارا دوو لاينه باش دزانم، چونکه مه ل شاري، نياسين خه لکي گوندان هه بعون. تيکه ليبا مه ٿي د گهل وان دا، يا خراب نه بعو. زور جاران“ سوحبه تين هه ڦبه رکرنى د ناقبه را هه دردو ناليان دا چيدبون. ئه و سوحبه پر بعون ڙهنه ک و ترانه پيکرن و پيکه نوكان. من هزدکر دچيکرينه و هه ما ب تني بسه ريکه ئينان. نها ده ليقا ئه وان سوحبه تا نيء. ئه گه ر بابه تي ترسا ئه وي زاروکي ل گوري نه بايه، نها دا جفاتي ب که نى و حنه کان شاري نم... بلا ئه و سوحبه ت بقو پوچه کا ديكه بن، نها په لاتينکه کا بى گونه ه ياد

په وشه کا خراب دا. چاره سه رکرنا وی زاروکی بهري هر تشه کي يه. ئيرق
مه ردوي پيزا خوه گرتىيە و ده رگه هي مala خوه بۇ من ۋە كرييە، پىزگرتنا
داخوازىيا وى ئىرکى منه، لە وما بۇ ھانا چوونا ئە وى خىزانى، سى تشت
لىكدانە قە:

يا يەكى، ژئالىي دە رونى قە دى يارمەتىيَا وان دەم. ئەقى شەقى ول
جهەكى هۆسا دویرە دەست، ھىچ دە لىقەك نىيە، زاروکا خوه بېنه نىزىكتىن
نە خوه شخانا شارەكى، يان بۇ بنگە هي تەندىرىتىيَا سەنتەرى دە قەرى، كو
لەوانە يە پشقا تەنگا قىييان ئى لى نە بىت !؟..

يا دووپى، ئە وى كابراى زە حمەت كىشايە، هاتىيە دويىف من را. هەلبەت
ئەقە بۇ چوونا خىزانما وان ھەموو يان بۇپى، ھەر پرسەك ئى بکەفتە د
قەوارە يە كا مرۇقا يە تىي دا، نابىت خوه لى بىدەمە پاش.

يا سىيى ئى، كول نك من ژ ھەموو ھۆكارىن دىكە گرنگتر بۇو، ئە وە، كو
دە بىت مامۆستا ل ئارىشە يىن زاروکان خوه دى دەركە قىيت. را و بۇ چوونا
خوه ل سەر داخوازىيەن دايىبابان ھە بىت، نەك ئى بپە قىيت، ب مەرجە كى
لىكدانە قە يە كا زانستى بۇ كربىت ول دويىف رىنما يىن باوه پېيىرى ئە وان بۇ
جەيىن درست ئاراستە بکەت.

ژېر ئە قان ھەر سى ھۆكارىن من لىكدا يە قە و باوه پېيىھە كا بتىن پى ھەى،
چۈن باشتە ژە تىكىنى.

5

ئەم ھەرسىٽ ھەستايىن و مە كارىٽ چۈونىٽ كر. ھاتىنە دەرىٽ، دنيا ب تەمامى تاپى ببۇو. ھەر ل بەرسىكىٽ، مەردۇى فانووسا نىقەلكرى ھەلگرت و پۇناھىيى دايىٽ، پىٽ ل بەرپىن مە پۇن كر. ل ئالىيٽ دەرىٽ يىٽ بەرسىكىٽ، سەيىٽ مەردۇى ل سەرلەپان خوه درىزىك ببۇو. ئەم دىتىن، راست و چەپ لېقىن خوه ۋەئالىستان. كورىيا خوه ھەۋاند و دياربىوو يىٽ تىرخوارى ببۇو و ئامادەيە بۆ ئەو كارىٽ پىٽ دىسپىرن.

ئەم ب دوى رەشۇى كەفتىن. سە ژى ل پەى مە هات. كۆلانەكىٽ ئەقراز چۈوين. گەھشتىنە وەرقەپەكىٽ، رەشۇ راوهستا و ب لېق لەرزاڭ ۋە گۇتكە من: (دايىكا من يَا ھاتىيە مالا مە، گەلەك ئاجز و تۈورەيە، ئاگر ژ دەقى دەچىت. ئەو گەلەك نەقىكىا خوه خوەش دەقىت. ئەقىق ب ئەوی حالى دىت، يَا ژ ھەموو مەئمۇرىن حکومەتىٽ تۈورەيە... ئەو چەند تۈورە دېيت و خوه گىق دەكت، دلىٽ وى ژى ھندى ساف و بىيگەردى. پشتى بىستەكىٽ، ئەو ھەموو ژ بىرى دەچىت. سەرىٽ ئەوى كەسىٽ ژى تۈورە بوبى ماچى دەكت و چەند جاران خوه گورى دەكت.. تۆ دزانى ھەموو دايىكىن جەگەر سووتى ھۆسانە. مامۆستا ھەرتىشەكىٽ بىيىت ل سەر من حسېب بکە. بەس بەختى

خودى، دەستى تە ژكارى تە سىست نەبىت). من ژى سەرى خوه ھەزاند و وەسا دانا” كۆئەفە دەستپىكى ئەۋى ھزرى يە، يَا دلى من قۇتاي، دەمىز ترۆمبىلى ھاتىمە خوارى و من ھەستكى، كۆئەزى چارەنفيسا خوه دەھاقيزمە بەر پىن قەدەرى. ھەر چەوا بىت، ھاتنا مە يَا بۇويە ئەركەك، جله و كەتىيە ملە.. دەليقەيا زقېنى نىيە و ھەموو ھزىن خوه يىن بەرى، من ل دويىخ خوه ھىلان و ئەم چووين.

ھەر ژئۇيى وەرچەپى دەرباز بۇوين، مە دىت ھەشامەتەكا زەلامان ل وىرىنى، ديار نەبوو چەندن، لى ئەۋىن فانووسىن ھەلكى د دەستان دا بۇون، نىزىكى سىيە كەسان بۇون. مە سلاڭىر و مەردۇي ژى پرسىيارا ئەقى خىرقە بۇونى كر. گەنجەكى تۆست و پىچاىيى گۆتى: (ئەفە ل دەمىز رۇزئاڭا يىي، ھندەك ژپەزى گوندى زقېيەفە و عەلۆيى شقان ل گەل نەبۇويە). ژئالىيى دىكە ۋە، ئەو دوکاندارى ئىقشارى من دىتى، رېبەرييا وى ھەشامەتى دكرو ب پەخ مە ۋە هات و گۆتە مەردۇي:

- ئىرۇ، تە مىھقان ھەيە، ئەتۆ ھەرە مال.

- نەخىر، ئەم ژى دى ل گەل ھەوھ بىن... دەبىت تشتەكى ژ عەلۆيى بىزانىن!

- كەس نزانىت، ھۆكاري ۋەمانا وى چىيە. ئەگەرىن ۋەمانى نۇرن... ئەفە ژى چىايەكى ئاسى و زەلام كۈزە.

- ھەوھ ژنۇي زانى؟..

- نەخىر ل دەمىز رۇزئاڭا يىي مالا وان گومانەكا ھۆسا كىرىبو، پاشى ھاتن گۆتنە من و خەبەر بەلاقبۇو. ھەر يەك ب پەخى خوه ۋە

هاته مala مه. ل دهستپیکى مه هزرکر، کو په زه موونه هاتییه فه و هندهك ۋەقەتىيايە، لهوما عەلۇ ئىگۈرۈچۈپ بولۇيە، ئەو مژۇيلى ۋەدىتن و ۋەجەماندن و ھىنانەفەيَا وانە. گەلەك جاران ئەو حالەت پويىدەن و زۇي چارە دېن. ئەقىرقۇ ئەو ئەگەر نەما. دەبىت بچىن سەحکەينى.

ئەوی دوكاندارى خوه نىزىكى من كر و گۆتى: (ببۇرە، يەكەم رېڭە هاتىيە گۈندى مە و سەر ب ئەقى ئارىشەيى ھەلبۇرى). يەكسەر هزا من بۇ ئەوی دىمەنى چوو، کو دەما پەزلى دويىش بىزاقا ھەر دوو سەيىن پەش و سېپى دهاته گۈندى، دىيارە بى شقان بولۇيە. من ۋىيا ب رېئا ئەوی دىمەنى ۋە بگەھەمە هندهك زانىارىيىن پېىدىقى، ژېۋى كوب شىيەھەيەكى درست سەرەددەرىيى د گەل پويىدانىن ئەقى شەقى دا بکەم:

— مادەم هندهك ژپەزى، ب زىرەقانىيىا سەيان ھاتىنەفە، دىيارە

دەھبەكى خوه ل شقانى دايە.

— نەخىر، ئەو ئەگەرەكا دویرە.

— بۆچى؟

— ئەگەر دەھبەكى پەلامارا پەزى دابىت. شقانى نەھىلا بىت و كەفتىيەت بەر كىلىپىن وى. يان مرۇققەكى ژى زىدە گافىيەك ل سەر ئەوی جوامىرى كربىت. سەيان نەھىلا. ئەقە سەنە سە، يان ئەو ژى دهاتنە كوشتن يان ب بىرىندارى دهاتنەفە گۈندى... ئەمى دېيىن ئەو ب سەلامەتن و هندهك پەز ژى د گەل خوه دا

ئىنايىنەقە. نابىت ئەمەكدارىيَا سەيان ژبىر بکەين. ئەو ژەندەك
مۇقۇنىن بىٽ پۇى ساخلەمتن.

— بەلىٽ راست دېيىشى. لىٽ مەترسىيەكا مەزن ھەيە. ئەو سەربازىن
ئوردىيَا سەرى چىيَا دەستىرىزى بکەن. دى ئارپىشە گەلەك
مەزنتر بىت. ھەوھە هىزا خوه د ئەقى چەندى دا نەكرييە؟

— بەلىٽ، مە چەندىن ئەگەرىن دانىنە بەرچاقىن خوه. ئەم ب دىزىكى
قە ناچىن. ژپۇناھىيىن مە ھەلگرتىن دىيارە، ئەم د بىٽ چەكىن.
دەم ژى ھىشتا زوى يە و نقىيىغا عەشايى نەبوويم. نىزىكى
تۈخىبىئوردىيَا وان نابىن، بەلكو ژ دويىر قە پا، دى داخوازا
يارمەتىي كەين.

— ئەوا تۆ دېيىشى، ھەموو درستە، لىٽ يەك فەرمانا قۆماندارى وان،
دى ھەموو ئەگەران ب ئاقى دا بەت. كەس ژى نىيە لىپرسىنى د
گەل دا بکەت، بەلكو دى ھىتە خەلاتكىن.

— ئەم ئەۋى ژى دزانىن.. مە گەلەك قوربانىيىن دايىن و خەلکى
خەلاتىن پى وەرگرتىن؟! .. ئەقى جارى ژى ئەمى جانى خوه
ئىخىنە بەرپە حما فىتىيا قۆماندارى. ئەگەر ئەو خەلکى گوندان
بىت، دى رەوشى مە ژى زانىت و پۇيدانىن ھۆسال ھەموو گوندان
ھەنە. ئەگەر خەلکى شارى بىت و چو ژ سەروبەرى گوندان
نەزانىت، دى مىنتەقە سەر وىزدان و پەروھە دەيَا وى، ئەگەر ژ
بنەمالەكا جوامىر بىت، دى بېپارەكا نەرم وەرگرىت. ئەگەر
كابرايەكى كورى قە — ژى بىت، ئەقە ئەو و وىزداندا خوه. ئەم

شقانی خوه د نیف ئاگری قەدەری دا بىكەس ناهىلەن.

چارەنفيسا مە هەموويان يەكە. چو مرۇغان دوو جان نىنە، ھەر
جارەكى دىرن.

- خودى ھەوھ بپارىزىت.

- مە پىخوھشە، ھوين بچنەفە مال.. ببۇرە يەكەم پۇزا مە تۆ
ناسكىرى و سەرۇبەرى مە د رەوشەكا ھۆسا ئالقۇز دايە.

مەردۇي سوھبەتا مە بېرى. بۇي ل دوکاندارى كرو گۇتى: (ژىلى ئەقى
بەلايى، كچا پەشۇرى ژى ترسايمە و تۈوشى شۆك بۇويە. مە مامۆستا د گەل
خوه ئىنایە، بەلكو چارەيەكى بکەت). دوکاندار پىتر موڭر بۇو، كو ئەم
بىزقىرىنەفە و گۇتى: (گوندى زۇرن، گەنجىن مە تۆستان، خوه ل رېكاكا شىرى
نادەنە پاش. ئەفە كارى وانە سوراغا عەلۆى بکەن. ئەم ژى دوو سى پېھسىپى
دى رېبەرييا وان كەين. خودى فەرسەت دابا، مە تىشتك لى زانىبىا باشبوو).
ب ئەقى گۇتنا وى دلخوھش بۇوم. بۇ من ديار بۇو، كو ئەوى گوندى خوه
خوهش دېتىت. ئەو داقدۇزىيا د گەل بىيانيان دا دكەت، ژېق بەرەقانى و
پاراستنا گوندىيىن خوه يە. ئەفە گۆپىتكا تىيگە هشتىن و درناسىيىا وى يە.
گەلهك جۆرەن ئەقان بۆچۈونان د مىشكى من دا زۇرين، كو د دەستودارەكى
ھۆسا لەرزۇك دا، من دەلىقەيىا لېكدانەفەيىا هەموويان نىيە. د ئەنjam دا، من
خوه د ھەلوىستەكى بچويك دا دىت. بىيدهنگ بۇوم. من نەزانى ب درستى،
پلانا گوندىيىان د ئەقى شەقى تاپى دا، دى چەوا بېرىقەچىت.

د دەمەكى كورت دا. ئەو حەشامەتا زەلامىئىن ھەلگىرىن فانووسان، وەكە
شىرىتى ب دوى يەك كەفتەن. ب ئەوان پەساران قە ھەلچۈون. ل دويىف ھەزىمارا

فانوسان، دشیام ریزا شوپا وان بهزمیرم. هندهک روناهی بهرزه دبوون و جارهکا دیکه دهردکه فتنه قه. هر بهرزه بعونهک و ده رکه فتنه کا دیکه یا روناهیان، وه کو دیمه نئوی په زی بوو، ده ما ئیقاری من دیتین و سهیان ل پیش خوه دهینانه قه گوندی. یه ک جیاوازی د ناقبه را وان دا هه بوو. په ز هندی نیزیک دبوون پتر کفش دبوون و مه زن دیار دکرن، لی روناهیین فانوسین نها دبینم، هندی دویر دکه قن، ئه و بچووکتر دبن. ئه قه یه دنیا، هر تشه کی دویر دکه قیت بچویک دبیت. پاشی ل دویق دریزیا دهمی و هندا دبیت و دهیته ژبیرکرن. وه پا هه قالین ژ من دویر که فتین و هاتینه ژبیرکرن و هندهک ژی بووینه خهونین شه قان. هندهک خه لک ژی هنه، هندی نیزیک دبن، وه کو بهره کی نه ل بن ته نشتا مرؤقی، ناهیلن بیسته کی ژی ب دلخوه شی بقه حه ویین.

مه ردق چوو سه رکه قره کی ل ئالیي ریکی، کو نیق به زنه کی بلند بوو، پین خوه ژی بلندکرن. ئه ز و په شو ژی چووینه ب په خ څه. مه باشتر ئه و شریتین روناهیین بچویک دیتن. هر یه ک ژ ئه وان شریتان دبوونه دوو تا و ژ دوو تایان دبوونه چار و پانییا چیای څه دگرت. ژ دویر څه، ده نگه ک ژ پیشیا ریزا نافه راستی دهات و ب زمانی عه ره بی گازی دکر: (عندا راعی مفقود... ساعدونا). من ژی گوته مه ردقی:

- ئه قه کی یه گازی دکه ت؟

- ژ ده نگی وی دیاره ئه سکه نده ره، لی تیناگه هم ئه و چ دبیثیت؟

- یی دبیثیت: شفانه کی مه به رزه بوویه... یارمه تیبا مه بدنهن. ئه و

ئه سکه نده رکیه؟

- ئەو بۇو، يىّ نەها بۆ مە دئا خفت. تە نەدىت ب پىش خەلکى كەفت و پىيەرييا وان كر.
- ئەوى دوكاندار.
- بەلى ئەوه، يىّ تۆ ب من ناساندى... مرۆفەكى جومايرى دياره.
- بەلى كابرايەكى قەدر گرانە. خوهشتىقى گوندى يە. بۆ ھەر خزمەتكى ل پىشىپا ھەمۈيانە. ئابورىپا وى ژى باشە، د گەل ھەزاران دەستقەكرييە.
- لى ديار بۇو. دەما زانى كچا رەشۇرى نەخوهشە. نەھىلا ھوين بچن. خەما كچا نەخوهش و بەرزەبۇونا شقانى ل دەف وى وەكويەك بۇون. مرۆقى شىرەلال ھۆسایە.
- عەلۆ برايى وى يە. ئەوى كچا رەشۇرى ژى ب رېزا برايى خوه دانا. ب ھزرا وى برا و برازا بۇون.
- هندى دېيىم، گوندىيىن ھەوه خوهش مرۆقىن.
- ئەۋىن جومايرى زۇرن و ئەسکەندەر نمۇونەيى ھەرە بلندى وانە. مرۆقىن خراب ژى لى ھەنە... مامۆستا تۆ ب خودى كەى، ئەگەر جارەكى تووشى ئەقىن نەباش بۇوي. نەكەى تەركا گوندى مە بکەى و پىيَا خوه بەرزەكەى.
- پىزىن زەلامان دویركەفتىن. دەنگى ئەسکەندەرە ژى نەما... ئەم ژى ژېشىكا ئەوى كۆلانى زقپىن، بۆ ئالىيى جادەيى ھاتىنەقە. مە نىزىكى دە سەنلىھەيىن پەيت و مورال بەرز دىتن، ب جەنتكىن خوه ۋە ئەقراز دەهاتن.

مهردۇى دەستخوھشى لېكىن، ھەروھکو دزانى، ئەو دىچ كەن... ئەم ژبەر
هندەك مالان پا بۇرين، ۋەن مژوپىلى تەنور ھەلكرنى بۇون و تەقتەقا
ئامانان دهات. مەردۇى و رەشۇرى زانى، ئەزىز ئەقى رەوشى تىيىناگەم و
ھېبەتى مايمە. ئەوان چىا ئەۋىز بازاقا نەئاسايى بۇ من بەحس بىكەن و گومانىن
من بېھقىننەقە، رەشۇرى گۆتى: (مامۆستا دەما ھەوارەك ل گۈندى مە
پادبىت. ئەم ھەمووب هوير و گەر قە دئامادەينە. ئەويىن پىير رېبىھرىيى دكەن.
گەنج ژى دەستان دەھەلىن. سەنيلە ژى نان و ئاشى بۇ دېبەن. ژن ژى ل مالان
خوارنى ئامادە دكەن. ھەريەك ئەركى خوه دزانىت).

ئەوى د شىرقەكىرنا خوه دا تەخسىرى نەكىر، لى ئەو كار هندى نامۇ و مەزن
بۇو، تىرا ۋەقەقاندىنا گومانىن من نەكىر... ب راستى خەلکى ئەقى گۈندى
ھەزىز پېزگىرنى نە. ھىزرا من بۇ پارادۆكسەكا لاسەنگ چۈو و د ئەقى
پرسىيارى دا خېقەكىر: (ئەرىز ھەنگستان ژئەقانە فيرىز خەباتى بۇوینە، يان
ژى ئەقە ژەنگستانى فيرىبۇوينە؟). ئەز دېيىم، ھەردوو حالەتان ئەنجامەكا
ھەقىرىتى ھەيە، چونكە ل بازىپان ژى من گوھ لى بۇويە دەيتىھە گۆتن، كو چل
و چار فەرمانىن قىركىنى ب سەر ئەقى دەقەرى دا ھاتىنە و پرسىيارا بى
بەرسى ئەوە: (ئەرىز ئەوان پەلەماران ئەقە فيرىز ۋە خەباتى كىرىنە، يان ژى
خەباتا وان ھۆكار بۇويە، كو ھۆسا ماینە و خوه ل بەر ھېرپەشان پاڭرتىيە).
ئەز د ئەقان ھىزان دا نخىر بىبۇوم. من ھائى لى بۇو، رەشۇرى گۆتى: (ئەم
گەھشتىن، فەرمۇن مالا مە ب ھەوھ ئاقەدان بۇو، فەرمۇن).

6

خانیي رهشۆى سفکەك و سى مەزەلەن يەك ل دويىش يەكى بۇون، ھەروەكى
ژەھوشي پا دەرگەھەين وانىن بەرانبەر و ب سەرىكە دىاربۇون. ئەم راست
بىرىنە مەزەلا بىنەبانى. ھەر چار ئالىيەن وى ب نالىك و بالىفكان رائىخستى
بۇون. دوو مافوورىن لاكىشەيى ل نىقا وى درېز كريپۈون. سۆپەكى داران ل
نىقەكا ژۇورى يى شارىاي بۇو. ژېھر بۆرى يا وى يا ھەتا ساپىتىكان
ھەلکىشاىي“ ئەو مەزەلا نىمچە چارگوشەيى وەكى بازىنەيەكى خەۋەر دەتە
پىش چاقىن من. مەزەل يى پاك و دىوارىن وى ژى ب ھندەك تابلوئىن
سەمتىنى خەملاندى بۇون. بىھنا جگاران ھەموو جوانىيَا وى د نىق
دويكىلەكا غولغولى دا ۋەشارتبۇو. دىيار بۇو ئەو مىھقانىن ژېق دەستدىلىدانا
مالى ھاتبۇون، ب درستى ئەو مەزەل تىرى دويكىلە جگاران كربۇو. نىزىكى
كۆزىي دەستى راستى كچەكا بچۈوك ل بن جەن دا بۇو، كۆزىي وى نىزىكى
پىنج سالان بۇو. دوو ژىنن دانعەمر، ھەر يەك ل رەخەكى وى دانشتىبۇون.
دوو زەلام ژى ل ئالىي بەرانبەر د پۇونشتى بۇون. دەما ئەوان ئەم دىتىن،
ھەستانە سەرپى و بخىرەاتنا مە كر. ھەر دوو ژنان جەن خۇه بۆ مە قالا كر و
چۈون وىقەتر پۇونشتىن. تىڭەھشتم ئەو پىشوازىيَا گەرم، نىقا وى ياسىج و
نەرىتىن وانن، نىقا دىكە ژى يا حەزا چاكبۇونەقەيا كچا وان بۇو. ژەرتىفىن
وان ول دويىش سوحبەتا رەشۆى ل رېكى بۆ من كرى، من زانى ئەو ژنا پىر
دايىكا رەشۆيە و ئەوا دىكە ژى دى ھەقزىنا وى بىت. ئەم ل جەن ئەوان

ههردوو ژنان دانشتن. من دهستي خوه دانا سهر ئهنيا كچكى، يا گەرم بwoo.
بەرى ئە و باخقۇن، من گۆته دايىكا وى:

- كەنگى نەساخ بwoo يە؟

- پشتى نېقىرۇ. لېھر دەرى بwoo. قىزىيەك راھىلا و بهزىيە ژورى.

- وە نەزانى ھۆكار چبwoo؟

- بەلى، پشتى قىزى و هەوارا كچا من، ئەز چۈوم ببىنم، كو ئە و چ
تىشى كچا من ژى ترسىيائى. من دىيت دوو مامۆستايىن ژن يىن
گۈندى ب رەخ مە فە هاتىنە و بۇ مالا مامۆستايىن مە دچوون.
كچا من ئە و دىتبۇون و ژترسا رەقى بwoo و خوه گەاندبوو مالى.

- بۇ ترسابwoo!.. مامۆستايىان چ لى كريboo؟

- ئەوان چ لى نەكربwoo. بەس خوه كربۇونە ليقىرۇ. مەيموينكىن
درست بۇون. پشت چاقىن خوه شىن كربۇون. بۇويىن خوه ژى
پىشارازى و سەرى گۈپكىن وان سۆر كربۇون. ئەنىيەن وان ژى
هندەك تۆزە ئار پىيىقەبwoo. ليقىن خوه يىن خوارى ستويىر و شۆر
كربۇون و ب بەقەمۇوكەكى قورمزى هونىبۇون. هەر يەكى ژ وان
پرچا خوه وەك رويسىيەكا گىيات لول دابwoo و ب كفانەيى ل سەر
ملىن خوه بەردا بwoo ۋە. ئەوا هويرك جاخا چەپى چاشى وى
گرتىبwoo. ئەوا گەر ژى بەرچاقىكىن خوه يىن رەش ئىخستىبۇونە
هنداشى پەرچەما خوه... ھۆسا نەھنگاشى هاتىبۇونە بەر سىنگى
كچا من. ئە و ژى ترسىابwoo. پشتى من ئە و مەيموينك دىتىن،
وەللا ئەز ژى بامە، ھۆسا ب نەھنگاشى ئە و ھەلامەتىن نېق
ماشان هاتىبانە بەر سىنگى من، دا ژترسا دا، مەھەكى نەساخ
كەشم.

من ب هویری ئاختنىن دايىكا وى لىكدانەفه. ئەو بۆچۈون بۇ من ب مافا بۇون، لى بۇ كچكى باش نەبۇون. سەرەدەرىيىا خىزانى ب ئەوى شىوه يى پەشىۋى به حىسلىرى، دايىكى زى ئەقە لى زىددەكرين، رەوشادا كچكى خرابىتلىكىبو. زانىارىيىا سەرەتايى بۇ من رۇنىبۇوقە كو: نە ئاخفتنا وان د جەن خۇه دايە و نە هەوايى پىسى بىھنا جىگاران شوينا درستا نەخۇه شايمە.

ل دويچ ئەوان زانیارييّن من هەين، وەکو مامۆستايىھەكى سايكولۆژىيا زارۇكان خوهندى. ل بارەي با بهتىيەن فرياكە وتنىيەن سەرەتايى ژى دا، بەشدارى د چەندىن خولان دا كرى. ئەز هزر دكەم، پىيىدەقىيە بە روۋاڭى ئەوان رەفتارىيەن خېزانا وى بكارەهيناين هاتبانە كىن.

ئەو هزرا ئەز بۆ دچم، ل بارەھى ئەقى ئارىشەيى ئەوه، كو دەما زارۇك
تۇوشى ترسەكى دېن، چ ژ بەر ئاژەلەكى كويىقى بىت، يان تارىي يان
مرۆفەكى توندپەو يان دەنگەكى بلندى ترسناك ... ئەقە دېيىتە ئەگەرا ئەۋى
چەندى، كو پرۇسەيا دەركېيىكىدا وان تىكىدچىت. د ئەۋى تىكىچوونى دا،
تاشتىن ب رېيىا ھەستەوەران وەرگرتىن نابنە وىنەيىن كەتوارى، بەلكو ب
شىۋەيەكى لىيل و مژدارى دېنە ئاشۇپەكا نەچاۋەپىكى، دەما دگەھنە
مېشىكى وان تۇوشى شۆك دېن. ل دويىش پىزەيا ھنگاققىنا ئەۋى شۆكى ڭىزى،
باندۇرا وى ل سەر وان ھەيە. چەندى تەمەننى زارۇكى ڭىزى بچوپىكىر بىت، دربا
وى شۆكى كارىيەگە رىترە.

ل بارهی ئەقى زارۆكى رى، پەوشىا وى ياخابە، لى پادەيا وى نەگەھشىتىيە ئاستەكى مەترىسىدار. ئەگەر دەستتىشانكىندا من ياخابەت بىت، نەها دى ئەوان زانىارىييان جىېجى كەم، دا بىزام ئەنجام چنە؟.. ئەگەر ياخابەت رى نەبۇو، دى هىزا خوه د رېئىه كا دىكە دا كەم.. ئەگەر هەر دووپىان رى ئەنجامە كا باش نەبۇو.. ئەفە مە چۈزىان نەكىرىيە و چىىدېت مفایيە كا كىيم ھەبۈويە. د ھەر دوو حالەتان دا، ئەو باشىيىا ب دەستتە دەھىت پېزەيى يە. بى دوودلى، من پېئىا يەكى ھەلبىزارت، كو رېكخىستە قەيَا ھەستە وەرانە. ھەستە وەر رى كرنە دوو

بەش: هەستەوەرین بالا، کو دىتن و بىستان. هەستەوەرین نزم ژى، کو دەستلىدان و بىھنگىن و تامكىنە... من ئەركى خۇھ رېكئىخىست. ئامادەبوويان ژى ب دوعا و نزايان نافى خودى لى ئينا.

يەكەم پىنگاڭاڭا كارى، من ژ ئامادەكىندا كەرسىتە و ئەو تاشتىن ژبۇ ئەقى كرييارى پىدەقىنە دەستپىكىر و ژبۇ ھەستەوەرەكى تاشتەك:

ژبۇ ھەستەوەرا دىتنى، تاشتەكى بالكىش ژبۇ زارۇكە كا ئەقى تەمەنى. هىزرا من بۇ ئەوان شوکولاتىن شىر و باھىغان چوو، ئەۋىن د جەنتا من دا ھەين. ئەزى ئەوان بەھىنم. ئەقە تاشتەكى باشه.

ژبۇ ھەستەوەرا بىستانى ژى، ئەو زەرفىن بچوپىكىن تۆفتكىن كولندى، من بۇ رېكى د گەل خۇھ ئىنابۇن، ھندەك ژى ماینە، خىشى ژى بەھىنم، قەكەمهقە و بىدەمى.. ئەو ژى باشه.

ژبۇ ھەستەوەرا تامكىنى، ئەگەر ئاقەسماق ھەبىت باشه. ئەو يَا دلقةكەرە و لەمزىن دلى رېكىدىختى و دەردانان ئەنزيمان ژى ھەقسەنگ دكەت. ۋىتامىن سى و مەغنىزىيۇم و پۆتاسىيۇم ژى تىيدا ھەنە. ئەو ژى يا باشه. ئەگەر ئەو ژى نەبۇ، بەلكو گلاسەكى خۆشاقا ترىي پەش جەى وى ئاقەسماقى بىگرىت. ئەگەر ھەردوو ھەبۇن ھېشتا باشترە و بۇ مىشكى ژى چىتە.

ژبۇ ھەستەوەرا بىھنگىنى، سەركە پىقازارەكا نۇى بەرپىشىم. ژبۇ ھەناسە و ھەرگىتنى و زىدەكىن ئۆكسجىنى د خويىنى دا يَا باشه.. ئەو ژى ئاسانە..

ژبۇ ھەستەوەرا دەستلىدانى، من دەستتى خۇھ ل سەر ئەنیا وى دانا، يَا گەرم بۇو، لى پىن وى و ب تايىبەتى سەرى تېلىن وى سار بۇن. ب پامالىنا ئەنلىي و پەرخاندىن پىيان، دى بىزاقەكى دلۇقانىي چى بىت.

ل پىنگاڭا دەۋىيى، من داخوازا دەستتە بەركىندا ئەوان تاشتىن پىدەقى كر. گۆتە مەردۇي بچىتە مالا خۇھ، د بەرىكا جەنتا من دا زەرفە كا بچوپىك ھەيە، کو ھندەك شوکولات و كاكل تىيدا ھەنە بىنىيت. گۆتە دايىكا وى ژى ترارەكى

ئاڻه سماقى چيڪهت و سه رکه پيقازه کي و چه قوکه کي بىنيت و ئه گه ر گلاسە کي خوشاقا تريي په ش ڙي هه بيت هيٺتا باشتە.

ئه ز ڙي ل ئالي ديواري، په خ جهڻ زاروکي پوونشتم. من دهستي خوه يى راستي دانا سه ر دهستي وي يى چه پي و هيٺي هيٺي رامالى. من ههست ب گه رماتييه کا دلنهرم دكر. پشتراستم، کو ئه ڦي فريشته يى ڙي پي خوه شه. په شو و ويٺه تر ئه و پيره ڙن و ڙ ئالي ديكه يى وان ئه و زه لامين دانعه مر پوونشتى بون. چافه کي وان ل زاروکي بون، چافى دike ل دهستىن من بون، کو دى چکه م. ئه گه ر ئه ز ڙي ب هويري سه روسيماين وان بخويشه ڦه، دکارم گلهک تشتىن ڙيانا وان تېبگه هم. نها ده ليقه يا بژاله کرنا هزران نيءه. ڙبو کو شيانىن من به لاقه نه بن، ده بيت جهخت ل سه ر په شا ئه ڦي زاروکي بکه م و ودک فرياد په سه کي هه بونا خوه بس ه لميئم... ب رامالينا دهستي وي به رده وام بون، من ههست دكر، کو نه رمتر و فينكتر دبيت. ئه وي نه رميي هزرا من بون کاري فهري ئيرق هيئا يه ڦه. ب راستي ڙي د دهمه کي هوسا نازك دا، ڦه خوهندنا سه روسيماين ئه وان خانمان نه پيوهندى ب چاره سه رکرنا زاروکي ڦه هه يه و نه چو مفایيin گرنگ ڙي بون گهشتا من هنه. ئه وا ڙه ردودو ئه گه ران باشتە، ئه و بون، کو ده نگي دايکا زاروکي ڙ مه زه لا پيشي هات و گازىك: (نارين و هره، له زکه ئه ڦان تشتان ببه).

نارين هات، من ديت به ڙنه کا بلند، ديمه کي گه ش، پور سووسنى و که زى ل پشتىملا شورپوونه ڦه. ئا ڦري تيڙ و نازك.. ڙ دوير ڦه را، مرؤشي دزانى، کو چافىين وي باشتە ڙ ليقين وي دپه يشن. ئه ڦه ڙي سالو خه ته که کيم جاران دهيتە ديتن... ئه وي گلاسە کي ئا ڻه سماقى و يه کي خوشاقى ل سه رسينييه کا بچويک هيئابون، ب ده نگه کي نازك گوتى: (فه رموو...) من ئه و سينى ب دهستي چه پي و هرگرت ول په خ خوه دانا، چونکه دهستي ئه وي زاروکي هيٺتا نېچ دهستي مني راستي بون و نه شيام به ردهم. چه وا تپلین ناريني ب دهستي من خشين، من ههست کر ته زينکه کي له رزاندم. يه کسەر

من هزرکر، کو ئەگەر ئەو هىّزا تەزاندیم زارۆك ژى ۋەگرت بىت، ئەقە يەك ژ
ھەستەوەران سەرپاستبۇوۇھە، چونكە د گەل ئەوئى تەزۈويىا ئەز ھنگافتىم، من
دىت دىمى نارىنى ژى خوينگرتى بۇو. تىيگەھشتم کو باندۇرلا ئەوئى ھىزى يَا
دۇوسەرە يە:

ژ ئالىيەكى ۋە، ئەوئى گەرماتىيەك ژ من وەرگرت، نىشانىن وى دىارن، لى ب
درستى نزانم، کو قۆتانا دلى وى ژى وەك دلى من بلند و نزم بۇويە يان نە.

ژ ئالىيەكى دىكە ۋە، چىدېت ئەو تەزۈويىا من ژ نارىنى وەرگرتى، تەزۈويە كا
وەك وى ژى، بەرى نەما من دابىتە زارۆكى، لهورا ھۆسا ھىور و ژ دلى خوهش
ھات. نزانم بۆچى ھەموو خەلک ئەقى تەزۈويى بكارناھىن؟ ھەم وەك
دەرمان و ھەم وەك ئالاھەكى ۋەگوستىنا ھەست و سۆزان. ھەر ل بەرنرخ و
بەھايى ئەقى تەزۈويى، ھىزا من بۆ توقەكىن و دەستگاشتندا خەلکى چوو،
دەما سلاقى ژ يەكودۇو دەكەن. من نەزانى، کو ھەردوو يەك تىشتن، يان ژى
ھىندهك جىاوازى د ناقبەرا وان دا ھەيە. ئەگەر من دەليقە يا رېزىبەندىكىندا
جىاوازىيەن وان ژى نەبىت، لى مسۇگەر دزانم، کو ھىّزا ھەردوو تەزۈويان نە
وەكويەكە. چ دلخوهشىيەكاكەزىن، ئەگەر ھىلا ئەقى تەزۈويى ل سەرمالىن
ئەقى گوندى ھاتبايە دابەشكىن. بۆچى تىنى ئەقى گوندى؟.. ھەما ھەموو
وەلات ۋەگرتبا. راستە خەلکى ئەقى گوندى ژ ھىلا ئەلەكترييکى زېبەھە
بۇويىنە، لى ئەقە ناهىتە ئەوئى واتايى، کو ژ ھەموو ھىزىن دىكە بىبەش
بۇويىنە. چىدېت گەلەكىن دىكە ژى وەك من ھزر بکەن، کو ئەقى تەزۈويى نە
دلى من كرييە بەھەشتەكا بى سنۇر، گەرنگەر بىت ژ تەزۈويى ئەلەكترييکا
كۆمپانىيەن دەولەتى بۆ دەقەرى پادكىشىن. باوهەن ناكەم ل ۋېرىھ پەيقا
(گەرنگەر) ئەمانەكاكە ئەرىنى ھەبىت، چونكە ھەردوو تەزۈو وەكويەك
سوودمەندن. ئەگەر چەند رۆزىن دىكە ل ۋېرىھ بىم، لەوانە يە چەند جۆرىن دىكە
يىن تەزۈويان بدۇزمەقە. ئەگەر بېيارىن ئەقى خەلکى ب دەستى من بانە، دا
ھەولەم تۆرەكى بەرفەھ ژ ئەوان تەزۈويان درستكەم و كەم گىانى ھەردەم

زیندیئ ئەقى سروشتى هەفرىكىيا ھەموو بەھەشتان دكەت. ھەتا مە ئەو تۆر درستكريا، دا مە پىدۇنى ب چەند نارينان ھەبىت. دەما ھزرا من گەھشتييە حسىبىا چەندجاركى و ھەژماران، من سەرى داڭا وى بەرزەكى... ئەز ل دويىش نەچۈوم، بەلكو ئەو كەنپىيا من ياد دل دا دكەلى ھاتە سەر لېقىن من و بۇ گۈنچىنە كا شەرمۇكە. من بەرى خوه دا نارينى، ئەۋى ژى گۈنچىنە من و ھەرگەرتىبوو و ھىزى ئەۋى تەزۈوپىا من و ھەندا كرى ھېشىتا ل سەر لېقىن وى مابۇو و ب ھىدى دلەرزاڭان. ئەۋى لەرزاڭى گەرماتىيەك دا دەستى منى راستى. ل دەستى خوه نىپىم، دېيىن ئەو زاروپىا فريشته ئاسا ياب تېلىن خوه يىن بچوپىك و نەرمۇكە دەستى من دەققىشىت و ب سەرسۇرمايى ۋە تەماشەي من و خوهشقا خوه دكەت.

من د ئەقان چەند چىركەيان دا، پىرۇزەيىن ئەنتىكە د مىشكى خوه دا چىكىن. چىكىندا وان ژى وەكى ئەۋى تەزۈوپىي بلەز و بى مۆلەت بۇون، كوش نارينى وەردەكتەن و ددانە ئەۋى زاروپىا نىف ھۆشىيار و نىف نەھەش. د مەودا يَا نافبەرا ئەوان ھەردوو ئەگەران دا، راستىيەك گەش دبۇو. د گەشىيَا وى دا ئەز ژى گەشىپىن دبۇوم. ژىيدەرا ئەۋى گەشىپۇنى ژى ھەرىيەك ژئەوان ھەر دوو ئەگەران بىت، ئەقە ھەستەوەرەك چىپپوو و ھېشىتا گلاسى ئاقەسمى يى د دەستى من دا و نۆبەتا خۆشاقا ترى ژى نەھاتىيە.

من گۆتكە نارينى: كا ھارى من بکە، دا پىچەك سەرى ئەقى گولا جوان بلند بکەين. دەستى منى راستى و يى وى يى چەپى وەك جۆلانە كا سېپىنگى ليھات و زاروکى تىدا پالقەدا. ئەۋى ژى زاروک ھانددا و دگۆتى: دى دى گولا جوان سەرى خوه بلند بکە. نارينى ب جوانى زاروک بەرھەقىر. من ژى ب دەستى چەپى ئەو گلاس ھىدى ھىدى ب سەر دەقى زاروکى ۋەك. قومەك لىدأ، گۆتكە من:

- يَا ترشە ! ..

- بەلى ترشە، لەوما يَا خوهشە، ما نە وەيە ! ..

— ئىممەم

— دى گولا جوان، قومەكا دىكە ژى لىيبدە.. مامى مەردى دى تىشتنىن شرىن ئىنىت، دى وان ژى تامكەمى.

— باشە..

نارىنى دەقى خوه ب رووisi زارۆكى ۋەنا و ب دل ماچىكىر و ب دەنگەكى بلند گۆتى: (ئەز گورى خوهشكا خوه بىم). ب دەنگەكى هيىدى، كو بەس من گوھلىيپۇو گۆته زارۆكى: (ئەزا نەساخباامە، يەكى هنده گۆتبا من گولا جوان، بى ئاڤەسماق دا چاكىمەفە! ..). د گەل ئەۋى گۆتنى، ئەقى جارى نە بەس تەزووپىا سۆزا نارىنى ب جەستەيى من دا چوو خوارى، بەلكو ئەۋو ب خوه هاتە د دلى من دا و من ھەستىكىر، كو ئاگىرەك بەربۇو ھناۋىن من. د گەل قوما چارى دايىكا وى ژى هات. پىقاڑەك و نانەكا تىرى و ئامانەك ماستى ل سەر فەرخە سىننېيەكى داناپۇون و ب لەز گۆته من:

— كچا من يا چەوانە؟

— كچا تە گەلەكا باشە. وەرە ھارى من بکە، دەستى خوه بىدە بن سەرى، خوهشكا وى وەستىيايە.

— دى باشە كورى من. (فەرخە سىننى ل ئەردى دانا و جەن نارىنى گىرتەفە).

— ئەو نان و ماست بۇ چنە؟

— من ھزرىكىر، ئەگەر نەشىيت پىقاڙى بخوت، دا ل گەل نان و ماستى بخوت.

— باشە، دەستخوھش.

من گۆته نارىنى: (ئەۋى پىقاڙى سېپى بکە و بکە چار پارچە). ب دلۇقانى ۋە ژى گۆته زارۆكى: (گولا جوان، تۆ ژى قومەكا دى ۋەخۇ). ئەوان چار پىيىنج

نیف قومین وی زاروکى، ئەز پشتراست كرم، كو هەستەوەرا تامكىنىڭ زى
ھەتا پادەيەكا باش چى بۇويەقە. من گۆته بابى وی: وەرە باليفكەكا مەزنتر
بەھينە، بلا ھندەك پالقەدەت.

ئەو پارچە پىقاز زى وەرگرتن. د دەستىن خوه دا گشاشتن. بىھنا وان فرى
و ئەو دەر پېركر. زاروک پېكىرى. ئەقە ھەستەوەرا بىھنەرنىڭ زى ئاسايى
كاردىكتە. ئەوی بىھنى باندۇرا خوه يا ئەرىيى زى ل سەر ئۆرگانما
ھەناسەدانى ھەيە... مە ھندەك چاقەپېكىر. مام مەردۇ زى ھات. ئەو كىس دا
دەستى من.

من كىس ۋەكىر، ب قەستى خىشخەكا زۇر ژئەوى كىسى ئىينا. ئەو دەنگ
ب دلى زاروکى خوهش ھات. ب ھويىرى چاقى وی ل دەستى من بۇو.
گۈزىنەكە سەقك ل سەر لېقىن وی مەھى. ھندەك چوكلىت ھىنانە دەرى و
گۆته جقاتى: (من ئەقە يىن بۇ ئەقى گولا جوان ئىنائىن، ھوين زى دى
خۇن?). ھەموويان گۆتى: (نەخىر، ئەو بۇ كارىنى نە). ئەو چوكلىت ب كىس
ۋە كىنە كۆشا زاروکى. ئەوی زى يەك ۋەكەرەقە، وەك تىشىتەكى دلۋەكەر خوار.
ئەز گەلەك دىشادبووم، كو ئەقە ھەستەوەرا بىستىنى زى ئاسايى لىھاتەقە..

ئەوی زاروکى چاقى وی ل دەستى من بۇو، ھەروەك چاقەپېي كىسکى
مەزن زى دكەت. من شوكولاتەك دەرهىنا، كو ھندى لەپى زەلامەكى يا پان و
درېئىز بۇو. رەنگى وی شىن وسپى بۇو، وەك پېلىن روپىيارەكى لېڭزەرى بۇون،
ۋېنەيى دوو كاكلە بايىقان ل ناۋەپاستا وی بۇو، رەنگى وانى ھەوايى ب
جوانى سەرىي سوار بېبۇو. من بەرپىشىتەر و تاما دەقى خوه خوهشىر و
سەرى خوه زى ل گەل بادا... من ھەستىر، كو رەنگىن شوكولاتى بۇ زاروکى
بالكىش بۇون. ئەو گۈزىنى، من نىزىكى دەستى وی كر و ھندەك ۋەكىشى،
ئەوی زى دەستى خوه ل دويىش را درېئىزىر... من زانى كو ئەقە ھەستەوەرا
دىيتنى زى ئاسايى بۇو. دايىك و بابىن وی دېشكۆرىن و ھىشتا خوه نىزىكى مە
كر. ب ھىبەتى ۋە ۋەقى دىمەنلى دىنەرلەن. نەنمەك ۋەوان دەمات، ھەروەك

سوپاسگوزارین خودى بن و نزاييان بق زاروکى دكهـن. پاشى هيـشتا نـيـزيـك
بـوـون و پـپـ بـ دـل دـهـسـتـخـوهـشـى لـ منـ كـرنـ.

ئـهـوـ زـناـ دـانـعـهـ مـرـتـرـ، كـوـ منـ هـزـرـكـرـبـوـوـ، دـايـكاـ رـهـشـوـيـهـ. ئـهـوـ هـاتـهـ بـهـرـ سـيـنـگـىـ
منـ وـ بـ سـهـلـيقـهـ يـهـ كـاـ گـلـىـ وـ گـازـنـدـهـ ـفـهـ گـوـتـىـ: (لاـوـقـ، تـهـ كـارـهـ كـىـ باـشـكـرـ. لـ
سـهـرـ دـهـسـتـىـ تـهـ خـودـىـ شـفـاـ دـايـيـ. ئـهـوـ تـشـتـىـ ئـمـ تـيـنـاـگـهـ هـيـنـ، ئـهـوـ، كـوـ ئـايـيـنـ
وـ ئـؤـيـنـيـنـ هـهـوـ زـقـرنـ. ژـبنـ ـفـهـ پـاـ كـارـدـكـهـنـ. ئـهـوـ خـاتـوـونـيـنـ هـاتـينـ، بـ حـسـابـاـ
خـوـهـ مـامـوـسـتـانـهـ، دـىـ زـارـوـكـيـنـ مـهـ فـيـرـكـهـنـ. ئـهـفـهـ بـ سـهـرـىـ مـهـ ئـيـنـاـ، يـاـ تـهـ
دـيـتـىـ. ئـهـوـ لـهـشـكـرـيـنـ لـ سـهـرـىـ چـيـاـيـ ئـورـديـيـنـ خـوـهـ دـانـيـنـ، سـبـهـ وـهـ كـوـ دـچـيـهـ
گـونـدـىـ دـىـ بـيـنـىـ. ئـهـوـ ژـىـ هـاتـبـوـونـ بـ حـسـابـاـ خـوـهـ، دـىـ مـهـ پـارـيـزـنـ. ئـهـوـىـ
پـقـذـىـ بـراـزاـيـيـ مـنـ يـىـ سـنـيـلـهـ، لـ سـهـرـ پـيـيـاـ خـوـهـ دـچـوـوـ. سـهـرـيـاـزـهـ كـىـ گـوـتـبـوـوـيـيـ
تـوـ چـماـ وـهـكـوـ لـ رـهـخـ تـابـيـاـ مـهـ دـاـ دـبـورـىـ ئـاقـرـىـ ـفـهـ دـهـىـ. قـونـتـاخـهـ تـقـهـنـگـهـكـ لـ
پـشـتمـلـىـ دـابـوـوـ. كـوـرـ ژـخـوـهـ چـوـوبـوـوـ. مـهـ بـرـهـ شـارـىـ. چـهـنـدـ رـقـذـانـ لـ
نـهـخـوـشـخـانـىـ ماـ. دـخـتـقـرـانـ گـوـتـىـ: دـهـمـارـهـ كـاـ پـشـتمـلـىـ وـىـ ژـكارـكـهـ فـتـيـيـهـ. مـهـ
ئـيـنـاـقـهـ، سـقـهـتـ بـوـوـيـهـ وـ بـ كـيـرـ چـوـ شـولـانـ نـاهـيـتـ. ئـهـفـهـ حـالـىـ مـهـ يـهـ دـگـهـلـ
بـيـانـيـيـانـ. خـودـىـ دـرـانـيـتـ، كـاـ تـهـ ژـىـ چـ دـ بـنـ سـهـرـىـ دـاـ هـهـيـهـ لاـوـكـوـ!..).
رـهـشـوـيـ گـوـتـهـ مـنـ: (خـوـهـ ئـاجـزـ نـهـكـهـ، ئـهـفـهـ يـاـ جـهـرـگـ سـوـوتـيـهـ. دـوـوـ كـورـيـنـ وـىـ
دـ بـزـاـقـاـ بـهـرـىـ دـاـ شـهـهـيدـ بـوـوـيـنـهـ. خـهـماـ وـىـ گـهـلـهـكـ گـرـانـهـ. دـلىـ تـهـ نـهـمـيـنـيـتـ).

ئـهـوـ گـلـىـ وـ گـازـنـدـهـ يـيـنـ پـيـرـىـ، لـ دـهـفـ منـ تـشـتـهـ كـىـ ئـاسـايـيـ بـوـونـ، لـهـوـماـ منـ
گـوـتـهـ رـهـشـوـيـ: (خـهـمـ نـاـكـهـتـ، ئـهـمـيـنـ هـاتـيـنـ خـزـمـهـتاـ هـهـوـ بـكـهـيـنـ. رـقـذـيـنـ
دـاهـاتـىـ دـ نـاـقـبـهـرـاـ مـهـ دـاـ هـهـنـهـ. خـودـىـ بـهـرـىـ مـهـ بـدـهـتـهـ رـاـسـتـهـ پـيـيـاـ باـشـيـيـ).
پـيـرـىـ ژـىـ لـ خـوـهـ زـقـرـيـيـهـفـهـ وـ بـ دـوـوـ چـاـقـيـنـ پـرـپـونـدـكـ ـفـهـ، هـاتـ وـ سـهـرـىـ مـنـ
ماـچـيـكـرـ وـ گـوـتـىـ: (ئـهـزاـ خـولـيـسـهـرـ) نـزـانـمـ چـبـكـهـمـ يـا~ لـ بـهـرـ مـنـ بـهـرـزـهـبـوـوـ. دـلىـ
تـهـ نـهـمـيـنـيـتـ، ئـهـمـانـهـتـىـ هـهـوـ نـهـقـيـكـاـ مـنـ.. ئـهـمـىـ چـيـنـهـ مـالـاـ عـهـلـقـيـيـ شـقـانـ.
خـودـىـ خـيـرـكـهـتـ. بـزـانـيـنـ، كـانـيـ ئـهـقـىـ جـارـىـ چـ بـ سـهـرـىـ مـهـ هـاتـيـيـهـ!?).
رـهـشـوـيـ دـهـسـتـىـ خـوـهـ دـاـ مـلـىـ وـىـ، هـهـرـوـهـكـوـ دـبـيـثـيـتـىـ: دـابـچـيـنـ. مـنـ زـانـىـ، ئـهـوـىـ

ئەقى بزاشقى دكەت، هەتا من ژ دەستى وى رېزگار بکەت و بكارم شولى خوه بکەم.

پەيقىن پىرى ب دلى من بۇون. من حەزدەر، ھىشتا بئاخقىت، چونكە قسەيىن وى ژ دلى دايىكەكا دلۋىشان دھاتنەدەرى و پەزانيارى بۇون. ئەو سوحبەتىن حەق و رەق، رەنگىفەدانا راستىيا ژيانا وان بۇو. لى رەشۇرى نەھىلا و حەزكى ئەوئى خاتوينا پاستىگۇ دوير بىخىت.. ھەر چەوا بىت، پىرى يَا خوه گۆت و ئەوى و ھەردۇو زەلامان خاترا خوه ژ مالى خواتىت و وەغەرب خىر كر و رەشۇرى ھەتا بەردىرى سەتكى د گەل وان چۇو. من ھەست دكىب لەز مائىاقايى ژوان دكر و زقىرييەقە.

ھەتا ۋىرە، ئەو تاشتىن رويداين، ل دەف من ئاسايى بۇون. ژىلىي راستىيى چو يى ديكە نەهاتبۇو گۆتن. ژىلىي درستىيى ژى چو يى ديكە نەهاتبۇو كرن. ئەوا نەئاسايى ول دەف من گىرنگ بۇو، تاشتەكى ديكە بۇو. من ئەو تاشت پە ب دل دەقىيا. چاقىن خوه ژى ل دويىش دەكتىران، لى ديار نەبۇو. نارىن ل وىرىنى نەبۇو... ئەرى ئەو كۈوفە چۈويە. من چەندىن ھىز و تەخمىن كرن و بۆچۈون لېكىدانەقە و پرسىيارىن پەش و سېپى و كەسك و سۆر ژ خوه كرن:

ئەرى من چو شاشى نەكربىن و ئەو پى توورە بۇويە، چونكە ئەو ب پاكانە و ژىۋەندىرىستىيا خوهشقا خوه ھاتبۇو خزمەتى بکەت، نەكۆ ب نەھنگاڭاقييەكا لەزگىن ۋە، من دەرگەھى دلى وى قوتا بىت و دلى وى يەكى ديكە تىدا ھەبىت ! ..

يان ژى، من جوولە و بزاشقەكا نەئاسايى كribit، دايىكا وى ژى ب رامانەكا خراب ئەو تەقىگەر وەرگىرتىت. چونكە ژىن ھەستىيارن و دكارن د ئاقپىرييەكى دا كتىبەكى ۋە خوين. نە تىنى كتىبەكى ۋە خوين، بەلكو دەلىقەيا گەنگەشەيى ژى بدهنە ھەر كەسەكى بقىت ژ قۇولايا بۆچۈونىن وان تىبگەھىت. تاشتەكى ھۆسا رويدابىت و دايىكى ب ئىمامىزەيەكى ئەو ژ مالى دوير ئىخست بىت، نەكۆ مىھقانىن وان خالەكا لاواز ل سەر خىزانى وەرىگەن.

یان ژی، بابی وی نه‌قیایه، کچا وی ل به‌رده‌ستی کابرایه‌کی بیانی کار بکه‌ت، ته‌نانه‌ت ئگه‌ر خزمه‌ت ژ پیخه‌مەتی کچا وی یا دیکه دا بیت..

پرسیاران خوه کره گولواز و وەك بەنیشتى ب من ۋە نیسیان. ئائى من چەند حەز دکر ئەول ۋېرە بايە... من ھەولدا كو گازى بکەم: (نارين تۆل كۈوفەئى، وەرە خوهشقا خوه ببىنە، جارەكا دیکە ماچى بکە). هندى من بزاڭكىر، نەشیام.. نزانم ژ بىزراشىي بۇو، يان چو پەيىف نەهاتنە سەر زمانى من، يان ھىزىن من يىن د مىشكى من دا خەتمىن و ناگەھنە گەروپىيا من. يان ژ باندۇقا ھەرسىييان بۇويە، كو ھۆسا دەقى منى ھاتىيە بەستن، دى بىزى مەلايەکى دوانزىدە عولم يى بىنای. ئەرى ھندەك جاران ئىنسان ژى دېنە گورگ و ددانىن وان تىز دېن، لهوما ئەوین دەردۇر ھزر دەن، كو ب ئايەتىن پىرۇز دەقىن وان ببىنن. ب ھىزى ئەۋى بىنَاكىنى ددانىن تىز دېنە ھەقىر... خوهزى من ژى زانىبا دەقان ببىنەم و ددانىن تىز بکەم شەما و ئەو شەما ھەر جوپىبا و جوپىاۋە و پاشى ب ئەنېيىا ئەقى زارۇكى ۋەنابا، بەلكو مە ئەو كريارا چارەسەركىنى ب كەنېيەکى ب داوى ئىنابايە... ئەز د ئەقان ھىزدان دا خەندقىم. من ھەستكىر گەروپىيا من ھندەك ھشك بۇو. ئەقى گريمانەيى بەرى من دا ئەقرازىيەکى رېك و دەستەكەقىر، لهوما من رېزېندىيىا وان ب داوى ئىنا.

بەرۇقاژىيىا ئەقان ھەموو گريمانەيىان، من باوهېرى ب راستىيەکى ئىنا، كول دەمەکى نىزىك يان ھندەك وېقەتر، ئەو دى ھىت. چەندى گویرىق بېيت، لهوانەيە كارى من پىت پېشىقەبچىت و دەرئەنjamىن وى ژى دلخوه‌شىكەرتىن. د ئەقى دلگەرمى دا، من قىيا كريار ب داوى بھىت.

ژبۇ كو تىستەكا دەركىپىكىنى ژى بکەم، دا كو پىشتىراستىم، ئەو تىشتن ب پېيىا ھەستەوەران ۋە ھاتىنە وەرگەرن، پاشان ب رېيىا دەماران ۋە گەھشتنە مىشكى و د مىشكى دا ھاتىنە ۋەنەنەن و كارقەداندا وان ژى ب شىۋەيەکى تەندىرىست ھاتىيە رېكخىستن. ئەقى بۆچۈونا دەرۈونى پېيدىقى ب سەلماندىنى

بوو، لهوما ژى من شوكولاتەكا دىكە دەرهىينا و بەرز و نزىمكىر. كاغەزا وى يى
رەنگىن نىشا وى دا. هەموو ھەولا من ئەو بۇو، كو ئەو دەستى خوه درېڭ
بکەت و پاشى ئەز بكارم د گەل بئاخقۇم. پشى دوو سى هژىن و بادانان،
ئەوى دەستى خوه درېڭىر. من ژى گۆتى:

— تە، چ دېلىت، گولا جوان؟

— ئەوى ژى بەدە من.

— نى من يى بۆ تە ئىنای! ..

— دى بەدەقە.

— ئەو يەكا د دەستى تە دا، دى ئەقى چ لى كەى؟

— دى ب دەستى دىكە ھەلگرم.

— ئەگەر ھەر دوو دەستىن تە دىرىتىپۇون، دى چەوا خۆى؟

— دى يەكى ل دەف دايىكا خوه دانىم، بۆ من ھەلبگىت. ئەوا دىكە
ژى دى نها خۆم.

— ئەگەر يەكا دىكە ژى بەدەمە تە، دى چ لى كەى؟

— دىدەمە خوهشقا خوه نارىنى.

— تە نارىن خوهش دېلىت؟

— گەلەك... گەلەك! ..

— دكارى بچىيە دەف دايىكا خوه؟

— بەلى...

ل دويىق ئەقى دانوستانىدا درېز و ھەمەلايەن، چو ئەگەر نەمان، كو باندۇرا
درېلى سەر ئەوى زارقۇكى مابىتن، بەلكو ب درستى يى چىپۇویەقە.
ئەقە سەركەفتەكا باش بۇو ب دەست من ۋە هاتى. زارقۇك چوو جەم دايىكا
خوه ول كۆشا وى دا رۈونشت. دايىكى ژى ب گەرمى ھمبىز كر. ئەو ژى

مژویلی نهسته له یا خوه بwoo و پیچ پیچه دخوار. ئەركىّ مه ژى ب داوى هات. من گۆته مەردۇى: (دا ئەم ژى دەستویرىيا خوه ژ مالى بخوازىن بچىن). دايىكا كچكى گۆتى: (ھېشىتا زويىيە، هوين ناچىن، شەقپىرىيما خوه ل دەف بکەن). بابى كچكى ژى گازىكىر: (نارىن باپق، تە مەزەلا ناقيق ئامادەكىرىيە، بھىيەن پۈينىيەن). دەنگى رەپەپا پىئىن وى هات و گەھشتە بەردەرى. دەمما دىتى كارىنا د ھمبىزا دايىكا خوه دا، ھەردوو دەستىن خوه دانانە سەرسىنگى خوه و ب بىھن ھەلكى ۋە گۆتى: (ئۆخەي كارىن چىبۇوقە... بەلى باپق ھەموو تشت ئامادەنە). نارىن شوينىپى زقىرىيەقە سەر كارى خوه. دەركەفتنا وى يا بلەز، ژۇور پىش چاقىن من تارى بwoo، ھەروھكى پەردەيا داۋىيىدا دىمەننى شانۋىيەكى داكىشنهقە و چاقەپىي دىمەنەكى دىكە بکەين. رەشۇى ئەز دامە پىش خوه و من ژى پىخوھسقا نارىنى كرە نىشان و چۈومە دەرى. دەنگى نارىنى: (كەرەمكەن - كەرەمكەن..) پەردا دىمەنەكى دىكەيى شانۋىيەقە و خانى ل پىش چاقىن من رۇنال بۇوقە. دەرگەھىن ھەرسى مەزەلان، ل رەخ دىوارى بەرانبەر يەك بۇون، لەوما دەمال مەزەلا پاشىن ھاتىنەدەر، د ناقبەرا ھەردوو دەرگەھان دا وەكى بەرپىيەكى بwoo. ل دەستى چەپى ل بەر ھەرسى دىواران نالىك رائىخسەتىبۇون. باليڭ دابۇونە پال دىواران. ل ناھەراتى ژى، كول لىقىا بەرپىيى بwoo، سۆپەيەكى داران يى ھەلبۇو. دوو چاپەست ل سەربۇون و كىزكىزا وان دەمات. دىوارى بەرانبەر سۆپەي پەنجەرەيەكا پەردەكى نىقا وى گرتىبۇو. ل رەخى پەنجەرەيەلەمپەيەكى نەفتى ئەو مەزەل رۇنال كىرىبۇو. ئەز و مەردۇل بەرۋى دىوارى پۇونشتىن. رەشۇى ژى ژئالىي دىوارى ب رەخ قە، جەن خوه خوھشىكىر. ھەردوو دىوارىن دىكە مەحفۇيرىن وىنەدار ب دىمەننىن سروشىتى پىيەھەلاۋىستى بۇون. مەزەل گەلهكا ھىمن و دلخەوين بwoo. ل مەزەلا پشتى

ده‌نگی کارین و دایکا وی دهات، لی مرؤقی فه‌هم نه‌دکر، کو چ دبیژن، ئه‌و‌ژی
 په‌وشەکا دلخوه‌شکەر بیو، بەلگەیا ئارامییا دەرۇونا کارینی بیو، کو هۆسال
 سەرخوھ دئاخفيت. ل مەزەلا پېشىيى ژى، جار جاره ده‌نگی تەقتەقا ئامان و
 پېكخستنا كەلوپەلان دهات، دیاربیو نارینا کاره‌کى دکەت. د ئەقى پۇونشتانا
 دلخەوین دا، من ماندىيیوونا رېكى و خەمۆكىيى سەرجادەيى ژېيرىرن. من
 ھەست ب ھەبۈونا خوھ يا سەركەفتى كر، کو شىام كوره گرىيى مالباتەكا ژ
 خوھ و دەردۇرا خوھ بى ھېقىبۈوی ۋەكەمەقە... گۆپىتكا خوھشىي د
 دەستكەفتىيەن ھۆسال دايىه. ئىرۇ من قۇناغا شانازىي ژ پىنگاڭا يەكى
 دەستپېكىر و پى بۇ ئاسقۇيىن پاشەپۇزە كا گەش ۋەبۈونەقە. ھېشتا ئەز
 نەگەھشتبوومە جىهاندا ئەوي پاشەپۇزى، پەشۇرى دەست ب سوحبەتى كر،
 نەھىلا ھىزا خوھ د ئەنجامىن ئەزمۇونا چارەسەركرنا کارینى و خاتوينىيى
 نارینى دا بکەم. ب ئاشقۇپ و دلىنى ۋە بچەمە جىهانە كا دىكە و ژنېزىك ۋە
 بنېرمە كاروھرييى خوھ و دەستپېلىيى نارینى. سوحبەتا پەشۇرى ل دۆر كارى
 وى يى ئىرۇ بیو. ب شانازى ۋە دگوت: (ئىرۇ من پەزى دوویى ژى
 سەغېرىك). دیاربیو پشىتى چاكبۇونەقەيا كچا خوھ، ھەست ب چىزى كەدا
 خوھ يا ئەقى پۇزى دکر. من ژى ۋىا نوشادلخوه‌شىيىا وى وەکو
 دەستكەفتىيەكى نىشابىدەم و ئەقى پۇزى پەپەن دەنەنەمەنەم:

— تە چەند پەزەنە؟

— من چار پەزىن دىيم ھەنە، دوو يىن ترى و دوو يىن باييقان.

زەقىيەكى ئاقى ژى مەھەيە، ژېۋە زەرزەواتى ھاقىنى.

— ئەو پەزەنە زەقى تە چىكرينە، يان پاشماقىن باب و كالانە؟

— نەخىر ھەموو پاشماقەنە، باپىران ل دويىخ خوھ ھىلاينە.

- بۆ پەزىن نوى چىناكەن؟ ھەوھ ئاقارەکى مشە يىھى، وەکو
دیارە خاکەکا ب مفا و بەرهەتە؟

- ئاقارى مە ھندەيە ھندىھى، بىاۋىزىدە ل بەرنىيە، کو كارلى
بەيىتەكىن. ئەو ھەمۇ چۆل و پەساريىن تە دىتىن، ب خودانى،
پاوانىن خەلكىنە. مامۆستا تە نەبەھىستىيە دېيىژن: دنيا يَا
لىڭەكىرىيە، لىنە يَا پەرجانكىرىيە.

- ئەگەر ب ئەقى دەستودارى، ژيان بېرىقە بچىت گەلەك باشە! ..
- بەلىنەتا نەنا نان و زىكە. نە ژىن و نە مرنە.

- گوند سال بۆ سالى مەزن دېيىت، يان ژى بەروقاژى، خەلك باردىكەن
و بچويك دېيىت؟

- مەزنى و بچويكىيا گوندى مە، ل دويىق ھىرېش و پەلامارىن
بىيانىانە. ھەر جارەكا ھىرېش ھاتىيە سەر گوندى، ئەم دەربىدەر
بۈوىنە. ھندەك ل چىايان ئاسى ماینە و خوھ بەدەستقە
بەرنەدايىە. ھندەك ژى ئاوارە بۈوىنە و نەزقىنەقە. ل دويىق
سەرى خوھ كەفتىيە، بەرى خوھ دايىنە ھەر چار قورنەتىن دنى.
ب شىوه يەكى ھەپەمەكى بەلاقبۈوينە ل كۈودەرە قەھۆسىيائىنە
ل وىرى ئاكنجى بۈوىنە. ھندەك ژى زقىنەقە گوندى و مولك و
پاوانىن خوھ سەغبىر كرىنە. ئەۋىن دەبارا وان ل ۋىرە نەبۈويە،
بۆ كار و كەسابەتى چۈوينە بازارپىن مەزن. ئەقا ب سەرى مە
ھاتى، نە تىشىتەكى كىمە. ب سەرى دار و بەران نەھىت... سەر
ئەقان حالان را، ئەۋىن ژ خودى ناترسن بەلا خوھ ژ مە قەناكەن.
ھەر پۇزەكى پەلاتيقەكى بۆ مە چىدكەن.

- ئاقار و بەرھەمی وە، ھەر پشکا ئەوان دكەت يىن يەكەم جار گوند ئاشاكى. ئەوين ديكە مولكى وان تىرا وان ناكەت، لەوما پۇزد نىنە بەمین؟

- بەلى گوندى مە ل سەردەمی پەندى ئاقابوویە. ھنگى يى ب رەوش و داھات بۇويە.

- پەندى كىيە؟

- ئەو پېبەرى گوندى مە بۇو. يَا ئەز دزانم، ئەول زەمانەكى زىپىن ژيايە. ئەوى يارى ب دىرۆكى دكىن. ھندەك جاران دىرۆكى د دەستى وى دا دكە گرى. سەردەمى وى ثيان ژيان بۇو.

- باشه نقىسىنىن ئەوى سەردەمى نەماينە؟

- نەخىر، ئەم ھەموو خەلکى گوندى نەخوەندەوارىن. ئەوين چۈۋىنە دەرى و خوەندىيە نەزقەرەنەقە.. ئەمى ل ھىقىبا نفسى نوى، كو نها مە خوەندنگەھەك ھەيە و زارقىيەن مە تشتەكى فيرېبن، لى باوهەن ناكەم، كو ئەو فيرکارىن دەھىنە ۋېرە ئەقى بارى ھەلبگەن. تە نەدىت ئەقىرۇچ ب سەرى كارىنى ھيناپو.

- تە پىشترى ل مالا مەردۇي گۆت، كو ئىرۇ مەلا چۈۋىيە شارى و نەزقەرەنەقە. باشه ئەو چ ژ سەروبەرى پەندى نزانىت و ئەو كتىپ و نقىسىنىن ل مزگەفتى ھەين، بە حسى پەندى ناكەن؟

- پاشى ژناشقۇونا سەرھەلدانا داۋىي، دەقەرا مە وىران بۇو. سەر ژ نوى مە مزگەفتا خوھ سەغبىركرەقە. مەلايەكى نوى بۇ مە هاتىيە.

- باشه، ھەوھ ناھى پەندى چەوا بهىستىيە؟

- ئەو د گەل مە دا دىزىت. ئەو د ستران و چىرۇك و سەرەتاتىيەن مە دايىه. ناھى سەرېبەندا زىيمارىيەن مە و تەويكىن سترانىيەن مە يە. ئەو جانى گوندى مەيە. كانى ژى ب ناھى وى يە. ئەم دېلىشىنى كانىيىا رەندى. چەند ئاڭەكى ژى ۋە خۆين، نزايان بۇ دكەين و پەممەتەكى دەھىنە سەر جانى وى. ئەول ھىقىي بۇو، پۇيارەكى ژى بەھىنە گوندى، لى قەدەرى دەلىقە نەدا. ئەم ژئەنە ئەنەنەن بىپار بۇوەن.

- پوييار ژ کووفه دئينا، گوندي ههوه د نيقا چيا و زوييرک و
نهالان دا به؟

- ئەز ب درستى نزانم، لى تۇ دكاري پرسىيارا سەيد تاھاي بکەي،
ئەوی جارەكى بۇ مە قەدگىرپا، لى سەروبەرى ئەوی سەرھاتىي ل
بىرا من نەمايە.

- که سی ژ ئاماده بیویان پرسیارا سهیدی نه کر، کو دی چهوا و ژ
کووفه ئه و روپیار هیتھ گوندی؟

- بهلى سينوی گلهک پرسیارکرن. سینو ژى مرۆفه کى بيرتىزه، ئەو رىھىپىيە کى گوندى مەيە.

ئەز گەھشتمە، ئەۋى پرسىيارا دېيىتە كلىلا دېرۇڭا ئەقى گوندى، لى نارىن ب
ئۇورىكەفت و ھزىن من سەروپىن كرن. گېنىزىنا وي ھەمو پرسىيار ۋارىكىن و
ئەو نايلىونى د دەستان دا بۇو، ل بەر سىنگى مە رائىخست. بابى وي ژى
ھارىكىر و ب جوانى رېكئىخست. پاشى چوو و سىننېك ئىنا و ئەو ئامانىن
تىدابۇون ل بەر سىنگى مە رېزكىن. ھندەك كاكلىن گویىز و باھىقان بۇون.
ئەۋىن دىكە ژى ھنگىن و موير و كەزوان و كەتكىن ھېزىران بۇون. دىمەنى
دىوانى جوان بۇو. لى دەما چووى سىننېيا ستيكانا ئىنلەنەن ئىنلەنەن
لەپەنلىكىن بەر سىنگى دەپ كەتكىن ھېزىران بۇون.

پوونشتی و ئەو كتلی و چاپەستىن ل سەر بۇون ل پەخ خوه دانايىن، دىمەنى
دیوانى ھېشتا جوانتر بۇو...

دەنگى دانانا ستيكانان و ئاقپىداكىنى و تافيلىكىدا وان و شۆرىپىنا تىكىرنا
چايى و كزىنا ئاڭا كتلى ب سەرداكى، چ ئاوازىن دلھەۋىن بۇون. ئەگەر نەها
نارىن ل سەر پىانو يەكى رۇونشتىبا و سەمفۆنىيەك ژەنپىبا. ئەو سەمفۆنى ل
بارەي مىرچا كىيا رەندى بايە، كو ئاقا كەرئ ئەقى گۈندى بۇويە و چەندىن
نەش تىيدا ژىايىنە و ھەتا گەھشتىيە نارىنى و ئەزلى بۇويىمە مىھقان. ئەو
سەمفۆنى يە ھەر دا ھندە ياخوھش بىت. ئەۋى چا تىكىر و دىيارە حسابا دايىكا
خوه و كارىنى ژى كربوو، لەوما سىننى كىشا پەخ بايى خوه، ژېۋى كول بەر
سىنگى مە رېز بىھەت. ئەۋى ژى گازىكىر: (دادى)، وەرە من چا بۇ تە و كارىنى
تىكىرييە...). ئەو دايىك ب گولا خوه ياخوان قەھاتن و د ناقبەرا نارىنى و
پەشۇرى دا رۇونشتىن...

دىمەن يەكجار جوان بۇو، رەنگىن وى وەك كەسکوسۇرى يەكودۇو تەمام
دەك... ئاھا ل ۋىرە من زانى، كو راستى و درستىيا ھەر تىشىنى د ناخى وى
ب خوه دايىھە. دەما ئىقشارى گەھشتىيمە گۈندى، پاشى من خانى و كۆلانىن وى
دىتىن. دلى من ب ئەقى خەلکى سووت. ئەو چەوا د ئەقى مەرگەساتى دا
كاروبارىن خوه بىرېقەدەن و ژىينا خوه دەرباز دەكەن. پىشى مىقاندارىيما مالا
مەردى دلخوه شەكريم و سەرۇبەرئ ئەقى دیوانا جۆشدار مەندەھۆشىكىم،
تىيگەھىشم، يان من ھەولدا خوه تىيگەھىنم، كو ئەوا ل دەرى من دىتى
پۇوخسار بۇويە و گىانى ئەۋى جەستەيى ژى ئەقەيە. ل ۋىرە ب راستى دلى
من ب ژىنا مە ياخىرى سووت، كو ھەموو ياخوان بۇويە پۇوخسارەكى جوان و
گىانەكى سرپۇويى و بى ھەست و ھەندەك جاران بى وىزدان ژى.

دەمما من ۋىيىتى بىزقۇرۇمۇنىڭ سوھبەتىدا پەندى، نزا بۆچى من ڙنارىنى دەستپىيەك. ئەوي جەئى خوه ل پاناڭا هەزىئىن من دا دانابۇو. من ڙى گۆته رەشۇمى:

- ئەرى، بىرلاسلىق، رەندى باپىرى ھەۋەيە، يان داپىرا ھەۋەيە؟

- نه خیر بایری مه بمو! ..

- من هزرکر رهندی ژنه و ئەگەر زەلام با، دا بىزىنى رەندق.

- نافیٰ وی رہند بیو، وہ کو دبیڑن رہندی را چینی دبیتے رہندی۔

هندهک ناقی گوندی وی نائین، قیچا دبیژن رهندی. ئەو ژى وەك

نافیں دیکھیں زہلامان: محبی دین دبیتے محبی، رہمه زان دبیتے

رەمىي، عەبىدۇللا دېتىه عەبىي. د دەمىي بانگىكىنى دا ئەو دېنە:

محو، رهمو، عهبو... و گهلهک ناقین دیکه ژی.

هه فژینا په شوی بن لیقکی ٿه ”دکره که نی. من نه زانی که نیا وی ب
بُوچوونا منا ئه نتيکه هات، کو من قاره مانی وان ئینایه پیزا ڙنان. یان
بُوچوونا هه فژیني وی ب دلی بُو و ب سفکاتی و هرگرت. یان ڦی دلی وی یي
خوه شه و که نیا وی ب هه رشته کی دھیت... ئه وی هه ست ب گومانین من
کر و پیچه ک روومه تی خوه تیکبر و چافین خوه دانانه سه ریک و هزرہ ک دا من
کو، ئه و گرنزینین پیشتری نیشانا پیزگرننه کا دلو ڦانی یه، لهوما یه کسہر
چوو د نیف ئه وی بابه تی ره شوی ب ساده یی لیکدایه ٿه:

- رهندی فیهرس بwoo. شیورمهندی میری که لها بیته نویری بwoo.

ئەوی ھەول ددا بىيىتە مىر و راقيقىنا بىكتە مىرگەھ، لى مىرى

نه دهیلا... ده ما له شکری رهش هیرشا خوه ئینا يه سەر

د ه ڦ ه ر ڻ. رهندی فرسهٗ ڙ دهستي خوه دیت و ڙ میری و هرگه را.

به ختی خوه لی خرابکر. دهستی خوه کره د دهستی بیانیان دا.

کەلها بىتەنويرى كەفت. ميرى وى هاتە كوشتن. يەكم جار دژمنى رەندى خەلاتكىر، لى دەما هەستپىيىكىرى، كو دقىيت خوه بکەته مير و كەلهكى ل پاھينا چىكەت. ئەو گرتىن و ب خائين ل قەلەمدا. بىدەر تىرى سترى و قەرەم كربۇون، ئەو تى ب دويىق دەواران ۋە گۈيىدا و گىرە پېكىرن ھەتا نەھشبووى. چەند ھەيغان كەفتىبوو نېيىنان. حەكيمىن باش ل دەقەرا مە ھەبۇون. ئەوان چارەسەركر و خودى شىفا دايى. ژەنگى وەرە، ئەم خەلكى گوندى بۇوينه دوو جوين: جوينەك دېيىزىت: رەندى مېرچاك بۇو. ئەوان ئەو خوهش دقىيت و شانا زىيى پېيدىكەن. جوينەك تى ئەوى ب خائين دزانىن و ناھى وى بۇويە پەندەك و خەلك چام و عىبرەتان ژى وەردگەن... مامۆستا ژەنگى وەرە، ل دەقەرا مە گەلەك زەحەمەتە، تۆ وەلاتپارىز و خوه فرۇشان ژىك جودا بکەي. مەردۇى گۆتى: (ئەرى ئەو سوحبەتا غەزال دېيىزىت پاستە، من ژى گوھلىيىبۇویە. ناھى وى د سترانان دا دھىت، مە گەلەك جاران داوهت ژى ل بەر كرييە. مام سىينقى ب درىزى چىرۇكا وى ۋەدگىپا). ئەقە دوو جارە ناھى سىينقى دھىنن، ديارە هندەك تشت د بن سەرى وى دا ھەنە. ل من بۇو مەرەق، كو تشتەكى ژەوى بىزامن. من ژى گۆتە مەردۇى:

- مام سىينقى كى يە؟

- مام سىينق سترانبىيىزەكى گوندى مەيە. ل دەقەرى ھەميي يى بەرنىاسە.

- ئەو سەرپىيەتىيىا رەندى دزانىت؟

- بەلى، سىينق كانييىا زانىارىيىن دىرۇكى و نۆچەيىن ھونەرى يە. سەرپىيەتىيىا رەندى و ميرى كەلها بىتەنويرى ب چىرۇكى دزانىت

و ب سترانکی ژی دبیژیت. شهربی مهندی ژی ب چیرۆکی
قەدگىریت و هندهك جاران ژی ب سەمايى پىشكيش دكەت.

ئەوچ چيرۆكە ب سەمايى دھىتە پىشكيشىكىن؟ -

چيرۆكە ھەسپانە. دەما سينۇ ل بەرسەما و ديلانا
خوه رادبىتە وەستىكا و چەپ و راست خوه دزقىرىنىت، ھەما دى
بىئى، تۆيى ل وىرى ب پىش قە و شەربى ھەسپان پا دچن، وەختى
شاريايە. نەما ژى دەما خەلك ل گەلەيى ھەسپان پا دچن، وەختى
د گەھنە ئەۋى قادا شەرلى ھاتىيە كىن نزا و لاقا بۇ مەندى
دكەن.

- گەلەيى ھەسپان ل كىفەيە؟

- ل چىايى مەتىنایە. سېھى دەما ئەم ب سەر چىايى گامنېركى
كەفتىن. ئەول بەرانبەر مە يە. ئەزدى نىشا تە دەم.

نارىنى سوحبەتا مە بىرى و گۆتە من: (مامۆستا وەسا ديارە، ھەوھ
ژىنەنۈگارا رەندى و ھونەروھرييما مەندى د كىتىبىن دىرۆكى دا نەخۇھندىيە؟)
من ژى گۆتى: (نەخىر، د ئەوان كىتىبىن من خۇھندىن نافىن وان نەھاتىنە
پىش چاقىن من). ژ زانىيارىيەن ھەرسىيان سەرەداۋەك ب دەست مە كەفت.
پرسىيارا نارىنى دويچقۇونىن مە قەبرىن. ئەو جوامىر تىيگەھشتن، كو
سەرەھاتىيەن گوندان نەچۈونىن د پۈپەلىن دىرۆكە بازىرەن دا. بۇ مە ھەموويان
خويا بۇو، كو دابپانەك د ناقبەرا گوند و بازىرەن دا ھەيە. سەرئەنجام، وەسا
دياربۇو، كو ئەزى خەلکى بازىرى، يى نامۇ و نەنياسى ژىنوارى گوندى
وانم... ئەوان سوحبەت ب نىقەرقىيى ھىلا و مژوپلى چەروانى شەقى بۇون. من
ژى هزرا خوه د ئەۋى دابپانى دا دكە:

(گەلۆ، چەوا ئەم ئەۋى تىكەھلى و تەمامكارىيى درست بکەين؟)

ئەقى پرسىارى هزىن من بۇ ئالىيەكى خراب بىر... ئەگەر ئەزىل دويىق ئەوى ئالى بچم، ئەقە من خوه تۇوشى پرۇژەيەكى مەزن كر. سەر و بنىن وى گەلەك ژىك دويىن. سەرىپرۇژەيەكى نارىنى دەستپى دكەت و بنى وى ژى هنگى ب داوى دەھىت، دەما بەرسقا وى ۋەدبىن. ھەلبەت ئەقى كارى دەمەكى درېز پىدىقىت. ئەم چەوا ملى خوه بىدەينەبەر؟ دەبىت مل ب مل كار بىكەين. بەرى ئەقى كارى من هزىدكىر دلىن مە يىن كەفتىنە يەك. نەم مل ژى كەفتىنە بەرىك... ئەگەر ل سەر ئەقان هززان بەردەوامىم، دى گەلەك تشتىن مە كەقىنە سەرىك، ئاها ئەقەيە ئەو ئالىي خراب يى من نەقىيائى بۇ بچم...

ئەگەر ل دويىق ئەوى ۋەدبىزى بىت، يا من نەخشاندى. ئەقە دەبىت ھەول بىدەم پىكە بىزىن. من سەرى خوه بلندكىر، دېبىنم بەرى وى يى ل من. ھەر چەندە رۇناھىيا ئەوى لەمپەيى نەفتى يى ب دیوارى بەرانبەر قە ھەلاۋىستى كىزتر ببۇو، لى دىيمى نارىنى ژ جارىن پىشىتى گەشتىرەتە پىش چاقىن من. سوارى پىلىن ئاشۇپەكا شىمۆكە بۇوم و د ناقبەرا ھەردوو رۇناھىيىان دا فەريم. پىلەكى گوتە من: (بىنېرە ئەقى لەمپەيى هندهك رۇناھىيا دىيمى ئەقى زەرىي دزى و ئەوى ژى ئاگەھ لى نىيە). من ھەولدا دزىكەرى بگرم، پى من ب سىننیكا كاكلا كەفت. مەردۇي گوتى: (مامۆستا فيرنە بۇويە ماوهىيەكى درېز وەكى مە چارمۇركانى پويىنە خوارى!). رەشۇرى ژى داخوازا لىبۈرۈنى كر: (تۆ ب سەرى خوهكەي پىن خوه درېز بکە و جەھى خوه خوهشىكە). نارىنى دەنگ نەكىر، تىن گۈزىنەكا شىرين و دۆمۈرىزلى دىياربۇو. ترسام نەكىو هزىن مەننەن پىش فەرىنى و پاش ھەلنىڭفتى ۋە خوهندىن. ئەوا باش ئەو بۇو، د گەل ئەقان ئافرى ۋە خوهندىنان دا، غەزال ل وىرى نەبۇو، نەكى دويىر نەبۇو بېيتە بىنەرەكا تىكىدەر و ئەلقەيىن پويىدانىن ئەوى شانۇيا من د مىشكى خوه دا

چیکری سه‌روبن بکهت. من های ژی نه بتو کهنگی هستایه و کووشه چوویه.

پشتی ددهمه کی ژمه‌زهلا پاشیئی هاته‌دهر. ره‌شوقی گوتی:

- ته کارین چ لی کر؟

- نفست.

- ده‌ستخوهش، بلا ره‌حهت بنقیت. جاروبار سه‌را بدہ. دترسم

خه‌ونین نه خوهش ببینیت و ئه‌و مه‌یشیم جاره‌کا دی به‌لا خوه بق

بینته‌فه. هندی ماموستا ل قیره‌یه، هاری مه بکهت.

- باشه..

د گه‌ل باشه‌یا غهزالی دا، جاره‌کا دی، ئه ز که‌فتمه د هنرین کویر و دویر دا و

من د دل دا گوت: (ئه‌گه‌رل دویف ده‌وسا ره‌ندی بگه‌ریم، ده‌بیت يه‌که‌م

پینگافا خوه ژ دلی نارینی ده‌ستپی بکه‌م، دی هه‌ره هه‌رمانو قوناغ

دویرق...).

ره‌شوقی هنرین من بپین، ده‌ما گوتی:

- ماموستا بق خوه مژویل ناکه‌ی؟ کاکلان بخو، چایا ته ساربوو.

نارین بابو يه‌کا دیکه تیکه؟..

- سوپاس، دی خوم.

من ژی کاکله باهیقه‌ک هه‌لگرت و د هنگفینی راکر. کاکلا باهیقی کچووچ

بوو، تپلین من ژی چوونه د ده‌به‌شی هنگفینی را، دوبه قیدا هاته‌خواری. من

باھیف خوار و تپلین خوه ژی میّژتن. نارین گپنژی، هه‌روه‌کو دبیژیت:

(کورکی بازیپری که‌فته له‌پین خوه). دیاربوو ئه‌و ره‌فتارا من ل ده‌ف وان نه

یا ئاسایی بولو. غه‌زالی گوت‌ه نارینی: (دادق هلو که‌فچکان بھینه؟) نارینی

گوتی: (ئه‌ری من بیین ئیناين، ل ویری نه). راسته که‌فچک ل ویری نه، ئه ز ژی

دبینم، لی چ لی بکه‌م. ب تشتەکی باش نابینم کاکلان یان هنگفینی ب

که فچکی بخوم. مسوگه ر دی که تنه کا مه زنتر که م. ئه قه چييه؟ من هزا مارنا خوه کرييت، هزا ئه تاكىتىن گوندييان نه كرييە. مه ل بازىران هزردكر گوندى د ساده نه و چو ژحالى خوه نزانن.. ئه قه هاموو تشت به رو قاشى ده رچوو. ئه زى ل ژووره كى پوونشتى مه پراوپر پومانسييەتە. ل بەر من خوه شترين خوارنин سەر دنيايى دانينە. بەرانبەر فريشته يەكى پوونشتىمە، من چو جاران خەون ژى پىقە نە دىتى نە. دوو بەرپىز بۆ من بە حسا ئابورىي و ديرۆكى دكهن. خاتونەك ژئاليي ديكە شاشىيەن مە زەلامان پاست دكهتە قه. ئه قه چ جيهانە كا ئەنتىكە يە.

رەشۇي ۋىيا مىھقاندارىيَا خوه پىكتىر بکەت و پىتى يارمەتىيَا من بدهت. دەمان دەم دا پىيَا من خوهش بکەت، كۆ خوه ژئەوى گرفتارىي پزگار بکەم. دەست ئاقيتە كە فچكە كى و د ھنگقىنى ھەلاند، پاشى بىرود سىيىنە كاكلە باھيغان پاکر. پىنج شەش كاكلە پاھىف ب ھنگقىنى سەرى كە فچكى قە هاتن. ئەو وەسا پىقە نىسيابون، وەك گولە كى ديار دكر. ئەوى بلندكر و گۇتى: (گۈمتلىكى ب ھنگقىن، نىف ژىنە نىف ئەقىن، باش لىدە رەشۇيى دل ب خوين).

من زانى ئە قه وانە يە كە رەشۇ نىشا من ددهت، لى نە ب پاستورپاست، بەلكو ب پىزگرتەن و ب كوبار قە. من ژى ھەمى هزا خوه د كە فچكە كى دا جەماند و ل دويىق ھۆستاتىيَا رەشۇي د ھنگقىنى ھەلاند، پاشى ب كاكلە باھيغان پاکر، سەرئەقراز گرت و ب پاروئى كى دەقى خوه پى پېپكەر. هيىدى هيىدى دئىنا و دبر، چەندى هوير دكر، تامە كا نوى لى دهات. ئە قه يە كەم جارە، تامە كا تىكەلە ژە مۇو تام و چىزان دخۆم. نزانم چ ناقي لى بکەم. ئە قه ژى وە كو هەر ھەفت رەنگىن ھە تااشى نە، دەما تىكەل دىن، ئەو شەنگە بويىكا ئاسمانى بىرەنگ دبىت، لى ئەو هەر ماكا ھەمى پەنگانە و جىهانى پۇناك دكهت. ئە قه

من دوو شەنگە خاتوين ناسكرن: يا يەكى، هەتافا پۇن ل ئاسمانى، كو مامۆستايى فىزىيكتى نىشا من دا بۇو، ئەو تىشكى هەفت رەنگى هەتافى ژىدەرا ھەموو ژيانى يە. يا دووپىرى ژى، نارينا كاكل و ھنگقىن ئىنائىن و بابى وى فىركرىم چەوا بخۆم.

د ئەقى خوهشىيا ئەزكەفتىمە تىدا، چەندىن ھزر د مىشكى من دا ھاتن و چۈون. ل داوىيى گەھشتمە ئەوي ديمەنى يىئيرق سەرى سېپىدى ژمال دەركەفتىم. دايىكا من چاقىن وى پېرى پۇندك بۇون و د گەل نزا و دالە قايىان دا دىگوتى: كورى من ل ئەوان گوندان دى چ خۆت، دترسم ب برسى بنقىيت.. ئەگەر ئەو بىزانتىت بۇ شىقى من چ ئىپراخەك ل مala مەردقى خوارىيە و چ شەقېرى ل مala پەشىرى كرييە.. مسوگەر دا ژڭەيفان دا شەقېرىيە كا خوهش كەتن، پاشى ل سەر جهان بابى من ژى ماندى كەتن. دويىر نەبۇو پشتى ئەوي شەكەت و ھىلاكبۇونى خوه ب دەست مىرى خەوى ۋە بەردەت و د خەونەكا شرين دا، من وەكى پۇچىن زارۇكىنىيى د باوهشا خوه دا ھمبىز بکەتن...

ب پاستى دلى من ل دەف مala مەيە، دترسم ئەوان خوارنەكا چىزدار نەخوار بىت!.. مروقىيى ۋى زەمانى تەيرى بى پەرە ب خەيالان ل ھەموو دەران دىگەرېت، لى زەحەمەتە جەھەك ژئەقى شەقېرىيە خوهشىر ھەبىت. چەند بەختە وەرە، ئەو كەسى رۇناھىيىا ھەتافى چاقىن وى پېرىكەت و كچەكا جوان دلى وى تىر بکەت. ب پاستى، د وانەيىن ئەقى شەقى دا، من ھەست ب مىزۇويا ژىنا خوه كر. ئيرق پېڭە پۇچى دى پۇچىلەن وى ھەلدەمەقە. ئەرى و سەد جاران ئەرى، گۆتنا باپىرى من راست بۇويە، دەما دىگوتى: (گوندىيان دوو ئەقلەن ھەين و بازارپىيان ئەقلەك). ھەر ئەوى ئاخقىتنا خوه راڭەدەر و دىگوتى: (گوندى ل جەن خوه دېزىن و ل دەوروبەرە خوه شارەزانە

و ئەقلی وان كامل دېيت. ئەو هاتوجۇوپا بازارى ئى دكەن، ل ويىرى ئى شارەزا دېن و ئەقلی وان ئى فيردىن، ئەقە دوو، يەك ل گوندى و يەك ل بازارى). ئىرۇ پېقە، ئەقى پەندى دى كەمە بنەمايەكا ژىنا خوه ول سەر قەپىچا وى بەردەواام بىم. وەى باپىرقۇ، تۆ چەندى دەستەنگىن بۇوى د ۋەگىرانا سەرپىھاتىيەن خوه يىن سەفارىيى دا، دوو ھند ئى يى پلغان بۇوى د پېقانا پۇوبەرلىن گۈنىتىن گۈنىتىن دەستەنگىن بۇوى د كەنەقە و دلىن وان دشۇوشتن و ھزىن وان ئى قەدەخوەندەقە... من باوهەر ل بازارى مە، تىنى تە دوو ئەقل ھەبۇون، لى قەت باوهەر ناكەم، تە نارىنەكە وەك نارىنَا من رېن و پرسىارزان دېيتىت. ئەگەر تە دېت بىت ئى، ھەروھەر باوهەر ناكەم، تە شىبابىت دلى وى بۇ خوه كېرى بىت. ئەگەر تە دلى وى ئى كېرى بىت، مسۇگەر تۆ نەشىاي پرسىارلىن وى بکەيە پۇرۇزەيەك و د ۋەدىتىنا بەرسقىن وان دا، ل دويىق دىرۇڭا وەلاتەكى و چارەنفيسا مللەتەكى بگەپىي. من ھەۋساري دىرۇڭى ب بىرەوەرييەكا خوه ۋە گىرىدا. زەرىمەقە سەر پرسىارا نارىنې و گۆته وان: (گۆرپا رەندى ل ئەقى گوندى يە؟). ھەموو پېكەنин و رەشۇمى گۆت: (چو جاران مە ھزرا خوه ل كىيل و گۆران نەكريە. ھەر چەندە گۆرستانا گوندى مە گەلەكا كەقە، لى ئەم گۆرپىن دوو بابان يان سېيان ناسدكەين. ئانكۇ ئەۋىن مە دېتىن و مەرىن، تىنى زىارەتا گۆرپىن وان دكەين. ما ئەۋىن مە نەدېتىن، چەوا وان ناس بکەين؟!...). غەزالى گۆتى: (ئەو دەھىنە ژېيركەن و شوينەوار و مال و مولكىن وان بۇ نەفسىن وان دكەفيت. تىنى ناشى وان د كار و كرييارىن وان يىن باش دا دەمەنەقە). مەردۇي ب خەمەكا كويىر ۋە گۆتى: (ما چ شوينوار دى مىن. ھەرسەدسا لا كىمەت يان زىدەتر، ھېرىش دەھىنە سەرمە و گوندىن مە دسقۇن و ھنەدەكان دكۇشۇن و ئەۋىن دىكە دەربىدەر دېين. پاشى ھەر دەلىقەيەك بەھەلکەفيت، دى ب وان

کول و کەسەران ۋە ھىئىنەقە و سەرۇژنۇي كاڭلىنى ماین ئاقاکەينەقە. زۆر جاران وەك دچىنە زيارەتا گۈرستانى ژى، ھەمى گۇرا نانا سىنەقە). نارىنى گۆت: (ئەم كۆچەرىن ئاڭجىنە. كۆچەر پەشمەلىنى خوھ دەگەل خوھ دەگىرپىن. كۈودەر خوھش بۇو، دى ل وېرى دانن، لى ئەم بى پەشمەلىن. كۆچەرىيا مە كۆلانىن خەلکى نە. ھەتا جارس دبىن و رېئىا خوھ دبىنин. پاھىنا تۆل كۈودەر ئى؟ دى زقېرىنەقە ئەوان جە و واران. ئەقەيە دىرۆكا مە يَا بى سەروبەر...). غەزلى گۆتى: (ئەرى ئەز قوربان، ئەمىن نەخوھندەوار دىرۆكا خوھ دەلى خوھ دا دەلدۈرىن. خەلک بۇ مە ۋە دەخويىن). نارىنى گۆتى: (خوزى يەكى ئەز فيرى خوھندەوارىي كربامە. بەس من زانىبىا بنقىسىم و ۋەخويىم. پاشى دا زانم چ كتىب ھەلبىزىرم و ئەوا دەلى گوندىيان دا ھەمىي تۆماركەم و ھنگى من پىدەقى ب چ مامۆستايىن دىكە نەدبۇو، بەلى كانى ئەم مامۆستا؟).

ئەو پرسىيارا نارىنى كرى و دايىكا وى ژى بەسقىدا يەقە. پاشى ئەھى د پرسىيارا داوىيى دا، خال و نوقتك دانىنە سەرپەيقات، ھەموو ھىزىن من سەروبىن كرن. من ب خوھ ژى كەيف ب ئەوان پرسىياران دەھىت يىن چەندىن پرسىيارىن دىكە درستىدەن. ئەقە شاپرسىيار بۇو نارىنى كرى. پرسىيارىن ژى دوھرىيىن. زەھىمەتە بشىم ئەوان ھەموو پرسىياران پىزىبەند بکەم. ئەگەر شىام پلەبەندىي ژى بۇ بکەم. ۋە دىتنا بەرسقىن وان ژى كارەكى ساناهى نىيە و زەھىمەتە ب ملى من فە بەھىت... ئەقە نىچىرەكى قەلەوه و دى دەلىقەيا وى هېتىن.

مادەم سەرەتايى ئەقى گوندى ژ دىرۆكا پەندى دەستپى دكەت، يَا فەرە دەما ۋە دەگەپىمە بازىپى، سەرەداندا سەنتەرى شوينەواران بکەم، بەلكو شارەزا بھىن و سوراغا سەردەمى وى بکەن. ل دويق تەمەنلى گۆرىن ھەجرا

ئەقى گوندى تىشىتەكى ژىنجهق و قۇناغا دىرۇكا وى ژى بىزانى. ئەز دېيىزم ئەقە ژى ھەولدانەكا نەزۆكە، دى بى ئەنجام مىنىت. يَا باش ئەوھ، بى دوودلى بەھافىّىمە د روپىبارى دا و بلا ب ئاھى دا بچىت... نارىنى ب يەكەم پرسىيارا خوه دەرگەھى بەھەشتەكى ۋە. ب پرسىيارا داوىي ژى تۆنۈلەك ل نىقا وى بەھەشتى كۆلا و بەرى من دا دۆزەخى. ئەقى جارى ب هويرىر من نىپىيە ناقچاڭىن وى. ئاقپىيەن وى يىن كورت و لەزگىن، ھەچوھ كو يىن دېيىنە من: (رەقىنا بەھەشتەكى بى كىيماسى نىيە، وەكى تو ھزرلى دكەى و ھۆسا پى سەرسام بۇوى!..). دىزانم دىتنا ھەر جەھەكى نوى، تەنگەتافىن وى دەمشەنە و دلپەقىنەن وى دخورتن، نەھنگاڭا فىنەن وى ژى سرىمەدارن.

ل ئەقى شەقا بىيۇم، نارىن ل من بۇو سندۇوقە كا دائىخستىيا پەنھىنى. نە پاش ۋە، دەبىت ل دويىف كلىلا وى سندۇوقى بگەرپىم. كارى من يەكجار ئالۋىز بۇو. من پىدەقى ب پلانەكا تۆكمە ھەيە. ئامادەمە ھىل و خالىن وى ب هويرى بکىشىم، لى نىزانم نارىن دى د گەل من دا بەشدار بىت، يان ژى ئاستەنگىن نەقولا دېكەقى دەپىيا مە دا... ئەز كەتبۇومە د ھزرىن خوه يىن كويىر و دويىر دا، ئەوان ژى جقاتا خوه خوه شىكربۇو. نە من دىزانى ئەوچ دېيىن و نە ئەوان دىزانى ئەز چ ھزر دكەم.

من سەحکرە دەمزمىرا خوه، ئەقە نىق شەقە. ئەرى مەردۇ بۆ نابىيىزىت وەختە دا بچىن!. ناچاربۇوم من دەستپېشخەرى كر: (مە هوين وەستاندىن، شەقېرى ل زەستانان دخوهشىن، نەك ل دويىف ماندىبۇونا پەقىزىن بەھارى).

پەشۇرى ب خەمگىنى ۋە گۆتى:

- سوپاس، تە د ئەقى شەقا شىم دا، خەمىن مە رەۋاندىن و سەبرا مە ئىنا.. مە خەمەكا مەزنتر يَا مائى... ئەمى چاھەرە دكەين، خەبەرەكى ژەلۋى بىزانىن.

- ئومىدەوارم خەبەرەكى خىرى بگەھىت.

- من پىخوھشە، هوين ژى بھىن. ئەم بچىنە مala عەلۆى. باپى من و پىرو كالىن گوندى ژى ل وىرى دمىن.

- ئەمى ب هەۋرا بچىن. بلا ژ نىزىك ۋە، پشکدارى خەما وان بىن.

من و مەردۇى شەقشادى ژئەۋى مala ئاۋەدان كر. رەشۇ ژى د گەل مەھات. ل رېكى مە دوو گەنج دىتن. ژ ئالىي چىاي دھاتنەۋە. دەلىقەك خوھش بۇو، كو خەبەرەكى بىزانىن. ئەوان ئەم دىتىن. پى خوه سەڭ كرو گەھىتنە جەم مە و بىھن ھەلمايى ۋە گۆتن: (عەلۆ دىتن، ئەو ژ لاتەكى دا فرى بۇو. زەلام ب دەستەكە قۇرۇنە خوارى، لى ئەو وەريسى ۋى بۇو نەگەھىتنە بىنى پەقەزى، ئەوين سەرى نەشيان ھەلكىشىن. ھندا دگۆتن يى مرى و ھندەكىن دىكە دگۆتن نەمرى يە و ژ ھۆش خوه چۈويە. ئەو مەرى بىت يان نەمر بىت، ھەر پىدۇقى ب داربەستەكى ھەيە ھەۋالان چىكىرىيە. ئەم ژى قەتپر ھاتىنە و يەك دوو وەريس و جاجىمەكى بىھىن. خودى ھارىكار بىت، ھەرنە دى وى ئىنинەۋە، چ زىندى بىت يان مرى. بېقۇن ئەم بلەزىن دەبىت زوى ئەوان پىدۇقىيان بگەھىننە مام ئەسکەندەرى). ئەو چۈون و رەشۇ ژى خاترا خوه ژ مە خواست و ب دويىف وان كەفت و چۈونە مala عەلۆى. مەردۇل من زقپى و ب خەمگىنى ۋە گۆتى: (ئەقانە پەلەكا ئاڭرى دانا سەردى مە. خەبەرەكى بى ئەنjam دا بەر گوھىن مە. يان يى مرى يان يى ساخە. گەلۇ چ پۇوبەرەك د نافبەرا ژىن و مرنى دا ھەيە؟!.. ئەمى سبەھى راپىنەۋە، لى نىزانىن كولا دلى مە زەربۇويە، يان دەربۇويە...) ل گەل پورپۇرا مەردۇى، ب قەدەما شەكەستى چۈويىنە مala وى، بىيى بىزانىن كو سبەھى دى چ ب سەرى مەھىت..

7

گەھشىنە بەردىرى مالا مەردۇى، سەيى وى خوه ل پىيان وەركر. ئەز وەسا تىڭەھىتم، كو يى دېزىت: (ھوين گەلەك گۈرۈپ بۇون!.. من چاھەپى نەكر، زقىرىمەفە مال). مەردۇى جەھى سەرئاھى و دەستشۆيى نىشا من دان، كول دەرقەى مالى ل بەراكى بۇون. ھەموو پىدۇقى ژى ب مەسىنەكى ئاھى جىيېجى دبۇون.

ل ئەقى گوندى پىدۇقىيىن پۇزانەيىن فەرنەھاتىنە دابىنكرن، لەوما ھىزا كارەبى و سەغبىركرنا كۆلانان و ھەبۇونا نەخوەشخانەيى ناھىنە بەحسىرن. زۇر سوجىبەت ل مالا رەشۇرى هاتنە گۆتن. كەسى ل بىرى نەبۇو بەحسا راکىشانا ئاھى بۇ مالان بکەت. ئەو جۆرە خزمەتكۈزارىيە ئاشۇپىن دويىن، ھىزا كەسى بۇ ناچىت.

د ئەوان دەستودارىن سەرەتايى دا، من ئەو ئەركى ب زەحمەت پايى كروز چۆلى ھاتمەفە. مەردۇق ژى ل بەردىرى بۇو، چاھەپى دىكىر. ترسابۇو، نەكول درەنگى شەقى سەيى وى يى ل بەردىرى من نەناستەفە. دىتىنا جارەكى تىرا ھەۋالىبەندىيەكى ناكەت... ھەر تىشىتەكى يەك جارى رويدا، چىدېبىت رېككەفت بىت، يان ژى ھەدرەبۇونەكا سەرپىيى بىت، لەوما ب بىنەمايەك ناھىتە وەرگىرن، كو كار و خەباتىن داھاتى ل سەر بھىنە ئاھاكرن. وەك راستىيەكا مسۆگەر دزانم، كو مەردۇى ئەو ھەموو گەرمانە وەرنەگەرتىنە، لى دۆرھىلە ئىرۇ ئەوى تىشىتى دخوازىت و وەكى پىدۇقىيەكا دەمودەست دەھىتە وەرگىرن.

لهوانه يه، ئەو هەر دوو ئەگەرە ژى ل گۇپى نەبن و ئەو سەچول من نەكەت،
يان ژى ب كىيمە قە، ب نېنپەكى پىچەك من بترسىنىت.

د ئەقان سوحبەتىن بى بها دا، كۆكەس ب ھەزى قەگىرمانى ژى نابىنىت، لى
بۇ من بابەتىن گرنگ بۇون، چونكە هندەك جاران چارەنقيسى مەرقۇي د
شەقىن تارى دا دياردىت. دزانم درېيىن وان گران و دلئىشىن، لى ھىشتا من
ئەنجامىن وان نەدىتىنە... ھەر چەوا بىت، ئەز ب سەلامەتى گەھاشتمە
ژورى، نەقىن دپائىخستىبۇون. مەردۇي رۇناھىبىا ئەوى لەمپەيى ب دیوارى قە
بلندرى. مە جەھى خوه دىت. ئەز چۈومە سەر ئەوى جەھى بۇ من داناى و خوه
درېيىز كر. ئەوى ژى لەمپە كىز كەرەقە و چۈول رەخ خىزانما خوه درېيىز بۇو.
ناچاربۇوم من بۇويى خوه وەرگىرًا ئالىيى دیوارى. ئەقە حالەتكى نوى بۇو،
كۆ د يەك ژۇور دا، د گەل خىزانەكا بىيانى دا بىقىم. نە بەس نوى بۇو، بەلكو
كىشەيەكا ئالۆز ژى بۇو. ھەتا سېپىدى ل سەرتەنشتەكى پازايىم. ئەگەر
تشتەكى شەرم دزانى دىمەنلىنى زىن و مىرەكى د جەھى نەقىستى دا بىبىنم. ئەگەر
ل سەر ئەقى ھزى بىمىن، ئەقە ھەتا سېپىدى نەقىستىم. خەو ژى مىرەكى
زالىمە و كەس نەشىت خوه ل بەر سىنگى وى بىگرىت.. د ئەقى دوودلىيى دا،
من ب ئەقى پرسىيارى بېيارا رەقى دا. (ئەرى بۆچى هندەك تشتىن چنە
دكەمە بابەت و سەرەت خوه پىقە دئىشىن؟). ب ئەقى لىكدانەقەيى ژى،
بەرسقا وى داقە: (ديارە ئەقە ل دەف وان ئاسايىيە، سىنورىن شەرما ھەر
تشتەكى ژى ب داوى دەيىن، دەما دېيتە گشتى و خەلک ھەموو بكاردەيىن).

چىدېتىت ژېھر ماندىبۇونى بۇوييە، من ئەو بېيارا رەقى دابىت. يان من حەزا
خەوى ھەبۇوييە. خەو ژى حەزەكَا شرىينە. پىشتەراستىم، دى زوى سەرخەوەكَا
شرىين كەم. ئەوى راستىيى ژى دزانم، كۆ ئەو پلانىن ل بۇزى دەيىنە داراشتن،
هندەك جاران ل مەرقۇي دىنە خەونىن شەقان. هندەك پلانىن ل شەقان ژى
دەيىنە داناى، ل بۇزى كەس خوه لى ناكەتە خودان. ئەو تشتى ژەمۇويان
گرنگتر پىدا بچەقە و بکەمە پلانەكا سەرەكىيَا ئەقى بۇزى پر پويدان، ئەو ژى
پرسىيارىن نارىينى نە. ھەر ئاخۇتنەكا ئەوى كربا، پرسىيارەك يان پەترە
پرسىيارەكى تىدا بۇون. من چەند سەعەتان ئەو تەيركا بەھەشتى د جەقاتى دا

دیت، ئەوی ئەو هند پرسیارکرن. ئەگەر من تنى دیتبايە و دوو قولى ئاخۇتباينە، دا چەند پرسیاران كەت. ئەگەر ب درېژبىيا پۇزەكى دیتبايە، دا دەفتەرەكى ژ پرسیارىن وى پەركەم. ئەگەر ھەفتىيەكى د گەل دا ژىابامە، دا د نىف پرسیارىن وى دا دىرۇكا وەلاتى ھەمووپى نېقىسم، چونكە بەرسقىانا ھەر پرسیارەكا وى بابەتهكى دوور و درېژ ھەلدگرىت.

ھەر پرسیارەك جىهانا كۆغانىن خەمەكى يە. بەرسقىانا ھەر پرسیارەكى ئى، كلىلا دەرگەھى دائىخىستىي كۆغانەكى يە. يەكم پىنگاڭا ئەقى پلانا خوھ، ئەزى پرسیارىن وى يىن ۋى شەقى سەرژنۇي پىزىبەندكەم و وەكۈ من بقىت دى ب پرسیارەكا ب ھنگل دەستپى كەم:

پرسیارا يەكى، (خۇزى يەكى ئەز فيئرە خوھندەوارى كربامە. بەس من زانىبا بنېقىسم و ۋەخوينم. پاشى دا زانم چ كتىب ھەلبىزىم و ئەوا د دلى گۈندىيان دا ھەمىي تۆماركەم و ھنگى من پىدىقى ب چ مامۆستايىن دىكە نەدبوو، بەلى كانى ئەو مامۆستايى من دقىت?). د ۋەپىزى ئەقى پرسىارى دا، دوو رېبازانىن جودا ژى دەردچىن: رېبازا يەكى حەسرەت ھەيە، كو ئەقى خاتويىنى دقىت ژ دەرقەى بازنهى خوھندىن بھىتە نىف بازنهى خوھندى دا. رېبازا دووپى ژى د ئاستەكى پەروەردەيى بالا دا ھاتىيە ھەلسەنگاندىن. ئەو كچا جوان ب خوھپىكى گەھشتىيە ئەوی باوهپىي، كو قۇناغىن ھەرى پېشىكەفتىيەن پەروەردەيى ئەقەنە: كو ژ فيئركرنا زانىارىييان و تاقىكىنەقەيا وەرگرتنا وان دەستپى دكەت. پاشى فيئرخواز دكارىيت پشت ب خوھ بېھستىت و ب خودكارى هوى بېيت. ل داوىي خوھندەقانەكى بەردەوام بىت، ئەقە ژى ب پامانا نويكىنەقەيا بەردەواما مەرۇقى دھىت... نەما پاش ۋە، ئەقى پرسىارى دى كەمە نافەرۇكا بابەتى خوھ و ۋەكولىيان ل سەر كەم. وەسا دىيارە، كو ئەو خوھندىن ب پىدىقىيەكا ژىنا خوھ دىزانىت. ھندەك جاران پىدىقىبۇن ژى ماكا ۋە دىتنا ئارمانجىن بەرزەيە. يان وەكۈ ھندەك دېيىش: ھەروھەر ماكا داهىنانى يە.

ئەو ھەموو ژ ئالىيەكى ۋە، ژ ئالىيەكى دىكە ۋە، ئەوی بۆچى گۆتى: كانى ئەو مامۆستا. تو بىزى ئەوی بەحسا من نەبىت! .. چونكە ل وىرى، ھەر ئەز

مامۆستا بۇوم. ئەگەر ئەقە راست بىت، ئەوئى پۇى ب پەكابەرىيىما من كرييە. چىدېبىت پەكابەرى ئى نەبىت، بەلكو هيقى و داخوازىيەك بىت، كو ئەز بچمە پېش و ئەوئى هيقىي قەبۇول بىكەم. نەدويرە ”ئەو چۈونەپېش ئى جۆرەك ژەقېنىيەك مەزنتر بىت، كو بچمە داخوازىي و كار بىگەھتە قۇناغا هەۋىزلىنىيە. ئاھا ل ۋىرە، پرسەكە ئالۆز بۇو. بلاقەقى پرسىيارى ل ئەقى سىنورى بەھىلەم. ئەقە بىيارەك ساكار نىيە، بەلكو بىنەما و ھۆكەر و پىيدىقى و بىزاردەيىن خوه دەقىن. ئەز دېيىم من پرسىيارا يەكى چو ئى چىنەكى، با بچمە پرسىيارا دۇوېيى.

د پرسىيارا دۇوېيى دا، (رەقىنا تۆل كۈوفە ؟) رەقىنا ل نك وى جەھەك پىرۇزە و شانازىي پى دكەت. ئەقە گۆپىتكا خوھشەۋىستىي يە، دەمە مەرۇقىي گىرەدايى ئەوئى جەھى بىت، يى لى ژەايىكبوو و بىرەوەرىيىن زارۇكتاتىيا خوه ل وېرى ئەندىن. رەھىيەن مەرۇقىي تىيدا شۇرۇپىنەقە. چەندى ئەو رەھ د ئەردى دا كويىرتر بچن، ئەو ئى دى پەتر خوه ل بەر باھۆز و رەشەبایان گىرىتىن. ئەقە من دوو بەزىيەن سەريلەند و بىنیات موڭمە ل رەقىنا دىتىن: بەزنا داربەرۇيىا خوه راگە ل سەر گفاندەيا جادەيى و بەزنا نازكا نارينا شىر حەلا لا كچا رەشۆى.

داربەرۇيى پەكابەرىيىا ھەموو ئامىرىيەن جادە فەكىنى كېرىو. ب ھەنئىر و ھەنزا رەھىيەن خوه چقىيائى و سەريلەند مابۇو. خەملا خوه بەردا بۇو سەر ئەوئى جادەيى و ھاتنۇچۇونا گوندىيىان ئاسان كېرىو. وەى كو رېقىنگىن چاقەرېي پىرۇپىان كرى، بىھەنا خوه ل بەر سېيەرە وى ۋەقەدايە.

بەزنا نازكا نارينا شەنگە زەرىيىا رەقىنا ئى. ئەوئى چەوا دېرۇكاكا چەندىن نەشىن گوندى خوه، د وىنەيەكى تراژىدى دا كۆمكىن. ئەو مەرگەساتىن ب سەر دەقەرەتلىك، خەلک ناچار كرييە دەرىبەدەر بن، وەك كۆچەران وەلات وەلات بىگەپىن، لى كۆچەرىيىا وان ژەنەچارىي بۇويە. نارىنى ئەقى جۆرى كۆچەرىي ناڭلىنابۇو كۆچەرىي ئاڭنجى. ئەقە پەيەقەكە نۇى بۇو. من چو جاران نەبەيىستبۇو. مەبەستا وى ئەو بۇويە، كو كۆچەرىي گەپۆك كويىن و رەشمالىن خوه د گەل خوه دىگىرىيەن. كۈودەر خوهش بۇو، دى ل وېرى دانىن، لى ئەو بى كويىن و رەشمالىن. كۆچەرىيىا وان كۆلانىن خەلکى نە. ھەتا جارس دېن و رېيىا

خوه دبینن، کو دهليقه يا زفريني هه يه، هاوار دکهـن: راـقـينـا توـلـ کـوـوـقـهـى؟
ئـهـوـ دـهـرـبـهـدـهـرـ دـىـ زـفـرـنـهـقـهـ جـهـ وـ وـارـيـنـ خـوهـ. لـ سـهـرـ پـپـنـىـ خـوهـ يـىـ جـارـانـ
شـينـدـبـنـ وـ رـپـهـيـنـ خـوهـ پـتـرـ دـاقـقـتـنـهـقـهـ.

پـرسـيـارـاـ سـيـيـيـ، دـايـكـاـ پـرسـيـارـانـ بـوـوـ. ئـهـوـ دـهـمـىـ منـ پـرسـيـارـاـ رـهـشـوـىـ دـكـرـ،
کـوـ چـ ژـ سـهـرـپـيـهـاتـيـيـاـ رـهـنـدـيـ دـزـانـيـتـ. ئـهـوـيـ وـ مـهـرـدـقـىـ بـهـرـسـقـاـ درـستـ ـقـىـ
نـهـبـوـوـ. نـارـيـنـىـ بـ پـرسـيـارـهـكـىـ بـهـرـسـقـاـ مـهـ هـهـرـ سـيـيـانـ دـاـقـهـ. ئـهـقـهـ يـىـكـهـمـ جـارـهـ،
ئـهـزـ دـبـيـنـمـ پـرسـيـارـ بـبـيـتـهـ بـهـرـسـقـ. ئـهـوـيـ گـوـتـىـ: (ماـمـوـسـتـاـ هـهـوـ دـ كـتـيـبـيـنـ
دـيـرـوـكـىـ دـاـ نـهـخـوـهـنـدـيـيـهـ؟). پـرسـيـارـ وـىـ دـ جـهـيـ خـوهـ دـاـ بـوـوـ. يـاـ فـهـرـهـ هـهـرـ
خـوهـنـدـهـقـانـهـكـ خـوهـ بـنـاسـيـتـ. خـوهـنـاسـيـنـ يـهـكـهـمـ پـيـنـگـاـفـاـ مـرـقـشـىـ دـهـرـوـونـ
درـستـهـ. ئـهـقـىـ پـرسـيـارـىـ هـهـقـبـهـنـدـيـ بـ پـرسـيـارـاـ يـهـكـىـ قـهـ زـىـ هـهـيـهـ. لـ دـويـقـ
بـوـچـوـونـاـ وـىـ، هـهـرـكـهـسـىـ فـيـرـىـ خـوهـنـدـنـ وـ نـقـيـسـيـنـىـ بـوـوـ، ژـنـوـىـ دـىـ چـيـتـهـ دـ
نـيـقـ خـوهـنـدـنـاـ درـستـاـ بـهـرـفـرـهـ دـاـ. ئـهـگـهـرـ ئـهـوـ بـزـانـيـتـ، کـوـ زـورـبـهـيـ فـيـرـخـواـزـيـنـ
مـهـ دـهـمـاـ قـوـنـاغـاـ خـوهـنـدـنـىـ دـهـرـيـازـ دـكـهـنـ، بـ يـهـكـجـارـىـ دـهـسـتـانـ ژـ فـيـرـيـبـوـونـاـ
خـودـكـارـىـ بـهـرـدـدهـنـ. وـهـسـاـ دـادـنـيـنـ کـوـ ئـهـوـانـ هـمـوـ تـشـتـ زـانـىـ وـ دـنـيـاـ بـوـ
تـهـبـكـهـكـاـ بـچـوـيـكـ دـ دـهـسـتـىـ وـانـ دـاـ وـ بـ کـهـيـفاـ خـوهـ دـىـ يـارـيـيـانـ پـىـ کـهـنـ. ئـهـرـىـ“
ئـهـگـهـرـ رـاـسـتـيـيـهـکـاـ هـوـسـاـ بـکـهـقـيـتـهـ بـهـرـ چـاـقـيـنـ نـارـيـنـىـ، دـىـ چـيـتـهـ سـهـرـ بـلـنـدـتـرـيـنـ
بـانـىـ رـاـقـينـاـ وـ پـپـ بـ دـهـنـگـىـ خـوهـ هـهـوـارـ کـهـتـ: ئـهـقـهـ منـ رـاـقـينـاـياـ خـوهـ دـيـتـ.
خـهـلـكـيـنـوـ هـهـوـ رـاـقـينـاـيـيـنـ خـوهـ لـ کـوـوـقـهـ بـهـرـزـهـ کـرـيـنـهـ؟

گـهـلـهـكـ کـهـيـفاـ منـ هـاـتـ، کـوـ هـوـسـاـ دـرـهـنـگـ، دـ ئـهـقـىـ شـهـقاـ تـارـىـ دـاـ، ئـهـوـ هـنـدـهـ
قـهـکـولـيـنـ لـ سـهـرـ روـيـدانـيـنـ دـلـتـهـزـيـنـ کـرـيـنـ و~ د~ بـن~ لـحـيـفـى~ د~ لـيـكـدـايـنـهـقـهـ و~ دـاوـيـيـاـ
وـانـ ژـىـ بـ يـارـيـيـهـکـاـ خـوهـشـ ئـيـنـايـ... ئـهـرـىـ بـوـچـىـ ئـهـوـ حـهـشـامـهـتاـ خـهـلـكـىـ
پـوـسـيـدـهـ و~ گـهـوـوشـى~ و~ پـهـرـيـشـانـى~ ئـيـرـق~ مـن~ دـيـتـيـنـ، ئـارـيـشـهـيـيـنـ خـوهـ نـاهـيـنـهـ بـنـ
لـحـيـفـانـ و~ قـهـکـولـيـنـانـ لـ سـهـرـ بـكـهـنـ و~ چـارـهـسـهـرـيـانـ ژـىـ بـوـ بـدـقـزـنـهـقـهـ؟. ئـهـگـهـرـ
ئـهـوـ ژـىـ وـهـکـوـ مـن~ بـكـهـنـ، دـىـ جـيـهـانـهـکـاـ جـوـانـ و~ بـىـ سـهـرـئـيـشـهـ بـوـ خـوهـ
چـيـكـهـنـ... هـمـمـ، دـيـارـهـ ئـهـوـانـ پـىـكـهـکـاـ دـيـكـهـ گـرـتـيـيـهـ. ئـهـوـلـ بـن~ لـحـيـفـى~
تـشـتـهـکـىـ دـيـكـهـ دـكـهـنـ. وـهـيـلاـلـ... وـهـيـلاـلـ مـهـشـكـاـ دـؤـشـافـىـ، نـهـ ئـهـوـ خـوهـشـيـيـاـ
شـهـقـىـ بـيـتـ، نـهـ ئـهـوـ باـجـاـ بـقـذـىـ بـيـتـ!..

من چ ژی يه. خهلك ل بن لحييى چ دكهن. ل بن لحييى بيت، يان ل دهرقهى لحييى بيت، خهلكى ئازاده. هر يەك دى ب يا خوه كەت و هەقبەندى ب وان ۋە ھەئە يە و باشى و خرابى ژى بۇ وان دزقىنەفە. من ژى ئەرك و مافىن خوه زانىن و كريارا خوه پى باش بۇو و قەوى ب دلى من خوهش هات. يەكەم جارە جەھەكى ھۆسا ھېڭىزدا جەقاكى دا دىگرم. خوه د ئاستەكى گۈنگ و پە حورمەت دا دېبىنم. مادەم ئەز ھنده دلخوهش و پايىبەرزم، بۆچى ھەولنادەم ئەقى دەرھىلى بگۆرم؟...

ئەرى دلخوهش بۇوم و من ھەست ب سەركەفتەكى كر. پشتى من پرسىيارىن نارىنى پىزىبەندىرىن. د پله بەندىيا وان ژى دا، گەھشتمە ئەنجامەكى دويير ژئەوى ئەركى ئەز پى هاتىم. ئەو ئەنجام ژى د پرسىيارەكا بى بەرسىف دا لېڭداقە: (ئەز ب ئەوى نىازى ھاتبۇوم، كو مامۆستايەكى فەرمى مە و خەلكى فيئر بکەم، دەرچۇو بۇومە فيرخوازەك و ژنۇي ئەزى ئەلەفوبىيەتكىن ژيانى فيردىم؟ !)

من دوو سى جاران پرسىيارا خوه دووبىارە كەن وەكى لوولدانەكى بۇو و من ھەموو پويىدانىن ئەقى پۇزى و سوحبەتىن شەقپىرىيا ئەۋى جقاتى تىدا وەپىچان و ئىخستە بن بالگەھى خوه و ب ئومىدا خەونىن خوهش و چاۋەپىي پۇناھىيا پۇزى بەيىت، سەرى خوه دانا و نىقىتىم.

8

گه هشتمه نهوما بیست و یه کی. ژ دهرگه هی ئه سانسوری دهرکه فتم. کچه کا بالابه رز چاھه ری بwoo. ب گه رمی پیشوازییا من کرو ب جووله یه کا نازک، خوه بو ئالیی چه پی زفراند و گوتی: فه رمoo سه رؤك. ئه ز شی ل پهی وی چووم. ژ بهر تیشكین هه تاھی یین ژ په نجه را داوییا کوریدوری را دهاتنه ژوو، په نگین پرچ و جلکین وی تیکه ل ببوقن، ئه و وک تارما یه کی ل پیش من خویا دبوو. پووره کا خاثا دریژل سه ر ملان شوپ ببوقه. سیگوش یه کا زراشا بنی ته نووره هی، ل دویش پینگاھین وی ژه دبوو و دکه فته سه ریک. دیمه نی پیقه چوونا ئه وی زه ریی، د ئه قی جهی بیهن خوهش و بیدهنگ دا، هیندی هیندی ئه و به رنامه یی د میشکی من دا لادر و شوینا وی جیگیر دبوو. ئه م ژ تابلؤیه کا ل سه ر سیپییه کی نیزیک بوبوین، کو ل نافه راستا کوریدوری ل بهر ده رگه هه کی مه زن دانا بwoo. ژ بهر شه وقا پوناهییا په نجه ره یا داوییا کوریدوری و له رزینا به ژنا ئه وی زه رییا ل پیش من دچوو، من نه شیا ئه وی نفیسینا ل سه ر ژه خوینم. هیشتا پینج مه تره ک ما بوبون بگه هینه ئه وی تابلؤیی، وابزانم تنی دوو سی ریزکین به رنامه یی جقینی د میشکی من دا ما بوبون. هر چه نده من هه موو رینما یین ریقه برنا وی ل پهلا پیشتری و هرگرت بوبون. بی دهستی خوه گپنژیم، هه ست ب دلخوه شییه کی کر، کو من د ئه قی ده لیقه یا کورت دا، ئه نجاما هزره کا مه زن بد هستکه فت. ئه و ژی ئه قه بwoo: (دیمه نی جوانییا ژنی شیانه کا کاریگه ره یه، کو ده ما دچیته د میشکی زه لامی دا، هه موو یاد و بیر و هه ژماران ژیدبهت، یان ژی ژیر پی دکه ت و ل شوینا وان جیگیر دبیت و پووبه ره کی بی دویما ہی ل پیشییا خوه چیدکه ت). ژ بهر گرنگییا ئه قی

ئەنجامەی، من پى خوه گرانکر و راوه ستام. ئەوئى خاتونى ژى هەست بئەقى بزاڭا من كر. ئىندا خوه دا لايى دیوارى و سنگەپى بwoo. من قىا دەقا ئەوئى ئەنجامى تۆمار بکەم. دەستى خوه درېڭىز بەرىكا چەپى ياخاڭىتى و قەلەم دەرهىنا. هاتە بىرا من، كو من چو دەفتەرك يان كاغەز قى نىنە. من خوه تىڭىنەدا و د گەل پىنگاڭا من يائەوەلى، ئەو زەرى ژى بلەز هاتەفە سەرپى، لى رېقەچۈونا وئى وەك پىشىت نەبwoo. چىدېتىت ھىزرا وئى ژى بەلاقە بwoo.. ژېر كو نەزانى، يان ژى دەقىيا بىزانىت، كو ھۆكاري راوه ستانا من چ بwoo و ئەو چ ھزر بwoo بۇ من هاتى و من ھوسا گرنكى پىدىاي. چەند پىنگاڭا فىن دىكە چۈوين، گەھىشتىنە ئەوئى تابلويا ل بەر دەرگەھەكى مەزن. دوو زېرەقان ل ھەردۇو ئالىيىن وئى راوه ستاي بۇون. سلاقىن لەشكى وەرگرتىن. ئەم كەتىن ژورى. ھۆلەكا مەزنا لاكىشە بwoo. مىزەكا ھىلکەيى ياناقەراست ۋالا، ل نافى وئى ھەبwoo. كورسيك ب جوانى ل دۇرما وئى ھاتبۇونە رېكخىستان. ئەو كەسىن جەھىن خوه ل سەر ئەوان گىرتىبۇون، ژىلى ئەوئى پىرەمېرى ل كۆزىي دەستى راستى بwoo، ئەوين دىكە ھەموو ژى بۇون. خوه ب رىنى راپىچا بۇون. ل گەل گەھىشتىنا مە، ئەول سەرپى راوه ستان. من ژى دەمباشى ل وان كر.

بەرى بگەھە ئەوئى كورسييىا ل سىنگى ھۆلى، كو ژېق من ھاتبۇ ئامادەكىن، ئەوئى خاتونا ل گەل من هاتى راكىشى و ب ئىماماھىيە كا تىزبەردار، لى تىڭەھىشتىم، كو دېبىزىت: فەرمۇو دانىشە. ئەو پىشتوپىشت چوول سەر كورسييەكى دانىشت، كو دوورى مەترەكى ل پشت مە بwoo. مىزەكا بچويك ل بەر بwoo. وەسا دىياربۇو، كو خوه بق رېكخىستان كۆنقىساجىنى ئامادە دكەت.

ل دويىق پرۆتكۆلا جەقىنەن وەلاتى. ئەوئى خاتونى كاپكى دەنگەگرى داگرت. مۆسىقا سرۇودا نىشىتىمانى دەستىپىكىر و ئەم ژى خولەكەكى سەر

لنكىن خوه پاوه ستايىن و مه دەستى خوه يى راستى ل سەر ئالىي چەپى يى سينگى خوه دانا بىوو. مۆسىقا ب داوى هات و ئەم ژى وەك تىم ب ھەۋرا دانىشتىن و جقىنا مه دەستپىكىر.

گوتارەكا ئامادەكىرى ل بەر سينگى من دانا بىوو. ئەز ئاگەھدارى ناھەپوكا ئەۋى گوتارى بۇوم. ھەموو بىرگەيىن وى ل ھىزا من بۇون. ئەو دىمەنى ل كۆريدىقىرى، دلى من لەرزاندى.. ياخىن ئەنلىق، بەرنامەيى منى سەرەوبىن كرى. دى ناچارىم، گوتارا خوه ل سەر ئەۋى كاغەزى ۋەخويىم، كول سەرمىزى ئامادەيە. من ھەست ب كىيماسىيەكى كرو خوه زى خواستن، كو ئەو دەليقا پەشىبۇونا ل بەر دەرى پۈينەدابا.

ئەپىرەمېرى ب پەخ من ۋە خەپەنلىق، بەرچاقىن خوه يىن جام ستورى ئىنانەدەرى و دانە بەر چاقىن خوه. ب ھويىرى سەحائەۋى كاغەزال بەر سينگى خوه كر. سەرەت خوه بلند كرو ب شىۋازەكى گرافى پەيغا ب خىرەاتنى و ئامانج ژ جقىنى پىشىكىشىكىر. پاشى ژ من خواست، كو پەشىنچىسا پرۆژەيى دەستورى نوی يى وەلاتى بۆ ئامادەبۇويان شرۇفە بکەم. من ژى سوپاسىيَا وى كرو بەرگى فايلى ھەلداقە. من چو نقيىسىن نەدىتن، پەشىنچىسا پرۆژەيى نەھاتە پىش چاقىن من، بەلكو يەكەم لەپەرا وى پەرتەكا بچۈك بۇو ژ ئەۋى دىمەنى بەرى چەند خولەكان، من ل دەرى دىتى و كلىلا ۋە كرنا وى ژى نها د پاخلا من دا يە. ب گۈنئىنەكا نەرم و سەرەمەنە كا نەديار ۋە، ئەو بەرگ دائىخستەۋە و دەقا پرۆژەي ب شرۇفە كردن ۋە ب زارەكى پىشىكىشىكىر:

(ئىرق، ئەم تەقايى ئەندامىن ئەنجومەنى ل ۋەچىرە جقىايىن، ژىۋىكى گەنگەشەيى ل سەرپەشىنچىسا پرۆژەيى دەستورەكى بکەين، كو ژ ئالىي كۆمۈتەيەكى قانۇونى ۋە ھاتىيە بەرەقكىن و بەرى ھەيقەكى بۆ ھەۋە ژى

هاتبوو هنارتн. ل دويق خوهندنا ههوه بۆ رەشنىسى كرى و تىبىنلىكىن ههوه ل سەرەتىن، دى هەولدهين ئەۋى دارىزىنەقە و دىيابەيەكى ئى بۆ زىدەكەين. پاشى بۆ كۆمۈتەيا پىوهندار هنېرىنەقە. ئەو ئى كارى پىویست ئەنجام بىدەن و بىخنە دەنگىدا گشتى. پشتى پەسەندىكىندا وى، بېيتە سەيوانەك، سەرۇھرىيىا وەلاتى و خوهشگۇزەرانىيىا وەلاتىيىان ل ژىر سىبەرا وى دپاراستى بن:

خالا يەكى: "ھەر وەلاتىيەك ئازادە. ماف و ئەركىن وى ھەقسەنگن. ژئالىيى جەستەيى و دەرروونى ۋە ئازاردان، ۋە ئەنەن ئەنەن ئەنەن". كى تىبىنلىكىن ل سەرەتەقى خالى ھەيە؟

ئەندامىن جقاتى مت مان. ھندەكان ئاقپى ۋە گۆرپان. ژنهكا دانعەمر، كول ئالىيى چەپى يى ناھەراستا جقاتى بۇو، گلۇپا سۇرا مايكال بەرسىنگى خوه ھەلكر. بەرچاڭقا خوه يى وە كورپىتكەكى ل ملى بۇو، خستە بەرچاڭلىقىن خوه. ئاقپىن ئەندامان كەتنە سەرى. ئەۋى دەستپىكىر: (ئەز - رەوشەن سەليم خان - م، وەزىرا دادى. ھىچ وەلاتەك پارچەيەك نىيە ژ بهەشتى، كو كىيماسى و كەتن و تاوان تىدا نەبن. بۆ ھەرتاوانەكى، يان كارەكى دىزى قانۇونى بھىتە كىن، دەبىت لىپرسىن و سزا ھەبن. ئەو ئى پىيغەمەتى ھەقسەنگىكىندا ئەرك و مافان و كىيمكىندا رەفتارىن خرابە). ئەۋى خاتۇونى گلۇپا مايكى ۋە مراند.

ئەو بەرپىزا ل رەخى وى يى راستى پۇونشتى بۇو، گلۇپا مايكاكا خوه ھەلكر و گۆت: (ئەز - نۇورا رەشىد شوکر - م، وەزىرا پەرەردەبىي و خوهندنا بلند. ئەقە خالەكائەفسوناوبىيە. پرسىيارەكابى بەرسق دەلگەرىت. سوپاسگۇزارى ھەر بەرپىزەكى مە، بەرسقا وى بىزانىت). ب توندى دەستى خوه دا گلۇپى و چەمراند.. لىقىن وى دلهزىن و ھندەك خوينا زىدە گەھشتە پۇويىن وى.

خاتونه کا دیکه، کو بەرانبەر وان پۈونشتى بۇو. گلۆپ ھەلكر: (ئەز - سینەم عەلى ئىحسان - م، نويىنەرا دەستە يا بلندا پاراستنا دايكان و زارۋىكان. بەرىزان، ھەرىيەكى ژەھە زارۋىكانەكى وى بەھىتە كوشتن. داخوازا سززادانا بکۈزى ناكەت؟) گلۆپ ۋە مراند.

ل ئالىي دىكە يى مىزى گلۆپەك ھەلبۇو، ژېھە درىېزىيا مىزى ئەو ھندا دویر بۇو، من نەشىيا ناقى وى ۋە خوينم. ھەتا بەرى ئەو باخقيت، من هزر دىكىر، كو كارەكى زىدە يە ئەو خوه دەدەنە ناسىن، چونكە ناقىن وانىن سىيانى و پلهېيىن وانىن ئەركىدارىي ژى ل سەر ئەوان تابلوئىن بچوپىكىن ل بەر سىنگى وان ھەنە. من دېقەت دا، ئەو تابلو لۇوس و حۇولى و چول سەرنەبۇون. دەلىقەكا كورت دا، كەتمە دنىف زىندە خەونەكى دا. بۆچى نكارم ۋە خوينم؟ ئايە ژېھە شەوقا ئەۋى پۇناھىيىا ساپىتكانە، کو رەنگىن وان داعيرايىن. يان ژى پەونەقا ئەقان زەرى و ئەسمەرانە، ئەو نېيسىن د نىف جوانىيىا خوه دا ۋەشارتىن. دىيارە ئەو ژى ئاگەھدارن، کو ئەو تابلو ناھىيە ۋە خوەندىن، لەوما خوه پېشىش دىكەن. دەنگى بلندى ئەۋى خاتوينى، نەھىيەلا د گۇما ئەوان ھەزان دا شۇرۇپ بىم. ب ھويى لى نىپىم و گوھدىرييا وى كر: (ئەز - گولبهار بەكەر مەجید - م، نويىنەرا سەندىكايىا پېشەكارىن وەلاتى). بەرى رەشنىش بگەھتە دەستى مە، مە وەسا ھزر دىكىر، کو ئەو كاركەرەن شاشىيىان د ئەركى خوه دا دىكەن، دەبىت بەھىنە سززادان. سزايى وان ژى ئەو بىت، کو زيانا ئەۋى شاشىيى چەندە بەرانبەر وى ژەمووجەيى وان بەھىتە بېرىن. ئامانچ ژئەقى بېرىارى ئەو بىت، کو ھەقسەنگىيەك د ناۋىپەرا ھەر شاشىيەكى و ۋەستەكىندا وى دا ھەبىت. ئەو ھەقسەنگى ژى پشت ب ئەۋى بىنگەھى دېبەستىت، کو يەكسانىيىا وەلاتىيىان بەرانبەر قانۇونى پەنسىپەكا سەرەكىيە د جىېبجىڭىرنى دادپەروھەرىيى دا. ئەقە ھەمۇ ژئالىيەكى ۋە، ژئالىيەكى دىكە ۋە، ئەوا مە

نها گوه لی بموی، سهدا سهدا به رو قاشی ئەققى چەندى يە. ئەگەر ھەقسىنگى د ناقبەرا شاشىي و راستقەكىنى يان تاوان و سزا يى دا نەبىت، چ بھايەك دى بق دادپەروھرىي مىنېت؟!..).

ئەوا ب پەخ ۋە، گلۆپى مایكا خوه ھەلكر: (بوشرا قورتاس عەلى - مە، نوينەرا دەستەيا بلندا پاراستنا ژىنگەھى. مە گەلەك ھەولداينە ھەتا بنهمايىن پاراستنا ژىنگەھى بکەينە بەرنامه يەكى نىشتىيمانى. د ناقبەرا بىرگەيىن وى بەرناھەي دا، مە جۆريىن سزا يىن ئەوان كەسىن پىنھەگىر و پابەندنە بموويى دەستنىشانكرينە. ئەم چەند رۈزدىن ل سەر جىبجىكىرنا قانۇونى ژى، لى ھېشىتا زىدە گافى ھەنە. ھندەك خەلک گوه نادەنە رېتىمايان. ئەگەر ئەم دەستى خوه شل بکەين و رايىكىرنا كارىن خوه سىستەر بکەين، سزا ژى سقكىر لى بىن، ئەققە دەبىت دەستىن خوه ل ھەبۇونا ژىنگەھە كا درست بشۇين. ئەم ب توندى ئەققى خالى پەت دكەين).

ڇنەكى ل بەرانبەر وى گلۆپى مایكى ھەلكر: (نەسرىن مووسا پەجب - م، نوينەرا ھونەرمەندان. ئەققە چەندىن سالە ئەم ھەولدىن، ھەتا مە پەشنىقىسەك ئامادەكىرىيە، كو قانۇونەك دەربىچىت، جەخت ل سەر پاراستنا كارىن مە بکەت، ب دزى ۋە نەھىئە بىن، ب ئاشكرا نەھىئە كۆپىكىن، بى دەستوورى نەھىئە وەرگرتن.. ئەگەر سزا ھەبن، ئەو ھەموو زىدە گافى ناھىئە كىن. ئەگەر سزا بۇ تاوانىن مەزن سقك بىن. ھەر كەس سلاफى ژى ل مە ناكەت. مەترسى ل سەر ھونەرى ھەبىت، مەترسى ل سەر ھەستا نەتەوھىي ھەيە.. بۆچى ئىرۇ دى بزمارى داوىي ل تابۇوتا ھەستا نەتەوھىي دەن؟..).

دەما من دىتى، ئەو بەرپىزىن ئاخقىتىن، ھەموويان بۆچۈونە كا نەرىنى ل سەر بابهەتى ھەيە.. من زنجىرە يى ئاخقىتىن وان بېرى... نەھىلە ئەوا دويىق پا

پاخفيت. من رونقه كرنек دا: (ئەقە ھەوھەش كەسان، ب توندى ناقەرۇكا خالا يەكى رەتكەرەقە. ئەقىن مايى، كۆھەزمارا وان ھەڙدە كەسن. ھوين چ دېيىن؟ ھەوھەر ئەو بۆچۈون ھەيە، يان ژى بۆچۈونەكە جودا د مىشكى ھەوھە دا دىزقەيت؟ ئەگەر ھوين ھەموو ھەقىنەرىن بن، ئەقە پىيدىقى ناكەت، پەتر ل دويىق بچىن، چونكە ديارە ھەركەل دويىق بسپورىيا خوه دى ئەۋى رەتكەرنى شرقەكەت. ل داۋىيى ژى دى يەك ئەنجام ھەبىت). دەلىقەكە كورتا بىدەنگ بۇرى. پاشى ھەموويان دەست بلندكەن. مەبەستا وان ئەرى بۇو ئەز ژى ناچاربۇوم، كۆ دەبىت ب درىئىزى ناقەرۇكا ئەۋى خالى راڭە بکەم و مفایىن ئارمانجا وى ژى بەزمىرمى:

(ما دەم ھوين ھەموو، ئەقى خالى رەت دەكەن. ئەقە ئەم كەتىنە بەر دەرپىانەكە يەكلاكەرەقە: رېيىا يەكى، دى ل دويىق بۆچۈونا خوه و ئەو ستافى قانۇونى يى د گەل من دا كار دەكەت، بۆ ھەوھە يىن ھىئا شرقەكەم. ئەگەر ھەوھ بۆچۈونا خوه گۇپى، ئەم ئەۋى پشتگوھ ناھاقييىن. ل دويىق تىيىنىيىن وە، سەرژنۇى، دى هىزرا خوه ل دارپىتنەكە دىكە دا كەينەقە. رېيىا دووسيي ژى، ئەگەر ھوين ل سەرپا و بۆچۈونا خوه مكۇپ بۇون و ئەقى خالى ب بەردىلەكە ۋە رەت دەكەن. پېشنىيازا من بۆ ئەقى چەندى ئەوھە، كۆ ھوين و ستافى كارى من پىكىقە كارنامە يەكى ئامادە بکەن. پاشان ژېقى گەنگەشە و پەسەندىكىنا بۆچۈونان، ئەمى جقىنەكى رېكخەين... ھۆسا خال ل دويىق خالى پىيداچىن و مژدەيا وى دەينە مللەتى خوه، ژېقى كۆ ئەو دەنگى ل سەربەدەن). بىدەنگىيەكى پەرىن خوه ب سەر جقاتى دادان. رەوشەن خانى ئەو بىدەنگى شكارد و كەرەمكە: (ژېقى كۆ جقىنە مە ب لاسەنگى ب داۋى نەھىت، پېشنىياز دەكەم، كۆ ئەم گوھ ژ بۆچۈونا بەرانبەر بگرىن، بىزانىن ل سەرچ بىنەما ھاتىيە دانان). من ژى چاڭەرېكىر، كۆ دى ھەلويىستى جقاتى گەھتە كۈوردەرى؟ ئەو

بەریزین بۆچوونا رهوشەن خانى پەسەندىكى پازدە كەس بۇون. نەھ كەسان دەست بلندنەكىن. من ژى هزرىن خوه قەجەماندىن و دەستپىكى: (خالا ناقىرى دوو لايەنلىك ھەين: لايەنلىكى، دوو پشكن: پشكا يەكى، ھەر وەلاتىيەك ئازادە. پشكا دووئى، ماف و ئەركىن وي ھەۋسىنگن... لايەنلىك دووئى ژى، دوو پشكن: پشكا يەكى، وەلاتى ژئالىي جەستەيى و دەروونى قەناھىتە ئازاردان. پشكا دووئى، ژيانا وي ژى ناھىتە ستاندىن. دەنگەشەيىن ھەوھ يىن پېشترى دا، وەسا دياربىو، كو لايەنلىكى ب ھەر دوو پشكىن خوه قە، كارەكى پەسەندە و بىنەمايەكە فەره بۆ داناندا دەستورى... كەسى چو تىبىنى ل سەرنەبۇون. وەسا تىكەھشىتم، كو ژئالىي ھەموو ئەندامان قە دەھىتە پەزىاندىن).

كەسى دەنگ نەكى.. نىشانىن رەزامەندىي ژ سىيمايى وان دياربىوون. دىمەنەكى جوان و دلەتكەر بۇو. من گەلەك پىخوەش بۇو، لەوما ل سەر شرۇقەكىندا خوه بەردەواام بۇوم:

(بەریزان، ئارىشە ل سەر لايەنلىك دووئى يە، ب ھەر دوو پشكىن خوه قە. پشكا يەكى، وەلاتى ناھىتە ئازاردان. لىدان كارەكى قىزەوەنە. نابىت ل گەل مەرقان بەھىتەكىن. ئەگەر ئەم شىايىن بنېر بکەين، دى پى خوهش بىت، كو د گەل گىانەوەرین دىكە ژى بكارنەھىت. دەما ئەو رەفتار دەھەتە ئاستى رەوشەنبىرييىدا دەستەجەمعى د جڭاكى دا. ب چەسپاندىنا ئەوي رەوشەنبىرييى، ئەم ھەموو دى ھىزا خوه د چاندىن و پاراستنا داروبارى ژى دا كەين... ئەل ۋىرە، ئەم دى د دەرگەھەكى فەوان را، چىنە نىف ژىنگەھەكى پاڭرا ھەزى وەلاتى مە يى جوان. ئەقە ژى ئومىدا ھەر وەلاتىيەكى يە، كو ھەست ب بەرسىيارىيەتىي بکەت. د ناقبەرا دەستپىك و ئارمانجا ئەقى قۇناغى دا، مە پىۋىستى ب دەرچواندىنا چەندىن قانۇونان ھەيە، كو رېڭرىي ژ كەسىن خراب

بکەن. ئەو رېڭىرى ژى ب دوو شىّوه يان دھىتەكىن: هندەك ژېھەر فەرمان و
ھىزازەوان قانۇونان ناوىئەن خرابىيى بکەن. باندۇرا سزايدى ژەسارەتا وان
پىتە. هندەك كەس ژى ھەنە، ل كەرى شەيتانى سوار دىن، ژېرى دەردچىن و
زىدەگاۋىيى ل سەر قانۇونى دكەن. دەستى خۇھ ل سەر خەلکى بلند دكەن.
خۇھشىيەكى ژەزارىن خەلکى دېيىن. ب تايىەتى كۆئەوب خۇھ ژىدەرى
ۋى ئازارى بىن. خۇھشىيَا وان ھېشتا مەزنەر دېيت، دەما ئەو ئازار و ئىشانَا
بەرانبەرى ژەگەرا تۆلۈھەكىنى بىت. مسوگەر ئەو نزانى، كۆ تۆلۈھەكىن
تابلوەيەكا سېپى يە و چو بەايىن مەرقۇايەتىي ل سەر ناھىيەن نېيسىن. بەايىن
مەرقۇايەتىي وېزدانَا كەسىن نەزان ناھەزىن، لەمە ئەو ژى ب ساناھى سەنورىن
ئازادىيَا مەرقۇقىن دىكە دېزىن. دەما جەھالەت دېيتە كرۇكەكا گشتى و
زۆربەي سەتونىن جەفاكى ل سەر دەھىنە ئاقاكرن، ئەفە ئەو دەستوورى ئەم
بەحس ژى دكەين و ئەو دەستوورى ھەوھ باوهېرى پى ھەيە” دېيىن دوو
سەنگەرین ھەقدۇر ل پۇرۇن نىزىك يان ژى هندەك وېقەتر، دى ئەو ھەقدۇر
بىتە شاخەننېيەكە خۇيناوى. وېنەيىن ئەوان كرۇكىن بچویك و ساكار زۆرن:
ھېزدارەك ل ھەزارەكى دەدت. فيرکارەك ل فيرخوازەكى دەدت. پايەدارەك
ل پۆلىسەكى ترافىكى دەدت. زەلامەك ل ژەنەكى دەدت. ژەنەك ل زارۇكەكى
دەدت... ھەريەك ژەقان جۆرىن كەتن و دەستدرېزىيىن ل سەر خەلکى
دەھىنەكىن، دېيتە ژىدەرا گەلەك ئاپىشەيىن دىكە. ھەر ئاپىشەيەكى ژى
چەندىن لق و پۇپىن دىكە ژى دەردچىن. ئەو وەك مۆركىن تەسبىحەكىن،
دەما د نېق تېلىن كەسەكى دا، ل دويىق يەك غارددەن و دلى خۇھدىي خۇھ
خۇھش دكەن. ئەوان مۆركان چو گوناحا خۇھ نىنە و گازنەدە ل خۇھدىي وان
دەھىتەكىن. دویر نېيە ئەگەر ھەمان تەسبىح دەستى كەسەكى دىكە دا
بىت، جوانترىن ئاواز ل بەرسەلېقا تەقگەرا وان پا لۆراندبايە.

ل ڦيئره دى گهينه خالا گرنگ و سرههکي. هر كهسي نه زانيت ئهوان موركان بق خوهشي و جوانبي بلقينيت.. ئه مي هه ولدهين ئه وي ته سبيحي ڏ دهستي درهينين. شوينا وي ته سبيحي ده رنه فيسه کي يان مه پيره کي دهينه ڦي. ب رئيا وان ٿه فيرى کار و ژه نينا ئوازين خوهش ببيت. نهك و هکو نها، ل سنه رين چاكسازين مه زنان دا، ئه وي ته سبيحا خير و شه ران لي و هر دگرن، جگاره يان ددهنه دهستي ئهوان بيشهنس و خيرخونه ديتيان، داكو خه مين خوه پي بره قين. ئه ڦي کرياري ڦي دوو زيانين مه زن هنه: يا يه کي، بكارهينانا ته سبيحان نيمچه و هرزش دهاته کرن، لي به لي جگاره يان زيانه کا ته ندرستي و ئابوري هه يه.

يا دوووي ڻي، به ری زيندانیکرنی ئه وي کهسي ئيشوکارهک هه بوويه، ئه و ئيشوکار چهند بچويک و کيم ڻي بوويه، هر به رهه مهک بدھسته هاتييه. به رو ڦاڻي ئه ڦي چهند ڻي، ل سنه رين چاكسازيان دا، هندهک و انه بین تيوري هوی دبن و ل دويٺ ئاره زووين خوه کاره کي دکه ن و به رهه مهکي کيم ڻي درست دبيت، کو هه ڻي گوتني ناکهت. يان ڻي هندهک جاران زياره کي ب ئهوان زيندانيان دکه ن و رهنجا وان د کاره کي نه ديار دا به رزه دبيت.

به رئزان، باش هزرا خوه د ئه ڦي رهوشي دا بکه ن، کو ڙيده را زوربه هي ئاريشه بین جفاكا مه يه. ب هويري هزرا خوه بکه ن، ده ما فه رمانا گرتنا وان کهسيں شيم ده رد چيت، ب نافي پاراستنا قانوني، ئه و ڻي بهينه قوتان و فهيتکرن. ئه ڦه پشت ب ئه وي پره نسيپي دبه ستت، کو شاشي ب شاسيي دهيته چاره سه رکرن. ئه گه ر دادگه هيکرنا وان کهسيں تومه تبار ب سزا ي زيندانیکرنی ڻي ب داوي هات، ديسان نابيit بهينه قوتان و فهيتکرن و

سیداره دان، به لکو بکه قنه ژیر چاقدیریيا کومیته یه کا (قانونی - کارگیری - پیشه‌یی) ب نافی کومیته یا چاکسازی و بهره‌مهینانی (ک. چ. ب).

کچب، دی ریقه به ری و سه رپه رشتیا هه مهو کارگه هین پیشه‌سازی و کیلگه هین چاندنی که ت. کارکه ر و جوتیارین وان، دی ئه و که س بن یین ژ قانونی لادای و خه لک قوتای، یان فهیتکرین، یان ژی کوشتین، یان ژی دهستی خوه دریزکریه ناموس و مالی وان.

په یکه ربندی و کار و ئه رکین (کچب)ی و هکو چاکسازیین نهان ههین نابیت، کو زیندانی به شداری خولین فیریبونا کارین دهستی بهینه کرن. پاشی ل دویف دلی خوه، ب که رسته یین ساده هنده ک تشته چیکه ن. ئه و پژین بق که سوکارین وان هاتینه ته رخانکرن، کو بهین سه ره دانا وان بکه ن، ب دیاری و خه لات بدنه میهقانان، یان ژی و هک بازاره کی بچویک ل کوریدور و گوره پانین چاکسازی دا، به رهه مین خوه یین ساده بق فروتنی پیشان بدهن و خه رجیه کا کیم پی پهیدا بکه ن.

میهقانین (کچب)ی ب زیندانی ناهین دانین، به لکو ئه وین ل کیلگه هی نه، جوتیارن و ماوهی کارکرنا وان، دی ل دویف جورئ سزاپی وان بیت، کول دادگه هی هاتیه ڦه بپین... کاری وان یی پژانه، دی د ناقبه را ههشت ههتا شانزده ده مهرزمیران دا به رده وام بیت. ل دویف نویترین پییین زانستا چاندنی، دی خولین راهینانی یین تایبہت ب ئه رک و کارین وان ڦه هینه ڦه کرن، ئه وین د خولان دا ده رچووین، دی و هکو جوتیارین مودیین زانیاری هه بن. د دهستپیکا کاری خوه دا، دی پله شهشا جوتیاره کی په وشه نبیر پی هیتے دان. ل دویف زیره کی و پا بهندبوونا وی ب پینمايان ڦه، پله بهندیا وی دی بلند بیت. پله پینچ، پله چار، پله سی... ههتا دگه هته پله یا جوتیاری په وشه نبیری نایاب. خوارنا وان ژی ل دویف پینمايین ته ندرستی بیت. هه مهو

مهرجین ژه میں نموونه یی تیدا بن. ئه و دی ژ شیوازی هره مه کی دویرکه چن. فیری کارین سیستماتیک بن. ده مہر زمیرین نفستن و خوه سه غبیرکرنی دی ده ستنيشانکري بن. ئه و برهه می دھيته فرقتن، دی چيته سندووچه کا تاييهت دا. هر زيندانويه کي دی حسابا خوه يا بانکي هه بيت. مووچه و پاداشتین وان ود کارمه ندين که رتا تاييهت هيئه رېکھستن. ل دويق هه زمارا ئه ندامىن خىزانى هر زيندانويه کي رېزه يهك ژئه وى مووچه یی بق وان هيئه تەرخانکرن. هر ئه ندامه کي، پشكا خوه هه بيت ژئه وى داهاتى و هه يقانه بق بچيته مال. ئه و كۆزمه یی د سندووچى دا دمینيت بهيته ود بەرهىنان. چەندى سەرمایه يا (كچب)ي گەوره ببىت، دی پشكىن زيندانىيان ژى تیدا زىدە بن. هر زيندانويه کي، ئه و ماوهىي پى هاتىيە سزادان ب داوى ئينا، ئه وى ئازاده، چ ل (كچب)ي بمنتهقە ول سەركارى خوه بەردە وام بيت، يان ژى بچيته دەرى و حسابا خوه يا بانکي بگواسته قە بانكە کا ئاسايى. ئه و ماوهىي د كچبى دا بريه سەر، دی ود خزمە تە کاريارىيا راسته و خوه بق وى هيئه هەزمارتن، چ د کەرتى گشتى دا کار بکەت ودك فەرمانبه رى مىرى، يان ژى د کەرتى تاييهت دا کار بکەت و هاتبىتە دەسته بەركن.

ل بارهى کارگە هىن پيشەسازى ژى، ب هەمان شىوه بھىنە رېکھستن. ل دويق جۇرى ئه وى کارگەها بق ئەقى مەبەستى دھيته دانان، دى خولىن پاھينانى ل بارهى بسپورىيەن هوير بق زيندانىيان هيئه ۋە كىن. ئه وىن دەرچووپى ل دويق سىستەما پله بەندىيە (ك. چ. ب)ي دى دەست بكارىن و خزمەت و مافىن وان هيئه دەستنيشانكىن.

لىزنه يه کا بسپور بھىتە پىكتانىن، ژبۇ كو کارنامە يا هر دوو دەزگە هان ئامادە بکەت... د هەر دوو ئالييەن ناقبىرى ژى دا، دەما کەسە كى بە هەرە ند

یان داهینه رپهیدا دبیت... ل دویق کارنامه یه کا تاییبهت مافیین وی بهینه پاراستن.

ئەفه ب کورتى ئارمانچ ژ دانا نا خالا يەکى یە ژئە وی دەستورى ھەوھە ل سەر ئاخفتى. ھەر يەکى تىببىنى ھەبن، دكارىت نەها پېشکىش بکەت، يان ژى ب رېیا دەزگەھىن خوه ۋە ل دویق بسىپورىيەن خوه ئامادە بکەت، ژىۋى كو سەرژنۇى گەنگەشەيى ل سەر بکەين).

چاقەپىي بەرسقا وان بۈوم. ئەوان ژى چاقىلکانى د گەل يەك و دوو دكر و سەرسۇرمايى ما بۇون. بەرژەنگ ئەرىئىنى نەبۇون. من ھەست كر، كو بۇيدانە كا نەچاقەپىكىرى يَا دكەلىت. بۇويىن وان وەكۆ زكى ئە وى بەقا ل قەراغى ئاشى، پۆف دبۇون و دادھاتنەفە. ھەموو ئەگەران دگۇتى، ئەو نەھەقى دى پەقىن. چەند چىركەيەك بۇون و ئە وى بىدەنگىيى گەلەك ۋەنەكىشى، ھەمۇويان پېكىش دەستىن خوه ل مىزى دان و بۇو تەپتەپا وان.. سەرى من وەك دەھۆلەكى لىيەت. گىرېبۈوم و مىشكى من بەرگەيى وى تەپتەپى نەگرت. ئەز ھەستام بچەمە دەرى. ئەو پىرەمېرى ب رەخ من ۋە، ل دویق من ھات و گۇتى: (ئەز شىرىھەتقانم، ئەركى من دىاركىرنا راستىيانە. ئەفه پېرۇزەيەكى گرنگە و بىتى دچىت، كو بەھىتە پەسەندىكىن). من ئاپرى ۋەدا، كو بەرسقا وى بىدەمەفە، ھەلنىڭفتىم، ل گەل ئە وى سەتمەيى راھىزىام و سەرسەر چۈوم. من ھەولدا خوه بگرمەفە. سەرى من ب دنگەكى كەفت. من ھەموو ھىزا خوه ۋە جەماند و كارى پەقى كر، لى د شوين خوه دا مامەفە. ئەو مەودايى د ناۋىبەرا كورسىيما من و دەرگەھى ھۆلى دا ھەبۇو، ل بەر چاقىن من يەكجار دويىر بۇو. بىزاقا لىنگىن من لەزگىنتر دبۇو، لى پىنگاكاپىن من نەدچۈونە پېش. ژ دەنگى شېرەپ و تېرەپەكى ھشىياربۈوم. من چاقىن خوه زلکىن، ل بن لفكا لەيىفى را نىپەيم. مەردۇ، مژۇيلى رادانا خولىيىا سۆپەي بۇو... دەمما من زانى، ئەو

قیامه‌تا ب سه‌ری من هاتی خهون بوو، من ناچی خودی ئینا و پر دلخوه‌ش
بۈرم.

9

ته قتهقا مه ردۇرى خوه شتىن ئاواز بۇو، كو د ژيانا خوه دا من گوه لېبۈسى. ئەوي دەنگى ئەز ژ كابويسەكا ترسناك پزگارم. دەستخوهش مىرکۆ، خوه زى تو زويىر هاتبای.... ل بەر رۇناھىيىا كزا لەمپەيى "مه ردۇ وەكى سىتاكەكى دىياربۇو، كو يى ب سەتىفەكەكى، ئەوي خولىيىا بىنى سۆپەي بەردەتەقە ئەوي خشىفەكال بەردەرۆكى وى هاتىيە چىكىن. ملەكى دارىن قەتكىرى ژى، ب پەخ وى قە بۇو. ب ھۆستاتى يەك يەك دىكەنە تىئىدا. دىيارە داناندا داران ژى سەلىقەيا خوه يا تايىبەت ھەيە. ئەگەر وەسا نەبىت، نەكۆ سۆپە نەگۈرمىزىت. ئەوي تىئى ژى نەدەت، كو مەزەلەكا ھۆسما مەزن د جەھەكى كويستانى دا گەرم بکەت. دوھى شەقى ژى، مە خوه ل بەر ئەقى سۆپەي گەرمكربۇو. سۆپەيىن ھۆسما ل مالا پەشىۋى ژى ھەبۇون، لى ژېر چېرى و نۇرپىيا رويدانان و سوحبەتىن تىكالازى ھەر ب سەرپىيىي بالا من كىشا بۇو و من ب درستى ھىزرا خوه د كارى ئەقى ئالاقي ھۆسما پىيىدى د مالىن گوندىيان دا نەكربۇو. ئەو سۆپە زۇرى گونجاي بۇو بۇ وەرزى سەرمائى. ئەو ب خوه وەك تانكىيە كا خىر، نىزىكى مەترەكى بلند ول سەرسى پىيىكىن مۇكم ل ئەردى چقىيائى بۇون. بۆرپىيە كا لۇولەيا تەوەر نىزىكى بىست سەنتىمەتران ژ بانى وى قە هەتا ساپىتكان ھەلكىشابۇو. دويىكىل و بىيەن و تەنلى تىپرا دچوونە سەربانى. ئالىي خوارى يى سۆپەي دەرگەھەكى كفانەيى پىيىقە بۇو. ب دەستكەكى ئاسىنى د گەل خەريا سۆپەي قەپات دبۇو. ئەوي دەرگەھەكى دىكە

یى بچويك پىقەبwoo. هەريەكى ژئەوان كارەكى تايىيەت ھەبwoo. ئەۋى مەزن ژبۇ دارتىيەرن و خولى پادانى بwoo. ئەۋى بچويك ژى، ژبۇ ھەلكىشانا باى و دەرھىنانا پەل و پەرنگىن بچويك بwoo. تاشتى ژھەموويان گرنگتر ئەبwoo، كو د ئەۋى دەرگەھى بچويك را، با دچوو ناڭدا و ب رېيىا خوه ۋە ئوكسجىن ددا ئاڭرى و دويكىل د گەل خوه دا ژبۆرىيى پا دەھەلكىشا سەربانى. هەر ب رېيىا ئەۋى دەرگەھى بچويك ۋە، دەما پىقەددا، باپ دبwoo و سۆپە دهاتە ۋە مەراندىن. ئەۋە ژدۇھى وەرە ئەزى ب ھویرى دىنلىمە سەروبەرىن ئەقى ئامىرى سادەيى مفا مەزن. من تىرا خوه زانىارى ژى زانىن، لى من نەزبىرە، كو دۇھى شەقى، دەما چۈوينە سەر جەھىن خوه، مەردۇي ئەو دەرگەھى بچويك پىقەدا بwoo يان نەء.

دەمەكى باش چوو، ھىشتا مەردۇ مژوپىلى ھەلكىندا سۆپەي بwoo. من ژى د دلى خوه دا، ھىزا سوپاسگۈزارىيىا وى دكىر. نزا چەوا ئەۋى خوهشىي دەرىپىم؟.. ئەۋى ئەز ژئەۋى خەونا شپ و ماندى پىزگاركىم. من پىچەكا دىكە ليقى لەيىفى لابر. ئەو لەمپەيى ب دىوارى ۋە، ھىشتا يى كز بwoo. ھەموو تاشت وەكى تارمايان دىيار بۇون. من ھەولدا پويدانىن ئەۋى خەۋى ژبىرا خوه بېم. بىرا خوه ل تاشتەكى خوهش بىكەم. ئەۋى خەونى ب درستى ئەز ھەپشاندبووم. پويدانىن وى ژپىش چاقىن من نەدچوون، ب تايىيەتى ئەۋىن پەخنە ئامىزبۇون و دىرى ناڭەپۇكا پېرىزەيى مە بۇون و ب زمانەكى زقىر دهاتنى دەرىپىن. من ھىشتا ھەستىكەر ئەو وەكى چەكۆچەكىنە و حنگىنە وانە ل مىئىتىي من دەن ول گەل ھەر حنگىنەكى دلى من ژى دهاتە گفاشتن و بىيەنا من تەنگ دكىر. خەون ب دەستى من نەبwoo، لى سرىما وى ل ژىر كۆنترۇلا منه. دەبىت ھەول بىدەم و خوه ژى پىزگار بىكەم. من ھىزەك ئىنە و ھىزەك بىر. گەھىشمە دوورپىانە كا گەلەك خوهش:

ژئالىيەكى ۋە، كىمەتلىك خزمەتكۈزارى ل ئەقى گوندى نىنە، لى خەلکى د ناڭخوه دا، ھەموو تاشت ل دويىش دەم و وەختىن خوه پىكەخستىنە. ئىشۈكار،

هه قبه نديين جفاكى، په روهرده يا خيزانى... ئهو چهند ب هه قرا يه كگرتىن، ئهو هند زى ل گهل بيانىيان ب گومانن و ب ترس ۋە سەرەدەرىي د گهل وان دكەن.

زئاليه كى ديكە ۋە، گوند وەك گۆيەكا نىقا كاخا ژيانى يە، چەپ و راست كەتىيە بەر كاشؤيىن بيانىيان. دەھر يارىيە كى دا، سەر و كويلاڭ لى ھەرشىنە و پشتى دەمە كى درېز ب سەر خوه ھاتىيە قە. جارەكا دى نوبيووې قە و ژيانا خوه بەردەوام كرييە.

ل دويىق شرۇقە كرنا هەردوو ئالىيەن سلال بىت، ئەقى جارى زى، بەرانبەر ۋە مانا شقانى، خەلكى گوندى وەك تىيمەكا لەشكرييا د ئاستە كى بلند دا ھاتىيە راهىنان، ھەر يەكى ئەركى خوه دزانى. ب دلگەمى ھەولا چارە سەر كرنا ئارېشە يەكا ھۆسا مەزن ددا. باوهەناكەم ئەو ھەموو ھەول و بىزاقىن خوه گۈريكتەن دەرىنلىكىن، ھەنگى نە تىنى پلانا وان سەروپىن ئوردىيىا سەرى چىاي ب نەرىتى دەرچووبىايە، ھەنگى نە تىنى پلانا وان سەرپارى دبۇو و رېبەرىيە ئەسکەندەرى زى وەكى بە فرا داوىيىا بەھارى ل شوين خوه دەھلىيىا، بەلكو كارەساتەكا مەزن زى رويددا و پرسا عەلوي دبۇويە سەرپارىكا وى.

حنىرەكا مەزن بۇو، ئەقى جارى گوندى سەر كەفتىن، لى نە سەر كەفتىنە كە لەشكري بۇو! .. كەس نەھاتبۇو سەر گوندى، ھەتا ئەوان زى بە پەقانى كribit و دېمىن شكاندىبىت. رويدانەكا سەرپىيى بۇو. شقانە كى بىرىندار ل چۆلى مايە قە، گوندىيىان خوه لىكدايە قە و مرن دانايى پىش چاقىن خوه و ب هەقرا چۈويىنە بەھىنە قە. دلوقانىيىا قۆماندارى زى ھارىكىار بۇويە، كو جانى وان ھاتىيە پاراستن.

نەيىننە مەزن نە قارەمانىيىا گوندى يە، چونكە ئەو نىقەكا سەر كەفتىن بۇو. نىقا ديكە زى دلوقانىيىا قۆماندارى بۇو. ئەو نىقە زى ب تىنى ھەبایيە، نە دبۇو سەر كەفتىن. ھەر دوو ئالىيەن ھەقدۇو تەمام كرييە و ئەو سەر كەفتىن درستبۇو.

ئەقە هەموو تشتەكى ئاسايىيە. ئەوا نە ل بەرەزز” ئە و بۇو، كو پرسىيارەكا تابەلاقا د سەرى من دا دىزقىرىت: (ئەرى ل چ دەر و چ زەمانان قۆماندارىن دلوقان ھەبۈينە؟).

* * *

ل ئەقى گوندى، ھەرتشتەكى د جەخ خوه دا خوفىيايە، ھەموو ئى پىكىفە دگۈنجايىنە. تەنانەت دەمى نىستىنى ئى يى پېكىختى بۇو. زەلامى لەمپە كىزكىرول داۋىيىا ھەمووييان چوو سەر جەھىن خوه. يەكەم كەسە ئى، ئەقى سېيدى ھەستاي و مژۇيلى ھەلكىن سۆپەي بۇويە.

د ئەقى مەزەلا ھىشتا نىمچە تارى دا، تەقتەقا مەردۇى، زوى ب داوى نەھات. ل دەستىپېكى ۋەجىقاندەم. پاشى دەرگەھى جىهانەكە نۇى بۇ من ۋەكەرەقە.. ڙئالىيەكى ۋە من ھەست ب ئازادىيەكە خوهش دىكىر.. ڙئالىيەكى دىكە ۋە، ئەو ھەزىن د گەنگەشەيىن جەقىنا سەرۋەكتەيى دا دكەلىن، ھىشتا د سەرى من دا تىكىدئالزىيان. ڙ دەنگى ئەوئى شۆلقا نەفتى، يَا مەردۇى ب داران دا كرى و چەرخەك لىيىدەي، ھەلىپىنەك ب ئاگرى كەفت. ھەزىن من پېچەك مەندبۇون و ئىشىن من ھاتنە سەرى من. تىهنا ئاگرى گەھشتە من. ڙ گەرمەدا، من ھەولدا پېچەكە لفكا لەيىفى لادەم. ئەوئى ھەست ب لەقىنا من كر. چاقى وى ل من بۇو، ھەروەك چاقەرە دكەت. ئەوا من پىيدىقى پى ھەي، پېشىكىش بکەت. دوودل بۇوم، كو چ ھەلوىست وەربىگەم. ئەوا د ئەوئى دەلىقەيى دا ھاتىيە ھەزرا من ئەو بۇو، كول دويىف سەرۋەبەر ئەقى مالى، دەما لەمپە كىزدەن، ھەموو دچنە سەر جەھىن خوه و دىقىن. ھەتا پۇناھىيىا وى بلند نەكەنەقە، ژېلى مالخوھىيى مالى، كەسى دىكە ڙ جەھىن خوه ناھىيەتەدەرى. ل دويىف ئەقى بۆچۈونى بىت، دەمى تەرخانكى بۇ نىستىنى ھىشتا مابۇو، لى ئەوئى لەقىنا من ئەو سەرۋەبەر تىكدا. من لفكا لەيىفى پېچەك دىكە لادا. مەردۇ ب پېيىان ۋە راوهستاي بۇو. ئەوئى كاركى بۇو، وەكۇ دوھى يى پاپىچايى بۇو. پشتا وى ل سۆپەي بۇو و بەرى وى ل من بۇو. دەستىن

خوه بربوونه پشتله و دابوونه بهر تیهنا سوپهی. هه قژینا وی ژدھر شه دهاته ژوور. مه سینه کی مسی د دهستان دا بwoo. ل سه رسوپهی دانا. بـو کزکزا وی. ئـه و رـوناهـیـیـا ژـئـهـوـیـ دـهـرـوـکـیـ بـچـوـیـکـیـ سـوـپـهـیـ دـهـاتـهـ دـهـرـیـ، وـهـکـوـ فـلـمـیـنـ سـیـبـهـرـیـ بـوـوـ. ئـهـ وـ تـشـتـیـنـ دـ نـاـقـبـهـرـاـ سـوـپـهـیـ وـ دـیـوـارـیـ دـاـ دـیـمـهـنـهـ کـیـ بـراـفـکـهـرـ دـروـسـتـ کـرـبـوـوـ. هـرـ ژـبـوـ دـهـمـ کـوـشـتـنـیـ منـ هـزـراـ خـوـهـ لـیـکـرـ، لـیـ چـوـ سـهـرـ لـیـ نـهـ بـرـنـهـ دـهـرـ. ئـهـ وـ هـزـراـ منـ دـزـانـیـ وـ ئـهـ زـمانـدـیـ کـرـیـمـ، ئـهـ وـ بـوـوـ، کـوـ هـنـدـیـ ئـهـ وـ لـهـ مـپـهـیـ بـ دـیـوـارـیـ قـهـ، يـیـ کـزـ بـیـتـ، منـ مـافـ نـیـیـهـ ژـبـنـ جـهـانـ بـیـمـهـ دـهـرـیـ..

بـ نـهـ چـارـیـ قـهـ، قـهـ زـقـرـیـمـهـ قـهـ بـوـ دـیـمـهـنـیـنـ ئـهـوـیـ خـهـوـنـاـ ئـهـنـتـیـکـهـ. تـشـتـیـ ژـ هـمـوـوـیـانـ سـهـیـرـتـرـ ئـهـ وـ بـوـوـ، کـوـ ئـهـ وـ پـلـهـ دـارـیـنـ منـ دـ جـقـنـیـاـ سـهـ رـوـکـاتـیـیـاـ وـهـ لـاتـیـ دـاـ دـیـتـیـنـ. هـرـ ئـهـ وـ هـهـ قـالـیـنـ منـ بـوـوـنـ” يـیـنـ دـوـوـ سـالـانـ لـ پـهـیـمـانـگـهـ هـیـ پـیـکـفـهـ بـوـوـیـنـ. لـ ئـاـهـنـگـاـ دـهـرـ چـوـونـیـ ژـیـ دـاـ، وـهـکـوـ تـیـمـهـ کـاـ هـهـ قـگـرـتـیـ مـهـ شـهـهـیـانـاـ خـوـهـ جـوـشـدـاـبـوـوـ. دـوـهـیـ ژـیـ لـ دـیـوـانـاـ رـیـقـهـ بـهـرـیـیـاـ پـهـ رـوـهـرـدـهـیـیـ پـیـکـفـهـ بـوـوـیـنـ. مـهـ بـ یـهـ کـنـقـیـسـارـ فـهـ رـمـانـیـ دـامـهـ زـرـانـدـنـاـ خـوـهـ وـهـ رـگـرـتـبـوـوـ. نـاـقـوـنـیـشـانـیـنـ پـوـسـتـیـ جـهـیـ کـارـیـ خـوـهـ يـیـ نـوـیـ ژـیـ ژـیـکـ قـهـ گـوـرـاـبـوـوـ، ژـبـوـ کـوـ پـیـوـهـنـدـیـیـاـ مـهـ یـاـ بـهـرـدـهـوـامـ بـیـتـ. مـالـئـاـقـایـاـ قـهـ قـهـتـیـانـاـ مـهـ ژـیـ جـیـزـهـ کـاـ خـوـهـشـ هـهـ بـوـوـ. پـاشـیـ هـرـ یـهـ کـیـ بـوـ دـهـسـتـپـیـکـرـنـاـ ژـینـهـ کـاـ نـوـیـ ئـوـغـرـ کـرـبـوـوـ. ژـینـهـنـیـگـارـاـ ئـهـ وـانـ هـهـ قـالـانـ رـوـوبـهـرـهـ کـیـ بـهـرـینـ دـ بـیرـدـانـکـاـ منـ دـاـ جـهـگـرـتـیـ یـهـ. ئـهـ وـ دـ ژـینـاـ منـ دـاـ، مـرـوـقـدـوـسـتـیـنـ مـهـزـنـنـ. هـرـ بـ ئـهـوـیـ مـهـزـنـیـ دـهـیـنـهـ دـ خـهـوـنـیـنـ منـ ژـیـ دـاـ. مـنـ شـارـهـ زـایـیـهـ کـاـ باـشـ دـ نـیـگـارـکـیـشـانـیـ دـاـ هـهـیـهـ. یـهـکـهـمـ رـوـژـاـ ئـاـکـنـجـیـبـوـونـاـ خـوـهـ لـ گـونـدـیـ، ئـهـزـیـ هـهـوـلـدـهـمـ کـهـ قـالـهـ کـیـ جـقـنـیـاـ مـهـ یـاـ خـهـوـنـاـ ئـهـقـیـ شـهـقـیـ چـیـکـهـمـ. هـرـ یـهـ کـ بـ پـلـهـ دـارـیـیـاـ خـوـهـ قـهـ.. ئـهـوـیـ هـوـلـیـ ژـیـ بـ تـهـ دـارـهـ کـاـ خـوـهـ قـهـ. هـیـزـاتـیـیـاـ ئـهـوـیـ پـیـهـمـیـرـیـ سـهـ رـسـپـیـ، يـیـ بـ رـهـخـ منـ قـهـ رـوـینـشـتـیـ ژـیـ، دـیـ بـ جـوـانـیـ وـیـنـهـکـهـمـ. تـهـ نـانـهـتـ ئـهـوـیـ کـچـاـ رـیـبـهـرـیـیـاـ منـ کـرـیـ وـ کـوـنـقـیـسـاـ جـقـنـیـ ئـاـمـادـهـ دـکـرـ، دـیـ پـیـگـهـ هـیـ وـیـ ژـیـ لـ سـهـ رـیـ ژـوـرـیـ دـانـیـمـ. منـ ئـهـ وـ لـ دـهـمـیـ جـقـنـیـ

نه دناسى. پشتى هشيار بوييم هاته بيرا من، کو ئە و فەرمانبەرا پشكا
دابەشكىدا مامۆستاييان بول ديوانا رېقەبەرييا پەروه رده يى. نەھەتا
پۇناھىيا لەمپەي بلند دبىت، يَا فەره ئەزئەوان ئاخفتىن خوه و يىن
ئامادە بوييان، جارەكى دىكە ب شىئەيى دووبارە بکەمەقە، دا ب درستى د
مېشىكى من دا بچەسپىن. د ئەوى دووبارە كرنەقە يى دا، دى خوه تاقىكەمەقە.

ئەگەر سەركەفتىم، دى سى جاران قازانج كەم:

جارا يەكى، وەكۈ زاخاڭا مېشىكىيە، دى ئەقى ۋالاتىيى دەمى چاقەرېكىنى
پى پرەكەمەقە.

جارا دووپىرىنىڭ زى، دى ئاستى خوه يى سەردەمى قۇناغىن خوهندىنى،
ھەقبەرى سەردەمى پشتى دەرچۈونى وھەتا دامەز زاندىنى زى كەم. بىزام من
ئەو شيان ماينە، دەما من بابهەتك دخوهند و ب دلى من بايە، ئەو ب ھەموو
ھويىردىن وارىيىن خوه ۋە ل پىش چاقىن من دماقە. ھەر پرسىيارەكال بارەي
زانىيارىيىن نافەرۆكە وى بابهەتى ل من ھاتبا كرن، من دزانى كو بەرسقَا وى
پرسىيارى ل چ پۇپەلە و دىپا چەندى يە.

قازانجا سىيىنىڭ زى، تۆمار كىدا بابهەتكى ھۆسا ئالۆز و ئەنتىكە،
بىرە وەرييەكە خوه شە و جەھى شانازىي يە.

ھەما من دەستهاقىتە ئەوا د بىرداڭا من دا مايى و قىپا چۈرم... وەى وەى
كۈزىگىنىيەكە قازانجىبەخش بۇو. من كىيل و قىيل كرو ھەرسى پىكە
ھنگافتن. مەردى و ھەقىزىنا خوه، ھېشتى مژوپلى كاروبارىن خوه بۇون. من د
دل دا دىكوت: ئەفە مەردى بۆ لەمپەي بلند ناكەت؟ ھند پى نەچۈو، مەلاي
بانگ دا. مەردى دەستهاقىتە شەملەكى و نېقىژا خوه بىننا. سلاڭا دووپىرى ب
دەنگەكى بلند ۋە دا و ب لەز چۈو لەمپە بلند كرو ھاتەۋە ل رەخ سۆپەي
پۇونشىخوار. ب ئەقان ھەرسى جوولەيىن خوه يىن داۋى ئاگەھدار كرم، كو
ئەوى ھەموو بەرھەقى كرييە و چاقەرېي من دىكەت.

10

ل دويىف تىيگە هشتانا خوه بۇ نەريتىن ئەقى گوندى، دىگەل بلندكىرنا رۆناهىيىا لەمپەيى، ژنېيىنا دەركەفتىم. من ئەو قەدكىن ول سەرىيەك دانان. مەردۇ ب پەلگۈكى مژۇيلى تىيڭە دانا ئاگرى سۆپەي بۇو. ھەۋىزىنا وى ژى ل سەر شەملەكى بۇو نېيىزدكىر. من تىيېنىيى كىر، كو مەردۇي ھندەك ناچىچاۋىن وى تېشبوون. پى نەخوهش بۇو، من نېيىن قەدكىن. شەرمىرنە رازىبۈونا خوه دىيار بىكەت. ئەوا پى مايەقە، گۆتى: (تە بۇ زەحمەت كىيىشا، ئەقە كارى ژنكانە!). ھەۋىزىنا وى ژى نېيىزا خوه ب سلالاقە دانى و ھندەك دوعا و نزايان بۇ عەلۆى بداۋىئىنا. دىگەل شەملەك ھەلگەتنى ئاقپى ۋەدا و گۆتى: (تە دىت مامۆستا، مەردۇي پى نەخوهشىبوو، تە نېيىن قەدكىن. ھەموو كارىن ناقمالى خەما ژىنە. ل جەم مە يَا بۇويە نەريت، كوشەرم و فەيتى يە زەلام دەستى خوه بىدەتە تىشىتە كى ناقمالى. ئەز ژېر تە وە نابىيىزم، من پىخوه شە خزمەتا برايى خوه بىكەم. لى ھەردەم حالى مە ئەقەيە). ئەوى ب پىكەنин قە، بەحسا كارىن خوه يىن ناقمالى دىكىر. د ناقپەرا پىكەنин و لەزئاخىتنى دا، ھەموو قسەيىن وى تىيەنەگە ھشتىم، لى من مە بهستا وى زانى، كوشەرمە تىرىن كارىن ژىنەن ئەقى گوندى، ئەوه، ب ملان ئاھى ل كانىيى دەينىنە مال. ھەموو پىيدىقىيىن خوه ل دەرقەي مالى رايى دىكەن. ل كۆزىيەكى مەزەلا نېستىنى

سەرشۆکە کا يەك مەتر چارگوشەيى درستكرييە. ئەگەر يەك خوھ بىشۇت، دەبىت ئەۋىن دىكە ھەموول دەرىخوھ مژوپىل بىكەن. تىنى ل رېۋىن ساھى ژن دكارن بىچنە سەرئاھى خوھ و جلکان بىشۇن. ناندىنا وان ل بەرسىفا دەرىيە. كۆچك و تەنويىر ھەلكىن ژى وەختەكى زور دېبەن. ئەوا ب درستى تىڭەھشتىم ئە و بۇو، كول داۋىيىا سوھبەتا خوھ دا گۆتى: (وهستيان وەستيان، قەيدى چىيە. دوو جار ھندى ئەقى ژى ماندى بىم، ھەمىي ب مۇويە کا سمبىلا مەردۇي ناگۇرمەقە). مەردۇي ژى بەرسقَا وى دايەقە: (مامۆستا دېبىنى، زەليخايى دنيا ل سەرسەرى من خراب كر، پاشى ب گۆتنەكى ئاقا كەرەقە و قەردار ژى كرم). د ناقبەرا پرسىيار و بەرسقىن مەردۇيى و ھەقزىنا وى دا، من ئەنجامە کا دىكە لېكداقە، كو ھەردەم كەسى ھاتىيە چەوساندىن ژىرتىر و ئاخقىن شرىنتەر ژ كەسى چەوسىنەر. مەردۇي ئە و مەسىنى ل سەرسۇپەرى ھەلگرت و گۆتى: (كەرمكە، ئەگەر دەستنقىزى بىرى). ئەو پىش من چۈو و ل دەرى ھندەك ئاقا تانكىي ژى كرەسەر و دا دەستى من و ئىمازە كرە پشت تانى كۆتانەكى. تىڭەھشتىم، كو ئە و جەن دەستئاھى يە. دنيا ھىشتا سەوگورگ بۇو. من ئە و جەن دوھى شەقى ناسىرنەقە. ل ئەلندى سەرىز رېۋىزى، سەرەدەرىيىا من و ئەوان جەنان ئاسانتر بۇو، لى ل تارىيىا شەقى ئازادى پىربۇو. ئەقى شىۋازى زەحمەت و ئالۋىزى چۈونە سەرئاھى و دەستپۇيىقەدانى، چەندىن پرسىيار لاي من درستكىن. من لەزكر و پىددەقىيەن خوھ بجه ئانىن و هاتىمەقە. ئەو مەزەل ژ تەرتىيفا نېستىنى بق پائىخستنا ديوانكى ھاتبۇو گۆپىن. تىنى دوو جەن دەردوو زارقىكىن وان ل كۆزىي ئەوى لايى مابۇونەقە و ئەو ھىشتاد خەو بۇون. من جلکىن خوھ گۆپىن و خوھ ب درستى راپىچا. ئەز چۈومە سەرئەوى شەملەكە بۆ من

پائىخستى بۇو. من نقىزى خوه كرو هاتمه پشتا سۆپەي بۇونشتمە خوارى. زەلەخايى ئەو ئاغلەويىكا ل سەرپانكى ئىنا خوارى. پەرده ل سەرسەتىرىنى
ھەلدابىچىسى. هندهك ژئەوا د جەپى دا تىكىر و ئىنا دانا بن سۆپەي. چۈپىدىدىن
سەر زارۇكان رېكتىركەن. زەرقىلى قورپىلى سەرسۆپەي نىپەي و چۈپەدەرى.
تىيەنا ئاگرى گەھشەتە ئاغلەويىكى. بىيەنەكا خوهش ھات. من ھەناسەك
ھەلكىشىا. مەردۇمى گۆتى:

— ئەقە بىيەنا قەلەي يە.

— بەلى، گەلەكا خوهشە.

— تە پىشترى خوارى يە؟

— نەخىر، قەلى چىيە؟

— ئەقە قەلەي. ئەم ل پاھىزى چىدكەين، ھەلدگەين و ب درېڭىزيا
زەقىستانى و ھەتا بەهارەكا درەنگ دخۆين.

— ھۆسا گەرم دكەن و پىخوارنە بۇ تىستان؟

— نەخىر پىخوارن نىيە. نە دىيىنى، زەلەخاخا دېھىتەقە و خوارنەكا
سەڭ پى چىكەت. ئەو ئىپراخا دوهى ژى، ھەر ژئەقە قەلەي
چىكربۇو.

— پاستە، من ھزر دكە، كو ئەقە چ چىز و تامەكا نەوازەيە، لى من
نەزانى ئەو چىيە؟.. من د خوه را نەدىت پرسىيار ژى بکەم!..

— ب دلى تە بۇو!؟.. ئەو تامەكا خوهش ددەتە خوارنىن دىكە ژى.
كوتلکىن سۆر ئەم دېڭىنى تېشك، كوتلکىن سېپى كو تاقنە بەر
مزرە ئاڭا فيقى و زەرزەواتى، كوتل دەوك كو دهاقنة بەر ماستى

و گەلەك خوارنىن دىكە... قەلى ھېقىنى ھەموويانە. ئەو رەخا خوارنىن مەيە.

- چەند جۆرىن كوتلكان ھەنە؟

- ئەوين ئەز دزانم و من خوارىنە، دوازدەنە.

- چىكىرنا وان يا ب زەحەمەتە؟

- دىارە، يا ب زەحەمەتە، چونكە ل دويش پېڭەرىن گۇندى مە، ئەو ژنا بىزانتىت ئەوان چى بکەت دېيىتنى خاتوينا بەرمالان. ئەو مالا ھەموو كەرسىتەيىن كوتلكان ژ بەرھەمىن وى بن و ئەو ب خوه درست بکەت دېيىتنى خانەدان.

- ھەر مالەكا خانەدان بىت، خاتوينەك ژى تىدايە؟

- بەلى، ھندهك جاران پىرن.

- ئەوا دىكە چەوايە، كو ھەموو كەرسىتە ژ بەرھەمىن وى مالى بن؟.

- كەرسىتەيىن كوتلكان ئەو مال بەرھەم بىنیت نەكۆ بىكەپتىت: دان ژ جۆخىنا وى بىت، بىرچ ژ زەقىيا وى بىت، گوشت و روين ژ پەزى وى بىت، سماق ژ پەزى وى بىت و زەرزەوات ژ بىستانى وى بىت... خاتوينەك ژى ل مالى ھەبىت لىپىنەت.

- تە ھەردۇو ھەنە؟

- من خاتوينا ھەى. بەس خانەدان نىيە، چونكە مە ھندهك كەرسىتە ھەنە، ئەوين نەبن دىكەپىن.

- باشه نىق ب نىق ژى خراب نىيە! ..

- نەخىر، من سى چارىكىن ھەين. خاتوين نىقەكە. نىقەكە كەرسىتە ژى چارىكە.

- باشه ل بيرکاري ژى زيره كى.
- ئەگەر ئەم ھەموو مژويلى پەروەردەكىدا خاتويىنان و ئاقاڭرىدا خانەدانان بىن. دى نفشه كى زيره كى و بەختە وەر دەرچىن.
- پېرۋەز.
- سوپاس، تەمن بى بىدەت، نە ئىپراخا دوهى دى يَا داوىيى بىت. نە دەھىلىن بەهارا مە بى كوتلە دەرباز بىت.
- هەرا ئاقەدان بىت و ب ئاناھىيا خودى دى بىتە خانەدان ژى.
- مەردىقەستا، ئەو ئاغلە ويكا بن سۆپەى هندەك ۋەكىشا. چۈو دەرى هندەك دارىن دىكە هيىنان. ئەو مژويلى جۇشدانەقەيا سۆپەى بۇو. من ژى ب ھويىرى كەسايەتىيا وى دخوەندەقە. ل دويىش ھەلسەنگاندنا خو، وەسا دانا، كو ئەگەر ئەقە چۈوبىا خوەندنگەھى، لەوانە يە نە فسەر يان ئەندازىيار يان پلەيەكە بلندىر وەرگرتبايە. گەلەك جاران ژى بەرۇفاژىيا ئەقى چەندى پاستە. ئاستى خوەندنگەها خوەزايى بلندىرە ژ خوەندنگەها فەرمى. ئەوا ژەردوويان گۈنگەر، ئەوە، كو فيئرخواز وانەيىن چاك ژەردوويان وەربىرىت، نەك چاقى وى ل جۆرەكى خوەندنگەھى بىت و ئەوا دىكە پشتگوھ بەھا قىزىت. مەردى دلى خوە دا، چەندى تىزى بۇو، ب كريyar ژى هندى دەستھەل و ماھۆل بۇو. چەندىن كار ب سەرىكە رايىكىن و هاتەقە ل جە خوە چارمېركى پۇونشەخوار. من ژى ب فەر دىت، ژى بېرسىم:
- ئەرى تو چو جاران نەچۈويە خوەندنگەھى؟
- بەلى، ئەز دوو سالان چۈوييمە مەكتەبى.
- دىارە ب دلى تە نەبۈويە؟

- نه خىر، شەپ دەستىپىكىر. دەقەرا مە ژ سەنتەرى دەقەردارىي
دابىرا. هنگى ئەو جادەيا ژ شارى دھىت نەبۇو. مەكتەب ھاتنە
دائىخىستن. مامۆستايىن مە خەلکى ئېرە نەبۇون. ئەو چۈونەفە و
ئاۋاھىي مەكتەبى ژى ويّران بۇو. ئەو دوکانا مام ئەسکەندەرى،
دوھى تە دىتى. ئەو كاڭلى مەكتەبى بۇو. ئەوى بۇ خوھ
ئاۋاڪرىيەفە.

- ئەوى شەپى گەلەك ۋەكىيشا؟

- بەلى، شەش سالان ۋەكىيشا. پشتى شەپى جادە ھاتە گوندى.
مەكتەبەكا نۇى ھاتە ئاۋاڪرن.

- تۆ دېبىزى من نەخوھندى يە، بەس تۆ ب مرۆقەكى خوھندەوار
دېچى! ..

- ئەو دوو سالىن من خوھندىن، فيّرى نېيسىن و ۋەخوھندەكا
سەرەتا يى بۇوم. هنگى سەيد تامايمى زىوهىي ئەندامى بزاڭا
نىشتىمانى بۇو و سەرپەرشتىيا مزگەفتا گوندى مە ژى دىكىر.
ئەوى نەھىلا ۋەتەنچەك پەيدا بېيت. ھەر گوندەكى مەلا نەبايە،
فەقىيەك وەكۇ شوينىچەگر دادنا و ئەوى سەرپەرشتىيا وان دىكىر.
ئەز گەلەك تشتان ژ ئەوى جوامىرى و خوھندىنگەها وى يَا گەرپۇك
فيّرىبۇوم. ئەوا ژ ھەموويان پىتر پى داخباربۇوم و من كريە
گوھارەك و ھەتا دەرم، دى د گوھى من دا مىنېت. ئەوى دگۇتە
مە: (ھەركەسەكى شىيانىن خوھفيّرىبۇونى ھەبن، ئەو كارد
مېشكى خوھ دا دكەت و رېڭىز بۇ رېڭىز ھەزىن وى مەزنەر دېن.
باشتە ژ ئەوى كەسى دەھىتە فيّركرن و مېشكى وى عمبارا

زانیاریین خه لکی بیت. ئەو عمبار چەندامەن بیت ژى، ئەگەر
 بكارهينا، بۇزەكى دى ۋالا بیت و مايەپويچ بیت و دەست ب
 دەرۆزە يا هىزى كەتەفە. ئەگەر ئەو كابرايى ھاتىيە فىركىن،
 كەسەكى رەزىل و چاقچنۆك ژى بیت و تەنانەت عمبارا زانیارىين
 خوه ژى بكارنه هينا بیت، ئەقە ئەو هىز دى ب مەندى مىين و
 گەنى بن...) نە من ب تىنى، بەلكو گەلەك خەلکى دىكە ژى، نە ل
 ئەقى گوندى، بەلكو ل گەلەك گوندىين دىكە ژى ئەو گۆتنا سەيد
 تاھاي بۇ خوه كرييە كلىلا ژيانى. ل دويىش تىڭەھشتانا من، ئەو
 كليل نە يا تايىبەتە ب قەكىنا دەرگەھەكى، بەلكو ب سەدان و
 ھەزاران دەرگەھان ۋە دەتكەتەفە. پشتى من خىزان پىكھىنائى، ب
 درستى ئەو راستى بۇ من ئاشكراپوو، كو قەكىنا ھەر دەرگەھەكى
 ئەزمۇونەكە و كەسىتىيىا مرۇقى پى دەھىتە سەقاڭىن. دەما ب
 دلەكى سافى ھەۋالىنېيىا كەسىن دىكە دكەيى، دەرگەھىن وان ژى
 بۇ تە دەقەكرينە و تۆ دەكارى ب پىيىن وان پا بچىيە د نىڭ چەپ و
 چىپىن ژىنى دا... ...

مەردۇ ل ھىقىي بۇو، ئەۋى گۆتنا خوه يا درىز درىزتر بکەت، يان ژى ھىشتا
 شرۇقە بکەت. يان ژى بە حسا گۆتنەكا دىكە يا سەيد تاھاي بکەت. د ھەر
 سى حالتاندا من پىخوەش بۇو. تامەزىرىي ئەوان گۆتنان بۇوم، لى
 زەلخايىا ھەۋازىنا وى بىۋوركەفت. تريانكەكا سەوكىن تەنويىرى ل سەر
 دەستان بۇو، ھەرب پى ۋە دەقپىكەنин ۋە گۇتى:

- ھا مەردۇ، چ سوحبەتا كلىلانە. ۋى جارى تە دەقىت دەرگەھى دلى
 كى ۋە كەيەفە؟

- نه خىر، سوحبهتا مه ل سهـر كـلـيـلاـ نـيـيـهـ. ئـهـزـىـ بـقـ مـامـوـسـتـاـيـ
بـهـ حـسـاـ قـهـلـيـ دـكـهـ مـ..
- ئـهـفـهـ كـهـنـگـىـ وـهـرـهـ، قـهـلـىـ بـوـوـيـهـ سـوـحـبـهـتاـ دـيـوانـانـ؟ـ
- ئـهـزـىـ باـشـ نـزـانـمـ!ـ ..ـ پـاشـىـ تـقـ بـقـ مـهـ بـيـزـهـ. ئـهـوـىـ مـهـرـاـقـهـ بـزاـنـيـتـ
چـهـواـ دـهـيـتـهـ چـيـكـرـنـ.
- هـهـسـتـهـ سـفـرـىـ رـائـيـخـهـ. دـزاـنـمـ نـهاـ هـوـيـنـ بـرـسـيـنـهـ. پـيـچـهـكـ گـوـيرـقـ
بـوـومـ. مـنـ هـنـدـهـكـ سـهـوـكـ بـرـنـهـ مـالـاـ عـهـلـقـىـ..ـ خـودـىـ هـارـيـكـارـيـيـاـ وـانـ
بـكـهـتـ. دـهـسـتـيـنـ گـونـديـيـاـنـ ژـىـ خـوـهـشـ بـنـ. شـهـقـىـ دـىـ دـرـهـنـگـ ئـهـ وـ
گـهـانـدـبـوـوـ مـالـ.
- چـخـهـبـهـرـيـنـ نـوـىـ هـهـبـوـونـ، ؟ـ ئـهـرـىـ ئـهـ وـ هـشـيـارـ بـوـوـيـهـ؟ـ
- بـهـلـىـ، مـورـادـىـ جـهـبـارـ گـوـتـيـيـهـ. پـىـ وـىـ يـىـ رـاـسـتـىـ لـ دـوـوـ جـهـاـنـ
شـكـهـسـتـيـيـهـ، ژـ چـهـنـدـ جـهـيـنـ دـيـكـهـ ژـىـ بـرـيـنـدارـ بـوـوـيـهـ، لـىـ هـهـمـوـ
سـقـكـنـ وـ تـنـىـ خـوـيـنـهـلـوـكـ بـوـوـيـنـهـ...ـ باـشـهـ لـ گـونـدـىـ مـهـ مـورـادـ لـىـ
يـهـ. ئـهـ وـ جـهـبـارـهـكـىـ مـاهـوـلـهـ. بـقـ شـكـهـسـتـنـ وـ ژـگـهـهـچـوـونـىـ لـيـزانـهـ.
هـنـدـهـكـ نـوـژـدـارـيـ ژـىـ دـزاـنـيـتـ. بـرـيـنـيـنـ عـهـلـقـىـ شـوـوـشـتـيـنـهـ وـ
دـهـرـماـنـكـرـيـنـهـ. مـامـ ئـهـسـكـهـنـدـهـرـ وـ مـوـخـتـارـيـ چـاـفـهـرـىـ دـكـهـنـ
تـرـقـمـبـيـلـهـكـ بـهـيـتـ دـىـ بـهـنـهـ شـارـىـ.
- ئـهـقـهـ لـ دـوـهـىـ شـهـقـىـ، ئـهـ وـ ئـهـقـانـ ئـازـارـانـ دـكـيـشـيـتـ. كـوـلاـ مـهـ يـاـ
مـهـزـنـ، ئـهـوـهـ، ئـهـمـ دـوـيـرـهـ دـهـسـتـ وـ بـيـدـهـ رـاـقـيـنـ. دـ رـهـوـشـيـنـ هـوـسـاـ دـاـ،
نـهـ مـهـ پـيـرـقـهـنـهـ، پـىـ بـگـهـهـيـنـهـ جـهـىـ مـهـبـهـسـتـ. نـهـ شـوـيـنـيـنـ
خـزـمـهـتـگـوزـارـيـ لـ گـونـدـىـ هـهـنـهـ، دـاـكـوـ مـهـ پـيـدـقـىـ بـ جـهـيـنـ دـوـيـرـ
نـهـبـيـتـ.

مهردوی سفره رائیخست. پاتهکی ستوریزی ئینا دانا نیقا سفری.

زەلیخایی زی ئاغلهویکا ل بن سۆپەی ۋەكىشا و دانا سەرپەلین نیف خشىفكا بەردەرى سۆپەی. ئەو چۈو دەرى و ھاتەقە چارھىل ئىننان و بەرداňه سەر قەلیي. ئەقى جارى ھەلمەك لى هەستا. بىيەنا وى ژ دىمەنى وى يى جوان خۇھشتر بۇو. جارەكا دىكە ئاغلهویك پالداۋە بن سۆپەی. ھندەك ژ ئافا ئەوی كەلىي ل سەر سۆپەی دكەلى، كرە سەر ئەوی چاپەستى ئامادەكى و دانا رەخ پەلین خشىفکى. سىننېكىن بچويك ل سەر سفرى ب شىوه يەكى بازنه يى رېزكىن. يەك ژاڭى و پەنیرى پىستى بۇو. يەك ھنگىن، يەك دۇشاقا ترى، ئەوا دىكە زى نىف كاكلىن گوپىزا و نىف كاكلىن باھىغان بۇو. دوو زى ماستىن ب سەرتىك بۇون، سەوكىن سۆرگۈلىيىن نانى گەنمى ل رەخ دانان، ژ بىيەنا وان ديار بۇو، ھېشتا ھندەك گەرماتى تى مايە. دوو تارىن مەزنىن شەربەتى ل رەخ دانىن. زەلیخایی ئاغلهویك ئىندا دانا سەر ئەوی پاتەيى ل نیقا سفرى بۇو. دەما ھاتىيە بەر مە، بىيەنا وى ژ بىرا من چۇو. ژ دىمەنى وى سەرسام بۇوم. ئەو چاقىكىن ھىلکان وەکو گولىن نیف چىمەنەكا كەقىيەن بەفرى ل رەخ ماينەقە ديار دكىر. دلى من دكۆتە چاقىيەن من، خۇھ زوى زوى نەنقىنە، ھەتا ب دىتنا ئەقى دىمەنى تىر بىم. ژ دەنگى شولقا تىكىرنا چايى مىشكى گۆتە دلى، خۇھ ۋەدە، جەھى من بکە، ھەتا ب ئەقى بىيەنى سەرخوھش بىم. ب راستى بىيەنەكا نەوازە بۇو. من خۇھ نەگرت و پرسىyar كر: ئەقە چ جۆرە چايە؟ مەردوی گۆتى: (خودانا قەلەيى دىنلىك).

ئەوی خاتۇونى زى دوو ستيكانىن عەجەمى ل بەر مە دانان و گۆتى: (چايەكا ئاسايىيە، لى ئەم ب شەقى ل گەل ھىل و دارچىنان شەھتەر دكەين. نىزىك تىندا سۆپەي دادنىيەن، ھەتا سىپىدى وەکو چايى دەم دكەين، ھۆسا

دەردچىت). من و مەردۇى ناقى خودى لى ئىنا و زەلەخايى ۋى دەوروبەرین سۆپەرى سەغبىردىكىن. مەردۇى گۆتى:

- تۆ ژى وەرە بخۆ.

- نەخىر. گولىن من ژ خەو راين، ئەمىن پىكە خۆين.

- راستە، دايىك نەشىن تىيىشتى بى زارقىكىن خوه بخۆن.

بۇچۇونا مەردۇى گەلەك ب دلى من بۇو. ئەوى راست دگۆت، دلۇقانىيىدا يوانەكە زارقى ل بەر سىيەرا وى دەيىنە پاراستن. من ئەنجامى هزرا خوه ل گەل دەستەنگىنيا ئەقى خاتوينى تىكەلکىن و دەقۇكەكى دا كورتكەنەقە و گۆتى:

- ئەو دەست ب ئاگرى دۆزەخى نەسۆزىن، دگەل ئەقى سفرەيا خەملاندى و ھىلکەپۈينا ب قەلەيىا ھشك.

- مامۆستا، هوين ژى ل شارى، قەلەيى چىدكەن؟

- نەخىر، پىش تۆ بەھىيەقە، من و مەردۇى بەحسا چىكىندا وى دكر، لى ئەوى باش نەدزانى! ..

- ئەم ل ھافىنى، ھەر مالەك ل دويىق شىيانىن خوه يىن دارايى، مەرەكى يان زىدەتر رېيىتە دكەين. ل پاھىزى سەر زىدكەين و گوشتى نەرمە ب دۆنگ و زۆمى خوه قە، دكەينە پىشكىن بچويك. ئەوين قەلە و ب دويىنگ قە ل بىنى دىسکەكى دادنىيەن و ئەوين سۆرە ژى ل سەر قە دادنىيەن. ل سەر ئاگرەكى ب جوش سۆردىكەينەقە. ئەو گوشت د روينى خوه دا دەھىت. پاشى دكەينە د جەران دا و ب درىزىيما زقستانى و ھەتا بھارەكا درەنگ دخۆين. ئەقە قەلەيىا ھشكە. خوارنەكا خوهش و بەھىزە و

گه رماتییه کا باش دده ته مرؤقى. ئەم سى و عویرى و رویقیکان
دشوین و هویر دکەين. پىكىفه دکەلینىن هەتا د نىف روينى خوه
دا سۆردىنه ۋە. دېيىزىنى قەلى عویرك. ئەوى دھاقىئىنە بەر ساقارى
يان دانە كۆتى يان ژى د گەل ھىلکان دا سۆردىكەينە ۋە.
ھەستىكان ژى ل سەر پستەيەكى ھشك دکەين. پاشى دکەينە
نىف تويركان و دەلە لاويسىن.

سوحبەتا چىكىرنا قەلىي ب دلى من خوهش هات، لى ئىرۇ مە بى لەرە،
دەبىت كارى خوه بکەين. ژبۇ ئەوى چەندى ژى من گۆته مەردۇ:

— دى بەرنامه يى چوونا مە چەوا بىت؟

— يا باش ئەوه، ئەم چايەكا دى ۋەخۆين. پاشى سەرەكى ل مالا
عەلۆى بدهىن. د گەل گوندىيان دا بىمىنин، هەتا پىپۇيەكى پەيدا
دکەن. پاشى ئەگەر تۇ حەز بکەى، دى سەرەكى ل مەكتەبا
گوندى مە ژى دەين.. تە دېلىت مامۆستايىن وى ناس بکەى؟

— باشه. دى دەليقە مىنیت، ئەم بگەھىنە دەۋاما گوندى خوه.

— بەلى، بۇ من دى مىنیت، لى بۇ تە نىقا پىيى دى مىنیت.

— ئەرى سەيد تاھايى زىوه يى مايە. مالا وى ژى ل ۋېرە يە؟

— بەلى يى مائى، لى نها مالا وى يال گوندى زىوه. گەلهك دویر نىيە.

— ئەو ھىشتا سەرا ھەوه ددهت. هوين دچنە خزمەتا وى؟

— بۇ بەھيان دەھىت. يى پىر بۇوى شىيانىن وى كىيم بۇوينە. دگەل
گوندى سپىندارى خزماتى ھەيە. خال و خوارزانە. بەر دەۋام ب
سەرىك ۋە دچن. دى ب ساناھى بىنى، ئەگەر تە بېلىت.

- هەر كەسەك حەز دكەت ب ديدارا مروقىن زانا شاد ببىت! .. تە

نەدگۆت مىرچاكەكى بىرتىزە؟

- بەلى، بەس ئەو جاران بۇو، پىز ل ئاقلمەندان دهاتە گرتن.

- چەوا گەھشىتىيە ئەقى ئەنجامەى، نەم رىز ل ئەوان نامىتە گرتن؟

- ئەگەر رىز ل ئەوان ھاتبايە گرتن، مادا گوندى مە د ئەقى قۆپى دا خەندقىت؟ حەسرەتا مە قومەكا ئاشا پاڭزە! .. هەر چار ئالىيەن مە ئوردىيەن لەشكرينى. ئەم دىل و ئىخسىرىيەن دەستى كۆيلەيىن خودى نە.

- تىنەگەھشتىم! ...

- ئەز ژى باش تىناغەم، ئەقە ھەۋەكىشەيەكا ئالۆزە. ئەوا من، ژ سەيد تاھاي گوھلىبۈسى، دگۆت: (ئەم ھەموو كۆيلەيىن خودى نە، ئەگەر ھندەك مروقان ھندەك مروقىن دىكە كۆيلەكىن. ئەقە مەودا د ناقبەرا ئەو مروقىن ب دەستى مروقان ھاتىنە كۆيلەكىن و خودى دا دويىتر دبىت). سەيد تاھاي بۆچۈونىن خوه ب درىزى شرۇقە دكىن. ل داوىيى، ھۆسا بۆچۈونا خوه بۆ مە، كورت دكەقە: (مروقىن سەردەست دېنە دیوارەك د ناقبەرا ئەوين ھاتىنە كۆيلەكىن و خودى دا). پۇزەكى سەيدى بىينە. تو دكارى پرسىيارى لى بکەي. ئەو دى ب جوانى بۆ تە شرۇقەكەت.

زەلیخابى چاقى خوه ل مەردۇي نقاند، لى ئەوى تىبىنى نەك. ژىۋى كو سەرنجا وى راپكىشىت، گۆتى: (مەردۇ چايەكادىكە تىكەم؟). مەردۇي ئافپى ۋەنهدا و گۆت: (نەخىر دى راپىن چىن، درەنگە). ئەۋى ژى ب نەچارى ۋە، گۆتى: (بەرداخەكى خوهشاڭى بۆ مامۆستاي تىكە). ئەۋى ژى دوو تىكىن.

يەك دا دەستى من و يادى بۇ خوھ. ئەو ۋەخوارنەكا يەكجار خوھش بۇو. من
گۆتى:

- ئەقە چىھ؟ من ھزىدكر شەربەتە، ھوين چىدكەن يان دكىن؟
- نەخىر، ئەم چىدكەين. ل ھافىنى جۆرىن فىقى ھشك دكەين. ل
زقستانان، يەك دوو پۇچان د ئاقى دا ۋەدگرىن. ھۆسا سفرى پى
دخەملىينىن.

مەردۇى تاما دەقى خوھ خوھشىر و زقرييەقە سەرسوھبەتا سەيد تاھاي.
زەلیخا يەكجار بىزار بۇو. پەنكى وى ھندەك سۆر وەرگەپىيا. وەسا ديار بۇو
نەشىپا پىتر خوھ راپگرىت. گۆتە مەردۇى: (تۆ پېقە نەچۈسى، ب پېخواسى
دەدىيە ناڭ ماشا!.. كورى پىرمۇوسى چ كرىپۇ؟ تىنى گۆتبۇو: پۇندكىن
سەرۆكى ژ ئاشا گوندى مە پىسترن، بۇ ئەوى بەستەزمانى بىست سال
زىندانى ھاتىنە قەبپىن. عەبدالى خەمى كوانى؟ ئەقە دوو سالە ديار نىيە. تىنى
گۆتبۇو قۆماندارى رۇمىكان: ئوردىپا خوھ ل جەن مەخەلا پەزى من
چىنەكەن، ئەقە پاوانى منه). زەلیخايى دەسمالكا سەرى خو ۋەكەقە و
جارەكا دى پېكتىر گرىدا و ب ليقەلەر زىن ۋە گۆتە من (ئەز گورى برايى خوھ
بم، دلى تە نەمینىت، ئەم جەرگ سووتىنە. سەيد تاھا رېھسپىيەكى دەقەرى
يە. مروقەكى زانا و راست و درستە. جاروبىار سەرا گوندى مە ددا. گوند ب
هاتنا وى ئاقەدان دبۇو. نەا سەرەدان ژى نەمان. ل سەرەھەر چىايەكى
دەستەلاتەكە. ھندەك جاران ل سەرەھەر گەركى دەستەلاتەكە. ئەو
دەستەلات ژى جىڭىر نىنە. ھەر ھەيامەكى دەھىنە گۆپىن. نى دنيا يَا وە لى
هاتى. ھەر يەك ژ ئالىي خوھ ۋە، جەلبىت سەيدى دەھنېرىت. گەفان لى دكەن.
ھەر ئەقەيە خودى پاراستىيە. خەلکى ئەو خوھش دېلىت. ژېھر ئەوان

دېندهيان خەلک دىرسىن و نەوىرن بىقىن. نەا ئى نە بەحسى وى دكەن و نە بەحسى خوهشەوىستىيا خوه دكەن.. ھىدى ھىدى ئاخۇتنا مە ياكىم دېيت. ئەگەر ھۆسا دۆم بىكت، رۆزەك دېھىت ئەم ھەمى دى كەپ و لال بىن). زەلیخايى دەستى خوه ب دەقى خوه قەنا و ھەمینەك ئىھات. دەستى خوه ئينا خوارى و گۈنىزى.. تىيگەھشتىم، كو ئەو گۈنىزىنا وى ياكانە، شوينا پەيغا لېبۈرىنى بىوو. ئەفە تەمەنى من گەھشتە بىست و دوو سالان، ھېشتى من لېبۈرىنىڭ كا ھۆسا ئەقىن بەخش و باندۇر توند نەدىتىيە. من د دل دا حەسرەت كىشا. پەشىمان بۇوم، ئەو بابەت ۋەكلىيەقە. من پرسىيار نەكريا گەلەك باشتىر بىوو. ئەقى خاتوينا رويخوهش، ب ھەموو شىانىن خوه ۋە، خزمەتا مە كر. من ئى شوينا چاكىيىا وى، خەمەك بۆ چىكىر. د ھناقىن خوه دا كەليم و گوناھەكا مەزن بەرۇكا من گرت. ب وان سەر و دلىن شىكەستى ۋە، ئەم راپووين و من خاترا خوه ژئەۋى شەنگە ژنا مەۋەقدۇست خواست.

ئەو ئىھەتا بەردەرى د گەل مە هات و ھىدىكى گۆتە مەردۇى:

– هوين بۆ نىقىرقۇ دى زقىنەقە؟ ئەزى فرافىنى ئامادە كەم.

– نەخىر، ھەما تىشىتەكى ژ سەروبەرى عەلۆى بىزانىن. دېچىن،

دەبىت پىش نىقىرقۇ بگەھىنە زىيە.

– خوارنەكا سەرپىيى بەرھەقكەم بۆ پىكى؟

– نەخىر، ئەگەر كارى مە زوى ب سەرىك ۋە هات. دېھىيىن جەنتە و

تىشىن مامۇستاي ھەلگرىن و چالاکى ل گەل خوه بەين.

11

ئەم چۈوينە مالا عەلۆى. حەشامەتەكا خەلكى ل بەر دەرگەھى بۇو.
مەردۇى پرسىيارا رەوشىا وى كر. يەكى گۆتى: (يى باشە، بىرىنин وى سقكىن.
زېھر شىكەستنا پىى و دربا سەرى وى، دىبەنە شارى. ئەو پىيدىقى ب تىشك و
پشكنىنىن گشتى يە. ژن ل مالا وى پۈونشتىنە. زەلام ژى ل مالا برايسى وى
ئەسکەندەرە خىرەبۈوينە). ئەو مال ل بەرانبەر بۇو. خانىيەكى مەزن و
باخچەيەكى ب چىمەن ل بەر قە بۇو. چۈوينە ژۇورى. دىوانەكا بەرفە تىزى
زەلام بۇو. پشتى سلاڭىرن و ب خىرەاتنى مە ژى جەن خوھ دىت و
پۈونشتىن. ئەسکەندەر بۇ جقاتى دئاختى: (ئەم ب پلان و تەكبير چۈوين.
ھەۋالان جار جاره فانووسىن خوھ دەھزادىن. من ژى ب زمانى وان ھاوار دىكىر.
شقاھەكى مە ل چۆلى مايەقە. ئەز ئەسکەندەرە بەقالم. ب ناقىن وانىن ل بىرا
من بۇن گازى دىكىنە، يارمەتىيىا مە بىدەن. يارمەتىيىا چى!.. ما ئەو دويىن
بەھىنە دەرى. مە بەستا من ئەو بۇو، دەستىرىيى نەكەن. باش بۇو. ئەوان
دەنگ نەكىر. مە سەيى عەلۆى ل گەل خوھ بىر بۇو. ئەم بىرىنە جەن پۈيدانى.
جەنەكى دەستنە خوھش بۇو. مە دىت، كەتبۇو د ناقبەرا دوو كەقىران دا. ب
ئاگەھ ھاتبۇو، لى نەشىبابۇ پىن خوھ بىدەتە بەرخوھ و پابىتەقە. سەرى وى
ژى شىكەست بۇو. دىيار بۇو پىچەك بۇو، خوين پىيغەھەش كەببۇو. گۆتى ملى

منى دئيىشىت. باش بwoo، هەۋالان وھريس گھاندنه مه. مه داربەستەك چىكىر و ئەو دانا سەرى و ھەلکىشا. خودى فەرسەت دا. بەرى وھرگەرا شەقى ئەم گەھشتىنە مالى. سپىدى زوى ترۆمبىلەكا بۇرى چۈويە نەحىي. مه يا گۆتىنى زويكا بىزقىرىت. دەربەست مه بگەھىنتە شارى. دوو ھەۋالىن ل سەر جادەيى چاقەپى دەن). ئەز وەسا تىيگەھشتم، كو ئەوى سەرھاتىيا خوه بۇ من و مەردۇي ۋەدگىرلا، چونكە ھەتا تەواو بwoo، تىنى بەرى وى ل مه بwoo. دىيارە پىش مه، بۇ ئەۋىن رۇونشىتى زى ۋەگىرلا. ئەگەر ھويىتر ھىزلى بىم. دى گەھمە ئەوى ئەنجامى، كو تىنى ئەز و مەردۇ ماپۇوين، مه گوھلى نەبwoo. ئەقە مه زى زانى و نىزىكە ترۆمبىل بىزقىرىتەقە و عەلۇى بېنه شارى. ل وىرى، نە تىنى دى چارەسەرييَا وى ھىيەكىن، بەلكو ژبۇ پەخشا پادىيۆيى دى بىتە نۆچەيەك و مللەت دى لى ئاگەھدار بىت. ھنگى ئەز و مەردۇ نابىنە كەسىن داوىيى، بەلكو دىيىنە ژكەسىن يەكەمىن مللەتى، كو گوھ ل ئەقى خەبەرى نەخوهش بwoo.

ھەر چەندە تەمەنى ئەسکەندەرى، وەك دەھىتە پىش چاقىن من، ژچل سالان تىيەپەپىيە. لى ھىز و لىكدانەقەيىن وى، يىن پىرەكى ھەفتى سالىنە. د پابۇن و رۇونشىن و بىزاقىن خوه زى دا، وەك گەنجەكى بىست سالى خويا دبwoo. ئەقى سالۇخەتا وى سەرنجا من راکىشا. من زى شۆپا پەفتارا وى دىك. وەك پلانگى چاقەپىي نىچىرەكى دەكت، چاقى وى ل دەرگەھى بwoo، كا گەنگى دى كەسەك خەبەرى گەھشتىنا ترۆمبىلى ھىنیت. د ھەما دەم دا، دگۇتە گەنجەكى دىك، كو ب پەخ وى ۋە رۇونشىتى بwoo: (كۈپى من، دەما ئەم بىرىكەتىن، تو ئاگەھدارى كارى خوه بە. تىستان ناكىرى، تىنى كارى فرۇتنى بکە. ل گەل يەكەم ترۆمبىلا بچىتە نەحىي، جابەكى بۇ عەلۇھەچىي

برایی مختاری بنیّره، کو پاره‌بین که زوان و په‌نیری و مازیان ژ بکران
و هر بگریت ول نک جۆزیقی کورپی مووشی دابنیت).

ئەسکەندەری گازیکر: (شاهین... گەلۆ بزانن شاهین ل دەری نییه؟).
گەنجەکى موى زەر، بەژن بلند، ناقچاڭگى، گۆپالەکى زرافى بچویك د
دەستى دا بۇو. هات ل بەرسینگى وى راوه‌ستا و گۆتى:

- بەلى مام.

- دى گەنگى چىيە رەزى شىقى؟

- نزانم، دەبىت كاروانەکى وان بھېت، ھنگى دى ديار بىت.

- ئەقە ژ مىزە كەس نەھاتىيە، يان من نەدىتىنە؟

- ئەو خوه نىشا ھەموو خەلکى نادەن. تو دزانى ھەريەكى ژ
ئەوان دۆستەكى خوه ھېيە. ئەقە دوو رۇزە دۆستى من
چۈويەقە. دۆستى تە كەنگى ھاتبوو مام؟

- تو راست دېيىزى، ئەول دويىش دلى خوه كار دكەن.

- بەلى، خەلکى شىف رەزا ل پشت ھىلا سىقىرى نە و دئازادن. ژ
سىقىرى ھەتا گوندى مە، دەقەرەكا قەدەغە كرييە. ئەول شەقىن
تارى دەيىن. دوهى ھەيقا مە ھەشت شەقى بۇو. د شەقىن د
ناقبەرا چاردى و داسەھەيقى دا، ئە و ناهىن.

ناقچاقيىن ئەسکەندەری تىكچۇون. سەرئى خوه بادا و پىشىستۇيى خوه
خورپانت. ناقچاقيىن وى پىچەك ۋە بۇون. گۈزىنەكى سارب سەرلىقان دا هات.
گۆپالى وى گرت. ئەوب شاهين ۋە راکىشانە لاي خوه. دەستى خوه ژ گۆپالى
بەردا، دەستى شاهينى گرت ول رەخ خوه دانا. دەستى خوه يى دى ژى ب
سەر ملى وى پا بىر و ب دەنگەكى نەرمەر ژ جارا پىشىرى، گۆتى:

- توب خيرهاتي. دياره شهقي دی سه رن شیف نقشتبووی! ...

شیف رهزا چ!.. هه یقه شه چا چ!.. ره زی شیقی ئه چه ب ره خ
زیوی چه. ره زانه زور که س هاتوچوونی دکن.

- مام، دیاره خه مخوپیا ته بُو گوندی و زه حمهٔ تا شهْقیّ دی، زور
تشتین ژ بپرا ته بپین! ..

ئەسکەندەری ب تىيىٽ چاھىٽ چەپىٽ ئېمازەيەك دايى، كو ئاراستەيا وى بۆمە دهات. شاهىن تىيگە هشت، كو ئەگەر يەكىٽ بىانى ل جقاتى روونشى بىت، نابىت ھەموو قسە بەھىنە كرن. ئەگەر هاتنە كرن ژى، دەبىت بەروۋاڭى بەھىنە كۆتن، كو ب تنىٽ ئەو بزانن كودىن وان ۋە كەنەۋە.. ئەز ژى تىيگە هشتىم، كو ئەو بىانى ئەزم. تىزىبە رواڭل مەردۇرى نىپەيم. ئەو ژى دگرنىڭى. من ب درستى زانى، كو مەردۇ ژەمە بەستا مە هەر سىيّيان، من و ئەسکەندەری و شاهىنى تىيگە هشتىيە. ئەسکەندەری خوه تىكىنەدا، ھەروە كو ھىچ نەبوويم. يەكسەر كۆتكە شاهىنى: (بەرى تو بچىھە پەزىٽ شىقىٽ، بىزە برايى خوه پەجۇرى بەھىت، من كارەكىٽ فەرىٽ پىٽ ھەى). شاهىن چوو دەرى. ئەسکەندەری ژى سوحبەت گۆرى و گۆتى: (ئەقە هاقىن نىزىك بۇو. دەبىت جۆيا كانييىا گوندى بەھىتە پاكىزىن، دەراقىن بىستانان بەھىنە سەغبىرلىك. نابىت ئەقى كارى بۆ چەند پۇزىن دى گویرۇ بکەن. ژېھەر دوو بناسىن گرنگ، ھندى زويىر دەستىپىٽ بکەن باشتىرە: يَا يەكىٽ شىپالىيىن جۆكىٽ ھىشتا دنەرمن و ب ساناھى دىيھىنە كۆلان و ۋەددەر و راستىكىن. يَا دووپىٽ ژى ئەوە، كو ئىسال خودىٽ نىعەمەتە كا مەزنا داي، كانى ب جوانى يَا پەقى و ئاقەكا بۆش يَا ل بەردچىت، ئەگەر جۆك نەھىتە رادان، ئەو ئافا پەنكىيائى دى مەند بىت و ب كىر قەخوارنىٽ ناھىت). ئەوپى ب ساناھى جقات قايل كر، كو سېبەھى دەستىپىٽ بکەن. ل گەل ئەوان

ژی رېككەفت، کو ده ما ژ شارى دھىتەقە، دى بۇرى و مارپىچان ژى ل گەل خوه ئىنىت. هندەك جەيىن دەستكەفر ھەنە. زەحەمەتەكا نۇر دەقىيت، ھەتا جۆيا ئاڭى بەرژىر بىيت. ب پېپىا بۇرىيىان دى قەرېزى ئاڭا جۆيى دەستخوھ شتر بىت. ئاخقىتى ئەسکەندەرى وەكى مەلحەمى دلى جەقاتى نەرم دىكىر. ئاخقىتىن وى سىنگە بەر بۇون. سىيمايىھەكى خوهشى و بەختە وەرىي ل سەروچاقىن وان جوامىران دىيار بۇو. جەقات د ھىورىيى و ئەسکەندەر ژى د چاۋەپېيى دا مەندبۇون. كابرايىھەك بىزۈركەفت و ئەو مەندبۇون شۆلقاند. ل بەرسىنگى ئەسکەندەرى پاوهستا و گۆتى:

— بەلى مام.

— مام خولامى تە بىت، پاشتى ئەم دچىن. دەما دەستى تە ۋالا دبىت. دى بىزنىڭ ژىكتانا مە بۇ قۆماندارى سەرى گامنېرىكى بەى. بىزە وى: (ئەقە دىيارىيەكە، ئەسکەندەرى ھنارتىيە. ئەو سوپاسىيىا تە دكەت. شقانى مە هندەكى باشە. ئەوى بىرە شارى).

— كەسى د گەل خوه نەبەم، نى ئەز زمانى وان نزانم! ..

— نەخىر، ھەقزمانىن مە يىن دويىھەلانكىن وان ل وىرىي ھەنە، دى تە تىيگەھىين.

— بېبورە، ئىرۇپەمى و پەشۇرى پەزى بىرىيە ئاقارى! ..

— دزانم، من بىزنىڭ قەگىرپابۇو، ئەول كۆتكەن مالا مە دابەستىيە.

— تىيگەھىشم مام، دەستویرىيىا تە بىت.

— ل سەر پېپىا خوه، بىزە ئەوان مامۇستايىن مىھقان، خوه حازر بکەن، ئەگەر بقىن د گەل مە بەيىنە شارى.

رهجهب چوو. ئەسکەندەر زقىيەتىنەن سەر سوحبەتا خوه. ئەزىزى ھىبەتى مام. من هىزا خوه د كەسايەتىيا وى دا دكىر. ئەقە مرۆقەكى ئاسايى نىيە. بدار و كار و پاپىچا خوه قە، گەلەكى ل پىشە. ب راستى وەكى كەسەكى گرنگ ھاتە پىش چاقىن من. ئەو مرۆقەكى بالا بەرز بىوو. ب روونشتى قە، ژەۋىن ل دەردۇرا خوه بلندتر بىوو. جوينەكا شالوشەپكىن پشتپەزلى بەر بىوو. دوو جەمەدانىيەن خال رەش ل سەرى بىوون. يەك ل سەر سەرى خوه دانا بىوو، ئەوا دىكە تى ئالاندبوو. لفكتىن يَا بىنى ژەر دوو ئاليان قە ھافىتباونەقە سەر ئەوا لوپىدايى. سەرى وى مەزنەر دياردىكى. ئەوان دەرسۆكان ب درستى پرچا وى قەشارتبىوو. ئەوا لى ديار، تنى ئەو هند بىوو، ل رەخ جىننەكىن وى باقسپى بىوون. دىمەكى رەش ئەسمەر. دوو بىرۇوييەن ستۈير ھنداشى دوو چاقىن رەشىن بىرېقەدار بىوون. دەنەكا قەسپانى كەفتىبۇ سەرقەفتە كا سمبىلىيەن پان. ئەو ستۈيرىيە لىقىا وى يَا خوارى، وەسا ديار بىوو، كو دەما دئاخفت پەيقىن وى قەلەو و ھەقسەنگ دكىن. ژىلى جوانى و پاپىكىيَا وى يَا ب سەرىك قە، مرۆقەكى خوين شرين و ھەستى سقك بىوو. ژەۋىر قە پا جەن خوه د دلى ھەر كەسەكى دا چىدكىر. ژىلى ئەۋىن د بىنەرەت دا، حەز ژەنلىكىن وى يىن ملى نەكەن. وەسا ھزىدەكەم، كو ئەقە ژى گونەها وى نىيە. چونكە ل دەقەرا مە گەلەك خوه شمىر ھەنە، لى ژېر دەستۈيرا جەنلىكىن وان نەحەز ژى پەيدابۇويىنە. نەحەزىن ئەوان نەحەزان ژى بەرگىز ژەۋى دەستۈيرى دكىر. ھەر دوو ئاليان سەنگەر گرتىبۇون. گەلەك جاران د ئەۋى رەكابەرىي دا ئاپىشە پەيدا دبۇون. ئەۋىن وەكى ئەسکەندەرى گونەها وان نەبۇو، بەلكو پاشماقەيەكى دىرىينى بابكالكىن ئەقى خەلکىيە. ئەو خەلک ژى ب ساناهى دەستبەردارى تىتالىيەن كەقنارييەن خوه نابىن. ديارە ئەقە ژى كىشەيە كا

بەریه لاقە. من چو جارا هۆسا ب زەلائى ھەست پى نەدکر. نەا ھزرا من بۇ ئەۋى مەملانى چوو و ھندەك سەرەداقىن وى بۇ من خويما بۇن.

نەدويرە ل سەرا ئەقان جلکان بۇويە، پەندى ب چۆل و چىيا كەفتىيە. فەرمان دابىت، كۆ زەلامىن ئەشىرى ژى دەستویرى جلکىن خوه نەگۈرن. نەشىايە زارقە كەرئى خەلكى دىكە بىت. ئەگەر ئەقە بۆچۈونە كا درست بىت، دېمىن ئەندى نەقىت كەس ل شوينپى وى بکەفيت. ب ھەبۇونا ئەقى يەكگەرتىنى ئەو دلخوهش نابن.

ئەز ژى مەرقەكى ئەنتىكە مە. ھندەك جاران ھزىيەن نامۇ و بى بنەما د مىشىكى من دا دىزقىن. ل ۋىرە دەربىچىن، ئەزى پرسىيارا مەردۇى كەم. ئەو دى باندۇرا پەندى ل سەر ئەقان داب و تىتالان زانىت، ئەز ژى دېشىم ئەقى گومانا خوه قەرەقىنەقە. ژىھەر ئەقى ئەنجاما بى سەروبەر، گەنۋىزىنەكى خوه ب سەر لېقىن من دادا. ئەسکەندەرى تىبىنى كر. پىخوهش نەبۇو. ھەروھە زمانحالى وى دېلىت: لاوکۆ رېبەرييَا من ب دلى تە نىنە ! ..

ئەگەر ئەسکەندەرى ئەو بۆچۈونا نەرينى ل سەر من وھرگەرتىبىت، ئەقە پىچەوانە يَا وى درستە. كەسايەتىيا وى، ئەو پەفتارىن وى دوھى ھەتا ئەقىرۇ كرین، ھەموو ب دلى من بۇن. كىم كەس دكارن، ئەقان پىنج ئالىيەن ئالۋىز د كۆچك و ديوانەكا ئاقەدان دا ھەقسەنگ بکەن: بازىرگانىيَا پشت سىنوران، تىكەلەلييَا ب ئوردىيَا لەشكىرى پەلاماردار را، سەغبىركرنا جۆيا گوندى، پىكە ثيانا جۆرىن مەرقان، ۋەدىتىنا رىيَا چارەسەركىندا نەساخان. ھەلبەت پاگرتىنە ھەقسەنگىيە كا فەرە لايەن، پىدۇقى ب شىيانىن ھزىيەن مەزن و كەسايەتىيە كا سەركىدە و ئالاقين زۆر ھەيە. ئەو ھەموو مەرجە د كەسايەتىيا ئەسکەندەرى دا خېقەبۇونى، دىارە كابرايەكى شەھنى پىزگەرتىنى يە. ئەگەر بزانىت، ئەۋى

جهه‌کی چهند مهزن د دل من دا هه‌یه، يه‌کسه‌ر دیهیته دهستی من و ب
گه‌رمی راهزینیت و هه‌فالینیيا خوه يا دوهی ل دوکانی نوی که‌ته‌قه. لی‌نه
دویره، ئه‌و کابرایه‌کی درناسه، نها چهندین پرسیارین د میشکی من دا دزقین
ب رهوانی و دویر ب دویر قه‌دخویندله. نه دویره ژی تشتین گرنگتر ژ من ل
جهم وی هه‌بن. ئه‌و پیقه مژویل بیت و ئه‌ز نه هه‌ژماره‌ک بم د هزین وی دا.

هه‌ر چهوا بیت، ئه‌و پرسیارین ل نك من بی به‌رسف ماینه‌قه، بایی هندی
هه‌نه، کو من ئه‌و خوهش بقیت و شانازی ب دیتنا وی بکه‌م. ئه‌وا ئه‌قی
شانازی ل نك من مهزن دکه‌ت، ئه‌و هه‌قکیشه‌یین ئاویتیه‌یینه، کو به‌رده‌وام
خوه بق شکومه‌ندی ده‌لکیشن. ب ساناھی ده‌ستبه‌رداری ئه‌نجامین
هه‌فسه‌نگیا وان نابن. هه‌ر ئه‌نجامه‌ک ودک په‌قینا ۋولكانه‌کی یه. من ئه‌و
ماف نه‌دا خوه، کو بیزمه جقاتی، زه‌حمة نه‌بیت، هوین هه‌موو ودرن، دا
ئه‌قان زنجیره گریمانه‌یان لیکبده‌یینه‌قه:

ئه‌گه‌ر د ئه‌قی گوندی بچویک دا، که‌سەکی ھۆسا هه‌بیت، نها ئه‌و گوندین
مه‌زنین ده‌قهری، چهند ئه‌سکه‌نده‌ر تىدا هه‌نه؟

ئه‌گه‌ر د نیش ئه‌وی خەلکی خوه ب ده‌ستقہ‌به‌رداری و ل ژیر پکیفا
ده‌سته‌لاتا له‌شکری دا ماینه‌قه، جو امیرین ب ئه‌قی رەنگی هه‌بن، نها ئه‌وین
خوه بد‌ه‌ستقہ‌به‌رنه‌دای و ل چیای ئاسى ماینه‌قه د چهوانه؟

ئه‌سکه‌نده‌ری زنجیرا هزین من برى و بۆچوونین من ژی هه‌موو
سەروپنکرن، ده‌ما تەماشای مە كرى و گۆتى:

– مامۆستا من پیخوهش بwoo، ئه‌قىرۇ من تۆ میهقان كرباچه... لی
مقدەرین خودى زقىن. ده‌بیت عەلۆى بېهینه دختورى. بلا ئه‌قه

يا ب قه‌ر بيت. ل داهاتى، هر ده ما پييا ته ب گوندى مه كه‌فت،
خوه نيشا مه بدھ..

- سوپاس، ده بيت ئەقىق بچىن، ئەم شى ل بەرئەوى كارەساتى ل
قىيرە ماينه... چيا ب چيا ناكەفن، لى چاۋ ب چاقان دكەفن.

- تۆ دى ل گەل مەردۇرى چىيە زىيە؟

- بەلى، پاشى دى چەمە گوندى خوه.

- پييا ھەوھ يَا دويىرە. ئەگەر وەسا بيت. تۆ پىيەرەكى د گەل خوه
بېھى باشتە، نەكۈنەتچى د ناقبەرا ئەوان گوندان دا يَا كىيم
بيت. دى گىرقى بى. ھزر بکە، تە چەوا دېتىت دا خزمەتا تە
بکەم...

- ئەگەر پىيەرەكى خوھدى دەوار ھەبىت باشە. من جەنتە و
تۈرىبەك ھەنە. لەوانە يە بۇ بارەكى كىيم بىت. ب دەستان ژى
ھەلگرتنا وان يَا ب زەحەمەتە.

- نەخىر، بۇ ئەقرازىيەن رېكىن ئەقى چىايى، ئەو بارەكى سقك نىيە.
پىيەقىيە دەوارەك ل گەل ھەوھ ھەبىت... ئەگەر ل پىكى ماندى
بۇوى. ئەقە دى سوار بى. ب رەحەتى و بى ئارپىشە دى گەھىيە
بنەجەمى.

ئەسکەندەر ل جقاتى نىپى و چاقىن وى مانە ل سەر كابرايەكى. بىيىدەنگ
ما، ب دەقەمچاندى زمانى خوه ب بن لىقىن خوه دزفراند و د ئاقپىيەن وى دا
ديار بۇو، كو يى ھزرا خوه د تىشتكى ھوير دا دكەت، موركىن تەسبىحا خوه
ژى ب لەز ژىك ۋاقىئىر دكىن. چاقىن وى ل سەر ئەوى كابراى لانە چوون. لقىنا
موركىن تەسبىحى راوه ستاندن و گۇتنى:

- سینویی برا، من پیخوه شه، ته ماموستا گه هاندبايي بنه جهي.

- ئه گهر مه ردۇ نەبەت. ئەزى ئامادەمە، سەرچاۋان.

- مەردۇ هەتا زیوی دى چىت. كارى وى ھېيە و دى زقپىتەفە.

ئەقە مىھقانى مە بوويە. ژگوندى ھەتا بنەجە خىر و شەرىپن

وى ل ستۆيى مە دانە.

- تىگە هشتم، نەو دى پىكىفە چىن.

- باشه، هوين ھەرسى پىكىفە بن خوه شترە.

ئەسکەندەر ھەستا سەرىپى و ھات ھەتا بەردەرى ئەم بىرىكىرين ول داوىيى گۇتى: (سینق مرۆفەكى دنيا دىتىيە. يى ب سەرھاتىيە. جەي باوهەرىيىا مە گوندىييانە. سەر ھندى ژى را، مىرخاسەكى خوهدى سۆز و دەنگبىيژەكى بلىمەت و دلتەرەكى مرۆڤشىرينى). دەما ئەسکەندەرى ئەو سالۆخەتىن سینقى دگۆتن، من وەسا ھزىدكر كۆ ئەوى بە حسى ھندهك تشتان دكەت، بەرى ھنگى من زانىنە و ئەوى بۆ من دووبارە دكەتەقە. ئەقە جارا يەكى نىيە ئەز دكەقەمە رەوشەكا دەروونىيا ھۆسا دا، لى نزانم ھۆكار و سرىمە و ئاكامىن وى چنە. ئەقى جارى ژى بى ئەنجام ماۋە. ما دى د ئەقان چەند گافىن لەزگىن دا، ھەقكىشەيەكا ھۆسا ئالۆز چەوا ھىتە شرۇفە كىن؟!

د نىيف ئەوان ھزرىن نىمچە لەر زۆك دا، ئەم دەركەفتىن. ل گەل سینقى پىكىكەفتىن، كۆ بچىت ھەسپى خوه بەرھەقكەت و بھىتە مالا مەردۇي تشتىن من بار بکەت.

12

ل ریکی مهردوی پیشنيارکر، کو ئەگەر ل سەر رییا خوه، سلاشقەکى ل
پەشۇی بکەين و خەبەرى داوىي ژپەوشما كچا وى يا نەساخ بىزانىن. وەى کو
پیشنيارەكا ماقويل بۇو. مهردو مهردەمېرە، مروقەكى هەستىيار و ب بېپىارە،
شارەزايەكى ب كار و كريارە. ئەوى بىستا دلى من هەزاند. ئەو گۆتنى وى ب زىپ
نەدھاتە كېرىن، لى من ب ئەرزانى وەرگرت. يەكسەر پازىبۈونا خوه دىارنەكى،
بەلكو هەلگىپا و وەرگىپا و سەرژور و بەرژىر كر، پاشى هەلشەكەفت و ب
نەژدىلى ۋە گۆتى:

- بۆچى يا فەرە بچىنە وىرى؟

- كارەكى مروقانى و خىرخوازىي يە. ئەوى هەوارا خوه بۆ مە
ئىنابۇو.

- نەكۈ ئەول مال نەبىت.

- مala وان ل سەر رییا مە يە.. ئەگەر مە كچك ل كۆلانى دىيت و
پەوشما وى ئاسايى بۇو و ب دلشادى ل مە نىپى، ئەفە گېنىزىنەكى
وى بۆ مە بەمۇو دەنیا يى دەھىنەت.

- راستە. ھىقىدارم ئەو چاكى، ب دەست مە قە بهىت.

ئەم ژئىشكا كۆلانا دووپىي زقپىن. مە دىت كچەك ژ ويڭە دەھات، دەستى خوه يى راستى دابۇو ناۋىتەنگا خوه و تەنەكە كا ئاڭى ل سەر ملى بۇو. دەستى چەپى ژى سەر سەرەتى خوه درېز كربۇو و لېقا تەنەكى مۆكم گىرتىپو. تىشكىن ھەتاڭى ل تەنەكى ددان و پىچەوانە دبۇونەقە و دگەل شەوقا بازنىن د دەستى وى دا تىكەل دبۇون ول دويىش بىزاخا رېقەچۈونا وى بەرزە دبۇون و دەھاتنەقە. دىمەنەكى ئەنتىكە بۇو، من چو جاران ئاڭكىشانا ھۆسا بالكىش نەدىتىپو. دەما نىزىك بۇوى، مەردۇرى گۆتى:

– نارىن بابى تە ل مالە؟

– نەخىر، ئەوى و پەمى ل شوينا عەلۆى پەزى بىرىيە ئاقارى.

– كارىنا جوان چەوانە؟

– گەلەكا باشە. دگەل دادۇرى يا چۈپە قەسويلا خوارى، هندەك ھەز و چۈلکان بىن.

– خودى ھەر باشىي بىدەت. ب خىر بچى.

– ما هوين كەرەم ناكەن چايەكى ۋە خۆن؟

– نەخىر، درەنگە دەبىت بچىن.

– ب ئاڭقەخوارنەكى ژى مالا مە ئاڭەدان ناكەن. ئاڭا كانىي يە و دەرمانى رېقىنگىن سەرەتىي يە.

– دى باشە، ب خىرا دايىبابىن تە بىت. دى قومەكى ۋە خۆين.

نارىنى تەنەكە دانا سەر دەرازىنلىكى. چۈپە دەرەز بەرداخ ل سەر سىننەيەكى ئىنان و هندەك ژئاڭى پېشىت. پاشى تىكىرن. خوه تەواند و پېشىكىشىرن. مە ئاڭا خوه سەھەتكىر و نزا بۆ كىن و چۈپەن. ئەقى رېزگەرتنى تەرتىفدار سەرنجا من راڭىشا. چىدېبىت دەرچۈپە كا كۆلىز گەشتىگۈزاري ئەقان تەرتىفان بىزانىت، لى زۇر زە حەمەتە، كو بشىت ئەوان تەرتىفان ب

دلوغانى رېك بىخىت. نارينى كويىتر خوه بەردا د دلى من دا. هيستا من پرسىيارىن وى يىن دوهى ب درستى رېكىنه خستىنە، هەتا ل دويىف بەرسقىن وان بگەپىم، ئەقە ئاكارەكى مەزن و بھايەكا بلند ژى هاتنەسەرى، دەبىت ئەوان ژى ب هويرى هەلشىكىفم و شرۇقەبکەم و د نىيەت پرسىيارىن دوهى دا تىكەل بکەم... .

د ئەقى كۆلانا تەنگ دا و هوسا ب سەرپىيى "نارينى ب كورتە گۆتنىن خوه پەوشما مالا خوه بۇ مەردۇي پۇنۋەكر. ب دوو قومىن ئاقى ژى ئەركى خاتوينىيا خوه نيشا مە دا.. ب ئاقرېيىن چاقيىن خوه ژى، بابەتىن درېئىز بۇ من شرۇقەكرن. من وەسا ئەو بابەت لىكدانەقە، كو مىشكى من يى پەكى، لى دلى من تىر نەكىرىيە. د ئەقى ديدارا كورت دا، كىم قسە هاتنە گۆتن، لى گەلەك ئاقېرى هاتنە ۋەگۈران. تىرېن چاقيىن وى يىن ئەقىز، ئەو جىهانا دوهى شەقى، من ل دويىف نەخشە يا پرسىيارىن وى ئاقاڭرى پۇناكتىر كر. من هوسا ئەو سىقا وى دىدارى تامكىر. دويىر نىيە ئەو تىكە هشتىنا منا لەرزۇك نەگە هشتىبىتى ئاستى تىكە هشتىنا دوو ئالى، بەلكو هيستا پىنگاڭا يەكى بىت ژقۇناغە كا دويىر و درېئىزا بنبەست. ئەو قۇناغا ئىرۇ ئەز پىقە مژوپىل، وەندابۇونەكە د پۇناكىيا جوانىي دا. جوانى ژى د گەلەك تشتان دا بەرجەستە دېيت. ئىرۇ نارينە، دويىر نىيە سېھى گولەك بىت. دوسېبە بىلەك بىت. ئەقە چ لىھات!.. ئەز ھەر زقۇيمەقە دەوسا بەرى. ئەو ھەقبەندىيىدا ناقبەرا گول و بىلەن دا ھەيە، ھەر ئەقىنى يە. ئەز دى چ كەم؟ ب راستى مۇقۇقەكى ئەنتىكەمە. ژ دوهى وەرە، من وەسا دانا بۇو، كو ئەزى ۋە مژوپىل و ھەموو تشتى د وىنەيى وى دا دېيىن. ئەقە ھەموو چەند دەمەھەزمىرەك ب سەر ديدارا يەكى پا بۆرينى، جارەكا دى ئەو هاتەقە سەرپىيا من، من تەنەكە شوپاند و ئەو نەدىت. نزانم ژيان ھەموو زنجىرەندەكە ژپۇيدانىن خاپىنۇك، يان تىنى ئەقىنى خالەكا خاپىنۇكە و ھەموو جەستەيى ژيانى ۋەگرتىيە!؟.. د ئەقان ھەر دوو كىشىمە كىشىن خاپىنۇك دا چېكەم؟ چەوا بچم، ھەر دى كەقىمە د ئەوى خەپكى دا، ئەو خەپكَا ئەقە دوو رۇزە ئەز د زىندانا خوه دا داپزاندىم.

من ههست ب لىدانا دلى خوه كر. گەھشته ناقچاھيئن من. ماندى بعوم. گىزقانكه كى گرتم. من پىدېنى ب روونشتىنە كى بعوم. مەردۇل من زقىرى و گۆتى: (دى كەرەم بىكە، بچىنه ژورى پۇونىيىن هەتا سىنۇ دەھىت). باش بعوم، ئەم گەھشتنە مالا مەردۇى، لى نزانم من چەوا بەرپىن خوه دىتباون. ژ بەردىرى مالا رەشۇى هەتا قىرە هاتىمە... ئەرى گەلەك باش بعوم. راستە دەما دېيىزنى ئەقىنى مروقى كورە دكەت، ئەز ب كوراتى د ئەقى پېيى پا هاتم. نها من زانى: ئەگەر ئەقىنى مروقى ژ چاقان كورە بىكەت، لى دلەكى پۇناك و بەخشىندە دەھتى. ژ ئالۇزىيان دپارىزىت. ئەقە نىيە ئەو گۆتنا مەردۇى، ئەز ژ بىنى چالەكا كويىدا دەرهەينام.

ئەم چۈويىنە ژورى. ھىشتا نەپۇونشتىبۇوينە خوارى، زەلخاھات، دۆلکەكا ئاقى و بەرداگەك د دەستان دا بعوم و گۆتى: (نها هوين وەستايىنە، ئاقەكا تەزى ۋەخۇن). مەردۇى گۆتى:

- نەخىر، ل پېكى نارىنى ئاقەك دا مە. چايەك ھەبا باش بعوم.

- ياخازى، من چاقەپېي ھەوە دكە.

پشتى گافەكا كىيم، دوو چا و سىنېكەكا كادا ئىنان. ئەو د وەختى خوه دا هاتن. قومەكا چايى گىزقانكىيا من فەرەقاند. كادەكى ژى دلخاڭقا من ۋەكەرەقە. ئىشىن من داھاتنەقە. پىچەك قەلەميام.. وىنەبى نارىنى ھاتە پىش چاقىن من. ئەو گەلەك جوانتر بعو ژ دوھى. من هزر كر، ئەگەر سبەھى بېيىم، چىدېيت ھىشتا جوانتر بىت ژ ئەقپۇ. ديارە ئەقە نىشانىن ئەقىنىي نە. من گوھ لىيبوویە، دېيىز: ئەقىنى وەكۈ دەريايى يە. ئەو ھەردۇو ھند مەزن، د ئاسۇيىن خوه دا وەندى دىن. من هزرا خوه د ئەوان ئاسۇيىان دا دكە. من دېيىا گەشته كى تىيدا بىكەم. دويىر دويىر بچم. من ناشى خودى لى ئىنا. مەردۇى نەھىلا. گۆتى:

- مامۇستا هزرا مالى دكەى. چايَا تە سار بعوم. بۇ تە بگۇرۇن؟

- نەخىر، هزرا عەلۆى دكەم. گوناھە تووشى ئەقى مەھەدەرى بعوم... سوپاس دى ۋەخۇم.

- نیزیکه سینق دی هیت. کادا یی بخو. هندهک ماستی بُو ته بیبن؟

- سویاس، تاما ئەقان کاده یان گەله کا خوهشە! ..

زهليخايي گوتى: (كادىن دەستى نارينى نە. چەوا د خوهش نابىن. ئە خاتوينا هەموو نارينانە!...). ئەۋى ھۆسا پەسنا نارينى كر و گېنىشىنەكى رى خوه د بن لىيغىن وى دا ۋەشارتىبۇو. من ھزر كر، نەكۆ زهليخايى تىشتكەن ژ پرسا من و نارينى زانىبىت!... بۆچى بىزانىت؟ ھىشتا چو روينەدaiيە. مە چو ھەقبەندىيەن ۋەدەر رى نەبووينە. لى بەلى گۆتنىا زهليخايى و گېنىشىنا وى، گرۇقا تىشتكى بەرجەستە دكەت. ئەڭە چ درېناسەكە، كاغەزا سېپى ۋەدەخويىنەدەقە. ھندى ھزر دكەم، چو پاستى بۆ ھايدارىيە زهليخايى نىنە. ئەگەر ھزرەك رى بۇ وى درست بىيت، چىدېبىت گريمانە بىيت. ئەو چ گريمانە يە بى بنەما بېيتى بىيتى؟!.. ئەگەر پاستىيەك رى بۇ ئەۋى گريمانە يى ھەبىت، چىدېبىت، يەك ژ ئەقان ئەگەران بىيت:

دوھى شەقى ل بن باندۇرا پويدانىن مala پەشۇرى نېستبۈوم، نەكۆ د بەرخەو دا، من گۆتنەك كىرىت و ناۋى نارىنى هاتبىتە سەر زمانى من و زەلەخايى ژى گۆھ لېپۈوئىه.

یان ڦی زهليخايني هه ردوو رهوشين که سڀتييا منا دوهى ئه ز پي هاتيم و ئه وا پشتى ڙ مala په شوئي زفريمه فه هه ڦبه رکرين. پاشى ئه نجامه کا هوسا ڙي هه لنجانبيت. ئه گهر شيانيئن زهليخايني بگه هنه ئه ڦي پاده يى، ئه ڦه ئه و نه ڙنه کا گوندي يه، به لکو به لا خودي يه. ده بيت زاناين ده رونناسىي بهين ل به رده هستي، وي خويزن!..

یان ژی نارینی ب خوه، و هسا هست کربیت، کو دلی منی بخوه دزی و
ئه ۋېرۇق بخوه لىخاىي بە حسکریيە، چونكە دزانىت ئەزىز ل مala وان و بەلكى پتر
ما، مەتىبا ويىدەت.

یان ٿی مه ردؤی، دوھی شه ڦی هست ب بزاڻه کا نه ئاسایا نارینی گریت.
پشتی هاتییه مال، د ده لیقه یه کی را بؤ زه لیخای ڦه گیرا بیت. ئه وئی ٿی

هندەك تشت ب سەر ۋە زىدە كىرىن. ئەقە ژى تىشىتەكى ترسناكە، چونكە دى چىرۇكىن هەمەرەنگ ل سەر ھىئىنە ئاقاڭن.

يان زەلەخايى دېلىت، ب پەنگەگى ژەنگان، ھزرا من بۆ نارىنى پابگىشىت، كو دلى من بىگرىت و پاشى داھىن ئەقىنەيەكى د ناقبەرا مە دا چىكەت. ب پېستنا ئەوان داۋان ۋە، كار بگەھتە قۇناخا خواستنى. ب ئەقى داۋدقۇزىيا خوه ۋە، ئالىكارىيىا خزمەكا خوه بىكت، كو شوى ب يەكى خەلکى شارى يى حالخوهش بىكت و خزمە وى ژى بىكەفتە د خىرا خودى دا.

ئەقى ئەگەرا دويماھىيى، دلى من خوهش كر. ئەو ژەمۇويان باشتىر بۇو. باشىيىا وى ژى، د بىللايەننەيىا من دا بۇو، چونكە من چو بۇل تىدا نەبوون ول پشت بەرەكى كەپ نېستىبۈوم. پاستە ژەمۇويان باشتىر بۇو، لى ژەمۇويان لاۋازىر بۇو. ئەز ئەۋى ھەقكىشەيى دىزانم: دەما تىشىتەك بۇ من باش بىت، چەند كىيم و لاۋازىر ژى بىت، كەيفا من پى دەھىت. بەروقاژى ئەۋى چەندى ژى، ھەر تىشىتەكى د بەرژەوەندىيىا من دا نەبىت، يان ژى سەرئىشىيەكى بۇ من چىكەت، باشىيىا وى چەندامەن ژى بىت، ئافرېپىلى ۋەنادەم و خوه ژى دەدەمە پاش. من نەقىت زۇي ب زۇي، ژەركابەرييان را خوهدى دەركەق.

ئاهەها .. ئەو تىشىن ب خورتى بەرىڭەدەھىن، چەند كەرت و نەپاپىكىن، من بۇ خوه ھۆسا باش ب سەرىك ۋە ئىنائىن. ل دويىف دلى خوه دىمەنەك پىند و خشکۈك چىكىرىيە. ئەقە نە شەرتە، يا گرنگ ئەوه كو، ژەدۇير ۋە را ئەو دىمەن يى چەوانە ... ئەگەر تە پاستى بېلىت، ژەدۇير ۋە را، ھەما ھەلامەتەكە ل وېرى دانى. دى بىزى زىنلى ھەسپى يە ل چىلى كرى. نەخۇزمە ئەۋى سوارى تەماعىيىا خوه دېھتى. ل گەل ئەقى دىمەنى كەننەيىا من هات. ئەو ئاهەها يامىن ھەلکىشىلى، بۇ ئەھھەھە يامىن ھەلکىشىلى. ئاخ دنیا چەند نەخوهشە دەما ئاهە و ئەھە تىكەل دىن.

دەنگى سىنۇرى هات. ئەم ھەستاين. مە تىش و مشت باركىن. مەردۇى گازى كە چالاکى. سىنۇرى سەرى ھەسپى گرت و دا پى. مە ژى خاترا خوه خواست و ل دويىف وى چووين.

13

کولانین گوندی به رکورت بوون. ئەم ژئى دەرچۈۋىن. پەياپىكا چيائى دەستىپىكىر. چالاکى خوه ب من پا خشاند ول بەر من پا چوو. ئەز ۋە جنقىم.

مەردۇ گېنىڭىز:

— ھەۋالىننەمە وى گەلەكا خوهشە.

— بەلى، بۆچى وەكر؟

— يى دېرىزىت: ئەم بۇينە ھەۋالىن وەغەرئى. خوه و خوينا مە بۇو

يەك. بىيەن و پەنكى تە د مېشكى من دا جەمى خوه گرت.

— ئەقە ئەمە كدارىيە كا مەزنە ! ..

— بەلى ئەز بىي وى ناچەمە رېيان.

— ئەگەر حىنرا سەيەكى وەكى وى نەبا، چىدىبىت دوهى شەقى ب

ساناھى عەلۇ نەھاتبا دىتن.

— سەي پىيگەھى خوه ھەيە.

— ھەموو مالان سە ھەنە ؟

— ئەم زەلامىن گوندى، ل نك مە سى تشت بەدارن. خەنيكىن وى

يى ھەر سى ھەبن: ل مالى ژنە كا چاك، ل زەقىي جووتگايە كى

پاک، ل پی و پیبارا سهیه کی چالاک. لهو من نافی سهی خوه ری
کرییه چالاک.

- راسته مرؤقی هرسی هه بن، نعمه ته کا مه زنه.

- سوپاس بخودی من هرسی هه نه. نه خشہ ل هه وه بیت.

نزا و داله قایه کا خیری بwoo، بخ من کری. ئهوا یه کی و یا دوویی پیگه هی وان
بخ من بخهن و زه لال نه بwoo. نه من هه قژین هه یه و نه گایین جووتی. لی ئهوا
سییی، ل پیش چافه و ب راستی د جهی خوه دایه. چالاک ب به ژنا خوه یا
ناشقه د زراقا زه بلک بادایی. ده پی سینگی پان و ناقمل ستور. دوو چافین
سوهن تیز و بریقه دار. لمویز دریز و گوه بپی. پویرت گرژ و لاق چه کوچ
قوتا یی. کوری خه لک و کماخ لیکدایی. ئه و جهسته یی دار پلنگی، ره نگ
سپییی قان زه عفه رانی، شیوه یه کی نیزیک ژ جوانیا چیایی دابوویی، مرؤقی
وهسا دزانی، کو ئه فه ب راستی کورپی چیایه. بزاقا وی به رده وام بwoo، پی ل
سهم و چافه گیپ بwoo. جارل پیش مه دچوو، جار دز قریبیه پاش. هه رگا ثا
به ره پا هاتبایه، خوه ب من قه دخساند، هه روکو دبیزیت: نه ترسه ئه زی
ل قیره! .. ئه م هنده ک ژ گوندی دویرکه فتین، سینوی گوته من: (ئه فه
ئه فرازی ده ستپیکر، باری هه سپی یی سقکه، سواریه). ئه وی هه سپ به ر
که قره کی نیف مه تری ژ پیکی بلندتر بwoo را گرت. ئه زی چوومه سه ره و ب
ساناهی سوار بووم. ئه و پهیسکه کا ده ست خوه ش و هاریکار بwoo. وهی
کوچه به ره تو چهندی ده لالی، هوسا ب ما قویلی ل ئه ردی چقیایی!؟ .. ئه گه ر
تو ل قیره نه بایه، هه روکه نه دشیام هوسا ب ساناهی سواریم. نه تنی
نه دشیام، به لکو چیدبیت من خوه سقہت ری کربایه، ئه گه ر سقہت ری
نه بامه، دا شه رم و فهیتیه کا مه زن بیت، کو ب ساناهی بیز را فیا من بخ

ئەقان ھەر دوو جوامىران كفش و عەيان بىت. ئەو شانا زىيىا دوهى شەقى ھەتا
 ئىرق من بده سىقەئىنai ھەموو دا ب ئاقى دا چىت... وەى كۆچەبەرق جوانى
 و رايىكىيا تە يادىزىتە من: (ئەو كەسى پەيارپىك قەكى و تۆل پەخ شە
 هىلائى، ئاقلمەندەكى مەزن بۇويە. ما نە وەكى ئەوى ئەندازىيارى بۇويە يى
 جادەيا دانگا گوندى قەكى و كەندال ل دويىش خوه هىلائىن و ئەو بەتەن
 كرينىھەلامەت...) د ئەقى ھەقبەركىنى دا، دكارم چەندىن لايەننىن
 كەسا يەتىيىا ھەرىكى ژئەوان جوامىران لېكىدەمەقە. دەما من ھەولداي
 ئەوان د مىشكى خوه دا گەلاھ بکەم، ھەسپ راھزىا و ئەزىزى ۋەجىئيم. من
 نىپىيە سىنۇى، ئەوى ھەقسارى ھەسپى ۋەكربۇوقە ول دويىش درېزتىيا وى
 دچوو پىش ول داوىيى راکىشىا و ئەم چۈوپىن. مروقى پۇونشتى بىت و ب
 ئەقرازىيەكى ھۆسا رەك قەهلىپىت و پەخ و چانىن رېكى ھەموو كۆچەبەر و
 دەوەن و داروبارىن ھمبىز بن ب پاستى گەشتەكا خوه شە. ل دەستىپىكى
 گەلەك ب دلى من خوهش هات. ئەوا ھېشتا خوه شە دەنگى سىنۇى بۇو،
 دەما ب ئەقى سترانى قىراندى:

ئەزىزى ھندى گەرپىيمە، من چو گول نەدىتىينە،
 ژ گولىن بويىبارى ئامىدىيى گەشتىر
 ئەزىزى ھندى گەرپىيمە، من چو پىحان نەدىتىينە،
 ژ پىحانىن بويىبارى ئاكىرى پەشتىر
 ئەزىزى ھندى گەرپىيمە، من چو روپىبار نەدىتىينە،
 ژ بويىبارى خۆمارى بۆشتىر
 ئەزىزى ھندى گەرپىيمە، من چو بىيەن نەدىتىينە،
 ژ بىيەنا زەرىيىا گوندى راقيينا خۆشتىر

وهی وهی، ئەو پەيچىن نازك ب دەنگى زەلالى كەۋى روپاد، من هزركر وەك فالكىن بەقلاقەيا حەلەبىنە، وەسا ب نەرمى د گەروپىا من دا دېچنە خوارى. چ گافا سينۆى بەندى سلال د سترانا زەريپا گوندى پاپىنا دا دۇوبارە دىكىر. تەزىنەكى ئەز دىگەرتىم و د دلى خوه دا، من ژى ل گەل وى ۋەدگىرە، لى پەيچا زەرى دىكە نارىن...

سترانا سينۆى ب تەويىكە كا مەردۇقى ب داوى هات. سينۆ زەلامەكى سۆريلەيى بەزىن ناڭەندى و دىئم درىز بىو. شال و شەپكىن وى يىن پشتپەز ژى سوھنەكا جوانىي دابۇويى. ئەو شاشكاكا وى يا ب دوو جەمەدانىيان پىتچايى، هندهك ژ لاكتىشەيا سەرى وى كىم كربۇو. ل سەر دوو چاپىن كەسک، دوو بىرۇپىن باقىزەرەن ستۈرۈپ ئەنىيەكى پان ھەبىو. سمبىلىن وى يىن سووسنى ليڭا وى يا سەرى داپقۇشى بىو. دەما ستران دگۆتن، تىنى ددانىن وى يىن خوارى خويا دبۇون. ئەو زەلامەكى دانعەمرى پويخوش و خوين شرین بىو. گەزىنى ل سەر لىيچىن وى بارنە دىكىر. ھەقسار ھىشتا ب دەستى خوه ئالاند و خوه نىزىكى من كر و گۆتى: (ئەم ب سەما و سترانان پشتا ئەقرازىيان دشكىنەن). وەسا لى دياربىو، كو دېلىت بىرۇتە من سترانەكى بىرۇتە. ھىشتا هندا باوهەرى ب خوه نەبۇو، كو ب بىستەھى قە، ئەقى دەستپىشخەرىي بىكەت و ھىشتا نەبۇويە نىف سەعەت نىاسى. من ھەست ب ئەقى حەزا وى يا نەپەن كر. نەپەنلى ژى ئەو، كو ئەو ھەست و سۆزىن خوه ب سترانان لىكەدگۈرن، دىرسىم ئەو داخواز بىكەت و ئەز ژى سترانان نىزانم و لىپورىنا من ب دلى وى نەبىت و ھەقېبەندىيەن مە لاسەنگ بىن، لەوما من نەقىيا تووشى تەنگەتاقەكى بىت و پاشى بچىتە نىف كەقلىزانكى خوه دا و ئەم ژى

ژئوی دهنگی خوهش بی بهر ببین... بهری ئه و تشه کی هوسا دهربېرىت،
من گوتى:

- گوندی ههوه مىژوویه کا دىرىن ھەيە. كارەساتىن مەزن ب سەردا

ھاتىنە. ئارپىشە و كىشە يىن وى ھەر ماينە؟

- چىرۇكاكا گوندی مە چىرۇكە کا درىژە. تنى ئه وى ئەرد و ئاسمان

ئەفراندىن، سەرەتا و داوىيا گوندی مە دزانىت. رويدانىن وى،

ھند زۆرن، گەلەك جاران ئەم تىدا وەندا دېن.

- شەقى دىكە ژى، مەردۇي و پەشۇرى بە حسى گەلەك چىرۇكان

دكى... ئه و چىرۇكاكا ئەز مەندەھۆش كريم، ئىنانا پۇيبارەكى بۇو،

بۆ گوندى! ..

- تو بە حسا پۇيبارى پەندى راھىنى دكەى؟

- بەلى..

- نى مەردۇ ژى دزانىت، ئه و چىرۇك نىيە! .. پەرۋەزە كى مەزن بۇو.

ئەوان پى ل پەندى گرتىن، نەھىيلا درست بکەت.

- ئه و كىنە؟

- ئه و ئەفەنە، خەرزى كولۇوى، نابىنى ھەتا نە ژى ھەموو دەر... ..

پەركىنە.

- ئه و پەرۋەز ژەنزا پەندى بۇو؟

- بەلى ژەنزا وى بۇو. سەيد تاھاي ژى نە خشەيى وى كىشابۇو.

- تە ئه و نە خشە دىت بۇو؟

- نه خىر، من نه دىتبۇو. تنى ئاگەهدارى پىنگاقيقىن وى پىرقەزى
بۇوم، دەما سەيد تاھاي جىېجى دكىر. ئەوي بۆ مە به حس دكىر.

لى ئەوي كارى دۆم نه كرو زوى ژناڭچۇو...

- سەيد ئەندازىيارە؟

- ئەو ھەموو تشتە. ئەندازىيارە، شاعرە، ل سەرەھەلدانا داوىيى
رىپەرئى ئەقى دەقەرئى بۇو. ئەو ژنخشى به كر بەگى ئەرزى يە.

- به كر بەگ كىيە؟

- به كر بەگ ئەوه، يى بۆ زەمانى خوه و ھەموو زەمانىن ئەقى
مللەتى گۇتى:

پەشيمانم قەوي گىزىم

گەلەك وەسفا نەشىم بىزىم

بەكر مەعلۇولەكى ژمیزىم

ژنۇو حوبى ل من دابۇو

ئەو شاعرەكى دل نازك و زمانزانەكى پەوانبىز و كابرايەكى
دەستەنگىن بۇو.

- ھەلبەت دەبىت پىنگەھەكى جەاكى ژى ھەبوويە؟

- بەلى، ھەموو ھەولىن وى ژبۇ ئەقىنىي و ئاقەدانىي بۇون.

- سەيد تاھا ژى وەسايە؟

- ئەرى، ھەما يى ب وى ۋە چۈسى.

- به كر بەگ ئەندازىيارى ئىنانا پوپىبارى بۇو، يان سەيد تاھا؟

- به كر بەگى ھەولدابۇو، سەرنەكەفتىبوو. ئەو نەخشەيى سەيد
تاھاي دانايى، ھندەك كەمۈكۈيىن پىشىتى چارە كربۇون.

- چهوا؟

دا بچينه سه رکانیا ئەفی ملى. جھی وی دی پتر دیار بیت. ئەزى بو ته بیژم.

سینقی هندهك هەقساري هەسپی سست كر و پیچەك ژ من دویركهفت. ژ پیقه چوونا وی پا، من وەسا ۋەخوند، كو ئەوي دوودلە سەرهاٽيەكە كارەساتبار بۆ من ۋەخەنەت، يان ژى يى ھزدكەت، كو چەوا ئالىي وی يى ئاسايى و بى كىشە بۆ كەسەكى بىانى ۋەخەنەت. من ئەو هەردۇو ئەگەر ھەقبەركن، ئەنجامى وی، بەروقاژىيا ئەوي پەندى بولو يا دېبىزىت: (كەسى سوار دلخوه شترە ژ كەسى پەيا). ئەقە سینقىي پەيايە و وەكۆ پەيىكى يى ل ئەردى دەھىت، ئەز ژى يى سوارم و ھەر دوو لىنگىن من تەزىنەكە پیقه ھەلدەپەت و نافراقيسکا من ژى يا دخۆرىيەت. ئەقى كورتاني زەبەلاح دووتا يا منا ژېرىكە بىرى. ھىشتا تەزىنا دوهى د ئەوي ترۆمبىلا بچویك دا دەمارىن پىئىن من بەرنەدابۇو، ئەقە ژى ھاتە سەرى. نزانم بىژمە سینقى ئەقى هەسپى راواھەستىنىت دا بھىمە خوارى، يان ژى خوه راگرم و ھا ئەقە ئەم نىزىكى لاتا سپىندارا بولۇن. مسوگەر كانى ژى ل وىرى يە، نى سپىندار ل بەر كانىيان شىندىن. من د دلى خوه دا دىگۈت: ئى باشه سینق، تە ھەسب ئانى، بۆچى زىن لى نەدەرك، ئەقە چ كۆرتانە!.. چىدېتىت، تەزىنا پىئىن من ژ ئەگەرا ترۆمبىلا بچویك و كورتاني مەزن نەبىت، بناسا تىشىتەكى دىكە بىت. ئەوي جارى ل پىكا مويسلى ھەر د ترۆمبىلەكە بچویكە وەكۆ وی دا بۇوم، ژنەك ل پەخ من پۇونشتى بولۇ. من ھەست نەكىر پىئىن من تەزىن، بەلكو من حەزدەر ترۆمبىل ھىشتا بچویكتە بايە. نەما ژى ژنکەك ل بەرسىنگى من بايە، زەھىمەت پىئىن من پەقبانە، ئەز باوهەرم دا نەرمەت بن. نزانم ئەقە

نه خوهشییه که و هه رل نک من هه یه، یان ژی زه لامین دیکه ژی توش
 دبن! .. که سی بق من به حس نه کرییه و د پروگرامین خوهندنی ژی دا
 نه دیتییه. ئه گه رئه قه ل نک که سین دیکه هه بیت، بابه تی من دی هیشتا
 ئالوزتر بیت، ب تاییه تی ئه گه ر پرسیاره کا هه ستیارت سه ره لبدت، کو
 په گه زی به رانبه ر ژی کارین هوسا بسه ردا هاتینه؟ ئه گه ر پاستییه ک ژب ژه قی
 پرسی هه بیت، دی چهندین ده رگه هین دیکه ژب ئاریشه یین شه شارتی ۋې بن،
 کو ئه م نابینین و تنسی هه ست ب ئه نجامین وان دکه ین.. من دلی خوه ب
 نه رماتیی خوه شکر. ئه گه ر ده ستی مرؤقى نه گه هته مرازى، هه ما خه ونا ری
 پیش ببینیت خراب نییه. خهون دیتن ژی نیعمه ته که. ئه گه ر نیعمه ت ژی
 نه بیت، هه ما ژ چو نه یی چیتەرە. ئه ز دبیژم پرسەکە نه خهون و نه کریارە،
 پاستییه کا مەزنتر هه یه، ئه و ژی: بى ژن کارین زه لامى هەقسەنگ نابن.
 هیشتا د ئه وان خهونین خوهش دا بوم، من دیت ژئه وی وەرچەپی ژی
 دهرباز بولوین، گەھشتینه بن حەودە کا سپینداران. ئافە کا زه لال ژ بن
 ئاقدە کی دهاتە دەرول رەخ ئه وی حەودى را شۆر دبۈوڤە نیف بیستانە کی
 بچویکى پەرچانکری.

14

ئەم ل تەنشت فەرشىن كانىيەكى راوه ستىيان. سىنۇي گۆتى: ئەقە ئەم گەھشىتىنە سەر كانىيا مراد حاسلا. من ژى ئاقېرى ل پشت خوه ۋەدا، گوند جوانتر ديار بۇو. پۇونشىتىنە خوارى. سىنۇي كىسکى تووتنى ژېر پشتا خوه دەرهىنا. جگاره يەك پىچا و بەردايى. من ژى ب باش زانى، ئەو جگاره يَا خوه بىكىشىت، پاشى پرسىيارا پويىبارى لى بکەمەقە. وەك ديار ئەوى ژى وەسا پىخوهش بۇو. من ژى گۆتە مەردۇى:

— ئەقە ژى ئاقارى گۈندى ھەوھ يە؟ جەھەكى گەلەك خوه شە؟

— بەلى... ئەو بىستانى ل بەر ئاقى يى ئەسکەندەرى يە. گەلەك جاران مىھقانىن خوه دەھىنتە ۋىرە. ئاقە كا تەزى و بەرپىيەكى دلەتكەر ھەيە.

— مىھقانىن وى ھەر خەلكى گۈندىنە، ئەقە سەيرانگەھا ھەوھ يە؟
— نەخىر، مىھقانىن بىيانى دەھىنتە ۋىرە. ئەو مروقەكى ناندەيە. گەلەك خەلكى ناسدكەت. پىرى ل ۋەگەر ئىپراخا بۇ من تىكىر. بەرمىشە كربۇو. نەھىيلا ببۇرم. سىنېكە كا ئىپراخا بۇ من تىكىر.
باوه بکە ژ خوهشىيەن وى دا، دوهى من گۆتە مال بۇ مە ئىپراخەكى لىنىت. تام و چىڭا د ناقبەرا وان دا ئەرد و ئاسمان فەرق بۇو. كانى خوارنا ل سەر ئەقى ئاقا تەزى و د نىڭ ئەقان دىمىھنىن جوان دا و كانى ئەوا د كۆنجا خانى دا دەيتە خوارن ! ..

- هلبهت، نها میقانان ژی وەکو تە ھزرکریيە؟
- نزانم، ئەوان ژی تىتكە دگۆت، لى ئەز تىنە دگەھشتم، ھندەك قسەيىن وان وەکو نفيتىن مە بۇون.
- ل ۋىئە را، گوندى گەلەك جوان ديارە. ب ساناھى دكارىن مالىئەن وى بەھەزمىرىن.
- بەلى، گوند سىيە دوو مالن. لى خانى پېرن. خوهندنگەھ مزگەفتىن مە ھەنە. ئەوين ل بۇزھەلاتا گوندى ژى، گۆقىن پەزى و ئاخويرىن دەوارانە. لەوانە يە ب ھەزمارا تەۋايا خانىيان بگەھنە پىنجەھان.
- مala ھەوھ و يا رەشۇرى نىزىكى يەكبوون.
- بەلى، ئەو خانىي ل بۇزھەلاتى، ژىھە دارتويىيا مala ب رەخ ۋە، تىنى دیوارەكى وى ديارە، ئەو مala مەيە. ئەقا ل ئەفرازى ژى ل ئىشكا كۆلانا دووپىي و شەنگەبىيەك د حەوشى دايە، مala رەشۇرى، دوھى شەقى ل وېرى بۇوين. ل تەنشتا ژىرى ژى، ئەو دیوارىن سەرئەردىن ئاقاھىي مەزن، قەول بۇو بىكەنە خوهندنگەھ و خانىي مامۆستايىان، وەك كاڭل ديارە.
- بۆچى دەستىپىكربۇو و پاشى بجه ھىلايە؟
- پىش چەند سالان، ھندەك ئەفەندى هاتن. نەخشەيى وى كىشا دا دەستى بەلىندهرى.
- بەلىندهر خەلکى گوندى بۇو؟
- نەخىر، مە ناس نەدەكر. نزانم خەلکى چ شارەكى بۇو...

- بۆچى ئاقانەكر؟

- كابرايىهكى جوامىر دياربىو. پرسىارا هۆستا و پالەيان كر.

موختارى ئى سەيد تاھايى زىوهىي وەك هۆستا و دەھ كەس ئى خەلکى گوندى بۆ پالاتىي دەستنىشانكىن. پشتى هەيامەكى كورت، بەلىندەرەت و كەرسەتەيىن خوه بەرهەقىرن و دەستپىكىر.. لەفتى يى يەكى، دەما چاقدىرييا كارى دكى. گۇتكە هۆستايى هوين گەلەك چىمەنتۆيى دكەنە جەبلەيى دا. هۆستا سەيد تاھا بۇو. ئەو پىقان و كىشانان باش دزانىت. قەبۈول نەكىر زكىرىشىي دەكارى خوه دا بکەت. بەلىندەر ئى موكىر بۇول سەر قسا خوه. سەيدى ئى گۇتكى: ئەز بۆ زكىرىشان شوول ناكەم. ئەوي هيلا و كابرايى بەلىندەر ئى چو هۆستايىن دىكە نەھىنان.

ئەم ئى نزانىن سەروبەرى وى چ لىھات...

- كەس دويىچۇونى ناكەت، رېقەبەرى خوهندنگەھى، يان...؟

- رېقەبەر ئافرەته و بى چارەيە. موختار ئى يى بىدەنگە.

- ئەركى وى يە دويىچۇونى بکەت؟

- ئەوي سوودمهندە ژئەوي گویرقۇونى. دوو مەزەلىن خوه ب كرى

داينە پەروەردەيى. مەزەلەك ئى دايە مامۆستاييان.

مەردۇ زقىرييەقە و وەسفا گوندى دكى. لى ھزرا من پتر بۆ ھەلويسىتى سەيد تاھايى چوو. چاھى وى ل سوود و مفایان نەبۈويە. قەبۈول نەكىرييە بەختى خوه خرابكەت. تو بىزى ئەو بەھايىن بلندىن دەستپاکىي خورسکى بۈويىنە، يان ئى پشكەك بۈويىنە ژگىيانى بەرخودانى و كەسىتىيىا وى پى ھاتىيە

سەقاکرن. يان ژى ژ رېئمايىن خودىناسىي وەرگرتىنە و ب چو رەنگان ژى لانا دەت. ئەوا هەموو گەريمانە يان ل سەر خالەكى كۆمۈكتە، ئەوه، كو سەيد تاها مەرقەكى چاكە و د ئاستەكى بلندى ھۆشىيارىي دايىه، ئەقە ژى پەلەيە كا پاكە و هەموو كەس ب ساناهى ناگەهنى... ياخەرە ژ نىزىك قە ئەوي سەيدى بېينم. لى كاودانىن دەقەرى و تىكئالزىبىا پىيوەندىيىن خەلكى و مىرى د ئاسايى نىنە. دەبىت ب ھۆشىيارى سەرەدەرىيى د گەل ئەقى بابهەتى دا بىكەم. ب تايىھەتى كو ئەز چو نەيىنىن دەقەرى نازام. تو بىزى ئەو چ مەعدەنەك بىت، ھۆسا رەسەن!.. دەما مەردۇرى ناھى رەندى ئىنای. من ھزرىن خوھ ھىلان و گۇتى:

- ئى رەندى چ كربوو؟

- رەندى چو نەكربوو. ئەزى بەحسا ئەوي دارا مەزن، ئەوا ل ھنداشى جادەيى دكەم. ناھى وى داربەپۈويا رەندى يە. ئەوا دكەفتە ژىرىييا دیوارى مزگەفتى.

- ناھى وى، دارا رەندى يە؟

- بەلى، دېيىن رەندى پاھىنى. ل پۇزىن ساھى، دەما پشتى نېيىز ئىقارى ل مزگەفتى دەركەفت، نەدچوو كۆچكا خوھ. هەما ل بن ئەوي دارى درۈونشت. گەلهك ژ زەلامىن گوندى ژى ل دۆر وى خرۋەدبوون. ھندهك جاران بىيارىن گرنگ ژى ل ويىرى دھاتنەدان. ئەو دار ئىرۇق نىشانگە كا گوندى يە.

- نە ژى زەلام ل وى دەرى خرۋەدبن؟

- نه خىر، پشتى جارا داويى گوندى مه سووتى. ئەم ديسان دەربىدەر بۇوين. دەمى زقپىنى رەندى ل گەل مه نەھاتەفە، مه گوند سەرچنۇرى ئاقاكرەفە. چو تشت وەكى جاران نەماينە. ئەوين جادە ۋەكى، دېيان ئەۋى بېن، چونكە نىزىك بۇو ژئەوى نەخشەيى ئەوان بۆ جادەيى دانايى. نەشىيان، بىپىنا وى يى ب ساناهى نەبۇو. ئەوان ژى خوه پىقە زەحەت نەدا. دەگەل دەقى شۆفەلى، گەلەك ژ پەھىن وى ھاتنە بېن. لى ئەو ھەر قىيت و بلند مايەفە.

- ئەرى دوهى ئىقشارى من دىت. ھندهك پەھىن وى داوزىابۇن. ھندهك ژى بىرىنداربۇن. ھەركەسى ل گوندى پەيا بىت. دى چاھى وى ب وى دىمەنى كەقىت. ھوين بۆچى سەخەمەكى نادەنە بەرى. ھەم كەندال ناھەرفىت و ھەم پەھىن وى ژى دى ھىنە پاراستن.

- ئاخقىتنەكا جوانە.. ئەم بىزقپىن، دى بىرۇمە ئەسکەندەرى، نەكۈب ھىقىيا موختارى ۋە يى ژ خوهىيە.

- ئەو خانىي بۆياغىرى، يى كىيە؟

- ئەوى بۆياغىرى، ل تەنشت مزگەفتى، مala ئەسکەندەرى يە، سىپىدى ئەم ل وىرى بۇوين. ئەو دوو مالىئىن دانگا جادەيى ژى، يەك مala بابى وى يە و يى دىكە ژى مala مامى وى يە، دوكانا وى ژى، ب پەخ وان ۋە يە.

مه ردوی ب جوانی” ته رتیفین مالین گوندی و دیمه نین ئاقاری وی، بۆ من به حس کرن. ژنوي ب درستى من پاپىکيا ۋى گوندی دىت. هەتا ب ژوردا بەرى خوه نەدەمە جەھەكى، نەشىم تىبگەم، كو يى چەوانە. ل ئەقى بلنداهىي پا، راقينا وەك گەمېيەكا پەنگىن د دەريايەكا كەسک دا دەيتە پېيش چاھىن من. ئەگەر بگەھىنە سەرى چىای بىنېرىنە گوندی، هەلبەت دى ھىشتا جوانتر ديار بىت. يا فەره دەما دگەھىنە گۆپىتكا وى، بەرى بەر وىقە بىن، ئەزى بىزىمە سىنۇرى جگارەكا دىكە بەرنادەيى؟ ئەگەر گۆتى نە، يان جگارە بەردايى و گۆتى ژوردانى ب ساناھىنە دا بەردەواام بىن. يان ژى قايل بۇو، لى دیمه نین ئەوئى قامى جوانتر بۇون و ئاسوئىن وى ژى دویرىر بۇون. ئەقە د هەرسى حالەتان دا، ئەز ژ دىتنا گوندی بى بەر بۇوم. پۇونشىتنا سەرى ئىلى ژى خراب نەبۇو. من ب چاقان ئەو سروشتى جوانى گوندی دىت. جادە وەكۆ مارەكى پەش د نىقا دارستانەكى دا دخشى. د ناقبەرا بەتەنا ئەقى چىايى ئەم پېقە تىھەل دچىن و ئەو چىايىن بلندىن پشتا سنتورى دا، هەموو گر و زويىركىن بلند و نهالىن كويىن. ژىلى جادەيى ھىچ قانىن پەش ديار نىنە، هەموو تىكرا پىل و دەوهنىن چپۇپىن. چ جىهانەكا بەرىڭراچوویە. ھزىن دوهى شەقى و ماندىبۇونا ئەقى ئەقرازىي رك د نىف ئەقان دیمه نین دلخەوين دا تىكەلکىش بۇوينە. ئەو دیمهن ژى، وەكۆ گەپىن پۇيبارەكى شىتىبۇوېي توند، بى راوهستان هەرىيىن ل دۆر پرسىيارىن نارىنى دزقىن. ئەقە ژ دوهى وەرە، من گەلەك تشت دىتن و گەلەك بەيىستان، لى هەموو نەگەھشتە پۇوپەلى يەكى ژ كتىبا بەرسقىن نارىنى، كو نەزاڭم ئەو كتىب دىبىتە چەند بەرگ. ئەقە ھىشتا پۇزەك ب تەمامى نەبۇرۇيىه. ھەست دكەم، كو نارىنى ب تەمامى

دلی من بی خوه پاوانکری و قانه کا به رفره ه ژ رووبه ری میشکی من یا
داغیرکری. مه ردق بیده نگ بwoo. هزین من ژی مهند بوون. ل سینوی نیپیم،
ئه وی ژی قوما داویی ژ جگارا خوه دا. قوپکی وی ل بن پی خوه ۋە مراند.
من زانی ئه وی بیهنا خوه ۋە دایه. من ب پییا ئیمازه کا پرسیار ئامیز ۋە پرسا
پویباری رەندى ل بیرا وی ئیناۋە. ئه وی ژی ھەناسە کا كويىر ھەلكىشا و
گۆتى:

- دەما پەندى بپیار داي، كو ئاڤەكى بھينته گوندى. گازى كره
سەيد تاھاي، ھەردوويان پېڭە ئەو كار لېكداۋە و گەھشتىنە
ئه وی ئەنجامى، كو ژئەوی شكەفتى دەستىپى بکەن. چەندىن
زەلام ل گەل خوه بىن و چۈونە سەر ئەوی تىكە بەرا بەرانبەر
مە. ل ژىرييىا ئەوان ھەردوو رەۋەزان. دەرى شكەفتە کا بچویك
ھەيء، لى ژېر ئەوان داروباران ب باشى ناھىيە دىتن.

- بەلى من پېڭەھى وی دىت.

- ئه وی شكەفتا بچویك دېيىنى كۆنەبا. ل ھاقىنان بايەكى سار لى
دەھىيە دەر، دى بېرى فەراشىنە. وەكى دچۇوينە ھنداشى وى،
دەنگى ھۆشىنە کا مەزن لى دھات. سىپەلىن ئاڭا وى خورتن.
پەندى ب تەما بwoo، بىنى شكەفتى بکۆلىت. ھەتا بگەھتە ئاڭى:
ئەوان سوپىلاقىن خورت وەرگىرتە ھنداشى گوندى.. ئەوان سى
گۋاندەيان دېيىنى، بلند و دارەمبىزنى. جەن كولانا خەندە كان لى
دەستىنيشان كربوو. دوو پۇزان كار لى ھاتبوو كرن. نەو ژى شوينا
تەۋر و بېرىن كاركەرەن رەندى ماينە، ل دانگا شكەفتى دىارن.

- ئەوان چەوا زانى، كو ئەو هوشىن دەنگى ئاڤى يە. بەلكو ئەو با
بۇويە ژېنەبانەكا دويير ۋە دەھىت. ئانكۇ ئاڤا وى ھندا نىزىك
نەبىت، كو دەما بىنى شىكەفتى خلولە بىبىت، ئاڤا وى ژى، ۋە رېيىز
خوھ بگۈرپىت؟

- ئەزئەوان نەيىننەيىان نزانم، لى سەيد تاھاى تىپەكى كايى ۋالا
كربىو ناۋا وى دا. گوندىن دەقەرى ھەموو ئاگەھدار كربىوون، كو
شۆپا كانىيىن گوندىن خوھ بکەن. چاڤى وان ل سەر ھاتنا كايى
بىت... پشتى چەند رېۋان، ھندهك ژئەۋى كايى، ل كانىيى
گوندى كانى مەزنى دەرھاتبۇو. ئەم ب سەر چىيائى بکەقىن. ئەو
گوند، ل بنارا چىيائى مەتىنى، ب جوانى دىارە.

- دىارە كارىيەن سەيدى گەلەك ب سەروبىر بۇويىنە؟
- بەلى، چ بۇ سەيدى ناھىيە گۆتن. خودى مala پۆزكەوينكان خراب
بکەت. خەبەرى كارى رەندى، گەھشته مىرى كەلها بىتەنويىرى.
ئەوى لەشكريي خوھ ھنارتنه سەر گوندى. رەندى و زىرەقانىن
وى گرتىن. سەيد تاھا و ھندهك كاركەر رەقىن و خوھ ب
دەستقەبەرنەدا. چەند سالان سەيد بەرزە بۇو. كەسى نەدزانى
ئەو كىقە چۈويە. دەما مىر ل دەقەرى نەماي و ھەزمۇونا
لەشكى سىت بۇوى. ھنگى ئاشكرا بۇو، كو ئەوى دەمى
ھەمىي، ل گوندى مويسىكا مژوپىلى خوهندن و كارىيەن دەستى
بۇويە. دۆستىن وى يىن كريستيان ئەو ۋەشارتبۇو. ئەقان چەند
سالىن داوىيى ژى، دەقەرا مە ھندهك تەنا بۇويە. سەيد تاھا ژى

رۇونشتىيە خوارى، لى نەوپەرا بچىتە گوندى خوه. يان بھىتەفە
پاھىنا. ئەو بۇو، ل گوندى زىيە ئاڭجى بۇو. ھەتا نەو چەند
جاران چۈويمە خزمەتا وى. ئەۋى ھۆسا سەرەتىيا خوه و
پەندى و ئەۋى پرۇزەمى ۋەتكىپا. ئەز ھەر ئەقى ھندى ژى دىغانم.
يان ژى ھۆسا تىدگەم.

- چاشى خودى ل تە بىت. ب ئەقى تەمەنى، ھېشتا دلتەپ و
بېرىتىشى.

- ئەرى، تەپ و تىزى، بۆ كەسىن ل تەمەنى من، نىعەمەتەكا مەزنە
ھەھەھە.

- ئەگەر رەندى ھندە يى خىرخواز بۇويە، چىما ھندەك ژەللىكى
گوندى چاره يا وى نەقىت؟ ئەو نەقىان ھندا دژوارە، كو بگەتە
پاده يا نەفرەتى؟

- نەخىر، خەلکى گوندى نەفرەتى ل وى ناكەن، ل ئەوان لەشكىرىن
ھاتىنە سەر دەقەرى دكەن. نەحەزىن رەندى، وەسا ھزر دكەن،
كو ئەگەر خيانەت ل مىرى بىتەنويرى نەكربا، ئەو لەشكىر نەدھاتە
دەقەرى. ئەو نەدبۇو يا بۇوى. چىدبىت مىرى بى لى نەگرتبايە،
كو ئەۋى پرۇزەمى چىكەت. ئەو ھەردۇو ھەۋال بۇون. شاشىيا
رەندى ئەو بۇو، كو خيانەت ل ھەۋالى خوه كر. ل ھەموو دەمان
ول ھەموو جەنان، ئەو كەسى بەختى خوه ل ھەۋالى خوه
خرابكەت، يى خوهشىقى نىيە. كىشە يا ئەوان ئەقەيە! ..
- كەسى دىكە نەبۇو، ئەۋى پرۇزەمى دەستپى بکەتەفە؟

- نه خیّر، دنیا یا وه لی هاتی، ئەوی سەری خوه بلند کر، دى

تۆپزەکى ل نیقا پاتكا وى دەن. بۇ ھەفت بابان عاقل كەن.

- ئەگەر وەسا بىت. نەما عاقل ل ئەقى دەقەرى تۇرىن.

- نه خیّر، ئەوین ھەولدەن سەری خوه بلندكەن دكىمەن.

بەرسقىن سىنۇى بۇ من بۇونە پرسىيار.. سەرھاتىيىا پەندى ل جەم من بۇو
ھەسرەتكەن. نزايان بۇ دكەم. گياني وى شاد بىت. ئەوی ھزرەكا مەزن
ھەبوویە. كارەكى مفادار ل بەر بۇويە. ئەگەر نەھاتبايە گرتىن، دەقەر ژئەوی
نیعمەتى بى بهر نەدبوو. نەما دا سى سوپەلاقىن جوان، ل دويىف يەك، ل ئەقى
چىايى ھىنە خوارى. شۇر بىنە ئەوان نھالىن ژىرى. دا خەملا بەھەشتەكا ھۆسا
گەھتە چ ئاست! ... ئەقى سروشىتى چ يى ژى كىمە، ژېلى پويىارەكى. ل
دويىف را ژى ھىلەكا ئاسنى ھاتبا راکىشان و ترىن و پويىار ھەۋەتەرەپ ب پەخ
يەك ۋە چۈوبانە. ھۆشىنا پويىارى (لىلى...) گۆتبانە و ترىنى (لۇلۇ...)
ۋە گىرپابانە. ل دويىف ئەوی ئاوازى ژى، دا چەندىن كارىن دىكە يىن ھەۋەتەرەپ
درستىن. سته م پىڭربۇويە، نەكۈ ئەو كەسى دشىا پويىارەكى بەھىنە ئەقان
دۆل و نھالان، دا راکىشاندا ھىلە ئاسنى ل جەم وى ئاۋەخوارىن بىت... ئاي
مرۆقى ژىر تۆ چەندى مەزنى! ? ..

سىنۇى بىدەنگىيىا مەشكەند و گۆتى: (نەچىن!?). ئەم ھەستايىن ھەر يەكى
چەند قومىن ئاۋى ژ سۆرپەكە كانىي ۋەخوارىن. ئەقى جارى مەردۇرى ھەۋساري
ھەسپى گرت و پىشىكەفت، من و سىنۇى ژى دا ب دويىف ۋە، چالاك ژى جار
ل پاش مە دهات و جار ل پىش مە دچوو.

15

ل ئەوی ئەقرازى مایى، من و سینقۇ مل دانەيەك و سوحبەتا خوه بەردەوامىك. ئەوی هېدىكا گۆته من، ھەروه کو سەرەتايەكىنەتىيەكى باس دكەت: (تۆ بىئىزى ژېھر كۆلانا دەرۆكى شەفتا كۆنەبائى، پەندى ھاتبوو گىتن?). ئەقە پرسىارەكىنەنگاڭا بىيۆخت بۇو. ژلايەكى قە، بۇ من نە تىشىتەكى بەرھەز بۇو. ژلايەكى دىكە قە، من چو زانىارىيەن پىشۇخت ل بارە دۆرھىيلا دەقەرى و كەسايەتىيا پەندى نەبۇون، لەوما ب دوودلى قە گوتى: (چىدېبىت ژنەقىانى بۇويە، كۆلانا شەفتى ژى ھىجەت بۇويە!...). ئەوی ژى يەكسەر گوتى:

— ئەقە راستە، ئەگەر پەندى چو كارىن دىكە نەكربىن.

— بۇ چى پەندى چو بزاقين دىكە كربۇون؟

— بەلى نۇر كارىن دىكە دكىن.

— وەكۆ چى؟

— وەكۆ ... ئاخخۇ سووتم ناھىيەتە گۆتن.

دگەل ئاخىنكا سینقۇ، بىرا من ژتۇرپەبۇونا زەلەخا يَا ھەقىزىنا مەردۇي ھاتەقە. دەما نەقىايى ھەقىزىنى وى ئەوان سوحبەتان بکەت، يىن سەرئىشى ژى درست دىن. پىخوەش نەبۇو مەردۇي بەحسا سەيد تاھاى كرى. ئەوى سەرەتايىن دوو ھەزارىن بىندەستەلات قەگىران، كو بى سوپقەنەتىنە

زیندانیکرن. من ژی ئەو لیکدانەقەيا زەلیخایى، كرە ژىدەرا ھزرىن خوه و
گەھشتمە ئەوی ئەنجامى كو، ۋەپىزى سوحبەتى بگۆرم... من گۆتكە سىنۇى:

- چەند مايە بگەھىنە سەرى چىاى؟

- ئەگەر پى خوه سقك بىكەين، دەھ خولەك. ئەگەر ل سەر خوه
بچىن دى درەنگتەر گەھىن.

- ل سەرى چىاى ژى بىيەنەكى ۋەدەين باشه !؟ ..

- باشه، وەكۈ مەردۇ گەھشته سەرى، دېبىزىمى راوه ستىت. ئەگەر
نەبىزىمى، ئەو ھەر دېچىت و ژەمە ۋەقەتىيەت... ھەھەھە وە
مەردۇ، تۆ چەندى دەنگخوھش و دلساف و پى سقكى.

- خىرە، ئەو ھۆسا بلهز دېچىت. ئەم ھىلائىن؟

- نەخىر، ئەو ماندىبۈون و خەمىن خوه ل ۋى دەنلىكى ب سترانان
ۋەدرەقىنىت. ھەموو بۇزى رېكاكى وى ئەقەيە. دەما ب تىنى يە،
ناچارە، ھۆسا بېرىقەبچىت. ئەقۇزى "خوه ژېرىقەكىيە و ھەما
ھەر ل سەر ئەو سەلىقەيى دەهازۇت..."

- ئەگەر وەسا بىت، نەا سترانبىيىل گۈندى ھەوھ دەمشەنە؟

- بەلى، كەس نىيە ب تىنى پېقىنگ نەبۈرى، يان شەقانتى ل ئەقان
چۆل و چىايىان نەكىرى. لەوما نىقا وان سترانبىيىن. نىقا دىكە ژى
د دلى خوه دا سترانبىيىن.

- د دلى خوه دا سترانبىيىن چىيە؟

- سترانبىيىن پلە دوو. دەما ب تىنى بن بۇ خوه سترانان دېيىن.
يان ژى ل شاھى و گۆفەندان يان دەما كارى دشىن سترانان
ۋەگىيەن. ئەگەر تە بېتىت باشتىر تېبىگەھى، ھەندەك سترانان دىزانن

ول هر جهه کی بیت دکارن بسترن. ئەوین دیکە، ب تنى شىانىن
ۋە گىرپانى ھەنە.

تؤکید وانی؟ —

- ئەز سترانبىئەم. خەمىن گوندەكى د سىنگى من دا نە.

— هوین خه مین خوه دکنه ستران؟ —

بەلی ئەو رويدانىن ب سەر مە دەيىن، يىن خۇھش و يىن نەخۇھش. ئەم قەدەھىنин و دكەينە ستران و ژىبەر دېيىزىن. ئەقانە دېيىزنى سترانبىيە. ئەۋى گوه لىدبىت و بۇ خوه ژىبەردكەت و دېيىزتەقە، ئەو ستران قەگىن.

تۆ سترانیزى... مەردۇ چ تۆ خمە؟

ئەو ستران ۋە گىرە. ئەو سترانىن گوھلىبۇرى جارەك دىكە دېيىزتەفە. چىدىبىت رۇزەك بەھىت بىگەھتە ئەھۋى ئاستى، كۆ ئەو بخواه ستراناز دانىت.

- نهاد سترانیتزل گوندی ههوه هنه؟

- چار سترانبیز هنه. ئەز ب خوه سترانبیزى پەندى بۇوم. مىڭۈۋىيا
وى من د دلى خوه دا ھەلگرتىيە. ھەمۇو رويدانىن گرنگىن ب سەر
وى ھاتىن، يان ئى ئەويى درستكىرىن، من كېنى ستران و لىھەرن.

- تؤھوا سترانان حنڈکه ی؟

- ستران زمانی سۆز و دلیلینی یه و دهربىرینا وى ھونەرە. ب پالپىشىيما زانستى دەھىتە رېكخستان.

- ئەگەر ھونەر يالپىشىيا وى نەكەت، نابىتە ستران؟ -

— ئەرى، ھونەرى سترانى، واتە: ئاواز و شىۋاز و ھىقىن دەنگى،
ئەڭھەھەنگەھىن ھونەرى سترانى نە و ب پىيا شىيانىن
زانستى ئەو دەھىنە دارپىرتن.

— ھەر سترانەكى ئەو سىيىھ تىىدانە؟

— ئەرى، ھەرىكى ژئەقان سىييانە چەند جۆرىن خوه ژى ھەنە.

— ھەمو يەك ئاواز يان سەلېقە نىنە و ھىقىن دەنگى جودانە؟

— ئاوازىن سترانىن كۆچك و دىوانان جودانە د گەل سترانىن شاهى و
گۆفەندان. ئەو ژى د جودانە ژىيىن كارى. كار ژى ئەگەر دروينە
بىت جودايە د گەل ساقار قۇتانى، ئەو ھەردوو ژى جودانە د گەل
يىن زەقى كىللانى و ھاوارا مازىيىا و چلى بىرى، يان كارىتە
ۋەكىشانى يان زىبارا ئاخەبانى... و ھۆسا جۆرىن وان گەلەكن،
ھەتا سبەھى بۆ تە بىرۇم ب داوى ناھىيىن.

— باشە پەيقىن وان چەوا ۋەدەھىن؟

— ھندەك بەيت و داستانن شاعر ۋەدەھىن، ئەم ژى ژېردەكەين و
دەھىنە ستران. ھندەكان ژى ھەما ب بىستەھى ئەم دېيىشىن و دېنە
ستران.

— ئەقا يەكى تىيگەھىشم، لى ئەوا دووويى چەوانە؟

— ئەوا دووويى، ئەگەر مە دەست ل تەنبۇرى يان دەفى دا، بىيەمدى
خوه ئاواز ژەنин و چ هاتە سەر زمانى مە، ئەۋى دېيىشىن. ئەقان
ژى دېيىشىنى بەستە يان دۆرك. ھندەك جاران ژى ل بەر بلوير و
بالەبانى مەقام دەھىنە گۆتن. ئەو ژى پەتل كۆچك و دىوانان، يان
ل بەھيان، يان ل ھەۋىكىيىن د ناقبەرا دوو تىيمىن دەنگبىيىزان دا
دەھىنە پىكخىستن.

— ئەقان ھەموو کاران زانىنەكا نۆر پىدەقىت.

— ئەرى، من بۇ تە گۆت، كو ئەو ب رېتىا زانستى دېبىتە ھونەر. ئەقە
كەدا منا پەتىرى ژپىچە سالانە. ئەگەر ئەمىن گوندىيىن
نەخوھندەوار، سەربىرلىن دىرۋىكا خوه د سترانان دا نەپارىزىن،
نها ژمىزە ئەم بەرزە باينە.

— تو سترانان ھەر ل سىنۇرى گوندى خوه دېبىشى، يان تە ئەو سىنۇر
بەزاندىيە ول دەرىن دىكە ژى دېبىشى؟

— تە ناقى سىنۇرى راۋىنى نەبەيىتىيە؟

— نەخىر، ئەز كىيم گوھدارىيا سترانان دكەم. ھندهك جاران يىتن
عەرەبى و ئىنگلەيزى... ئەرى تو سترانان ب زمانىن دىكە ژى
نابىشى؟

— نەخىر، نزانم. دەما دېچمە شارىن دىكە يىن وەلاتى ژى، ئەو وەك
مە ناسترن. دېبىزىنە سترانىن مە ھونەرى رەسەن. سترانىن مە
قەوى ب دلى وان خوهش دەيىن.

— تو زوی ب زوی دېچىيە ئەوان شاران؟

— ئەرى، ل ھەلکەفتان، من گازى دكەنە ئاھەنگىن خوه. ئەزى
چۈويىمە گەلەك شارىن دىكە. جارەكى بۇ رادىيۇ يا پايتەختى ژى
ھاتمە گازىكىن. من چەند ستران تۆماركىن. دەما پادىيۇيى
ھەلدەكەم و گوھدىيىيا دەنگى خوه دكەمەقە، ھەست ب
شانازىيەكا مەزن دكەم. دزانم كو من ژى خزمەتكا بچويكا
پىشىشىكى.

ئەو خزمەتا بچويكا سىنۇ بەحس ژى دكەت، د سەرى من دا مەزن بۇو.
پۇوبەرەكى بەرفەھ ژەزلىن من قەگرت، ھەتا گەھشتە ئەۋى رادەيى، كو

ئەوا من ل پەيمانگەھى ل بارەي پەروەردەيا ھونەرى وەرگرتى تشتەكى بچويكتەرە ژئەوا ئەقىقە ژ سينۇي فيرپۈويم! ... ژىنەنىڭارا منا شارى بەمۇ ئالىيەن خوه ۋە، ل پىش چاھىن من بۇونە كۆمەكا بىرەوەرىيەن سووتى وب كۆتەكى هەست ب بىھنا دويكىلا وان دكەم... دئەقان ھىزان دا ۋە جىنلىقىم. من دوعا و نزاکىن، كو گۇرانكارىيەكا ھۆسا ژئەنجامام ئەۋى جوداوازىيا مەزن بىت، ياد ناۋبەرا شار و گوندان دا ھەى، نەك كىيماسىيەكا دەرۈمى يان ژى لاسەنگىيەكا مىشكى بىت ب سەر من دا ھاتبىت. من قىا ئاستى خوه پاگىريما خوه ياد جەستەيى و ژىرى بجه ربىنم، كو چەند تىكچۈويم، يان ژى ژجاران باشتىر بۇويە؟.. ب دوودلى ۋە گۆتە سينۇي:

- باشە، تۆ گەلەكى گەپىاي؟ دنيا دىدەي! ..

- باپىران يى گۆتى: پرسىيار بىكە ژ كالى زەمانى، ژ خورتى گەپىايى. ئەز ژى ھەردوو مە... ھەھەھە.

- تۆ نەچۈويم دەرقەي وەلاتى ژى؟

- ئەگەر يەك نەچۈوبىتە دەرقەي وەلاتى نابىئىنى گەرىدە. جارەكى د گەل تىپىن مللى چۈپىنە پارىس. من ب سترانىن خوه ۋە، ھۆلا وان شاراند، كچكىن پارىسى راكرنە حەپەلووتكان. ب راستى مللەتكى ھونەر دۆست بۇو. پشتى ئەز زېرىمەۋە، ل گوندى گۆتنە من: تۆ چۈپىويم چ وەلاتى؟. من ژى گۆتنە وان: چۈپىويم بەھەشتا سەر دنیايى. وەلاتى جوانى و مرۇقايدىيە. ھندى من بەحسى وى بەھەشتى بۆ گوندىيان دىكى، ئەوان ژى ناشى پارىسى كېپىو بەھەشتا سينۇي..

- تە، بۆ ھند بەحس دىكى؟

- نى ھندى پرسىيارىن وان گەلەك بۇون. ھەر ب داوى نەدھاتن.

- ئەقە نىيە، پرسىيارىن من ژى ب داوى ناھىن.

- هېقىدكەم بەرسقىن من يىن درىز، تو بىزار نەكري؟

- ئەگەر تو ژ پرسىيارىن من بىزار نەبووى، ئەزگەلەك ب بەرسقىن تە دلخوهشم. تشتەكى ئەنتىكەيە. تو سترانبىزى رەسەن بى، مەردۇ ژى سترانقەگىپ بىت. حەيتىنا وي يە... ئەۋى خوه فيىركەت.

- بلا ئەو باش خوه فيىركەت.

- ئەم ژى نەچىنە بەھەشتا سىنۇى؟

- ھەھەھەھە بەھەشتا سىنۇى. پشتى پەلامارا داوىيى ھاتىيە سەر دەقەرى، دىسان ئەم دەربىدەربىوين. ھندەك ژگوندىيىن مە نەزقىرەنەقە، ئەو چۈوبۇونە ئوفىسا پەنابەران خوه تۆمار بکەن. دەما گۆتبۇونە وان: ھەوھەچەك پى باشە؟ ئەوان گۆتبۇو: مە دەقىيت بچىنە بەھەشتا سىنۇى. ئەوان نەزانىبۇو، ئەوچ وەلاتە. دەما دويىچۇون كرى. يەكى ژگوندىيىن مە ھاتبۇو بىرى، گۆتبۇو: پايىتەختى وى دېئىزنى پارىس. ھنگى ھە فاللىن ئوفىسا مللەتىن ھەقگىرى زانىبۇو، كو ئەو بەحسا فەرەنسا دكەن. دەما ئەوان ناڭى من ئىنابۇو، ھاتبۇونە وەرگرتىن. نەما ژى چەندىن مالىيىن مە يىن ل وەلاتى فەرنگان ل بەھەشتا سىنۇى گەقزۇكى دكەن.. ھەھەھەھە ئەم تىر كەنин، وەى كو خەبەرەكى خوهش بۇو.

مەردۇي ئاقىرى ۋەدا. ژ مە زقىرى و گۆتى: كەنى ھەوھەوھە ژ سترانىن من خوهشىرە. ھەما من كارى خوه ھىلا. ئەقە ئەز ژى ھاتمەقە كاخى، ھوين گەھشتىبۇونە كىرى. من ژى گۆتى:

- ئەم گەھشتىبۇونە بەھەشتا سىنۇى.

- ئەوی ل بەھەشتا سینۇی بىت، دەبىت دلشاد بىت. وەکو ھەوھەل بکەتە كەنی ھەھەھە. برايى من و دوو پىمامىن من ل وېرى نە، يىن كەفتىنە د خىرا خودى دا.

- تۆ بۆ نەچۈمى؟

- ھنگى، ئەز زىرەقانى سەيد تاھاي بۇوم. پشتى بزاڭا مە تىكچۈمى، مە دوو نەخوهش د مال دا ھەبۈن. بابى من پىرەمېر بۇو. كورەكى من ژى ئاستەنگدار بۇو. ژىھەر ئەوان نەخوهشان، مالباتىن وان قەستا بەھەشتا سینۇي كر. ئەز و سینۇ ژى زېرىنەفە وەلاتى. مە خوه دا بەتەنى. جارەكا دىكە ل مىرى ئاسى بۇوين. پشتى چەند سالىن بەرخوه دانى، دىسان بزاڭا مە تىكچۈو. ئەقى جارى پەوش ژەمۇو جارىن پېشىن ئالۆزتر بۇو. ئەو كورى منى ئاستەنگدار ل رېكاكەن پەشىن كۆچا داوىيى كر. مە نكارى ژ سنقرى دەرباز بىيىن. ئەم زېرىنەفە گوندى. ھەر يەكى ژ مە، ب كوتەكى نانى خوه پەيدا دىكە. ب ناچارى ژ، من خوه كرە بەردەستكى خوهندنگەھى. لى ژ بەر ياخىبۇونا مە و ھەقىندىيى من د گەل سەيد تاھاي، ئەزل گوندى مە دانەمەزرام، بەلكو ژ گوندەكى پشت چىيى. ئەقە ژى جۆرە سزايىھە كە. ب ئەقى چەندى ژى ئەزى قايىل و دلشادم، چونكە: ژ لايىھە كى ژ، وەسا ھەست دكەم، كو ئەم ھېشتا خوه راگرىن و خاكا خوه بەرنادەين. ژ ئالىيەكى دىكە ژ، ب ھېچەتا چوونا سەركارى ئەز پېيى خوه باددهم و سەرا سەيد تاھاي ژى ددھم.

- بۆ سەيد تاھا، ھېشتا يى قاچاغە؟

مەردۇي پەنگى خوه گۇرا، هندهك بىيەنگ بۇو. ھەروھە كو ژ ئاخىقىنا خوه پەشيمان بۇوى. ديارە نەشىتە خوه. ئەوا د دلى دا، ل سەر زمانىيە. دويى نىيە ژىھەر ئەقى پەفتارا پاكانەيا خوه، تۈوشى سەرئىشەيان دېيت، ھەۋىنە

خوه ژی جارس دکهت... من ژی پی نه خوهشبوو، ئەو كەفته د ئەقى كراسى دا. هيشتا ئەقە نەبۈويە پۆزەك، مە هەقدۇو ناسكىرى. ئەو ئەقان هەمۇو نەيىنلەن خوه بۇ مە دېيىزىت! .. سىنۇيى شارەزا، قىا مەردۇى ژئەقى رەوشادەش دەربىيخت. ئىنا شەكرا بىيەنگىيا مە شكارد و گۆتكە مەردۇى: (ئەقە تە چەند كالك و سۆلك، ب ئەقى پىكى قە مەحاندىن، تو قەت فېرى سترانبىيژى نەبۈوى؟!..). مەردۇى ب دەنگەكى لەرزۆك قە گۆتى: (تو پاست دېيىشى، ئەزى كوم. كەس نىيە دەستى من بگەيت. مە سەيد تاها هەبۈو. ئەو ژى يى پىر بۈوى ب كىر چو ناهىت. باش نابىنەت. هەر زمانى مائى، لەوما كەس چو حسىبا بۇ ناكەت. ب مروقەكى شىت دادنىن. تەنانەت مىرى ژى بەلا خوه ليقەكىرى. كەس چو پويتا پى نادەت). من نەزانى ئەو گۇپىنا دەنگى وى، ژئەگەرا بىيەنكورتكا وى يە، كول ئەقى ئەقرازىيى رك ژىھەل دەچىت. يان ژى ژئەگەرا پەشيمانىيا وى بۈويە، كو دەبوايە به حسى ئەوان نەيىنلەن نەكريا. ئەۋى چەندى ژى بارى وى يى دەررۇنى تىيىدايە و هەناسە سواركى گرتىيە.

لاسەنگىا بارى دەررۇنىيا مەردۇى گەلەكا كورت بۈو. سەليقا دەنگى وى و سىمايا پۈومەتى وى وەكى بەرى ئاسايى بۈونەقە. هەر چەوا بىت، من تى ئىنادەرى، كو د ئەقى بەرسقى دا، ئەوى سەرداچوونا خوه ب پىيەكا جوان چارەسەركر. ئەو ژى نە حنپىرا وى بۈو، بەلكو نىقەكا وى، حنپىرا سىنۇي بۈو، كو ب دزىكى قە ئاگەهداركر. نىقا دىكە ژى يا گازنەيىن زەلىخايى بۈويە، كو نەشىت ل بەر دەقى خوه راوهستىت.

ئەگەر مەردۇ، د چارەسەركىن ئەۋى ھەلنكەتنى دا، قەردارى سىنۇي و زەلىخايى بىت و دوجاركى سوپاسىيَا وان بکەت. دەبىت ئەز ژى د ئەۋى سەرداچوونى دا، داخوازا لىبىرەنلى ژ مەردۇى بکەم، كو نىقەكا وى پىسى سوپىچا من بۈو. چونكە ئەقە دوو پۆزە ئەز ب زمانەكى پە سۆز و دلىنى د گەل دئاخقەم. زمانى دلىنى ژى چەپ و چىپان نزانىت. چ ل بن بەپى يە، ئەو

دھیتھ سه ر بھری. هر کھسی ب ئەقی زمانی راھات، زھمھتھ ب ساناهی زمانی دلینی بھ زمانی هزکرنی بگوریت. ل ۋىرە دیاربۇو، كو ئەقلی مەردۇی نەشیت ھەقسارى سۆزىن وى زەفت بکەت. ئەقە ژى دیاردەيەكە، ل گوندان زۆرە. هەرچەندە ئەو پويىدانىن ئالۆزىن ب سەر ئەقی دەقەری دا ھاتىن، جۆرە ھوشيارىيەك ل جەم خەلکى پەيدا كرييە. ژ دوهى ھەتا ئەقرو، من چەندىن نموونە دىتن. زەليخا، ئەسکەندەر، سينق... ئەزدى ئەقی خالى ب هويرى ورگرم. پشتى سەيد تاھاي ببىن، دى ھېشتا ب سەرتشتىن نوى ھەلبم. شارەزايىا وى دى يارمەتىيا من دەت، كو بكارم پلانەكى دابنىم. ھەول بدهم وەكۆ ئەركەكى ژى، زمانى سۆزى د چارچویقەيا ھونھرى سترانى دا بمىنت. هزکرن ژى زمانى كار و كەد و كەسابەت و ھەقبەندىيان بىتن. ب پىيا ئەوان ھەردو زمانان ۋە، ھەم ل دويىف بەرسقىن نارىنى بگەرپىم و ھەم پىكىن وانھىكتنا خوه ژى ل خوهندنگەھى ل سەر بنهمايىن وان دابپىرۇم. سينقى نەھىلا ب درستى هزرا خوه د پلاندانانا ئەوان پىيان دا بکەم، دەما گۇتى: (مە ب سوحبەتىن خوه يىن خوهش ۋە، پشتا ئەقی ئەقرازى ژى شکاند).

16

ب ههلكه ههلك قه، گههشتىنه سهري چيای. بايهكى فىنكى نهرم دهات، خوها مه زوها كر. ل سهـر هندهك تاته بهـران پوونشـتـين. جـيهـانـهـكاـ دـيـكـهـ يـاـ جـياـواـزـ دـيـارـكـرـ. چـياـيـهـكـىـ زـهـبـهـلاحـ لـ پـيـشـ مـهـ دـيـارـبـوـوـ. چـيـاـيـ بـ خـوهـ سـوهـنـ وـ هـيـبـهـتـهـكـاـ مـهـزـنـ هـيـهـ، لـ ئـئـقـىـ چـياـيـيـ چـهـنـدـيـنـ گـهـلىـ وـ سـارـكـانـ كـويـزـىـ كـويـزـىـ هـيـبـهـتـهـكـاـ مـهـزـنـ هـيـهـ، لـ ئـئـقـىـ چـياـيـيـ چـهـنـدـيـنـ گـهـلىـ وـ سـارـكـانـ كـويـزـىـ كـويـزـىـ كـريـ، سـوهـنـهـكـاـ مـهـزـنـتـرـ هـيـبـوـوـ. ئـهـوـىـ سـوهـنـ وـ هـيـبـهـتـىـ دـلـوقـانـيـيـ ژـىـ دـفـرىـ. دـ ئـهـوـىـ دـلـوقـانـيـيـ دـاـ، مـنـ هـهـسـتـ بـ رـاستـيـيـهـكـاـ گـومـانـبـرـ دـكـرـ، كـوـ: چـياـ چـهـنـدـيـ مـهـزـنـ بـيـتـ، دـهـمـاـ لـ سـهـرـ گـوـپـيـتـكـاـ وـيـ رـادـوـهـسـتـمـ، هـهـسـتـ دـكـهـمـ، كـوـ ژـوـىـ مـهـزـنـتـرـمـ. رـاـوـهـسـتـاناـ لـ سـهـرـ چـيـاـيـ وـ سـوارـبـوـونـاـ لـ سـهـرـ پـيـشـتاـ هـسـپـىـ دـوـوـ پـيـگـهـهـنـ مـرـقـشـ دـلـخـوـهـشـ دـكـهـنـ. دـ ئـهـقـانـ هـهـرـدوـوـ پـيـگـهـهـانـ دـاـ بـهـژـنـ بـالـاـتـرـ وـ سـهـرـ ژـىـ بـلـنـدـتـرـ دـبـيـتـ. دـ ئـهـقـىـ مـهـزـنـيـاـ خـوهـ دـاـ، دـيمـهـنـهـكـىـ بـزاـفـكـهـرـىـ پـرـ ژـينـدارـىـ، هـهـسـتـيـنـ مـنـ دـيـلـ كـربـوـونـ. ئـهـوـ وـيـنـهـيـيـنـ ژـدـهـرـقـهـ رـاـ وـهـكـوـ غـارـيـنـ هـهـسـپـيـنـ كـويـقـىـ لـ بـهـرـ چـاـقـيـنـ مـنـ دـهـاـتـنـ وـ دـچـوـونـ، دـبـوـونـهـ هـزـرـ وـ وـهـكـوـ شـولـخـهـكـاـ هـهـنـگـانـ دـ سـهـرـىـ مـنـ دـاـ دـلـقـلـقـيـنـ. ئـهـقـهـ يـهـكـهـ جـارـهـ، دـ ژـيـنـاـ خـوهـ دـاـ، تـشـتـهـكـىـ هـوـساـ بـ سـهـرـىـ مـنـ دـهـيـتـ.

هـيـشـتاـ چـاـقـيـنـ مـنـ ژـ ئـهـقـانـ دـيمـهـنـانـ تـيـرـ نـهـبـيـوـونـ، سـيـنـقـوـيـ گـوـتـىـ: (دـهـقـهـرـهـكـاـ خـوهـشـ !). مـنـ نـهـقـيـاـ ژـ ئـهـوـىـ خـهـلـوـهـتـاـ جـانـپـهـرـوـهـرـىـ دـهـرـبـهـيـمـ. ژـبـقـ بـهـرـسـقـدـانـاـ وـيـ ژـىـ، هـهـسـتـامـهـ سـهـرـپـىـ. مـنـ دـهـسـتـيـنـ خـوهـ وـهـكـوـ پـهـرـيـنـ تـهـيرـهـكـىـ بـقـيـتـ

بغریت ۋە كىرنە قە و سەرى خۇھ بىندىكىر و هەناسەكا قوللەكىشى و گۆتى (ئەرى..). ئەز شىام ب ئەقى ئەرى يى، ئەوى بىدەنگ بىم. نەھىلەم ئەقى جىهاندا ھۆسا پىن، ل من تىكىبەت. ئەپەوشى ختۆكەيىن من قەدىكىن و ئەز ب ئازارىن خۇھ ۋە دىگەنلىنىم، بارى دەرۈونىي مەردۇي بۇو. من حەز دىكىر، چو باندۇرىن وى تىكچۇونا بەرى نەها، ل سەر مەرقەكى ھۆسا وەكى ناقى خۇھ مەرد نەمېين. ئەوى نە تىن دەرگەھى مالا خۇھ، بەلكو دەرگەھى دلى خۇھ ئى بۇ من ۋە كىريووچە. من ئى دەمارىن وى سووتىن، دلى خۇھ ئى ل سەر كەواند. من چىا خۇھ ژئەقى گومانى پىزگار بىم، هەتا بشىم چىڭىزى ژئەقان دىمەننىن جوان وەربىگەرم. ب سەرسۇرمانى ۋە گۆتە وان: (د ئەقى نەھلەيا بەرفە دا چەندىن گوند ھەنە، ئەم دىچىنە كىۋان؟). سىنۇى گۆتى: (ئەز دى سەرەدانى سەيد تاھاى كەم، ما ھوين ئى ناھىن؟). ئاھا ل ۋېرە، من بەرسقا گومانا خۇھ ۋە دىتىت. يەكسەر گۆتە سىنۇى: (نەخىر، ما ئەم دىھىيىنە چى، ل نك پىرەمېرەكى شىپۇر نابىينا و ب كىر چو نەھاتى!..). سىنۇى ناقچاۋىن خۇھ كرنە گرئ و گۆتى: (يەكجار وەسا نىيە. راستە شىپۇر نەخوھشە، لى مەسەلا بىكىرەھاتنى راست نىيە. ما تە ئەردىتىيە؟). من ئى گۆتى: (نەخىر، من نەدىتىيە، لى مەردۇي وە دىگۆت، ئەز ھۆسا تىيگەھىشتىم!). مەردۇ ب درستى گەشبووچە و گۆتى: (خراب نىيە، ئەگەر ئەم ئى سەرەدانى وى و ھندەك ھەۋالىن دىكە يىن گوندى بىھىن). ب ئەقى پىشىيارا مەردۇي دلخوھش بۇوم. من زانى، كو ئەول من بىستە بۇو. ھەمۇ تىشت د ناقبەرا مە دا، كەفتە سەر ۋەپىچە خۇھ يَا درست.

د ئەوى بىستە ھىي دا، من ب ھويى نىپەي قاما ژىرى. د ناقبەرا مە و ئەوى چىايى مەزن دا، چەندىن گر و نەھال و بانى و زویركىن ب دارستانان داپۇشاىي

ههبوون. روییاره کی زراشقی نه رم ل دوئر ئهوان دزقپی و پییا خوه ب ئهوان
چەپ و چیران را ۋە كىربۇو و بۇ ئالىي پۇزئاۋايى دچۇو. وەسا ديار بۇو، ئەو
گوندىن بچويكىن هاتىنە بەر چاقىن من چارده بۇون. من ۋىيا پرسىيارا ناقىن
وان بکەم. بەرى پرسىيار بکەم، مەردۇى گۆت:

— ئەفە دەقەرەكا ئاقەدانە. گوندىن وى، ژىك نىزىكىن. ھەموويان
بىستانىن ئاقى و پەزىن دېم ژى ھەنە.

— كى ژئەوان گوندى زىۋى يە؟

— ئەقى ل دانگا مە، ئەوب خوه وارەكى هاقينى يە، گوندى سەيد
تاما يە. ئەوى ب رەخ قە وارى (مڭلانا) يە. وىقەتر بۇ ئالىي
پاستى (دەشتا خىرات) يە ول دوئر چىايى گامنېركى دزقپىت،
ئەقى ئەم ل سەر پۈونشىتىنە. چەندىن گوندىن دن ھەنە، ژېھر
كۆخى چىاي ديار ناكەن، ئەو دكەقنه دانگا گەلىي بىنييا چىايى
بالوينى. ئەو گەلى ژى يى ب چەپوچىپە و بەرئەقراز خوه
دەلکىشته چىايى مەتىنى. ئەو سارا ل سەرى چىايى ژى سارا
ھەقدە عەمه ران يە.

— ھەقدە عەمه ران ئەو ۋە كىرييە؟

— نەخىر، سارەكا خوه زايىيە. ل دويىف داب و تىتالىن دىيرىن، دەما
بويىك ۋە گواستنى، كو زۆربەي جاران ب پىڭۇرۇك بۇويىه. دەبوايە
ھەردوو ئالىيان د ھەمان پۇزدا بويكىن خوه ۋە گواستبانە.
كەسى پىش كەسى شاهىيَا خوه نەكربايمە. ئەو كار زە حمەتتىر
دبوو، ئەگەر ئەو خزماتى د ناقبەرا دوو گوندان دا بايمە. ئەو پرس
ئاللۇزىتىر دبوو، دەما د ناقبەرا دوو ئەشىران دا بايمە. ئەو ژى كىم

جاران رويدا. ئەوي جاري د ناقبەرا ئەقى ئەشىرى و ئەشىرا پشت چياىي دا ئەو خزماتى چى ببۇو. داوهتىيىن هەردوو ئالىيان ل ئەوي سارى گەھشتنه يەك. ئەو رېئا د سارى پا دبۇرى يا تەنگ ببۇو. جەھى هەردوو ئالىيان نەببۇو، بەرىك پا بچن. هەر جوينەكى خواست ئەو پېشتر دەرباز ببىت. رېكىنەكەفتىن كو جوينەك ل دەرى سارى راوهستىت، هەتا ئەۋىن بەرانبەر بچن، پاشى ئەو بھىن. كەسى يا كىم بۆ خوه دانەنا. شەپە دەستپىكىر و كەفتىنەنافىيەك و گەلەك ھاتنى كوشتن. خوين ژ چياىي دهاتەخوار. تىنى ئەۋىن ناقىن وان عەمەر بۇون، هەقدە ھاتبۇونە كوشتن. ئەو ژى ببۇ مىزۇويەك، لەوما دېيىژنى سارا هەقدە عەمەران. ئەم چو جاران شانا زىيى ب ئەوي مىزۇويى ناكەين.

— بناسىيىن مىزۇويى نەببۇينە.

— دزانم، بناسا كەلەپەقىيا مە ببۇيە.

— نەخىر، بناسا ترافىيکى ببۇيە ! ..

— ترافىيکى چ هەقبەندى ب ئەقى ئاپىشەيى ۋە ھەببۇيە. بۆ نەها ھەيە، ھەتا بەحسى ھنگى بکەين؟

— گەلەك جاران سروشت رېيىن باش نىشا مرۆقان ددەت، ديارە ھزرا داناندا ترافىيکى ژى پشتى ئەقى رويداندا كارەساتبار ھاتىيە كرن. پاشى ل جىهانى بەلاقبۇيە. نەا پۇلىسىيىن وى يىن تايىھەت ژى ھەنە.

— باوهېنا كەم وەسا بىت. ئەوا ئەز دزانم، ئەم دەمار ستويىرەن. ب ساناهى تېكناگەھىن. بناس نە ترافىيک ببۇيە.

- ئالىي دىكەيى سارا ھەقدە عەمەران چ ھەيە؟

- ل ئالىي دىكەيى چىاي گوند و بازار ھەنە.

- دىارە سار و گەلى دوو تشتىن جودانە؟

- بەلى، جودانە. گەلى ئەوه، دەمى دوو چىا نىزىكى يەك دېن و دناقبەرا وان دا كەلىنەك ھەيە و ناگەھنە يەك. گەلەك جاران روپىبارەك يان روپىھىشكەك تىدا دېقىرىت. جەھەكى دەستخوھشە ئى بۆ پى و رېبواران. سار ئەوه، كو ئەو كەلىنە د ناقبەرا دوو چىايان دا ھەتا ئاستى ئەردى راستايى ناهىيە خوارى، بەلكو ھەتا نىقا چىايدى. ئەگەر ئەو ئاست بلندتر بۇو و ئەو كەلىن بچويك بۇو، ھەرب يەك چىا دەھىيە ھەزمارنى، لى ئەگەر ئاستى وى نزم بکەت. ئەو سارا ل پۇرئاڭا چىايانى، سارەكا بچويكە و ئاست بەرزە، ھەر دوو ئالىيىن وى ھەر چىايانى مەتىنايە.

- ئەقە ناقلىيىنانەكا ھويىرە. مللەتىن دېرىنلىن ل سەر وەلاتەكى كەقناز ژياين. بۆ ناسينا جهان و ناقلىيىانا وان زمانەكى دەولەند ھەيە.

- پىتىيا وەلاتى مە چيانە. مە چىا خوەش دېلىن. ئەم وان ب رېزا مروقان دادنىيەن، مروقىن قارەمان، قارەمانىن خوەدى ھىزىن پادەبەدەر، لەوما پىشك و بەش و شوينىن چىايانى، وەك ئەندامىن جەستەيى مروقى بناۋىدكەين: سەرى چىايانى، شاخى چىايانى، دفنا چىايانى، پۈويى چىايانى، ملى چىايانى، سىنگى چىايانى، كۆخى چىايانى، پشتا چىايانى، باسکى چىايانى، ناۋزكى چىايانى، بەرپىنلا چىايانى، كۆمتا چىايانى و ... ھەتا دويماهىي.

- ئەقە هەموو ل چیایی مەتىنا ھەنە؟

- بەلى ھەموو ھەنە. ھندەك پشك و شوين ژى ھەنە، كو تايىبەتن ب چیاي ۋە. ژىلى سار و گەلى ئەقىن مە بەحسكرين. شوينىن دىكە ھەنە، وەك: شكىر، رەۋەز، توپش، كىرى، سوپلى، ھەماز، كەندال، ھەرپتە، فەركە، ھەسوى، شكەفت، ناوسك، پويك، قۆپ، لات، بىزدە، چەل، پەسار، گۈپىتكەن، دۆل، نەھەلە و... ھەرى ھندى تە دەقىت.

من ھەزكى، سوحبەتى ۋە بېرىت. يەكجار درىڭ بۇو. ل ئەقى چۆلى و پۇونشتن نىزىكى ئوردىيىا لەشكىرى، تشتەكى درست نىيە. ئەز دىرسام. مەردۇنى و سینۇى ژى ب كارەكى ئاسايىيە و ھەموو بۇزى ئەقە بىكاكا وى يە، دىيارە بىھنەقەداندا مە ژى ل سەرى ئەقى رېئىي تشتەكى ئاسايىيە و من ژى گوھنەدايى و بەرى سوحبەتى و ھەرگىپا، چونكە گەلەك درىڭ بۇو و ھېشىتا من بەرسقا پرسىيارا خوه يا پىشىن وەرنە گەرتىيە:

- كى ژئەوان گوندان زىوه يە؟

- ئەقى ل بىنيا چیايىي بەرانبەر گەلىي ھەسپان. ئەو گوندىن دىكە ژى يىن ل دۆر پوپىبارى نەنەكى وەكو كۆمەلگەھەكا ژىك بىشىاپى دىارن: كانى مەزنى، مويسىكا، دەرگەلا مۇوسا بەگى، خانكى، ھىسى، يەكمالى و خرابەي و ... ئەقى گەلىي ناقەپاستى دېينى! د ناقا وى دا، گوندىن بىشىلى و گوپىلەكە ھەنە و چەندىن گەلىيىن دىكە ژى تىدا ھەنە، ژئەوانا گەلىي ھەسپان.

دەما ناشى گەلەي ھەسپان ئىناي، مەندى هاتە بىرا من. من ئى ب دەلىقە زانى پرسىارا ئەۋى سەرپىھاتىيا مەندى و نىچىرا ھرچا گۈرلى بىكەم:

- گەلەي ھەسپان، ئەۋە يى مەندى ھەرج لى كوشتى؟

- ئەرى، گەلەي ھەسپان، ئەۋە يى مەندى ھەرج لى كوشتى؟
بەھىستىيە؟

- شەقى دىكە، رەشۇرى سەرپىھاتىيا رەندى ۋە دىكىرا. بەحسا برايى وى مەندى ئى ھاتەكىن. رەشۇرى دزانى، كو مەندى ھەرچەكە گۈرلى ئەۋى گەلەي نىچىر كربوو. ل من بۇو مەرەق، كو چەوابوو، لى ئەۋى سەرھاتىيا مەندى ب درستى نەدزانى. گۆتى مام سىنتۇ دزانىت. دىيارە بەحسا تە بۇو!..

- ھەرچەكە گۈرەنەر، ل گەلەي ھەسپان خوھ مليس دابوو. چو حال بۇرۇپى و رېباران نەھىلابوو. ب نەھنگاقي دەركەفت و خەلك ئەزىزەت ددا. ئەو پرس درىيىز بۇو. كەسى چۈزە فەرپى نەبرى. خەبەر گەھشتە مىرى بەھەدىنان ل ئامىدىي. ئەۋى ئى ھەرمانەك دەركەر، كو ھەركەسى ئەۋى ئاپىشەيە ھەرچى درستىكى چارەسەر بىكەت، دى ھېتە خەلاتكىن.

- ئەز وەسا تىڭەھشتىبۇم، كو مەندى ب فەرمانا رەندى راھىنى ئەو ھەرج كوشتىبۇو!..

- نەخىر، مەندى ھەرج نەكوشتىبۇو، مەندى مىرخاسىيەكە مەزنەر كربوو. دۆستەكى وى ھەبۇو. ناشى وى خەتابى مامىيەزدىنا بۇو. ئەو ژئەشىرا مزوئىريا بۇو. كاپرايەكى جومىر و ب جەرگ بۇو. لى ئابۇورىيە وى باش نەبۇو. دەما مەندى خەبەرى ھەرچا گەلەي

هه سپان به رگوهی وی ئىخستى و ب هەۋرا پلانەك دارشتى.
 خەتابى ھزرکر، كو دەريي خىرى بۇ وى ۋە بۇو. ئەگەر بكارىت
 ئەقى ئاپىشەيى چارەسەر بکەت. مىرى بەھەدىنان دى وى خەلات
 كەت. خەلاتى مىرى ژى، پتيريا جاران مولك و زەقى و گوند بۇون.
 خەتابى هەرسى كورپىن خوه (سلیمان، مەلاك، زالى) ژپلانا
 كوشتنا ھەرچى تىكەھاندن و گۆتنى: ئەم دى رابين چىنە كانى
 بۆتكى. هوين دى بلويرى بىيىن و دەفى قۆتن ول دەھۆلى دەن.
 ئەز ژى ب شىر و مەتال ۋە، دى چەپ و راست رابىمە سەمايى.
 ھەرچ دەھبەكا درېنده يە، لى دلتەر و رەقاڭىكەرە. ئەم نزانىن ئەول
 كى دەرى يە، لى ئەو دى ل دويىق ھەرپەر و ھەممە مە هييت. هوين
 نەترسن و بەردەواام بن. يَا دىكە بەھىلەنە ب ھىقىيا من ۋە. ل بۇڭا
 دەستنىشانكىرى، ئەو چۈنە سەركانىي. گۆڤەند و شەھىانا خوه
 شاراند. پشتى دەمەكى دىتن، ھەرچ ب نېنرا خوه ۋە ھاتەخوارى.
 ھۆسا نىرپى ئەوی دەستودارى. دلى وى ژى بايى سەمايى لىدا و
 رابۇو سەرپى و ھاتە گۆڤەندى. ئەو و خەتاب ب چەپ و راست و
 وەستىكان بەرىك ۋە دەھاتن و دچۇون. جار جارە، خەتابى ملى
 خوه ل ھەرچى ددا. دا بىتە نېنرا وى، ئەوی ژى دگوتە كورپىن
 خوه: (پەيتىكەن ئاوازا بجۇشىن). ھەرچ د خوهى را پەش و
 شىن ببۇو. خەتاب ب جوولەيىن پەقاسى ۋە دلەيزى، ھندهك
 جاران مەتالى خوه ل بن ئاخى ددا، ب سەرسەرى ھەرچى را
 دەلەلاقىت. ھەرچ مەست و سەرخوھش بۇو، خوه ژىيرقەكر. د
 ئەوی مەستىبوونى دا، خەتابى شىرەك وەشاندە دەستى ھەرچى و

فراند. هرچا بى هش و ميشك خلوله که فته ئەردى، هەستاشه و
 هايَا وى ژ خوه نەبۇو. بەردەوام بۇو، نەزانى چ قەوما. خەتابى
 ژى گۆتە كورپىن خوه: (ھېشتا پەيتىكەن، دەي ئاوازان
 بجۇشىن). چەند جاران بەرىك ۋە ھاتن و چوون. خەتابى
 شىرەك ئاقىيەتە پىيەكى ھرچى و فراند. ئەقى جارى ھرچ كەفت و
 نەشيا رابىيەتە. خەتاب ژى ب شيران كەفته سەرى و كوشت.
 خەتابى و كورپىن خوه سەرى ھرچى ھەلگرت و قەستا ئامىدىي
 كر. ل پىكى بىيەنا خوه ل سەركانىيما مەندى ۋەدا، پاشى
 شۇرپىوونەقە و چوونە مالا دۆستى خوه مەندى. خەتابى
 سەروبەرى خوه و ھرچى بۇ مەندى ۋەگىپا. ئەوي ژى گۆتى:
 ئەگەر سمايل پاشاي تۇ سەرپىشك كرى، كو گوندەكى بۇ خوه
 دەستنىشان بکەي وەك خەلات وەرگرى. بىزى: حەزىكەم ھندەك
 مولكى نىزىك مەندى بىدەيە من... ئەگەر ئەو بۇ قسمەت، ئەقە
 ئەمى ب خوهشى و برايىنى دى پىكىفە ژىن. ل حزوورا پاشاي،
 وەسا دەرچوو، وەك مەندى تەخمين كرى. خەتابى ھندەك مولك
 نىزىك وارى مەندى خواتىن. پاشاي ژى سى زەقى ل بامەرنى
 دانى، زەقىيا سەرى تەكىيائى و زەقىيا شەلالى و زەقىيا مالخابا.
 سى زەقى ژى ل ئاقارى تاژىك و ئاشاقا. خەتابى ژى مالا خوه ل
 رەخ مالا مەندى دانا و بۇو خانەدانەكا خوهگىتى.
 - سەرپىھاتىيەكا ئەنتىكەيە. مىڭۈويەكا دىرىن د سىنگى تە دا
 . هەيە.

- میرچاکان نانی خوه ل گه روویا شیرى دەردەھینا. سەرھاتىيىن وان ل ئەقان گوندان مشەنە. ھندەك ب چىرقۇكى دەھىنە گۆتن و ھندەك ژى ب سترانكى...

- تو ئەقان ھندە سەرھاتىيىن دەقەرى دزانى، خەلکى وى ژى ناس دكەي؟

- ئەرى ئەم ھەموو يەكودوو ناس دكەين. ئەم يەك ئەشىرىن. ئەشىر ژى واتە خىزانەكا مەزن. د ناقبەرا چىايى مەتىنا، ئەۋى ل بەرانبەر مە و ھەتا ئەقى چىايى گامنىرکى يى ئەم ل سەر پۈونشتىنە، وەلاتەكى تەمامە. جەئى خىر و داھاتى يە. مەتىنا ژى تو قىدىنى، چىايىكى پېر دۆل و نەھال و لات و پەۋەزە. ئەوان گەلييان بى لى ھەنە دچنە بەرى دىكە يى چىاي.

- ل بەرى دىكە، ئانكول قاما بەپۇزى چ ھەيە؟

- ل بەر وىقە جىيەنەكا دىكەيە. ئەو ئاقەدانىيىلا ل وىرئى ھەي، يَا جودايە و پىشكەفتىتە. چەوا ل ۋىرە ل سەر چىايى گامنىرکى چىايى مەتىنا ل بەرانبەر و ئەو ھەموو ئاقەدانى ژى د ناقبەرا وان دا ھەنە، وەسا بچىنە سەر چىايى مەتىنا چىايى گارە ل بەرانبەر و ئاقەدانىيىن مەزنتر و خوهشىر د ناقبەرا ئەوان دا ھەنە و جوگرافيا وەلاتى مە ھەمى ھۆسایە.

- مەزنتر و خوهشىر ژئەقى بەھەشتى چەوايە؟

- ھەردوو ئالىيىن چىايى دخوهشىن، لى ل وىرئى: جادە و ھىلىيىن ئەلەكترييى و خەستەخانە و ھاقىنگەھىن سەغبىركى و فرۆكەخانە و كۆچكا دىرىينا مەلىكى و گەلەك سازىيىن دىكە ھەنە.

- ب راستى مهتىنا چيايەكى رەنگىنە، دەبىت دىرۇكەكا گەش ژى
ھەبىت، ما نە وەسا يە؟

- بابكالكىن مە مىتانى ل ۋىرىھ بۇوينە. ئەز سەروبەرى وى باش
نزانم، لى ئەو سترانا ب لاوکى مەتىنى ھاتىھ گۆتن. د نىڭ مللەتى
دا، گەلەكا ب ناقۇدەنگە. تە ناھى (كاراپىتى خاچق)
نەبەيىستىيە؟ ئەو خەلکى ئەرمەنسەستانى يە. دەما سترانا لاوکى
مەتىنى دېيىشىت ول سەر زارى يارا وى ھۆسا دەستپى دكەت: (لى
لى دايىكى حەيرانى، دى تو يى پابە ب خودىكە، ئىرۇ شەمبى
يە، سەرى من بشق و جلکى من كاركە و خەملا من بکە ھەى لى لى
ھەى لا دەلالى...).

سینقۇ پەسنا ئەقى دەقەرى گەلەك درىزكىر، لى بناسىن من بۇون، من ئەو
ھەموو پرسىيار ژئەوى رەبەنى كىرن و ئەوى ژى رېزا خوه گرت و دلى من
نەھىلا ول دويىق زانىنا خوه بەرسقا من دداقە. ل داوى ئەز بىزار بۇوم و من
ھەدار نەما. ئەگەر بىيەنا من ب ئەقى سوحبەتى قە، ھۆسا تەنگبۇويە، نەا
سینقۇ چەند جارس بۇويە. ھەر چەوا بىت، من ۋىلا ۋەپىت، ئەگەر ھۆسا
بەردەواام بىن، دوو بۇزىن دىكە سوحبەتا مە ب داوى ناهىت. دىارە ئەقى
جوامىرى وەلاتى خوه گەلەك خوهش دقىت. ئەوى جوگرافىيە دەقەرى بوسىت
بوسىت ژېرە. ئەقىن گۆتىن، ھەموو ناقۇنىشان بۇون. ئەگەر سەروبەرى وان
شىرقە بکەت، دى چ لى ھىت؟ ئەگەر دىرۇكَا وان ۋەگىرىت، دى بىتە چىرۇكَا
دەولەتا پۇمى. ئەگەر ھەقبەندىيىن وانىن جڭاكى بەحس بکەت، مسۇگەر دى
بنە سەرهاتىيەن ھەزار و يەك شەقىن شەھەزەزادى... وەيلا ل حالى مە

گوهديران! .. ئەقىق ئەزىز كەفتىمە لەپىن خوه. من ئەقە يا ب سەرىخ خوه
ئىنai. داكو ژئەقى خەپكى قورتال بىم، من گوتى:

- مادەم جوگرافىيَا وەلاتى وە، هندە بەرفەھ وتا بەلاقە. هوين
بۆچى داخواز ناكەن، كو يەك ژ فەرمانگەھىن مىرى: چاندن،
پەروەردە، تەندروستى، چاند و راگەھاندىن... كەتلۆكەكى
چىكەن. يان ژى نەخشە يەكا گەشتۈگۈزارييَا دەقەرى چاپ
بکەن، جوگرافىيَا وەلاتى و مىرثوويا گەل و چالاكىيەن كەلتۈرى
تىيدا بن. هەركەسەكى بىيانى هات، دانەيەكى ب دىيارى بدهنى.
ئەو دى ۋەخويىت. لەوانە يە د گەل خوه دا بېتەقە و بدهتە
چەندىن كەسىن دىكە، يان ژى ئەوب خوه بۆ خەلكى دىكە
بەحس بکەت! ..

- ئەقە سى نىش بۇرىن، كەس نەچوو بۇو بەر خوهندى. خەلك ل
دويىق دلى خوه پويىدانان ۋەدگىرپەقە. من ئەو هند شارەزايى
نەبوو و نىيە، پويىدانىن دەقەرا خوه تۆمار بکەم. مە مىرثوويا
خوه يا د دلى خوه دا ھەلگرتى. د بەيتان دا ۋەھاندى. ب
چىرۇكى ۋەدگىرپەن و ب سترانكى دەردىپىن. بەيتا خانى لەپ
زىپىنى شىرى كەلا دەمدەم، چىرۇكاكا مىرسىيەن دامەزدىنەرئى
میرگەها بەھەدىنان، سترانا زەينەل بەگى بەرۋارىي پارىزەرئى
وەلاتى، يەزدىن شىرى مىرى بۇتان... من ب خوه سامانەكى
مىرثوويا د دلى خوه دا پاراستىيە.

- ئەگەر لاوکى مەتىنى، خەلکى قىرە بۇويە، بۆچى ئەو ستران دەۋەرىن دىكە يىن كورمانجان دا بەلاقنى بۇويە؟ ژىلى تە، كەسى دىكە ئەۋى سترانى دزانىت؟

- ئەرى، ھەموو سترانبىزىن كورمانجان دزانىن، ئەۋى نەزانىت فريكە سترانبىزە. نى من بۆتە بەحسا كاراپىتى كر، ھەما ل ئەرمەنسىستانى بىگە هەتا دىگەتە دەنگىزىن سەرەدە، ژ چىايى كورمانج و ھەتا چىايى شەنگال، ژ دەۋەرا ملگەۋەرى ھەتا دەشتا زىيى بەھەدىنان و ھەتا دىگەتە سىنۇيى بىللى پاقىنايا بەھەشتا سەردىنيايى... ھەموو ب يەك سەلىقە دلورىن. تە نافى كەسى نەبەيىتىه؟ ...

- نەخىر، لى بۆچى هوين ئەۋى سامانى تۆمار ناكەن؟

- من ھەولانەكا ھۆسا نەبەيىتىيە! .. ئەوا ئەز دزانم، ھەر چەند سالان جارەكى و ب ھەر ھېچەتكى بىت، فەرمانەك دىزى مە رادبىت. لەشكەر دەھىنە سەر مە و دەۋەرى وىران دكەن. ئەم ژى دەرىدەر دېين... ھەتا ب خۇھ دكەقىنەفە، جارەكا دىكە دەھىنەفە سەر وار و مولكىن خۇھ. دېيىن چو نەمايم، ژىلى بناغەيىن دیواران و قۆرمىن داران و ئەو مىڭۈۋىيا مە د دلى خۇھ دا پاراستى.

- كى پەلامارا ھەوھ دابۇو؟

- ھەر جارەكى توخمەكە، جارەكى يىن پەش و جارەكى يىن زەر و جارەكى يىن سۆر.. نەا ژى نابىنى. ئەقان ئوردىيىن سەرى چىاي. خۇھ نەھاتىنە چىلىكتان دابەش بکەن! ! ? .

سینوی ب گهرمی بهحسا ئهوان پهلاماران دکر. من دیت دوو سهرباز ژئورديبا ب رەخ مه ۋە دەرچۈن و بۇ ئالىي مه ۋە هاتن. سەرین چەندىن سەربازىن دىكە ژى، ب شەلالى ل سەر دیوارى سەنگەرى ئوردىيى دىياربۈن و بەرى تېھنگىن وان ل مه بۈون... من ژى گۆته سینوی:

- دابچىن، نەكۆ تۈوشى ئارىشەيەكى بىبىن؟

- نەخىر ناچىن! .. ئەم بچىن دى مەترسى ل سەر زىانا مە مەزنىت بىت. دويير نىيە ھزبىكەن، كۆ ئەمى ژەستى وان درەقىن و گوللەيان بەردەنە مە. دى ژكىستى خوه چىن.

- بچىن باشتە، وەسا دانىن، كۆ مە ئەو نەدىتىنە.

سینو قايىل بۇو. مە دەست ب چۈونى كر. ئەوان ھەردوو سەربازان ب زمانى خوه قىزاند. تىڭەھشتم، كۆ يىين دېيىن راوهستن. ئەم راوهستاين. ھەموو چەند خولەك بۈون، ئەو سەرباز گەھشتىنە نك مە. ئەوى رەشتالە ب زمانى خوه خواست بىزانتىت: دەما مە بىھنا خوه ددا، بۆچى قىسەكەران دەستى خوه بۇ ئەو لا و ئەو لا درىڭ دکر، مە بەست چ بۇو؟ چ دەستنىشان دکر؟ نەخشەيا دەۋەرى دكىشى؟ ژە خواست خوه بىھىنە ناسىن؟ من ژى ب زمانى وى بەرسقا شىلّىكا پرسىيارىن وى داھە. ئەوا مە كرى و مە گۆتى، كرنە د نىقا لەپىن وى دا. ئەوى گۆته من: (مادەم مامۆستاي، جەنتا خوه ۋەكە، بىزام چ تىدايە). من ژى گۆته سینوی كۆ ئەوى جەنتەيى و توربى تشتىن من ژە سەر بارى بەھىنە خوارى. سینوی گۆتى: بارقەكىن و ئىنانەخوار يا ب زەحەتە.. بىزى تشتىن من يىين كەسىتىنە، بەلكو بەلا خوه ژە مە ۋەكەن. ئەو سەرباز وەسا تىڭەھشت، كۆ سینوی نەقىت بارى ۋەكەتەقە. خوه راكىشايى، دەستى خوه بلندكىر كولىدەت. چالاك وەك گوللەي ھاتە

به رسینگی و حهپاند و چیا خوه ل سهربازی بدهت. مهردوی ههولدا چالاکی بیدهندگ بکهت. نه ههري، سهرباز پشتپشت دچوو و چالاکی کیلبین خوه لی تیز کربون. ئه و جه مهموو که قرو كۆچه بەر بیون. سهرباز هەنگفت و پشتپشت ب ئه ردی کەفت. چالاکی خوه ب سهربادا. هەقائی وی گولله یەك بهردایي. ل گەل دەنگى گولله یەردوو دەستان چالاک گرت و دا به رسینگی خوه. چالاکی ههولدا ژەستان فەرسیت. ئه وی ژی توند گرتبوو، بەرنەدا. سینق چوو بارى ۋەكەت. چافى وی ب مهردوی کەفت. دەقولیقىن وی خوين پېقە بیو. يەكسەر گۆتى:

— ئەقە چ ل تە ھاتىيە؟ ئەو گولله ب تە کەفت؟

— نەخىرىيى ب چالاکى کەفتى. ئەقە خوينا وی يە ب من ۋە.

چوومە نىزىك. گولله یەلمۇزى چالاکى گرتبوو، لى دەما مهردوی دايىه بەرسىنگى خوه، لەمۇزى وی ب مهردوی ۋە خشىبىوو. سینقى لەزکر و بار ئىناخوارى و دانا بەرسىنگى سهربازان. ئەوان چەنتە و توربە تىڭىھەدان، سەروبىن كرن. چو تشتى، ئەوان مەبەست نەدىتن. ب توندى ژ مە خۆرىن: (مادەم هوين كارمەندىن مىرىنە، خەمناکەت. ئەقى جارى زوى ل ۋېرە ھەپن. جارەكا دن روونشتنەكا ھۆسا دووبارە بىت، رەوشىا ھەوە يَا باش نابىت. زويكا پى خوه سەق بکەن ھەپن. ئاقېرىيى ل پشت خوه ۋەندەن، دەرى... دەرى). ب نەزدىلى ۋە سینقى بارى ھەسپى رېكخستەقە و بى خاترخواستن مە جووتى گورگان ل سەر چيائى هيلا.

17

ئەم وەکو پۇيىقىيىن ژ نىچىرى خوه چو بىدەستنەكەفتى، ئۆردا چۈوينە خوارى. ئەم موغدارەكى چۈوين، مە نەۋىرا ئاقىرى قەدەين. د يەكەم وەرچەپا پېكى دا، بەرى مە كەفته ئەوى جەھى لى هاتىنە پەزىلكرن. من دىت ئەمەردۇو قارپەمان دىزقىنەقە ئوردىيىا خوه. ئەوى داوىيى ھندى قانا لەپى مرۆقەكى پاشىيىا وى يا تەربۇو، لى ئەوى ل پىشىيى دچۇو، مە چو ژرەوشَا وى نەزانى.. ئەز گەنلىق. سىنۇل من زقپى و گۆتى:

— ئەز ب گۆرە بابى خوه كەمە، بەس وىرابامە، دا نەما كەنىيەكى
بەردەم، كول چىايىي مەتىنى دەنگەدابا! ..

— دىارە ئەو ژى ترساينە... ترس بىگەھتە ئەوى پادەيى كو شەلى
خوه تەركەت!؟..

— دەما ئەو تەركەن ژ پىشقەپا بىت. ئەقە ئەوى ترسى ھەموو سىنور
تىپەراندىنە. چالاکى چ قيامەت راکرييە، ئەمە كدارىيىا وى يا بى
سىنورە. ئەگەر مە ھەمييان جەسارەتا وى ھەبايى، نەما دا پەوشَا
مە ب جۆرەكى دىكە بىت.

- رهشا وان ژيا مه خرابتر بمویه. همه موو جاري چهك ههفرکييان
يه کلا ناكه ته فه! ... ئه گهه قل ب جوانى كاربکهت گلهك ژ
چهکى ب هيئزتره.

- مامؤستا ته دگوتە من، هوين بوقچى كەتلۆكان چىنماكەن،
نه خشىن جوگرافى ناكىشىن.. د گەل ئاخقىنى دا، من دەستى
خوه لفاندىيە، يان ژى تپلا خوه درىڭىرىيە، ئەفه ب سەرى مە
ئىنا، يا قەره چا ب سەرى دارى نەھىنای.

- زيانەكا ب زە حمەتە؟

- زە حمەت و بەس.. ناچارىن نەخشەيى وەلاتى خوه د دلى خوه دا
ھەلبگرىن. دلى من ھەى دلۇ، ئەفه تو بمویه چى، ھندى تشتان
دەكمە تىدا و پېنە بموى؟

- بلا مرۇقى دل تىر بىت، نەكۈچاڭىن وى برسى بن.

- زيانا دلتىران د گەل چاپرىسىيان گەلەكا ب زە حمەتە.

- ئەرى... چاپرىسىيان، نە دل تىر دېيت نە زك! .. ئەز دېيىم ئەفه
ژى پويدانەكە، دېبىتە بابهتى سترانەكى؟

- نە خىر، دېبىتە بەندەك و د سترانەكا درىز دا دووبارە بىتەفه.

مه رەدى سوحبەتا من و سىنۇي وەرگىرپا ئالىيەكى دىكە. ب تورپەيى ۋە
گوتە سىنۇي:

- خوزى ئەو گوللە ب سەرئى دلى من كەفتبا، نەك ب لموينى چالاکى. ئەم چار بۇين، ئەو دوو بۇون. مە دەستهەلاندبا، ئەم دشىايىن چەكىن وان ژى بستىين و ئەوان بۆ ھەفت بابان ئاقىل بکەين.

- ھەي مىشك هشك، كەنگى ئەو دوو كەس بۇون. زىرەقانىن سەر چەپەرى ئوردىيى، ئەوين تېل سەر كلىلا تەنگى چەند كەس بۇون. تە دەقىيا ئەقىق نەزقىپىباينە مالى.

- ئەرى، يان كوشتى باينە، يان قەچاخىن دەولەتى:

- گەلەك مەرۆقىن ھاتىنە كوشتن، گەلەك ژى قەچاخ بۇينە. نى ئەقى جوامىرى چ كرييە، ئەقى رۇزا نىقىرق تووشى بەلايەكى بکەين. كۈرقە مەردۇ .. ئەقىق مە گروپەكا نوى چىكىر. ئەم چ ناڭىلى بىنىيەن؟

- نزا چ بىرزم.. بىزراقىن سەرنخوين، ناڭەكى باشه ! ..

ئەقانە ئەز ژى، كرمە پىشكەك ژ ئارپىشەكى، كو نە سەرى وى ديارە، نە بىنى وى... من نەقىيا سوحبەت توندتر ببىت، لەوما ئاخفتنەكا نەسپىكىرى بەرداھە: (ئەقا ھوين دېيىن، بىزراقى و سەرنخوينى نىيە، بەلكو سىاسەتە. د سىاسەتى دا، گەلەك جاران پەقىنەك ژ دەستەلینەكى چىتە). سىنۇ ژ مەبەستا من تىيگەھشت. يەكسەر گۆتى: (تۆ راست دېيىزى، كارى مە بى لايەننە، ئەۋى ئەقان گورگان تەمبى دكەن، ئەركى ئەوين دىكەيە). مەردۇ گۆتى: (ئەرى، چىا سىنگىن وەلاتى مەنە و ئەو جوامىرىن ل گەلىكىن كويىر دا

خوه کرینه سنگین چیایان، هایداری حالی منه؟..). سینقی یه کسەر لى جاھەدا، هەروهکو چاھەپېی ئاختنەکا ھۆسا دکر: (ئەزى ئەشى پويدانى کەمە ستران، ستران دى هىتە بەلاڭىن، دەما دگەتە گوھى وان، ئەو دى شولا خوه زانن). ئەم ھەرسى بىدەنگ بۇوين. ژىلى دەنگى پىخوهسکا پىۋەچۈونا مە، دەنگى ويچۈچا تەير و تەوالان ژى ل سەر داران دهات. ژ دویر ۋە را، دەنگى سترانبىيّزەكى ل سەنتا ئوردىيىا سەرى چىای دهات و ياوىل وىلى بۇ.

من ئاقىرى ۋەدا. چالاك ل دويىش مە دهات. ب زمانى خوه بىرينا جەن گوللەي ۋە دئالىست. گوللەي لېقا وى يا سلال، بن دفنى گرتىبوو. بىرينىك بچويك بۇو. لى ژېر زمان ئالىستىن و سەرلقاتىدا وى، مروفى دزانى كو ئازارا وى گەلەكە. ئازارا كەسى قارپەمان سەربىلندىيە.. ب پاستى ژى چالاك قارپەمان بۇو. ئەۋە دوو پۇزە ئەز ل ۋېرە، من دوو قارەمانىن مەزن دىتن: يەك چىا و يەك چالاك.

د ئەشى بىدەنگىي دا، من نەزانى كو سینق و مەردۇ ھىزا چ دكەن. مسوگەر وەك من ھىز ناكەنەۋە. من دزانى، كو دەنگى پىخوهسکا مە رەنگە دانا دوودلىيىا مە يە. ئەمى د ناۋىپەرا گىرۋانىكا ئەشى پەوشى و ئاسويا چارەنقيسەكى نەديار دا دېشىن. ئەو وىل وىلا، ژ سەرى چىايى ژى دەيىت، ئاخىنلىكىن غوربەتا سترانبىيّزەكىنە، كو بۇ وارى خوه دەردېپىت. ئەو ئاوازىن تەير و تەوال دچىرىن، لى تىناغەم، چىدېت ئەۋىن بە حسا تشتىن ئەنتىكە دكەن. ھەر چ يَا دېشىن، ئەو ئازادن. لى ئەوا من نەقىت و حەزناكەم مە بەستا وان ژى ئەو بىت، كو ويچۈچا وان جۆرە ترانەكىنەك بىت و ب حالى مە بکەنە كەنى. ئەز دېشىم، ئەز دويىچۈوم. دەما ئىقبالا مروفى ل جەنلىكى تارپى وەندى دېيت. ۋە دېيتىن وى يَا ب زەحەتە. د تارىي دا، نە ب تى ئىقبال وەندى

د بیت، تیشکین چاھی ژی د گەل دا دچن. ئەو كەسى تیشکین چاھین وى ل دويىق ئىقبالى چووين، يا فەرە تیشکین دلى خوه ژ دەستنەدەت، بپارىزىت. ناخى خوه پى رۇناك بکەت. مرۆقى ناخ رۇناك، دكارىت د جىهانەكا تاپى دا بېشىت. لى مرۆقى ناخ تارى، د جىهانَا رۇناك دا كەسەكى وەندايە.

ئەرى كو ئەرى!.. ئەقەيە نەيىننیا بەردەوامبۇونا ژيانا ئەقى خەلکى، كو هەتا نەدا د ئەقى تارىكستانى دا ماینەفە. ئەۋى نەيىننی ژى خوه د تۆقى ۋيانەكا مەزن دا ۋەشارتىيە. ئەۋى ۋيانى وەكىريە، كو خەلکى گۈندى ل دويىق ھەر پەقىنەكى، جارەكا دىكە سەرژنۇي ۋەگەرپىنەفە و تۆقى ئەقىننیيەكا مەزنتىر د ژىنەكا نۇي دا بچىن. د رۇناكىيَا ئەۋى نوييياتىي دا پىّوەندىيەن خوه موڭم بکەن و مىڭۋوویەكا وىران ژى د خەمىن خوه دا ۋەشىرنەفە.

د ئەقان دوو پۇزان دا، من چەند خوهدىيەن ناخىن رۇناك ناسىكىن. د ئەقان دوو پۇزان دا، من چەند خوهدىيەن ناخىن رۇناك ناسىكىن. مەردۇ ب پىيَا دلسافيا وى فە. نارىن ب پىيَا پرسىيارىن وى فە. زەلیخا ب پىيَا خەمۇریا وى فە. ئەسکەندەر ب پىيَا پىيەرپىيَا وى فە. سىنۋىي پاھىنلىنى ب پىيَا ھونەرى وى فە، چالاك ب پىيَا قارەمانىيَا وى فە... من نەقىت بەحسا ئەۋىن ناخ تارى بکەم، چونكە ئەگەر مرۆقى خوهدىيەن ناخىن رۇناك ناسىكىن و پەسنا وان دا. ئەۋىن دىكە ب خوه دىيەنە ۋاقىئىرکىن و لارى بن.

رۇناكى و تاراتىيَا ناخىن مرۆقان، بۇ من ئەزمۇونەكا نۇي بۇو. چو جاران من ئەو دىارۆك نەدىتىبۇو. كەسى بۇ من بەحس نەكربۇو. د نىقۇپەلىن كتىپان دا ژى نەخوهندىبۇو. ئەگەر قىيرە و وىراھە ژى، سوھبەتا ناخىن مرۆقان ھاتبىتەكىن، يان من ژ دویر ۋە را بھىست بىت. لى ململانىيَا د ناقبەرا

هەر دوو ناخىن تارىك و پۇناك دا، بۇ من تىشىتەكى نۇي و سەرنجراكىش بۇو.
ئەفە بابەتەكى نۇي يە. ئەزى خۇھ ل سەرپاھىنم. دى كەمە تەرازوویەك و
كەسايەتىيەن ژنۇي ناسدكەم پى هەلسەنگىنەم. بابەتى ژەمۇويان گۈنگەتىر
ئەوه، دى كەمە پېقەرا سەرپاستىكىنە بەرسقىيەن پەرسىيارىن نارىينى. بابەتى
ھېشتا گۈنگەتىر ژى ئەوه، كۆئىرقۇ دەستقا لا ناچەمە خزمەتا سەيد تاھاي. من
پېقەرا يە كلاڭرىنەفە يە هەر بابەتەكى قى يە.

مە ئەو ژوردانى بىرى و مەردۇي بوفنەكە چو سترانان. سىنۇرى ژى منمنەك
دەك. ئەزلى تىنەدگەھەشتم. ئەوى بۇ خۇھ دگوت. چىدېبىت مەبەستا وى ژى
ئەوبىت، كۆ ھندەك دەستدىلى مەردۇي بىدەت، چونكە پاشى ئەوى
زىدەگاۋىيى سەربىازان، ئەوب درىستى گەھووشى بۇو. من ژى خەمسارى كر.
ئەز ما مە ب لىيچىن پۇيدانىن بۇزى قە، ئەفە كورتە” يَا دىكە درېزە. ئەفە
پۇناكىيە” يَا دىكە تارىيە. ئەگەر وەك جارا دىكە، من سوھبەتكە ۋەكىباشە،
ئەو تىيگەھاندابايدى، كۆ ھنېرا مەرۇقى د ئەوى چەندى دا يە، نەبىتە دىلى
پۇيدانان، بەلكو بشىت خۇھ د گەل ئەوى دۆرھەيلى تىدا دىزىت بگۈنچىنىت.
من نەدقىيا مەردۇ دىلى ئەوى پۇيدانان سەرى چىاي بىت، لى ئەم ھەرسى دىلىن
پەرتەوازەيەكا ھزرى بۇوىن، مە ھندەك گفتۇرگۇ كر. لى مە نكاري بگەھىنە
ئەنجامەكا وەسا، كۆ دلى مە پى رەحەت بىبىت و ئەوى دلپەحەتىي ژى
مفايەك ھەبىت. ئەو مفایا مە بىدەستئانى، تىنى ئەو بۇو، كۆ بى ھەلکەھەلک و
خۇھەدان مە ئەو نشىقى بىرى و گەھشتىنە راستىيىا بىنى ژوردانىيى.

18

بنى ٿوردانىي پاناڻه کا بچویک بُوو. داره کا مهڙن تايکين خوه ل هندافى وى شوپکربونه ڦه. ئه م ڙى ل بهر سڀه را وى پوونشتين. بايه کي فينك ب سهه مه دا هات. خوها پيکي سارکره ڦه. سينوي گوتى: (فييره جهي بيٺنه دانى يه). ئه و گوتن د وختي خوه دا کر. ب راستي، گلهک ب دلى من خوهش هات. من حه زدکر بمينين. چافين من ڙئه ڦي ديمه نى تيرنه دبوون. خه ملا دهون و گولين کويقى رهوشه کا جوان دابوويي. جويه کا ئاقى ڙئه وى ئه ڦارازى دهاته خوارى و د ئه وى پاناڻي دا به لاقه دبوو. ئه و قانين گول و گيايى، يىن تيشكين هه تاڻا د نيق تايکين دارا مهڙن را خوه به ردا سهه رى، دبروسقين. ل دويق جووله و بزاڻا ئه وان تايکين داري ڙى، ئه وان تيشكان لفلقينه کا سه ماکه ر چيڪربوو. د ناقبه را سڀه ر و هه تاڻي دا، ره نگين گڙ و گيايى دهاته گوران. چهند کوچه به رين نيمچه ته خته يى، ل رهخ و چانين

ئەوی قۆرمى دارى هەبۇن. ھندەك بازەبەران ئى ئەو پاناڭا بچويك كربۇو دۇو بەش. ژ دویر ۋە را دىياربۇو، كو ئەو رېزا بازەبەرا سەرەتايى دوو رېكانە، يەك بۆ رېزەلاتى دچىت، يَا دىكە ئى بۆ رېزئاڭايى. ئەو رېيىا ئەم ئى پىدا ھاتىن دگەھشتە بازەبەرى و سېرىيانەكا رېك درستكربۇو.

ل دويىق پىشنىارا سىنۇى، ئەم ل سەر ئەوان كۆچەبەران پۇونشىن خوارى. ئەوی كىسىكى تۈوتىن ئىنادەرى و مۇولىلى پىچانا جگارەكى بۇو. من ئى گۆته مەردۇ:

- رېيىا دەستى پاستى دچىتە كۈوفە؟
- دچىتە دەشتا خىراتى.
- ئەقا دىكە يَا ئالىي چەپى كۈوفە دچىت؟
- ئەو رېيىا زىوه يە. دويىق را دچىتە سېپىندارى.
- رى د نىقا گوندى را دچىت، يان ئى ژ دەرفەي گوندى؟
- نەخىر د نىقا گوندى را دچىت. بۆچى؟
- ئەز دېيىزم درەنگە، ئەم راست بچىنە سېپىندارى. تۆ ئى ل زىوه ھەرە سەركارى خوھ.
- ئەو ئى درستە. ئەز حەز دكەم، چونكە دەبىت ئىقشارەكا زوى بىزقىمىھەقە راڭىنا. بەس ھەوھ بەحسا سەرەدانا سەيد تاھاى دىكى!
- ئەو پىشنىارا سىنۇى بۇو. قۇناخا وى ل وىرى يە.

سینقى ئەو جىگارا پىچايى، خسته سەر لېقىن خوه و ئاگر بەردايى. قومەكا
موستەھەق ھەلکىشا و گۆتى: (بەلى قۇناخا من وىرىي يە. نەما مسوگەر ھوين
دېرسىنە، سپىندارى ژى دويىرە! ... پەشىمان نابن، ئەگەر نانەكى بخۆين و ب
ھەۋى سلاقەكى ل سەيدى ژى بىكەين، پاشى بچىن). ئاخقىتنا وى د جەھى خوه
دا بwoo. مە دەنگ نەكر. ئەو تىڭەھشت، كو ئەم قايىل بwooين. من ژى گۆتى:
(ئەفە پاناۋەكا خوهشە بۇ بىيەقەدانى!..). ئەوى ب ھىيەتى ۋە، ژ من نىپى:
(ئەفە جەلالەكا خوهشە، نەك پاناۋە). ئەو پەيۋەكا نامۆ بwoo. پىشىرى من
بەيىستبwoo، كو ناقى زەلامانە، لەوما گۆتى:

- ل نك مە ئەو ناقى زەلامانە. ھوين دېيىزىنە پاناۋان ژى جەلال؟

- نەخىر.. رۇوبەرەكى ھۆسا پان بىت، چو گۈز و گىيا لى نەبىت،
ئاخەكا رۈيت بىت، ئەفە پاناۋە. ئەگەر ئەوى پاناۋى گىيا لى شىن
بىت، ئەفە مىرگە. ئەگەر ئەوى مىرگى گول ژى لى شىن بىن،
دېيىزنى چىمەن. ئەگەر ئەوى چىمەن ئاۋەكا زەلال ژى پېيە
بەيىتە خوارى، ئەفە دېيىزنى جەلال... ب ئەقى شىۋەيى، ئەم
دېيىزىن، ئەفە جەلالەكا خوهشە.

- ھۆسا خۆشە، زمان چەندى شىرىنە دەمى ب ھویرى ناقى جە و
تشتان دەستنىشان دكەت.

- ل دويىق وەرزىن سالى ژى، ناقىن ئەقى جەسى دەيىنە گۆرپىن: نەما
بەھارە، ئەو جەلالەكا خەملىيە. بېيتە ھاۋىن ئاۋا كانى بەھاركان
نامىنیت، ئەو جەلال دېيىتە چىمەن. دەما پاھىز ژى دەيىت و

گولین وی نامین، ئەو چىمەن دىبىتە مىرگ. د زقستانى ژى دا،
ھەمو دبىتە قۆر و ھېرى و لىلاقا بەفرى، ھنگى دبىزىنى پاناقا
دارا شىخى، كەواتە جەلال پىتل وەرزى بھارى ھەنە، يَا ھاتىه
گۇتن:

- بھارە چ بھارە
- دەربۈون جۆم و جەلالە
- خېبۈون تەير و تەوالە
- ھاتن كەو و بى خالە
- ئەقە چ چەرخ و فەلەكە، زمان ھۆسال دويىش دەمسالان دەيىتە
- گۇپىن! ..
- ئەز د حسىپ و لىكىدانەقەيىن چەرخ و فەلەكان دا نەشارەزامە.
- نزاڭ زمان چەند دىرىينە و چەوا دەولەمەندە. ئەوا دزاڭ زمانى
- مە راقينىييان گەلەكى شرین و خوهشە.
- چىدېيت ئەقان دار و بەران ژى، ھەموويان ناقىن خوه ھەبن؟
- بەلى ئەقى دارى دبىنى، چەوا خەمل دايە. وەكى سەيوانى ئەم ل
- بن سېبەرا وى ۋەقەھە ويائىنە. دبىزىنى دارا شىخى.
- دارا كى شىخى يە؟
- دارا شىخى مەزن، چاخى ل ۋېرە پا دهات و دچوو سەرداشا تەكىيا
- شىخى بامەپنى دىكىر. ئەوى و ھەقالىن خوه ل ۋېرە بىھنا خوه
- ۋەددىا. چايەكا دەمى ۋەدھوار. شىخ ل سەر ئەقى كۆچەبەرى

دروونشته خواری و پالا خوه ددا قورمی ئەقى دارى. شىخ خوهشتىقى خەلکى بwoo. ژېھر ئەوئى ۋيانى بwoo، خەلکى ژى بدارەكا پىرۆز دزانى. لهوما ژەموو دارىن ئەقى جەلالى كەقىنترە، چونكە كەس نابپىت.

- شىخى مەزن كى يە؟

- شىخى تەرىقەتى.. سالى دوو جاران ل ۋىرە پا دبۇرى. خەلکى گوندىن ئەقى دەردۇرى ژڭانا هاتنا وى دزانى، دەما دگەھشته بن ئەقى دارى، دهاتن و شىخ پىرۆز دكر.

- چەوا پىرۆز دكر؟

- ئەو كەسى دگەھشته ئەقى پەيارپىكا سىرپيانى، پىلاقىن خوه دئىخستن، سەرى خوه دچەماند و دهات دەستى راستى يى شىخى ماچى دكر. شىخى ژى دەستى خوه يى دىكە دادنا سەر سەرى و نزايدەك بۇ دكر. پاشى ئەو كەس پشتۈپشت دچوو ھەتا دگەھشته قە ئەوئى پەيارپىكى.

- بۆچى پشتۈپشت دچوو؟

- ژىپى كو ھەناسەيا نزادارا شىخى ل گەل ھەناسەيا نزاوەرگرا وى كەسى تىكھەل ببىت. پىرۆزىيَا وى نزايدى بکەقىتە د ھناقىن وى دا. دل و ھناقىن وى پاكىز بىن. ھىزا دلى پاكىز ژى دگەھتە مىشكى و ھزرىن پۇناك پەيدا دىن. ل دويىف ھزرىن پۇناك ژى كار و كريارىن چاك چىدىن.

- هه مو شیخان ئه و شیان هه بون؟
- نه خیر، هنده کان ئه و شیان هه بون. شیانین شیخی مه زن پر کاریگه ر بون... وهی قوربانی شیخی خوه بم.
- تو بیڑى، ئه و نهینى چ بولویه؟ هنده کان هه بولویه و هنده کىن دیکه، ئه و بهره نه بولویه.
- ئه ز ب خوه ب درستى نزانم.. لى سەيد تاھاى دگوت: شیخاتى پله و پايەكا پوحى يه. هر شیخەكى مژوپلى دنياداريي بولو. ئه و ژ شیخاتى دويى دكەقىت. مىلى پيرۆزىيا وي نزم دېيت.
- بهلى، ژ ژىدەرا شیخاتى تىگە هشتم. ديارە هەقبەندىيەك د ناقبەرا پيرۆزىي و پىزگرتنى دا هەيە! ...
- ئه و پىزا ژ شیخى مه زن دهاتەگرتن، پيرۆزىيەكابلند تىدا بولو. دلۇقانىيا شیخى ژى بۆ وان ھىشتا مەزنتر بولو. د ئه و پىزگرتن و دلۇقانىي دا، ئارامىيەكابولو بۆ خەلكى چىدبوو. د ئه و ئارامىي دا، پيرۆزى دگە هشته گۈپىتكا قىيانى. نەا شىخ نەمايە، شوينەوارىن وي ماينە. خەلك هەرب چافى پيرۆزىي شوينەوارىن وي دېيىن، وەك و ئەقى دارى.
- جانى وي ب بهەشتى شاد بىت و ناقى وي ل دنى بمىنیت.
- جانى تە ساخ بىت. ئه و د ستران و بهەيت و چىرۆكىن مە دا ب زىندى مايە. دەنگى مەردۇي خوهشە: (مەردۇ دى يەك دوو بهندىن ئه وى بهيتا تە ب وەغەرا شیخى گۆتى بۆ مە بىزە).

مهردوی لفکا شیتکا خوه ۋەھىر و ناقچاھىن خوه پى ۋەھىر و گریداۋە و
ناقى خودى ئينا و دەستپىكى:

شىخى مەزن نزا كرن   عشق و ئەقىن تىكەلەكىن
بۇ مە دانى پېكا شرىن   خوين و بەفر پېداكىن
هەى لى ھەى لى ھەى لۆلۇ   هەى لى ھەى لى ھەى لۆلۇ
گوند و شاران لى بۇو بەھار   پەيچا شىخى كرە گوھار
خەمل و شىلان شەھنى تەنە   ئەى وەلاتى ھەر دەم زىمار
ھەى لى ھەى لى ھەى لۆلۇ   ھەى لى ھەى لى ھەى لۆلۇ
ئەز ب قوربان، سەردارى من   بخىر ھاتى بۇ وارى من
بۇ من بىيڭىز چ دخوينى   چ دبىنى ژ بارى من
ھەى لى ھەى لۆ ھەى لى ھەى لۆلۇ

مهردوی د گەل درېزكىننا (ھەى لۆلۇ) يا داۋىي، دىسان لفکا شیتکا خوه
دەرهىنافە و ئەنیا خوه پى ۋەھىر. مەرقۇ دزانى كۈي دېلىزىت: ئەقە
پەياما من گەھشت. سىنۇي ژى گۆتى: (ھەى تەو، جانى تە خوھش، ئەو
دەنگ ل دنى بىت). من نىرپىيە سىنۇي، دېمىي وى گەشتىر دىاردىكىر. ئەو
گەشبوون رەنگەداندا خوهشىيا ناخا وى يە. دىارە ئەۋىن شىيخ دىتى و نزايدىن
وى پىرۇزكىرەن، ھۆسا د گەل ناقئىنانا كەسايەتىيە وى، گىيانى وان ھىيور
دېلىزىت...

ب ئەقى بەندى مەردوی لۆراندى، لەرزىنەكى ئەز تەزانىم. من ھەست ب بىيەن
فرەھىيەكا خوهشىر و گۆتە مەردوی: (دەنگ خوھش. ب راستى بەندە تە،

دارا شیخی ب پوح ئینا). راپووم چوومه بەر سۆرکا ئەوی کانییا بچویکا ل
پشتا دارى. دوو سى قومىن ئاشى ۋە خوارى. هاتمه قە جەن خوھ و گۇتە
سینۇى:

- جەن بىھنەقە دانى گەلەك دخوهشىن. ل ۋىرە دارا شیخى، ئەوا دىكە

ژى کانییا مرا حاسلا. ئەوا سەرى چىای ناشى وى چ بwoo! ?

- بەرى ئاسى بwoo.. ئەو بەرى ب پەش بىت.

- ئەو جەھەكى ئاسى نەبwoo.. بۆچى دېيىنى بەرى ئاسى؟

- ژېر كو گلکەندىن ئاسىنى ل سەر ئەوی چىايى ھەنە. ل سەرى
چىای من ئەو و كۆنه با نىشا تە دان، لى ئەوان مالمیراتان نەھىلا
باش ببىنى.

- ناشى وى جەن بىھنە خالا پەش، گەلەك باشتە ! ?

- راستە ھندى ئەول وى دەرى بن. خالەكا پەشە ب پۈوبەرى
وەلاتى مە قە... پشتى ئەو بچن، شويىنپىين وان نەمىن. دى ناشى
وى جەن كەينەقە بەرى ئاسى..

مەردۇى گۇتى: (چاۋەرى بە، سبەھى سېپىدى ژخەو راپى، ئەوان يى
باركرى. وىپویرا وان ل ۋان دەران نەمايە.. ھەھەھە.. ھەستە با دەستپۇرى
قەدەين. داكو بىدەستنلىقىز نەچىنە گوندى). مە خوھ درستىك... دىاربىو،
مەردۇ ھىشتا د خەونا باركرىدا ئوردىيىلا لەشكىرى دا بwoo. جار جارە پە ب دل
تەپەكەنېيەك دىك. ل گەل پىكەنینا وى يَا داۋىيى، ئەم ژى پىكەنین و
ھەستايىن و مە كارى چۈونى كر.

19

دارا شىخى ب حوكمى بىنۇيەكى ژگوندى مىغاندا دويير بىوو. نوى
گەھشىتىنى. ئەو گوندەكى بى مال بىوو. كەپر و ساپاتىن جوان و پايىك ل پەخ
بىستان و پەزان هاتبۇونە چىكىن. من هزركر، كو خەلكى گوندىن نىزىك ب
پۇز دەيىنە گوندى و سەغبىر دكەن. يان ژى خەلكى مىغاندا ب خوه، گوند
بەردايە و چۈوينە گوندىن نىزىك. ژ دوورقە پا، دەرامەتى وى دخۇن.
چىدېيت بناس و ئەگەرىن ديكە ژى هەبن. من چاۋەپى دكىر، كو سىنۇ يان
مەردۇ بۇ من بەحس بکەن. ئەو بىدەنگ بۇون. چىدېيت ل نك وان تىشىتەكى
ئاسايى بىوويم. ب راستى ژى تىشىتەكى ئاسايىيە، كو ئاڭايىيەك ھەبىت و چو
ماللى نەبن. دەۋەر ھەموو جەئى ژيان و ئاڭەدانىي يە. ئەو ئەگەرا پىتر
بەرئەقل، ئەوھ كو گوندىن ئەقى نەھلەيا د ناڭبەرا چىايىي مەتىنا و گامنېركى
دا، ھەر وەكول سەرئى چىاي ديار دكىن. ھەموو بچۈوکن و نىزىكى يەكىن.
ئەۋى ژ ھەموويان مەزنەر نابىيە چل مال. ئەگەر ھەر چەند گوندەك ل جەھەكى
گونجايى بەيىنە كۆمكىن، دى ب ساناهى خزمەتگوزارى بۇ وان ھېنى
دابىنلىكىن. كارئ مامۇستاتىي ژى دى دەستخوھىشتر بىت. ئەو كار هاتباكىن،

نها دا ل خوهندنگه‌ها را فینا ده ستکاریم. ئەقە هەمی خرخشکین بى پامان. سلافقین گەرم ل سفرا حازرانە. سەرەدەری د گەل ئەوان تشتان دھیتەکرن، ئەوین ب چاقان دھینە دیتن و ئەقل د پۇنیيا خوه دا دبینیت. ئىرۇ دەبیت هزا خوه ل ئەوی تشتى ھېی بکەم. ئەوی ل پىشىپا مە دھیت لىكەمەقە. ژبۇ ئەوی لىكەدانەقە يى ژى من گۆتە مەردۇ:

— چەند مايمە بگەھينە، گوندى زىوه؟

— ديارە، تۆ يى برسى بۇوى؟ من گۆتە تە باش سەرتىشتا خوه بکە، مە پى لېرە! ..

بەرى بەرسقا وى بىدەمەقە. من هزا خوه ل ئەوی سەرتىشتا سېپىدى ل مala وى خوارى كر، كو دوو جار ھندى ئەوان تىشستان بۇو يا من ل شارى دخوار. ئەگەر ناشى نارىنى نەھاتبايە گۆتن، ئەز دا چەند كادەيىن دىكە ژى خۆم... تشتەكى سەيرە پتريبيا سوحبەتىن ئەقان جومىران ل سەر خوارنى نە، ئەقە پرسەكا سەيرە، چىدېتىن گەلەك جاران بۇزىن كۆلب و گرانىي ب سەر ئەقى دەقەرى دا هاتبن. د ئەقى وەلاتى پى خىر و بەرەكەت دا، بۆچى كۆلب و نانشرينى ب سەر دا هاتبن؟... نى ئەوان بەحسا شەر و جەنگان و پەلامارىن بىيانىيان ژى دىك. ھەلبەت ئەو جەنگ لى پويىدەن، ھەموو كارەسات چىدېن، يا ژەمووييان كىيەتلىكىن ژى نانشرينى يە. ھەر وەلاتەكى برسى سىنگىن خوه تىدا قۆتان، مروقىن وى ھندهك ۋار دىن و ھندهك ھار دىن... ئاخ دلى من ب ھەزاران دسووزىت و ۋەھاران ژى دترسم. د ناقبەرا ھەزارى و ھارىي دا هزىن من وەكىو بەفرا شەقىن كانوونا مەزن بەستىي گىرتىن و د دل دا

گهلووشيم. سينوى ب هوستاتى ئەزىز وەغەرا دەرۈونەكا ماندى دەرهىنام و ب گېنىڭىن ۋە گۆتە مەردۇقى: (ھەلبەت ئەو ۋان ئەقرازىييان سەربىكەقىت، ئەوا خوارى دى ھەلينىت. ئاڭا كانييا دارا شىيخى ژى ۋە خوار بىت، ئەو ئاشى زكى وى دا) دكارىيت كاۋەرەكى بەپپىت). خىرە ئەقە دىسان زقپىنەقە سوحبەتا خوارنى..! . د ئەقى گىرۋانلىرى دا من گۆتە سينوى:

— ھەوھە ھەزمارىن ھەموو تشتى پىقان و كىشان... بەس نەگۆتە من چەند مايدى بگەھىنە گوندى.

— ھەما پىشتىپاست بە، ژۇرىخە ھەتا گوندى ياخىدايىت. نە كىم نە زىدە.
— ھەوھە خىرە، ھەموو سوحبەتىن ھەوھە ھاتنە گۆپىن. ھوين گەشتىر بۇويىنە. پىل سەما نە؟ ..

— ئەقە دەقەرەكا ئازادە. فەرمان و مەرمان نىنە: تە چ گۆتى؟ تە بۆ گۆتى؟ ھەرە زىندانى! .. تە چ كىرىيە؟ تو بەرزە بۇوي! ! ..
— بۆ لايى دىكە يى چىاى يى ئازاد نەبۇو؟

— نەخىر، ئەوين ل سەر چىاى ناھىيلەن ئازاد بىت. فەرمانىن وان توندىن.

— ئەقە تىشىنى ئەنتىكەيە! . ل ۋەزىر ئازادىيە. ل راقيينا فەرمان توندىن. ل شارى بى ئازادى فەرمان سىستن... ھوين راست دېلىش؟

— ئەرىز، ھەيامەكى بىمىنى، دى گەلەك تىستان بىنى?
— وەكى چى! ! ..

- وەکو، وەکو... ل ئەقى وەلاتى، ئەو جەن جادە يى قىرى دگەتى،
دەستى مىرى ژى دگەتى. ئەو جەن نەگەتى يى ئازادە... تە
چ دەپىت. ئەقە من يېقاز سېپىكرو كرە د لەپى تە دا؟

- ھندەكى تىيگەھشتم... ل شارى چەندىن جادە ھەنە فەرمان
سسىت دبن. ل راقيينا يەك جادە ھەيە و فەرمان توند دبن؟

- جادە، واتە دەستى مىرى. چەند جادە پېرىن، دەستىن مىرى
ژى پېرن و ب ھىزلىن و درىزلىن دېنى، ئەو دەھبەكى خرچەنگە. ل
قىرە جادە نىنە، واتە دەست ژى نىنە...

- ئەقا تۆ دېيىشى تىيگەھشتم. لى پرسىيار ئەوھ. بۆچى مىرى قىرە ژى
نەكىيە جادە؟

- نەوېرىيت بەھىتە قىرە؟

- بۆچى وېرايە بەھىتە راقيينا؟

- ژىھەر خەلکى قىرە نەوېرىيت بەھىت. ئەوان لەشكەكى نەيىنى
چىكىيە. دەما ھاتىيە راقيينا، ھىشتا ئەو لەشكەن بىوو.

- ئەو لەشكەن نەيىنى مىرى قىرە يە.

- ئەرى. ب شەقى مىرى راقيينا يە ژى... و ھەر جەن كى يەك جادە
لى ھەبىت.

- ئەگەر دوو جادە ھەبن؟

- نەخىر، نەشىن. من نەگۇتە تە جادە واتە دەست. چەپلە ب يەك
دەست ناھىتە لىدان!..

ئەقان پەيىف و دەستەوازەيىن نوى گىيىزكىرم: مىرى شەقى، مىرى بۆزى،
جادە بۇونە دەست، دەست بۇونە جادە، جادە بۇونە فەرمان، گۆتن بۇونە
زىندان... ھەموو تىيگەھىن تەم و مىزدارن. ب ساناهى ناھىيە شرۇقەكىن.
باوهەناكەم، مامۆستاتى ل ھەموو دەران ھۆسا يَا ب زەحەت بىت.
زەحەتا چ، حالى چ!.. ھېشىتا ئەزى بېيىقە، من هندە ئەقراز و نشىقى دىتن.
شىرى چلکا ژ دفنا من ھاتەدەرى... نزا بىزقەمەقە، يان ژى خوھ بکەمە
عەلائەدین ول دويىق نەيىنەن ھەر چار كنارىن دنى بگەپىم. يان بىمە
قارەمانى فلمەكا ھندى و سەرى خوھ بکەمە قورباقى ئەقىنەيەكا كويىقى...
ئەقان ھزادان تەقىنەكى ئالزى د مىشكى من دا رېستبۇو.. دياربۇو ئەز دویر
چۈوبۇوم. ئەوان ھزادان دەمەكى درىز ژ من ستاندبوو. ئەم گەھشتىنە سەرى
ملەكى، گوندەك ل پېشىا مە دياربۇو، لى زىرى دویر نەبۇو. مرۇقى دكارى
مرىشكىن كۆلانان ب جوانى بىيىت. مەردۇي گۆتى:

— ئەقە گوندى زىيى يە.

— گوندەكى جوانە، د نىقا ئەقى دارستانى دا خوھ ۋەشارتى.. ديارە
يى دېم و پەزايىھ.

— ئەرى، يى دېمە. پاوانى دەردۇرەن گوندى ھەموو داركەزان و
باھىق و رەزىن ترى نە. زەقىيەن وان يىن ئاڭى ژى، ئەو بۇون،
يىن مە ل مەگلانا دىتىن. هندەك زەقى و جىننەك ژى، يىن ل ئالىي
پۆزەلاتى، ل سەرپىيا گوندى زقىنگى.. فىقى و دەقتەرپىيا
هاقىنى ژ ئەوان بىستانان دەيت.

ژ دویر شه را، گوند و هك پانقراپامايه کي دياربورو. د وينه يي وى دا مرؤقسى
دكارى هەموو خانييئن شەلال بەرزمىرىت. ژ ئەۋى ملى شۆربۇوينەقە.
وەرچەپەكى زقىرىن و گەھشتىنە پەرى گوندى.

20

- خانیئن گوندی ژیک جودا بوون. حهوش و بهردەرین وان فرهەبۇون، لى كۆلان نارېك و بى سەغبىرى بۇون. مەردۇى گۆتى: (ئەزى چەمە خوهەندىنگەھى، دەستويىرىي ژ رېقەبەرى وەرگرم، ل سەرپىيا خوه دەرمانەكى تۆزۈدارىي ل نك دايىكە فاتمى بۇ چالاكى ئىنم و هىم و گەھمە ھەوھ). ئەو چوو، چالاك ژى كەفتە دوى... ئەم ژى گەھشىتىنە پاناڭا نىغا گوندى. پىكابەكا جىمسى يا راوه ستاي بۇو. قەلە بالەغەكا مروقان ل دۆرا خرپەبۇون. ئەم نىزىك بۇوين. ل پشت ئەۋى حەشامەتى راوه ستايىن. ئەز ل دەستى چەپى يى سىنۇى و ئەۋى ژى ب دەستى راستى ھەۋساري ھەسپى خوه گرتىبوو. ئەۋىن ئەم ل پەخ راوه ستايىن نەزدىلى سلاڭا مە وەرگرت. گەنگەشەيەكا توند د ناقبەرا دوو كەسان دا ھەبۇو. ئەو كابرايى دئاخفت، پشتا وى ل مە بۇو. زەلامەكى بەتن بلند و ب كەلەگەت و ناقمل پان بۇو. جووتەكى دەرسۆكىن سپى ل سەرى بۇو، يەك ل سەر ملان شۆپ بېبۇو يا دىكە ژى تى ئالاندۇبوو. جوينەكا شالوشەپكىن باقسپى لبەربۇو. چۆخكەكى بۆز ژى ناقملەن وى پېرىپەرەن و ھەتا نىقا شالا پشتا وى گرتىبوو. وەكى دئاخفت، سەرى خوه بلند دىكىر و پەخەكى پەرينا وى يا سپى ديار دبۇو. مە چو ژۇنى سەروبەرى نەزانى. سىنۇ ھىبەتى بۇو. چاقىن وى زل و گوهىن وى مىت بۇون. ھىدىكە گۆتە من: (ئەقە سەيد تاها

یه و جری وی ل گهله بەرپرسی گوندی يه ! ..). من ژی وەسا هزکر، کو ئەقە يى بەحسا کېشەيەكا مەزن دكەن. ب هویرى گوهديرى كر. ئەوي دگۆته کابرايى ديكە يى جل و بەرگ پاكژ و سمبىل بوق و دەبانجەيەك ب پويىسى ل بەرپشتى را:

- هەر چەوا بىت، گۆتنا تە سەر چاقىن من، لى ئەقە کارەكى باش نەبوو تە كرى ! ..

- ئەقە چەند جارە بوق تە دېيىم، کو ژ بەر سەلامەتىيا وان، من ژى حەيتاندبوو.

- دزانم، ژىھەر سەلامەتىيا وان بۇويە، لى ئەۋىن دەستى تە ۋىرا گەھشتى، هەر يەكى زلەيەك لىدابۇو.. ئەۋىن ديكە ھەلاتبۇون.

- ب زلەيەكى چو لى ناهىن. كەفتباھە بن ترۆمبىلى دا مرن.

- تە هندهك زارۇك ژ مرنى بىزگاركىن، لى ھىلىينا مرنى د مىشكى ھەموويان دا چىكىر.

- چەوا، تىئەگەھشتىم ! ..

- دا مرن، يان ژى دەستەكى وان يان پىيەكى وان شكىتن. نەا تە مىشكى ھەموويان تىكدا.

- من ۋىيا ژىر و ئاقىل بن، فىير بىكەم، چەوا ژ مەترسىيان دوير بکەقىن.

- نەخىر وەسا نىنە. هەر چەند بۇزان جارەكى ترۆمبىلەك دەيىتە گوندى. ئەو تشتەكى نوييە بوق زارۇكان. ھەزار و يەك هزى د سەرى وان دا دىزقىن. ئەو حەز دكەن، ئەوان ھىزان تاقى

بکەنەفە. هەستىن خوه پى تىر بکەن. ھزرهكى، دوو ھزدان، سىييان بۆ سەرپاست بکە. گەلەك باشترە ژئەزىه تدانا وان. بلا مىشك سەلامەت بىت، سەرى قەھۆسىيايە، دەست و پى ژى دپاراستىنە. نەخۇزمەي ئەۋى مىشكى ئاستەنگدارى دكەقىتە بن پىيان.

- تە شۇول گەلەك مەزنىكى! ...

- ما شۇل ژئەقى مەزنىرە يە. تۆ خوه دادنىيى پزگاركەرە گوندى. وەكى دىكە، خوينى ژدەمارا پاشەپقۇزا زارۇكان دكىشى. مىشكى وان ئىفلېچ دكەى، كۇ نە ب كىر خوه بەھىن، نە ب كىر دەردۇرا خوه بەھىن... .

- بەھىلەم، خوه ب ترۆمبىلا ۋە بىگىن! . ئەقە نەرىيەتكى باشە؟

- نەخىر نەرىيەتكى خرابە ول گەل تىتالىن مە يىن خومالى ناگونجىت.

- خىرە، پا تۆ دى ب چ پازى بى؟

- پىڭۈركىن ئەقى كارى زۇرن. ژىلى كۆ ئەوان ئەزىيەت بىدەي. يان ژى بەھىلى خوه ئەزىيەت بىدەن. ياخەر و گىرنگ ئەوه، كۆ ئەوان فىرى تىشەتكى ب مفا و سوودەند بکەى؟

- ئەز ھەر ئەقى دزانىم يامىن كرى. ئەگەر تۆ تىشەتكى دىكە دزانى.. فەرمۇو ئەقە گەز و ئەقە مەقس. بىزانىن دى چكەى؟

- من خوه نەكىيە خۇهدىي چارەنقيسا گوندى. ئەم ل ژىر فەرمانىن ھەوهىنە. دەبىت تۆ مە فىرى كارىن درست بکەى.

- هه ما من فه رمانین خوه دانه ته، بزانم دی چکه‌ی؟

- نه خیّر، نه تو دکاری فه رمانین خوه بدھیه من. نه ئەز دویرم
فه رمانین ته و هرگرم.. ئەفه ژملی من و ته ناهیت! ..

- ئەگەر لىك ۋە گۈپىنا كاران تىشىتىنى ب زەممەت بىت. ب دەولەت
سەرى خوه، هندەك شىرەتان ل مە بکە؟

- تىشى ژەموويان ساناھىتىر، بۇ نموونە. ئەوان زارقان ل دۆر
خوه كۆم بکەي. ئەوان تىبىگەھىنى، كو ترۇمبىلى جەھى كارىن
بەرى گرتىيە. ئەو بارىن سەر پشتا مەرقان و ب دەواران دهاتنە
ۋە گواستن، نەا ب ترۇمبىلى ۋە دەگوھىزىن. ئەو پارەيىن جاران
پىىدىقى بۇون، چەند جاران پىر بۇون ژئەۋىن نەا ل ترۇمبىلان
دەيىنە مەزاختن. ژىلى كو ترۇمبىل زويىر دەگەھىت، دویرىر دېھىت
و پىر دەلگەرىت... پاشى بۇ ئەوان شەرقە بکەي، كو كى
چىڭكىرييە و چەوا كاردكەت.

- ئەوا يەكى يا ب ساناھىيە، لى يا دووپىي، ئەز چو زانم كى
چىڭكىرييە و چەوا كاردكەت؟

- پرسىيارا شۆفيىرى وى بکە، ئەوا دىزانتى، دى بۇ تە بىيىت. ئەوا
مايى ژى دى پرسىياركەت و بۇ تە بەرسقىن درست ئىنىيت. ئەرى
كەكى شۆفيىر، ئەفه كارەكى ب زەممەتە؟

- نه خیّر، د خزمەت دا مە و سوپاسگوزارم، ئەگەر من پشكەك د
ئەقى كارى خىرخوازىي دا ھەبىت. (شۆفيىرى ب دەنگەكى نەرم
گوت).

سەيد تاھاي دلخوهشىيا خوه د گىنژىنهكى دا دەرىپرى و وەسا لى دىياربۇو،
کو گەھشته ئەۋى ئارمانجا ئەۋى پى مەبەست و ئاقپىيا خوه ژ شۆفىرى
وەرگىتىرا و تەماشاي بەرپرسى كر، لى ئاخقىتنا خوه ئارپاستەي پەرانىيا
ئامادەبۈوان كر: (پرسىيار پرسىيارلى دويىخ خوه دەھىنىت. ژىلى پرسىياران
ژى، داخواز ژ شۆفىرى بەھىتەكىن، کو زارۆكان سوار بىكت ول سەرپىّيا خوه
بگەھىنتە قادا يارىييان ل دەرەقەي گوندى... ھۆسا ئەو دى مفای ژ پىزنانىن
وەرگىن و خوهشىي ژى ل سواربۇونا وى بىن).

مەردۇ ژ خوهندنگەھى زقېرىيەقە. ئەو ژى ل پەخ مە راوهستا، سىنۇى ژى
ھىدىكا كورتىيا گەنگەشى ژ ئەوا ئەم قىپرا گەھشتنىن هەتا داۋىي بۆ مەردۇى
دۇوبارەكر... ئەو خەلكى ل دۆرا وان خېقەبۇوى، دلخوهش بۇون و شۆفىرى
پىكابى ژى، گۆتە زارۆكان: (سوار بن، ھەوھ بگەھىنەمە جەھى يارىييان). زارۆك
ب چەپلەلىدان و ب فيتەفيت ۋە سوار بۇون و چۈون. خەلك ژى ب رووگەشى
ۋە ۋەقىن. سەيدى ئاقپى ۋەدا، ئەم دىتىن. گىنژى و ب خىرەاتنا سىنۇى و
مەردۇى كر و ژپەوشىا گوندى و سەروبەرى عەلۇى پرسى. ئەوان ژى سلافقىن
گوندىيان گەھاندى و ب درېڭىز ۋە دەرىپەندا عەلۇيى شقان بۆ گۆت. ب ئەۋى
سوحباھتى ھەرشى. ھندەك بىيەنگ بۇو، پاشى گۆتە مەردۇى:

- دىيارە ئەفەندىي بەرپىز ژى د گەل ھەوھ دا يە؟

- بەلى، مامۆستا ھەرمان ژنۇى دامەززايىھ ل گەل مە ھاتىيە، دى
چىتە گوندى سپىندارى.

- وەی ب خىر بھىت. سپىندارى گوندەكى دويرەدەستە. بى

مامۆستايە. دوينى مەلا سمايل ل ۋىرە بۇو. ئەز وەساز

سوحبەتا وي گەھشتم، كو ئەو چاھەرىي مامۆستايەكى دكەن.

- مە پى نەخوهش بۇو، جەنگۈي ھوين ماندىكىن، سەرى ھەوھ گىز

كربۇو.

- چو نەبۇويە... ئەز هاتم بچىمە مىزگەفتى، من دىت ئەو ترۆمبىل

هات و زارۆك ژ خوهندنگەھى دهاتنەقە ول دويىش وي غاردداد.

ئەويلى حەيتاندن و ئەوي دەستى وي گەھشتىي لىيددا. نابىت

ھۆسا سەرەدەرىي ل گەل زارۆكان بکەن.. ئەقە چو نىيە. ھزرا

من ل نك ھەوھ مابۇو. سېپىدى مە خەبەرى عەلۇي زانى، كو

دوھى كەفتىبوو. باش بۇو سەلامەت دەرچۈويە. دەستىن ھەوھ

خوهش. من زانى، ھەوھ ب تفاق و يەكەستىيا خوه، ئەو

مىسىبەت دەرباڭر و ئەم ژى دلشاڭرىن.

- ئەوي تۆ گىرۇ كرى. باش بۇو، ئەو قەرقەشە ب داوى هات.

درەنگە. تۆ ھەپە پاشى ئەم دى ھىينە خزمەتا ھەوھ. ئەم

چاھەپى ماین. مە ھزركر نەكۆ پەوش ئالۆز بىت. ھەوھ پىيىدەقى ب

مە ھەبىت.

- سوپاسىيَا ھەوھ دكەم. ھەموو يۇزى زويىر ژ وەختى نقىيىزى دەيم.

ئەو گوندىيىن دەستى وان بەتالە، يان ژى ئەوين زوى ژكارى

دزقىنەقە دەيىنە ۋىرە، ئەم پىكىفە ھندهك سوحبەتىن خىرى

دكەين. ئەو جوماپىرىن زوى دهاتن، ئەو بۇون يىين ھەوھ دىتىن، لى

ئەقىقەنگۈي سوحبەتا مە ئىنا كۆلانى. ئەويىن زىيەدە زارۇك
بۇون و چەند مىھقانىن عەزىز، كو خودى بۇ مە هنارتىن. ھەما
ئەۋىزلى دۆر مە قەوشىن.

ل گەل ئاخىتنا داوىيى ئاقپى قەدا و ب گېنىشىن ۋە گۆتى: (ھوين ب خىر
هاتن، ھەوه دلى مە خوھشىر، گوندى مە ئاقاڭر. دى فەرمۇن بچىنە مال،
بارى دەوارى خوھ دانىن). سەيدى ئەو سوحبەتا داوىيى، پى ب پى بۇ مە
دەگۆت. ئەو كەسەكى سىماخ خوھش و پۇومەت نۇورانى بۇو. ب دلخوھشى
دئاخفت و گېنىشىنەكا بەردەواام ژى ل سەرلىقان بۇو. ئاخىتنىن وى وەسا
سەلېقە پەوان بۇون، مەرقۇي حەزىزگۈھىرىيا وى بکەت. ئەۋى حەزى ئەم
ھەند دلخوھش كىبۈرين، دەلىقە نەدابۇو مە، كو ھىزا خوھ ل چو شوينىن
دىكە بکەين. بىحەمدى خوھ تىكەھلى سوحبەتىن وى ببۈرين، ئەۋى ژى ئەم
بۇ مالا خوھ دېرىن. ھەر چەندە د بىنەتار دا، يەك ژئەگەرین ھاتنا سىنۇى
ژى، وەكۆ ئەز تىكەھشتىم، بۇ دىتىن سەيدى بۇو. مە ئەو پىيىا بەركورت بېرى
و گەھشتىنە مال.

مال گەلەكا نىزىك بۇو. ل دويماھىيَا ئەۋى مەيدانكى بۇو، يَا ئەم لى
پاوه ستابۇرين. ئەو خانىيەكى يەك نھۆمى بۇو، ژېرىن بازى ھاتبۇو ئاقاڭرن.
كۆزى پايىك بۇون و ژەپ و راستىن دانا دا بەرىن دیوارى پا چەند نەخشەيىن
جوان پىزىيەند كىبۈرون. ل سىنگى خانى دوو پەنجەرەيىن مەزن دىاربۇون.
يەك دەكتە سەر ئەيوانەكا دوو ئالى بەردايى. پەنجەرا دىكە ژى ھندەك ل
پېش بۇو، كەفتىبۇو سەر حەوشەكا پان و بەرىن. ئالىيى حەوشى ژەدەستى
پاستى، كول بەر ئەيوانەكى بۇو، چىمەنەكا پەرجانكى ھەبۇو، ھەتا پەخ

پنهنجه را دهستي چهپي دهات. ده روكه کي بچويك پيشه بwoo. دياربیوو، ده بیت دئه وی ده روكى را چووبایه نیف چیمه نی و ب ده ريزانکه کا یهک پیپک ۋە سەركەفتبايە ئەيوانا مالى. نیقا ديكە يا حەوشى، ئەردى وى ئاخ بwoo. ب دیوارە کي دوو پىزى هاتبۇو شویرە كرن. ئەو شویرە ل گەل حىسىلى دیوارى خانى يى لىكدايىبوو و ل دۆر ئەه وى حەوشادا ئاخى دزقپى. ده رىيە کي بى دەرگەھى نىزىكى مەترە کي ل نیقا وى يا پېشىي ھەبwoo. مەرقۇي دزانى، كو دەليقا تىپەرينا دەوارا ژى لى ھەيە. ل كۆزىي پېشىي، كۆلکە کي مەيشكان لى بwoo، هندەك ب سەر ئەه وى دیوارى نەقى كەفتبوو. ل رەخ ئەه وى كۆلکى سى سنگىن ئاسنى ل ئەردى دقۇتايىبوون. سەيدى ھەۋساري ھەسپى ب سنگە کي ۋە گۈرۈدە و گۆته سینقى:

— بارى وى گيانە وەرى بەھينە خوارى، ئالىك و ئاقى بۆ دانى. بلا بىھنا

خوه ۋە دەت... هوين درستن، بچىن؟

— بەلى، سەر كانييما دارا شىخى، مە دەستىرى ۋە دابwoo.

ئەم ل پەي سەيدى چووينە مزگەفتى. ئەو ژەدر ۋە را خانىيە کي مەزن بwoo. سفکە کا بەرينا سى ئالىيىن وى بەردايى ل بەر بwoo. د ھندور دا ئەه و ب تىنی ھۆلە کا مەزن بwoo، مە ژى جەن خوه ل پىزا سىيى يى ئامادە بۇويان گرت. مە نېيىز و نزايدىن خوه كرن.. دەما دەركەفتىن، ل بەر دەرازىنكا سفکى، يەك ژ نېيىزكەران ھاتە بەرسىنگى سەيدى و گۆتى:

— تو مېھقانى منى، ئيرق مە حازرىيە کا باش ھەيە.

— مالا تە ئاقا.. من مېھقان ھەنە. ئەم دېچىنە مال.

— مېھقانىن تە ل كۈوفەنە. دى ھنېرمە دويىف را! ..

- ئەقەنە، سىنۇ و مەردۇ يىئن راقيقىنى و مامۆستا ھەرمان.
- وەى ب خىر بھىن، باشتىر چىبۇو... ھەما مالا خودى ئاقا.
- سوپاس، مە ھەسپ و بارى وى ل بەرسىكى دانىنە، دەبىت زوى بچىنە مال.

ئەۋى كابرايى ب كەلەگەت و سىماح خوهش، دانعەمەر، سمبىل و بىرووييەن سېپى، ب شالوشەپكان پاپىچايى، سوھنا كاملانا مىرانيي ھىشتا لى دەرى، وەسا دىاربۇو، كۆبىتەھى د گەل سەيدى ھەيە، لەوما ب ساناهى قايىل بۇو. كابراي تۆقه ل گەل سىنۇ و مەردۇ كر. ب گەرمى ب خىرهاتنا وان كر. ل من زقىرى و ب ئىنگلىزى ب خىرهاتنا من كر. من ژى ب ئىنگلىزى بەرسقا وى داھە. سەيد تاھاي گۆتى: (ھەرمانە فەندى مامۆستايە، ژېق خوهندنگەھا سېيندارى ھاتىيە. پاشى ل مە زقىرى و گۆتە من: مەھمەد دۆستەكى منى كەقەنە. مەرۆقەكى دنيا دىتىيە، يەك ژ پۈيىپپىن گوندى يە. د شەرى دۇويى جىهانى دا، د لەشكىرى برىتانى دا پلەدارەكى سەربازىي لىقى بۇو، لەوما ب ئىنگلىزى بخىرهاتنا تە كر. مە ب پىكا وى ئىنگلىز ناسىنە. وەى كۆوان يەك و دۇو ب سەرى مە ئىنایىنە. مەھمەدى ل سەر چىايى ئەلبى بەرەقانى ژئوان دىكىر. ئەوان ژى ل ۋىرە گوندىن مە بۆمباباران دىكىر). سەيدى ب ئەقى سوحبەتا كورتا ب سەرپىيى سەروبەرى مە ھەردۇويان ب جوانى پۇنكەقە. مەھمەدى ژى ل بىن پىيىا ھەتا تۆقا سەرى ل من نىپرى، ھەرۇھ كو دەقىت ھەسپەكى بىرىت و ب ھويرى كىيماسى و باشىيەن وى بىزانىت. پاشى ب گۈنثىن ۋە دەستى خوه دانا سەر ملى من و گۆتە سەيدى: (لاوهكى ھۆسا سۆر و سېپى، پرج زەر و چاقشىن و سمبىل سۆسنى، بەزىن بلند و ناقمل پان،

ب کابویی جینز و کراس سوچ و یېلک پر به ریک څه، پوتین سپورا چیاقانان... وللا هرب په یامنیرین بیانی د چیت. ګلهک جاران پوژنامه ڦان دهینه نک ته. من هزرکر ټنگلیزه. خودی ژیئی وی دریزکه. دیاره خودی کرهمه کا باشا د ګه لئه وی گوندی کری. ئینشala، د کاری خوه دا سه رکه فتی بیت). ده ما سه یدی سه رو به ری مهمه دی به حس دکر، دیمه نی وی وہ که فسہ رک دهاته یېش چافین من. ګنه ګه کی پهیت و توست و ب پهخ چه رچلی څه راوه ستایه. لئه وی دیمه نی ئاشوپی، هه یبهت و کوباره کا مه زن دابووی. من هه ست دکر، کو لئه م و له شکرین سه ر چیایی گامنیرکی، وہ ک چهند سه ربا زه کین پله بچویکین به رانبه ره فسہ رک پایه بلند راوه ستایه. لی ده ما لئه وی په سنا من ددا، من که سایه تیبا خوه د شانازیه کا ما قویل دا ددیت. لئه و ته داره کا له شکریا لئه وی جو امیری، یه کسر ل به ر چافین من هاته گوهه رتن. ژ لئه وی ئاستی سوهنداری به ری دوو خوله کان من دیتی، بیو شه وقه کا جوانی و من نارین د دیمی وی دا دیت... لئه څه خیره، هر ده ما به حسا پنديبا مرؤقه کی یان ژی جوانیبا تشته کی دهیته کرن، نارین د بیته بستا سیپییه کا ته ماما کارا وان و هزرین من ل سه ر ئا قادبن.

لئه ری تو بیژی دوهی شه څی، نارینی ژی لئه زب چافین مهمه دی دیتیم؟ ده ما نارین ل من دنیپری و بیده نگ دبوو، لئه وی چ هزر دکر؟... لئه ری تو بیژی وہ کو مهمه دی هزرکربیت؟...

لئه ری تو بیژی، نها مهمه دی ل سه ر زاری نارینی دئاخفيت؟ ئانکو هه یبهتا وی، ل به ر چافین من بیویه جوانیا نارینی!...

ئەز دبىّزم، ئەو چەند گەيمانەيىن من ژى، بۇونە چەند نەيىننە كىن تەمگىتى
و مەذارىن كلىيل ۋەشارتى و چۈونە سەر پرسىيارىن دىكەيىن بىـ بهرسقىن
نارىنىـ ...

محەممەدى خاترا خوه خواست و چۈو. من لىـ دنېپىـ، لىـ ژپشت ۋە را، بـ
چو پەنگان بـ نارىنىـ نەدچوو. ئەم ژى ھەرسىـ لـ پەى سەيد تاھاى چۈوينە
مالا وى.

21

هیشتا ل بهردەرى بۇوين، سەيدى گۆته سینقى: (بزانە سەروبەرى ئەۋى
گياندارى يى درستە). ئەم ل سەر دەريزانكى سەركەفتىن، دوو ژنان
پىشوازىيما مە كر. ئەوا دانعەمر، چەند جاران خىرهاتن دووبارە دكەفە.
گەلەك تشت دگۆتن. ئەوين ئەز تىيگەھشتىم، يان ژى وەرگرتىن، هوين ب
خىرهاتن. سەرچاھىن مە هاتن، ھەوھ مالا مە ئاقھەدانكى... سەيدى ژى پىنمايا
مە كر. ئەم چۈويىنە ئەۋى ژۇورا دەستى چەپى يا پەنجەره مەزن. سفرە ل
نىقا مەزەلى يا رائىخستى بۇو، ب تەرتىيفەكا رايىك ئامادەكرىبوو. ئەم ژى ب
چارمېركانى ل دۇرا پۇونشتىن. دەمما مەرقۇلى دنېرى جوانىيەكا ئەنتىكە
ھەبۇو. ئەگەر سەرەت خوه ژى بلندكريا، ژەرەقە گولىن باخچەيى جوانتر دىيار
دكىن... لى ئەوا ژەردوويان خوهشتر، ئەو بۇو، دەمما مەرقۇلى دنېرىيە
ھەردوويان دىيمەنەكى تىيکەل چىدبوو. ھنگى سفرە بۇ مە يىن بىرسى بىھەن
خوهش و دلەتكەرتى دبوو.

سەيدى گۆتى: (كەرەمكەن). ھندى لى نېرىم. من چو ژئەوان ھەشت - نەھ
خوارنان نەدىتبۇون. تىنى نانى تىرى و پىغازتەكىن د ناۋىبەرا وان سىننەكەن دا
دانايىن ناسكىن. ھەرىيەكى ل بەرۋاكا خوه خوار. من ژى دەست ئاقىتە
پارچەيەكا نانى و پىغازتەرەك تىيوه رکەن ئەنلىخودى لى ئىنا. سەيدى

ههست ب رهوشان من کرو زانی، کو ئەزى مريشيو بورويم. نهشاره زامه ژئەقان خوارنین ل سەرسفرى. ئەوى خوه ب سەرقە نەبر. ژلايەكى ديكە ۋەتەن نىڭ سوحبەتى. داخوازا لىبۈرىنى كر، کو ئەم ب نەھنگاڭى ھاتىنە و ئەوان ب درستى بەرەھەقىيا خوه نەكرييە. ژبۇ كو تەنگەتافىيىا من ژى قەپەقىنيت، نەپاستەخوه جۆرىن خوارنى بۇ مە شرۇقەكىن. من زانى کو مەبەستا وى ئەز بۇوم، چونكە مەردۇ و سينۇ خەلکى ۋى دەقەرى نە، ئەقان خوارنان ناسدكەن: (ئەقە تولكە ب ھىلکان ھاتىيە سۆرپەكىن، ئەقە ژى چورىنا ب قەلىيە، ئەوا ديكە ژى پىميرىشكاب گوشمىيە. ئەوال ھېرقلە سى بىسکە ب كىسان قەلاندىيە... ئەقە ژى كارىيە ب سماقى ھاتىيە خەساندن و ب ھەستىكىن ھشك را ھاتىيە كەلاندن. ئەقە ژى سورىيازە ب قەلىعوييركان ھاتىيە قەلاندن. ئەقىن دن كەنگر كەبابن. ئەقە ژى چلبېرە، کو خەلەكىن پىقازان و ھىلکىن قازان د ئاقا باجان سۆرپەكىن دا ھاتىنە تۈشكىن. ئەقە ساقارا ب سىرمۇكە. ئەقە ژى ئاقەماستا ب پوينگ و پېپىنەيە... دەمسالا گۈز و گىيايانە. ھەوە نەبەھىستىيە، گىايى چيانە، ھەم نان و ھەم دەرمانە... پاروييان ل ھەموويان بىدەن، چىگىا ب دەقى ھەوە خوهشە ئەوى بخۇن).

ب پاستى، ھەموو جۆرىن وان خوارنان ب دەقى من خوهشبوون. مە دلى خوه پى نەسووت. خوه پى بادا. ئەوى نەشارەزا ئەز بۇوم. ئەز ژى ب رېز، ۋىدا چووم. من د دل دا، دىگۆت: وەى كو خوارنه كا ب تام و چىزە. ئەگەر ھەيقەكادىكە ل ۋىرە بىم، دوير نىيە خوه پى بکۈزم!.. ژىلى تام و چىزَا وان، دىمەنلى ئەقى سفرەيى چەندى جوان بۇو، دېشكۆپى و ب مرۇقى دىكە كەنلى.

ئەوی کەنی گىزىنەك ئىنا سەر لىقىن من. ھەلبەت گۈزىن ژى دىيمى مۇقۇى گەشتىر دكەت. ئەو ب خوه نىشانان دلخوهشى يە و ئاستى دەرۈونىي خوهدىي خوه دەستنىشان دكەت... من د دل دا دگۆت: بۆچى سەيد ئەقى بۆچۈونا من ئاقەخويىت؟ وەکو ديار كابرايەكى زۇرزان و درناسە. نازام بۆچى بەروقاڭىزى ھزركرنا من دئاخقىت؟ نەدويرە ئەقە نەرىتەك بىت، د گەل ھەر مىھقانەكى بكاربەھىنەت، ژېڭىز كوشەرم نەكەت و ب دلى خوه بخوت. د ھەمان دەم دا، نىشانەكى سەخاوهتى ژى بىت، كو مەردى و ناندەبىا خوهدىي مالى دىاردەكەت. تىرېبۈوم. من خوه ژ سەفرى داپاش. وەکو وان ترارەكى ئاقەماستى ھەلگرت و قوم قومە خوه پىقە مژوپىل كر. من ھەولدا ئەقى لاپەرەي وەرگىرەم. خوه ژ ئەقى گەنگەشەيا دەرۈونى پىزگار بىھەم... بىيى بەرى خوه بىدەمە سەيدى، من گۆتى:

- سەرەددەرييما ھەوە د گەل ئەوی كابرايى چەكدار، ب دلى من بۇو.

ئەوا من دەقىيا بىيىم تە دگۆت.

- سوپاس، پەسەندىكىندا ھەوە وەك مامۆستايى پەرەرەدەيى،

بۆچۈونا مە سەررەستىر دكەت.

- ئەوا بالا من كىشايى، نەخشەكىشاناندا ھەوە بۇو! ..

- نەخشەكىشاناندا چى؟

- ئەوا زارۇكان ب كريyar فيرى چالاكىيەكى نوى دكەت.

- گەردوون ھەموول سەرنگەمى ھەفسەنگىيى بىرېقەدچىت. ھەر تىشتك د بزاۋەكى باھردا وام دا يە. بىزافىن ھەمووييان ھەقىدوو

تەمام دكەن. هندەك جاران وەسا هزر دكەم، كو ترافيكە كا
نەپەن هەيە، ئەوان بزاڤان رېك دئىخىت.

- ل رېكى، مە بەحسا تىكچۇونا ئەۋى ترافيكى دكىر، ئەوال سارا
ھەقدە عەمەران چى بۇوى و كارەساتەك ل دويىق خوه ھىلائى.

- ئەو نەتىكچۇونا ترافيكى بۇويە. تىكچۇونا ئەقلى دوو ئەشىرىن
كەله پەق بۇويە.

- ئەگەر ترافيك ھەبايە، نەدكەفتەنە گىانى يەكودوو.
- سىنۇيى دنىادىتىيە، ئەو مەرقەكى گەپىيە، چۈويە بەغدا،
پارىسى، تەھرانى... دزانىت كو ترافيك ل چىايىن دەستەكە قەر
ناھىيە دانان. ل نك ھەوھە ژى ل شارى تىن ل جادەيان ھەنە. ئەز
بەحسا ترافيكە هىزى دكەم، نەك يَا مەرقان و پىرۇقىن ۋەگواستنا
وان.

- بەلى، ئەز ژى ئەۋى دزانم. لى تىنەگەھشتىم، تىكچۇونا ترافيكە
ئەقلى دوو ئەشىرا چەوا بۇويە؟

- ئەوان قەبۈول نەبۇو، كەچەك و كورەك ب رېك ئەقىنىي ھەقلىنىي
بکەن. سەميانان ئەو ھەقبەندى رېك دئىخىست. ئەو ھەقبەندى
ژى دەبىت پىڭۈرك بايە. د دەمى ۋەگواستنى ژى دا، قەبۈول
نەبۇو يەك پىش ئەۋى دىكە بويكا خوه بقەگویزىت. دەبوايە د
ھەمان دەم دا دەستپى بکەن، لى د ھەمان پى دا ئەونەھىن و
بىن دى نەچن، نەكۈ يەك قىسەكا شكەستى بىزىت و شۇول خراب

بیت و لیک بتهشقلن و کهیفا وان ببیته شه‌پ و پیکدادان. ل دویق تیتالین ئه‌وی زه‌مانی ده‌ما ل نیقا ریکی دگه‌هشتنه يهک، چی نه‌دبوو سوار بن، ده‌بوایه ب په‌یایی د به‌ریک را چووبانه، يان رییین خوه گوهه‌رتbane، کو تووشی يهک نه‌بن. ئه‌گهر رییا دوویی نه‌بوایه، هر وه‌کو ل سارا هه‌قده عه‌مه‌ران پویدای، ده‌بوایه جوینه‌ک ب سواری ل ده‌ریی ساری براوه‌ستیت، جوینا دیکه ب په‌یایی ده‌رباز ببیت. ده‌ما ئه‌وی جوینی قه‌بوق نه‌کری ب په‌یایی ده‌رباز ببن، ئه‌و پویدا يا پویدای و ئه‌و حه‌شامه‌تا مرؤفان هاتنه کوشتن، کو تنى ئه‌وین نافیین وان عه‌مه‌ر بونه‌ه‌قده که‌سبوون. داوهت تیکچوو، خزماتی نه‌ما، خویندارییه کا دۆم دریز په‌یدابوو.. هوین دزانن خوینا سوپ نابیته ئاقا زه‌لال... ياره‌بی خوین ب دار و به‌را نه‌که‌قیت، ئامین يا په‌بلعاله‌مین.

— ده‌بیت سه‌میانین مالان، کچ و کوریین خوه د هه‌لبزارتنا هه‌قژینی /
هه‌قژینا خوه دا ئازاد بکەن.

— نه‌خیر، ئه‌قە نموونه‌ک بوو. سه‌دان نموونه‌یین دیکه ییئن وه‌کو وی هه‌نه. پرسا سه‌ره‌کی ئه‌وه، کو ئه‌قل کاروباریین خوه ل دویق سیسته‌می گه‌ردوونی ریک بیخیت. ئه‌و ریکخستان هه‌رتم ل سه‌ر بنه‌مايی هه‌قسەنگی ئاقادبیت، هه‌ر که‌سەك به‌روقاشی ئه‌وی سیسته‌می کار بکەت، دى لاری بیت و د جیهانا خه‌ونان دا به‌رزه بیت.

ژنوی سه‌رپیهاتییا سارا هه‌قده عه‌مه‌ران بُو من رُونبووچه. خه‌لکی راچینا
پاست دگوت، سه‌ید تاها کانییا زانیارییانه. چه‌ندین پرسیارین دیکه یین بی
به‌رسف د میشکی من دا ماینه‌قه، من دقیت راستییا وان بزانم. ئه‌ری پرسا
په‌ندی و پویباری راچینا چیقاتۆکه‌که خه‌لک قه‌دگیریت؟ یان ژی خه‌ونه‌که، د
ئه‌وان دیمه‌نیین دوهی من دیتین تیکه‌لبوویه! ... تو بیزی قاره‌مانییا خه‌تابی
پاستییه‌ک بُو هه‌بیت؟ من هزا خوه ژ‌ده‌لیقه‌کی دکر، کو به‌رسقا هنده‌ک ژ
ئه‌ثان پرسیاران ل نک سه‌یدی و هرگرم. وه‌کو من لیکدانه‌قه، هنده‌ک ژ‌ئه‌وان
سه‌رپیهاتیین ل گوندی دهاتنه گۆتن، کیماسی تیدا هه‌بوون. من گومان ژ
پاستی و درستییا هنده‌کان هه‌بوو. هنده‌ک پویدانیین وان ژی، به‌روفاژی
دهاتنه قه‌گیپان.. به‌ری کو پرسیاره‌کا دیکه لی بکه‌م، ئه‌وی گوتی: (دی
فه‌رموون، بچینه مه‌زه‌لا دیکه. من سوحبه‌تا هه‌وه گله‌ک پی خوه‌شه).
ئه‌وی پیشنبه‌را سه‌یدی ئه‌ز ژ‌ئه‌وان هزاران دانه‌براندم، به‌لکول گه‌ل پابوون و
پیچه‌چوونی پتر د میشکی من دا خه‌ونین و من هه‌ستکر، کو ده‌لیقه‌یین
پرسیارکرنی ژی دی هیشتا ده‌ستخوه‌شتر بن.

22

ئەو مەزەل مەزنەر بۇو و وەسا دىاردىكى، كو دىوانا مالى يە. رووبەرەكى لاكىشەيى درىز هەبۇو و ب مافۇورىن بەها گران پائىخستى بۇو. هەر چار ئالىيەن وى ژى نالىك ب رېزلى دانابۇون و بالىفك دابۇونە پال. ھىشتا ب تەمامى ئەم نەپۈونشىتىبۇوين. سەيدى ئەز ژئەۋى گىزقانكا كەتىمە تىدا دەرىئىخستىم، دەما گۆتىيە من:

– سىنۇ دەنگبىزەكى شارەزايە. سەترانان ب سەرەتاتىيەن وان ۋە دزانىيت. نەل پىيى بۆ تە سوحبەتىن خوهش كرينى ! ..

– بەلى، ئەۋى گەلەك تشتىن خوهش گۆتن، لى پرسىيارىن زۆر ژى د مىشكى من دا ھىللانەقە.

– دىارە تە ب جوانى گوھدىرى كرييە. ئەقە ئارمانجا ھونەرييە، كو پرسىياران د مىشكى وەرگرى دا چىدكەت. ئەو پرسىيار چەند مشە و موكم بن، نىشانا پايه بلندىيىا ئەۋى ھونەرى يە. چىكىرنا پرسىياران تشتەكى خوهشە. دەما گەنگەشە ل سەر ئەۋى چىكىنى دەھىتەكىن ھىشتا خوهشى دېتى.

ئەقى بۆچۈونا سەيدى، رې ل بەر من ۋەكىر، كو ب دلى خوه پرسىياران بکەم. ب راستى پۈونشىن د گەل مەرقىقىن شارەزا و دنیادىتى گەلەكا خوهشە. گوھدىرىيىا ئاخىتنىن وان چىزەكا تايىبەتى ھەيە. ئەو يَا د دلى مەرقى دا

قەدھويننهقە. ئەو پرسا پتر ھەموويان مىشىكى من پىچە مژوپل ببۇو، پرسا پەندى و پويبارى بۇو. ھەما من ژى ل وىرى دەستپىكى:

- پرسا پەندى و پويبارى راھينا سەرسام كرم. ئەرى ئەو چىقاتۆكە

خەلك ۋەدىپ؟ يان راستىيەك بۇ ھەيە؟

- بەلى راستىيە، لى پەندى سەرنەكەفت.

- پلانا خوه ب درستى دانەرېزت بۇو؟

- نەخىر د جىبىجىكىدا وى دا شاشى كىن.

- تۆ ل گەل بۇوى؟

- بەلى، مە نەخشەيىن بابكالكىن خوه ژى ل بەر دەست بۇون. من گۆتى ناڭى پويبارى لى نەھىنە. ئەمى پالەيىن خەلکى گوندى بەينە كارى. ئەوان پەسارىن دەردۇرا شەفتۆكى كۆلين و كەينە رەزىن ترى و باھىف و... ھىدى ھىدى د گەل سەغبىرييا رەزان، ئەمى نەخشەيى خوه يى پويبارى ژى جىبىجىكەين. ئەو چوو حەشامەتكا مەرقان، ژگوندىن دەوروبەر ئىنان و ناڭى پويبارى بەلاقبۇو... زېھر مەزنىيَا ئەوى خەبەرى، ترسەك كەفتە دلى مىرى بىتەنۈرى و چاقدىرييا رەوشادى كر. ئەوا ئەو ترس مەزنەتكىرى و كريي گەفك بۇ مىرى، پەندى چوو ھندەك قەرەچىن ئاسىنگەر خرۇقەكىن. ئەو بىنە سەركوپەرها گويناسنى ل سەرى چىايى گامنېركى. خەبەرى كارگەها چىكىندا چەك و جەبلخانەيان ل وەلاتى بەلاقبۇو و ھېشتا ئەوان سىكارەك چىنەكربۇو.

- ھۆستايىن ئاسىنى ل گوندى ھەبۇن و ئەوى كار پى نەكى?

- نه خىر نه بعون، لى جويىن بىتەنويرى سىنۇھەتكارن، شارەزانە و
جەھى باوهەپى بعون. ئەو دشىان بناغانەيىن ئاڭاھىي كارگەھەكى
دانىن و نەينىيان ژى بپارىزىن... پەندى ئەو نەئىنان.

- پەندى ئەو ئاڭەھدار كربۇون و ئەو نەھاتبۇون؟

- باوهەپناكەم ئاڭەھدار كرېن، ئەگەر تىشتەكى وەسا ھەبايە، دا
سەيد خالدى خانكى ژى گازى كەت، كو خودان كويىرەكا مەزىنە.
ئەگەر ھېشتا هىزا خوه كريا، چىددىبىت جابا ئاسىنگەرەن بامەرنى
ژى ھنارتبايە، كو شارەزاتىرىن ھۆستايىن دەۋەرا بەھەدىنەن
ھەمېي نە... ئەوى عەزۆزى بازى هيىنابا، كو تىنى كىر و سىكاران
بۇ ژنكىن گۈندى خوه سەقا دكەت باشتىر بۇو ژئەوان ھۆستايىن
قەرەج.

- دىارە ئەو قەرەج ھۆستايىن سەختە بعون و فيل ل پەندى
كربۇون؟

- نه خىر، پەندى ھندى غەشىم نەبۇو، ھۆستايىن سەختە نەناسىت.
قەرەج مەرقۇقىن باش و بىبەلا و كىيم گازىنەن، لى كىماسىيَا وان د
بى سەلىقەنە. وەكۈ بىنى بى ستارەنە. پېشىيَا وان بىيىنگە و
نەينى خوه تى ناڭرن و پاشىيَا وان ژى بى پەردەيە و خوه ژ چو
كىزمان ۋەنادەن.

- ئەۋە كارەكى ئالۇزە، گەلەك تا ژى دچن. لق و پۆپىن وى نۇرن.
دىارە ب ساناھى ناھىئە ھەۋەنسەنگىرن؟

- راستە.. ھەۋەنسەنگىرنا ئەقان ھەموو ئالىييان كارەكى ئالۇزە، لى
ل دويىش ھەلسەنگاندنا من، پەندى هىزا خوه ل دوو مەرجىن
سەرەكى دا نەكربۇو: يى يەكى ئەوى نەدزانى، كو كاروبىارىن
لەشكىرى ياسايىن خوه يىن تايىبەت ھەنە. يى دووپىي ژى ئەوى

لیکدانه‌فهیه کا درست بو تیچوویین هه ردوو پرۆژه‌یان نه کربوو،
چونکه دانا دانانا کارگه‌هان و پاکیشانا پویباران پیڈشی ب ژیده‌رین
ئابوریین مه‌زن هه‌یه. ئه‌و هه ردوو لایه‌ن دوو زانستن. هه ر
زانسته‌کی ژی بسپوریین خوه یین ماھوول هنه... ئه‌گه‌ر ئه‌و
هه ردوو شاشی نه کربانه... هه ردوو پرۆژه ب شینه‌یی، دا
هینه‌کرن و سه‌رکه‌قىن. نه ئه‌وی هنده ئه‌زیه‌ت دخوار. نه ئه‌ز ژی
تووشی ئه‌وی سه‌رئیشی دبوم.

— پهندی يان هه‌و نيازا دووباره ده‌ستپیکرنه‌فه‌یا ئه‌وی پرۆژه‌یی
نييە؟

— مه زانياريین سه‌ر ئه‌ردی هه‌موو لیکدا بونه‌فه و پلانا کارکرنی
هه‌بوو، لی زانياريین بنئه‌ردی ب درستی بو مه د بون و زه‌لال
نه‌بوون. د خوله‌کا ده‌رله‌ی و‌لاتی دا، من پرسیارا مامۆستایه‌کی
جيولوجيایي کر، کو ژیده‌ر و سه‌روکانىيین ئافا بنئه‌ردیيا ده‌فه‌را
مه دچه‌وانن. ئه‌وی ل دويىف زانياريین خوه گوتى: (ئافا بنئه‌ردا
ده‌فه‌را هه‌و سه‌ر ب ئاقىن بنئه‌ردیين چيایي هيمه‌لايايي فه نه).
ژه‌نگی و‌ره، ئه‌ز هزرا خوه ل هه‌قېشكىيا سه‌رچاۋەيىن
بنئه‌ردی دا دكەم، کو گله‌کا فەرە مه هزره‌کا هه‌قېشك ژی
هه‌بيت د پارۋە‌کرن و دابه‌شىكىنىن وان دا. نها ژی ئەم د
شاخپەنى و ململانى یین ئه‌وی پرسى دا دىزىن.

— پهندی ژی و‌هکو ته هزركەت و هه‌قرا يه د ئه‌قى پرسى دا؟
— پهندی مژوولى هندهك كارىن ديكەيە. نها ب درستی يى ب دويىف
دلى خوه كەفتى هه‌موو بـزاقىن وي ژبۇ كەيف و
خوه دهولەمەندىرىنىنە. چىدېبيت ئه‌و ژ من درستىر بيت.

ئەز ھىيەتى مام. ب درستى تىنەگەھشتم. سەرى من ژئەقى پرسى دەرناچىت. دوو كەس پىكىفە پرۆژەيەكى دانىن و پىچەوانەي ھەۋەندۇو ھەز بىكەن و باوهپى ب كارى يەكۈدوو نەبىت. نازانم كەسايەتىيا پەندى چەوا بۇويە. ئەقە سەيد ل بەر چاقىن مەيە و مەرۆقەكى دانا و زانا و پەزانىيارىيە و مەعرىفەتا لى دبارىت. چىدېتىپەندى تەبىعەت ھەلھەلى بۇويە. يان مەرۆقەكى عىنادى بۇويە و زوى پىنگەپىا بىت. يان ژى د دەمى كارى دا، دلى وان ژىك مابىت. يان ژى سەيد تاها نەخوھش بۇويە و ھاي ژ كارى خوھ نەمايە. بەلكو ئەو ئەگەر ھەموول گۇرپى نەبۇويىنە، ئەوى سەفەر كىرىيت و ھەتا ھاتىيەقە كار ژ كارى ترازاپىت. چو چارە نەمابن و ھەموو تشت ژ دەستى وي دەرچووبىن. ئەز دېئىم پىدەقى ناكەت ھندە ئەگەران پىز دكەم، يا باش ئەوه، پاستوراپىت پرسىيارى لى بکەم، كو بۆچى ئەوى پىشىنیارىن خوھ نەدانىنە بەر دەستى پەندى و پىپىا درست نىشا نەدايە؟ ئەقە كورتتىن پىيە، كو من بگەھىنە ئەوى مەبەستا من دېقىت:

- تۆ خوھدىي ئەقى بلىمەتىي و زانىنى، تە بۆچى ئامۆڭگارىيا
پەندى نەدەركىرەتلىك، ژىق كو خوھ تۈوشى ئەوى بەلايى نەكەت؟

- پەندى مىرەكى وىرەك و ب جەرگ بۇو، لى يى تەبىعەت ھەلھەلى بۇو. پىيەرەن ھۆسا ژى حەز ژ مشىورىي دكەن و چەندىن شىرەتكاران ل دەردۇرا خوھ خرقەدكەن. لى ئەو كەسىن ژىق ئەقى ئەركى دەستنىشان دكەن، دەبىت خەسلەت و سالۇخەتىن وان ل دويىق دلى مىرى بن. ھەرىيەك ژ ئەوان شىرەتكاران دزانىت مىشكى مىرى خوھ ۋە خوينتەقە، كو ئەو چەوا ھەزىدەت و ئەوى چ دېقىت. پاشتى ب درستى مەرەما مىرى خوھ زانى، دى چاقەپى كەت، كو دى كەنگى راۋىيىتى پى كەت. دەمى دەليقە يى وى پرسى هات، د جقاتى دا مىر دى بۆچۇونا شىرەتكارى وەرگرىت. ئەو ژى دى ئەوى مەبەستى شرۇقەكەت، يى د سەرى مىرى وى دا

دزقريت. جواميرين حازر ژى، دى سوپاسگوزاريما ميري و شيرهتكارى كەن. مير ب مشئورپەروهرييا خوه يا دەستەجەمعى ۋە و شيرهتكار ژى ب ژيرى و ئاقلمەندىيىخوه يا رىئيشاندەر ۋە... هۆسا ھەردۇو ئالى پىكىفە، ب شىوه يەكى ھەۋەتىپ ژيانى برىقەدبەن. پەندى ژى شيرهتكارىن خوه يېن تايىھەتمەندە بەبۈون. پشتى بىپيار ددا، ژمن دخواست كو پلانا جىيچىكىرنا كارى بىق دابرىزم. ئەز ب خوه، دېنەتار دا د گەل ئەقى جۆرى پىقەبەرىيى دا نەبۈوم و نىمە. پەندى ژى باش ئەو سەروبەر دزانى.

- مادەم بىيارا پەندى ھەرقسە بۈويە، شيرهتكار ژى ھەر پويىسىپىيىن گوندى بۈويىنە و پلانا تە ژى ھەرنەخشەيەكى ل سەر كاغەزى بۈويە، كارى ئەوان پالەيان ژى ھەر وەكى كارى پەنجبەرييا گوندىيان بۈويە. بۆچى ميري بىتەنويى ئەو ئالۆزى چىكىن و لەشكىرىشى ئىينا سەر دەۋەتى ۋەندى گرت و ئەزىيەتدا؟

- راستە ھەرقسە بۈو. دەما خەبەر ب زارەكى بەلاقە دېن، ھەر يەك ل دويىف ئەوا تىڭەھشتى ۋە دەگىرەتەقە. چو جاران ۋە گىرانا كەسى شەشى و ھەفتى نىزىكى خەبەرى كەسى يەكمەن جار ۋە گىرای نابىت.

- ئەو خەبەرىن بەلاقە دبۈون راست نەبۈون؟

- نىڭا پتى ۋە راست نەبۈون. پشتى چەند ھەيقان ژئەوى پويىدانى، من گوھ لى دبۈو، كو پەندى قارەمانەكى يەكانەيە و ئەز ژى بىرمەند و دارىزەرئى پلانىن ئابوروى مە. ھندى من ھەوار دىكى، ئەقە وەسا نىنە، زىدە گافىنە، قارەمان و بىرمەند ھۆسا درىست نابىن. ھەوارا خوه دووجاركى و چارجاركى كىن. نە ھەرى ۋە

نه گه هشتم. ناقوده نگ چوون و به لاقه بعون. که نیا من ب ئە قىـ
ثىن و زيارى دهيت ...

سەيد وەسا نەرم پىكەنى. كەنیا وى زى، وەك ئاخقىتنا وى شرين و
سەليقه خوهش بwoo. ئەز و مەردۇر زى پىكەنىن. ئەوال نك خەلكى قارەمانى
و بىرمەندى بwoo، ل نك سەيدى نوكتە و پىكەنىن بwoo. چەند جوانە،
پىكەنىنەك ھەم رەخنە بىت، ھەم شرۆفە كىن و ھەم دويچقۇون بىت... ئەز
ھۆسا ژ سەيدى تىگە هشتم، لەوما پىكەنىم، لى من نەزانى كو مەردۇر چەوا
تىگە هشت و پىكەنى. ئەفھە زى دوو حالەتىن ئاسايىنە، لى ئەوا نەئاسايى،
حالەتى سينۇرى بwoo. ليقىن وى دلەرزىن و رەنگى وى سۆر دبwoo، ھەروھە كو
ئاخقىتنا سەيدى ب دلى وى نەبwoo و شەرم دىرى بەردە قىـ وى بەدەتە قە. ل
داویي خوه نەگرت:

— قوربان، مە زى وەك خەلكى دىكە قارەمان دقىن، بۆ خوه
بکەينە نموونە ول سەر رېچكا وان بچىن. خەلكى قارەمانىن خوه
فراندىنە بەر ئاسمانان، ھەر چەندە كار و خەباتىن وانىن
پىشىقە بىرنا زانستى و جۆرى پىبەرييا مللەتىنىي ناگە ھەنە ئاستى
تە و پەندى.

— تۆ راست دبىزى، ھندهك جاران ب دووبارە كىرنا پەسن و
پىيەلدانان قارەمان درست دبن. پىنج سالان پەسنا كەرى خوه
بکەى، دويماهىي دى بىتە ھەسپ. دە سالان پەسنا كەتكى
بکەى دى بىتە پلنگ. بىست سالان پەسنا گافانە كى بکەى دى
بىتە ئاغا. سىيە سالان پەسنا ئاغايى كى بکەى دى بىتە مىر... و
ھۆسا ل دويىش ھەرە. ئەزى بە حسا راستىيە كا دىكە دە كەم. ئەو
قارەمانىن د ئەنجاما كار و خەباتا خوه دا دېنە نموونە يىن بala و
كارى وان باندۇرا خوه ھەيە و ئەو باندۇر بەردە وام دەيىت.
دەما بە حسا ئەوى باندۇر ئە دهيتە كىن، ھنگى ناشى ئەوى

جوامیری دهیت، نهک به روڤاڙیيا وی، کو ده ما به حسا
که سایه تیيا وی دهیت کرن، هنگی کارین وی ژی دهیت
به حسکرن، ئه و ژی چ پاست و چ نه پاست.

– قوربان، ئه ڦی سوحبه تا ل بارهی به روڤاڙیيا د ناقبهراء کار و ناقی
وی که سی دا تینه گه هشتم. ما جوداوازییه ک د ناقبهراء ئهوان دا
هه یه؟

– جوداوازی نقرن، ل ڦیره پرسا سه ره کی پیش و پاش کرنه. تو
پیزبندیا تشتان بگوپی ئه رکی وان ژی دهیت گوهه رتن، ل
دويٺ سوحبه تا مه: ئه وی یه کی، کاری وی که سایه تیيا وی
چیدکهت. ئه وی دوویی، کارهک ژیو که سایه تیيا وی دهیت
ڦه دیتن. ئه وی یه کی هه تا به حسی به رهه می وی نه کهی ناقی وی
ناهیت. ئه وی دوویی ناقی وی هه یه، هه تا ئه گه ر به حسی
به رهه می وی ژی نه کهی. ئه وی یه کی ب کاری خوه دهیت
ناسین، ئه وی دوویی ب ناقی خوه یی به رنیاسه، هه تا ئه گه ر
دهست ب کاره کی کربیت و تیدا سه رکه فتی ژی نه بیت. بـو
نمونه: هه تا به حسی داستانا مه م و زینی نه کهی، که س
ئه حمه دی خانی ناس ناکهت. به روڤاڙیيا وی ژی، هوین هه موو
پهندی ناس دکه ن، هه تا ئه گه ر پویباری را فینا نه پاکیشا بیت و
کارگه ها چه کی ژی چینه کربیت! .. د ئه ڦی به روڤاڙیي دا، گه له ک
پاستی ده رکه ڦن، یه ک ژ ئه وان: مه م و زینا به رچاھه و هه موو
خه لک ڦه دخوینیت، لهوما ناقی ئه حمه دی خانی ژی هه ده م یی
ل سه ر زاری خه لکی و گه له ک سویندی ب سه ری وی دخون.
ئه گه ر پهندی ژی پویبار ئینابا و کارگه ها چه کی درست کریا یه،
له وانه یه ژ خانی ب ناقوده نگتر دبوو.. هه ر مرؤفه ک ل دويٺ
به روڤاڙیيا تشتان بچیت، دی گه له ک ئه زموونین نوی فیربیت،

لهوما فیربیون ژ فیرکرنی چیتره. پرسا ئەوان جوامیران يا بۇنە،
يان ھېشتا ل دويىش بىم؟

- نەخىر، ل دويىش ئەۋى پىسى نەچە. پرسا مەزن ئەوه، كو
تشتىن ديار و بەرجەستە راستن و تشتىن نەديار و نەھاتىنەكىن
جەھى گومانى نە... باشه، رەندى نەديارە و تو ژى ل ۋېرىھى. نەا
پاش ۋە، ئەم چەوا سەرەدەرىي ل گەل ئەقى ھەقكىشەيى دا
بکەين. نەا تو يى ساخى ول بەرچاقى. ئەز دزانم خەلك چەوا
بەحسا تە دكەت، لى نزانم ئەز چەوا بەحسى تە بکەم؟

- گەلەكا ب ساناھىيە. دەما بەحسى وي جوامىرى دكەى، بەحسى
پۈيبارى بى ئاڭ و جەبلخانا بى چەك بکە. دەما بەحسى من ژى
دكەى، بىزە: ل نېقېرۇزەكا بھارى، من تولك و کارى ل مالا سەيد
تاھاي خوارى ھھھھھھھھھھھھ.

ئەقى جارى، ئەز نەشىام، وەكى سەيدى و سىنۇى و مەردۇى پى بکەنم. من
گەلەك حەز دكەر پشکدارىي د ئەۋى پىكەنینا تەپ دا بکەم. ئەز نەشىام. ئەو
مەزەل ب دىوار و دەرگەھ و رايىخ ۋە، ھەموول پىش چاقىن من بەروقاژىي وەك
دبوون و پاشى وەكى بەرى لى دھاتنەقە. كريارا بەروقاژىي وەك
خوھلىيەتەكى ئەز گىيىز كرييۇم. هندهك جاران ھەموو تشت پىش چاقىن من
تارى دبوون، تنى رۇناھىيىا ئەۋى پەنجەرەيا مەزن وەك سيناھىيە كا بچويك
دياردىكەر، پاشى هيىدى هيىدى مەزن دبووقة و مەزەل وەك خوھ لىدھاتەقە. من
ھەولدان خوھ ژئەقى گىيىۋانكى دەرباز بکەم. من ھزر ئىنان و بىن،
نەگەھىشتمە چو ئەنجامان. ل داوىيى، من خوھ ب دامانا ئەقى پرسىيەرەقە
گرت و چۈويىنە بەرسىنگى سەيدى:

- ل دويىش بۆچۈونا ھەوھ، پۈيبارى راقيينا ئەفسانەيە كا بى بنەمايە
و پەندى ژى كاريزمايەكە خەلکى د مىشكى خوھ دا چىكىرييە...
باشه هوين چەوا ھاتنە د ئەقى گىلەشۈكى دا؟

پشتى رهندى تىرا خوه ئازار كىشاي و زدهستى وان قەرسى، من زى پرسى، كو زىدەرا ئەوى هزرا مىشكى خەلكى دەقەرى ل كۈوفە ئىنابۇو و ھەقبەندىيىا بەكىر بەگى ئەرزى ب ئەقى پرسى قەچ بۇويە و خەلك ھۆسا پىقە مژۇيلىكى و ھەموو جارى زى بىئەنجام بۇويە ئەوى گۆتى: (ئەزى بچویك بۇوم. شەقەكى مەمېھقانەكى خەلكى شارى وانى ھەبۇو. دىياربۇو مەرقەكى زەرزان و ب سەرەتاتى بۇو. سوحبەت ھاتنەكىن، ئەوى سەرپىھاتىيَا نوح پىغەمبەرى ۋەدىگىپا. دگۆتى: ئەو دارتاش بۇو. يانزىدە كارىئەنتىكە چىكربۇون، نمۇونەيا ھەرى مەزن ئەو گەمى بۇو ياخوه و تەرەفدارىن خوه ژ ئاقرالبۇونى پىزگاركىن. ئەو گەمى كارىۋى يى دوازدى بۇو، كو دارىئەن وى ژ چىايى گابارى ئىنابۇون و بزمارىئەن وى زى ل كويىرەكا ئاسنى ل چىايى گامنېركى ھاتبۇونە چىكىن. ئەو تەنويىرا ليىمشت زى ھاتىيەدەرى، كونەبايەك بۇويە ل دانگا ئەوى كويىرەيا ئاسنى. چەندى مەزن دبۇوم، ئەو هزز زى د گەل من مەزن دبۇو. ھەتا من خوه ب درستى ناسكىرى، من ۋىئە خەونى بکەمە راستى... ۋىئە چىبۇو ياخوه دىتى...). ئەقە بۆچۈونا رەندى بۇو. ژ ئالىيى دىكە قە، مىرى كەلە بىتەنويى دويىچۈونا ئەوان ھەوال و خەبەران دىكە، كو رەندى ل سەرى چىاي گوئئاسن دىتىيەقە.. كويىرە چىكرينە و چەكان درست دىكەت.. پويىبارەكى زى دەھىنەتى گوندى و سەروكانييَا وى ل بەر دەستى وى يە. مىرى پىلانىئەن خوه ل سەر ئەقى (من گرتىيە) يى دارپىشتن. فەرمان ژ سۆلتانى وەرگەت و چەك و ئازۇقە كۆمكىن و ھىرشا خوه دەستپىيىكە... ئەقە حەكۈمەتن كرويشكى ب عەرەبانى دىگەن. ئەم زى كرويشك بۇوين ب پىن خوه چۈوينە د عەرەبانى دا. ھەتا نەا دىيار نىيە، كو ئەو عەرەبانە دى مەكىقەبەت. كەلە بىتەنويى زى وىران بۇويە، تىن بەرەن وى يىن

بژاله ماینه، ئەو ژى خەلکى گوندیئن دەوروبەر دېن و خانیئین خوه پى درستىكەن و ئەم ژى سەوداسەر بۇوينە و مە ئاپاستە يَا داھاتىيَا خوه بەرزە كرييە.

مەردۇ ب ئەقى ئەنجامى سەيدى دياركى سەرسام بۇو. دەرسۆكەك ژ پاخلا خوه دەرهينا، ئەنييا خوه پى قەسترى و پاشى ئىخستە بەر شىتكا خوه پا. دەستى دىكە درىزكە بەريكا شەلوالى، تەسبىحەك دەرهينا و موركىن وى جووت جووته ب لەزگىنى بەر وىقە دىرن. ئەو لىڭزقپاندىنا موركان چەند جاران دووبارە بۇوقە. من نەزانى ئەو چ بىرەوەرى بۇويە، ئەو ژ سوحبەتا سەيدى دویر ئىخستى. ھۆسا ھزرىن وى بژالەكرين و ئەو بىرىيە جىهانەكە دویر و ژ مە قەدەر كرى. جقات ھندهك بىيەنگ بۇو. د ئەقى بىيەنگى دا، من د دل دا دگوت: ئەقە مەردۇ ھزرا چ دىكت، ھۆسا گھووشى يە. دلى وى ب چارەنقيسا رەندى ۋە يە. يان ھزرا چالاكى دىكت، كو بىرينا وى چ لى هاتىيە، ئەو چ خوارى يە. يان ھزرا كارى خوه و پىيدقىيەن خوهندنگەھى دىكت. ئەوا ژ ھەموويان ئالۋىزتر، ئەو، كو ترسەك كەفتىتە دلى وى دا، ھزرا قەگەريانا خوه و چالاكى دىكت، نەكۈ ئەو سەرباز جارەكە دىكە رېگرى لى بکەن و تۆلا خوه يا بەرى لى بستىنەقە. ئەو ھەر چار ئەگەرىن، من ھزى لى دكروھسا دەرنەچۈون، دەما مەردۇي ئەوا د دلى خوه دا دەرهيناي و گۆتىيە سەيدى:

- بۆ سەرپىھاتىيَا خەتابى مامىيەزدىنى چ دېيىشى. ئەوى ھنېرەكە مەزن كريبو. وىرەكى و ئازايەتى و ئاقلمەندى د كەسايەتىيَا وى دا جەمياپۇن. ب پاستى مىرخاس بۇويە.

- راستە ئەو مەرقەكى ئازا و ب جەسارەت بۇويە، لى ئاقلمەند نەبۇويە. ئەوى نە ب تىنى شاشىيەك كريبو، بەلكو گوناحەكە مەزن كريبو.

- ئەز بەرۇۋاژى تىڭەھشتىبۇوم. من ھىزدىك كارەكى باش كرييە. تو
بىئىنى گوناھا وى چ بۇو يە؟

- ئەو گيانەوەر ژېق دۆستايەتى و كەيف و شادىيەتاتبۇو. خەتابى
ژى ئەو خاپاند و ژېق بەرژەوەندىيىخوه يَا كەسۆكى بەغەدر
كوشت. سەماكىن كريارەكا گيانپەرۇھى پىرۇزە. دل تىدا ساف
دېن. ھەست تىدا زەلال دېن. پۇناھىيىن چاقان د ناھبەرا
سەماكاران دا تىكەل دېن، ۋىيان پى مەزن دېيت. حەز ژى پاك
دېن. د ئەقى دۆستايەتىي دا، ھەقبەندىيىا وان د رېزگەرنەك
ئاست بلند دايە و ئىنسان پى جوان دېن. ئەگەر لايەنلى دووسي
گيانەوەرك بىت و خوهشەويىتىيىخوه بۇ مەۋلان دەربېرىت.
ئەقە رەپادەيا وى ھېشىتا بالاترە. د رەوشەكا ھۆسا دا، ھىزا
كوشتنا كەسى بەرانبەر بەھىتەكىن، نەخاسىمە ئەۋى بەرانبەر
گيانەوەر بىت و هاتبىت ھەقلىيىيىا مەۋقۇ بکەت. ئەقە
دەندىايەتىيەكا يەكجار بىزەقەرە. ئەو دلەقى تاوانەكە و ناھىتە
تافىلكرن. دلەقى كەلەرەقى ژى درست دېيت. نەخۇزمەمى
ئەۋى مەۋقۇ دەستىيىخوه ب خوينا كەسىن دىكە سۆر دكەت.
ئاخخىخ، كەسەرەكا گەلەكا مەزن بۇو، دەمما من ئەو خەبەر
بەپىستى.

- ئەۋى ھەرچى پى گەرتىبۇو. ژگەلىيى ھەسپان ھەتا كانى بۇتكى،
نزار و بەرۇزىن چىايىي مەتىينا ل خەلكى كىرىونە حىزەت. كەس
نەدويرىا ھاتوچچۈونى بکەت... ما ئەۋى كىشىيى پىددىشى ب
چارەسەركرنى نەبۇو؟

- چو كىشە نىنە پىددىشى ب چارەسەركرنى نەبن. چارەسەركرنى ژى
نەخشە و پلان دېيىن. دەستىشانكىندا پلانى ژى ھۆستاتى

پىدۇتىت. ھۆستاتى ژى ئەوه، كو ھىز و بھايىن بلند تىدا بھىنە
ھەۋەنىڭكىن.

- خەتابى ئەقە نەكربىوو؟

- ئەوا خەتابى كرى، تىنى ھىز بwoo. ئەو ژى نىف ب نىف. نىقەك
دەرد و نىقەك دەرمان بwoo. ئەگەر ب ھويى ئەقى كىشەيى
شرۇقە بکەين، دى گەھىنە ئەوى ئەنجامى، كو بىنەكۆكا وى
رېڭرى بwoo، نەك هرج بwoo. هرج بکەر بwoo و رېڭرى كريyar بwoo. ل
قىرە چەندىن پى ھەنە بۇ لابىن ئەوى كريyarى. مادەم چەندىن
پى ھەنە، دەبىت باشتىرىن پى ھاتبا ھەلبىزارتىن، كو لابىن گەفا
رېڭرىي بwoo. خەتابى ئەوا ژەمۈويان خرابىت ھەلبىزارت، كو
كوشتنا ھەرچى بwoo.

- ما نە ھەرچى گەفا رېڭرىي چىكربىوو؟

- ئەقە دwoo تاشتىن جودانە. ب كورتى بۇن بکەينەقە. خەتابى
جەخت ل سەر كوشتنى كربىوو، نەك ل سەر لابىن گەفا رېڭرىي:
ئەز دېيىم ئەوا دووپىي باشتىبىوو. تو چ دېيىشى؟

- بەلى تىيگەھىشم، ئەوا دووپىي باشتە.

- خەتابى هرج ۋەدىت. ئەو ئىنا بەر دەستى خوھ. رەقساند و ب
حالچوون. هرج گەشتە قۇناغەكى، كو ب ساناهى بھىتە
كەھىكىن. ئەوا نەھاتىيەكىن خوارن و ۋەخوارن بwoo. دشىا ئەوى
ژى بکەت. ئەوى كارى بکەتە پېشە و پى بىزىت. خەلاتكىن ژى بۇ
نەھىلانا گەفا رېڭرىي بwoo، نەك بۇ كوشتنا ھەرچى بwoo. ئەو و
كۈپىن خوھ دwoo جاران مفادار دبوون. ئەقە ژلايەكى ۋە، ژ
لايەكى دىكە ۋە، شوينا كو دېمىناتى د ناقبەرا هرج و مەرقان دا
ھەبىت، ئەوى دەمى دا دۆستايەتى پەيدا بىت. نابىت بھىتە

ژییرکرن کو ژینگەھ، یا مه هەموویانە. هەموویان مافى ژیانى تىدا
ھەيە. نابىت ھەر گیانەوەرەكى نېيىن لى ھات بھىتە كوشتن. ھەر
مروقەكى ۋىا سەرى خوه بلند بکەت بھىتە تەپەسەرکرن. ھەر
زارۆكەكى بزاڭەك كرلى بحەيتىنى و لى بىدەي. ئەقە كەنگى
ئاقلمەندىيە؟

- مەندى پىپىشاندەرى خەتابى بۇويە، بۆچى ئەو ئاگەھدار
نەكربۇو، كو ئەگەر ئەۋى گیانەوەرا بەستە زمان نەكۈزىت
باشتە؟

- مەندى كارەكى ژئەوى كىمباختى كربۇو. پار دەما بەفرىبارىنا گران
ب سەرمە دا ھاتى، رەقىن كەوان ژېرسان دا ھاتبۇونە
بەردەرەن مالان. گەلەك ژ خەلكى ئەو خودى كىن، لى مەندى
ئەۋىن ھاتبۇونە گوندى وان، ھەموو گرتىبۇون و سەرژىكربۇون.
ئەو كەسى فەرمانا كەۋىن جوانىن پەوشاش چىا و نۆزانان پاڭەت،
دى چەوا دلى وى ب ھەرچەكا كويىشى سۈزىت، كو بىرّتە يەكى
نەكۈزە؟

سەيدى پرسىارا خوه كر. جانى من تەزى و تەپاتىيەكى چاقىن من غولكىن.
مەردۇى چەندىن پرسىاركىن، ب رۇنى و زەلالى بەرسقىن وان وەرگرتىن.
سەيدى يەك پرسىار كر، مەردۇ بىيەنگ كرو ئەزىزى د دوو رۇندىكان دا
خەندقاندەم.

د ئەۋى گەنگەشەيى دا، زۇرېھى رۇنۋەكىننەن سەيدى بۇ من تىشىتەكى نۇى
بۇون. چو جاران من ژيان ب ئەۋى كويراتىي نەبەيىستبۇو. د ئاززاندىنا ئەوان
پرسىاران دا، پرسىارەكاكەقىن ھاتە ھىزرا من، كو گەلەك جاران ل گەل
ھەقلاڭ، مە خوه پىيەھە مژوپى دكر و ئەم نەدگەھشىتىنە چو ئەنجامان. ئەو
پرسىار ل نك مە ببۇو كورەگىيەك و قەكىندا وى ژى ببۇو نەيىننە كا نخافتى.
ھندهك جاران مە خوه ب كەسىن نۆزان دەردىھينا و زىدەگاڭى ژى د

شروقەکرنا وى دا دکرن و سەرئىشى بۆ خوه و بۆ خەلکى ژى چىدكىن ول داۋىي پويىسى مە دبۇوچە خورى. ئىرۇ دەلىقەكا خوهشە، وى پرسىيارى ل سەيدى بىكەم. من ژى بى يەكودوو تىۋەراند:

— ھەر کارەكى دكەين، ھەر ھندەك كىيماسى تىدا پەيدا دېن. لەوما ب چو تشتان بەختە وەر نابىن. ژيان يا بۈويە غاردان. بۆ ھەر ئارماجەكى بچىن، يان پىپا ناگەھين، يان ژى ب نىقەرۇ بەستەتھە دەھىت. ئەگەر ئەنجامەك ژى ھەبۇو، دى بىنى كو دەستكەفتىيەكا راستەقىنه نىيە، بەلكو تىشكە دلخوازەكا مەزنترە. ب ناچارى ۋە، دەقىت بۆ ئەوا مەزنتر بچىن... و ھۆسا دى ل دويىش ئەۋى زنجىرە يَا بى دويماهىيَا ئەنجامان غاردهين و قىپا ناگەھين، تۆ ژى وە نابىزى؟

— نەخىر، ئەز وە نابىزىم. ئەوا تۆ دېيىرى پشکە كە ژفەرپىزى ژيانى، لى ھەموو ژيان نىيە. مرۇقى دل و مىشك و جەستەيىن ھەين. ژىق كو خوه بناسىت و ئاستى خوه بزانىت. پىدىقى ب تۆرەكا ھەقبەندىيىن پىكۈپىك ھەيە، كو خوه د گەل كەسىن دىكە دا بگونجىنىت. ب ئالىكارىيَا چەڭاكى ۋە، خوه ژىق جىڭىركرنا ئەقى تىكەلىي پەروردە بکەت. ئەو ژى ب پىيا ھەرسى تەندىرىستىيىن: جەستەيى و دەررۇنى و گىانى.

— ئەقە كارەكى زەحمەتە، ھەر كەسەك نەشىت خوه فيېركەت، ئەگەر تشتەكى سەرەتايى ژى، ژئەوان ھەر سىييان بزانىت، لى ھەقسەنگىرنا وان كارەكى ئاسان نىيە.

— ئەگەر زارۇك، پىش ژىيى دوازدە سالىي فىرى ئەوان سەرەتايىان نەھىتەكىن، بناگەيەكى درستى مۇكم بۆ فەراھەم نابىت، كو كەسايەتىيَا خوه ژ ئالىيىن زانسىتى و رەفتارى ۋە ل سەر ئاشا بکەت. ئەقە ژى ئەركى مالبات و دەررۇبەرین وى يە.

- ئەز دېيىزم، پشتى دوازدە سالىيى، دى شىانا وەرگىتنى ل نك زارقى باشتر بىت؟ بەرى دوازدە سالىيى ثىيەكى كورتە. ئەوى ئەركى تۆ بە حس ئى دكەي، ماوهىيەكى پتەر پى دەقىيت. زارقە هندى مەزن بىت، دى فېرىبۈونا وى ئى ب ساناهىت بىت.

نه خیر دئه وی زیی دا ئه رکین دیکه هنه، کو ده بیت ل سه
ئه وان سهره تایان بهینه ئاقاکرن. زور زه حمه ته ده ما مه زن دبن،
ده لیفه بق وان هه بیت، ئه وان سهره تایان فیربن. ئه گه رته
بیا شه کی بهره فکری نه بیت دی ئه وان ئه رکان ل سه رچ
ئاقاکه؟.. ده ما هوین گه هشتینه گوندی، هه وه گه نگه شا من و
جه نگوی دیت. ئه و برادره کی منی نیزیک و خوش تفییه.
سه په رشتیا جقاتا گوندی مه ثی دکه ت. مرؤفه کی دلسوز و
خلمهت خوه شه. هه وه دیت جری مه، چهندی توند و گه رم بwoo.
مه دفیا پاستور است ل سه ره وان سهره تایان براوه ستین، ل
سه ر چهند خالین جودا ناکوک بwooین ول سه ر هنده کان ثی
هه قپا بwooین. هه تا پوژا کومبوونا جقاتا گوندی مه دهیته کرن.
ئه م دی ل ویری ئه وی بابه تی څه بپینه څه... جقات دی
هویرده کاریین وی لیکد هته څه و بپیاری ل سه ر ئه نجامیں درست
ده ت. ئه م هوسا ئاریشه یین خوه چاره سه ر دکه ين. ئه و ئاریشه
یین زاروکان بن، یان مه زنان بن جوداوازی نییه.

- ئەگەر ھەر جۆرە کى پەروھەدھىيى، چەندىن قۇناغىيىن پۆلەنگەن و
ھەۋەنگىكىرنى ھەبن. ئەو ھەر سى جۆرىيىن پەروھەدھىيى ب
ياشکۈيىن خوه ۋە دى چەوا ھېننە ھەۋەنگەن ؟

- هه قسه نگي نه تني د ناقبه را ئه وان هه رسى جوران دايە. هه رى يەك
ر ئه وان هه رسىيان رى، د ناقخوه دا هه قسه نگييا خوه هه يە.

- هه ټسه نگی د هه ټسه نگی دا؟

ئەری وەسايە، پەروەردە يا جەستەيى د نىڭ خوھ دا ئى،
چەندىن هەۋەنگىيەن وى ھەنە، كو خەو خوارن و
خوھپاراستنە، دەبىت هەر سى بھىنە هەۋەنگىرن. هەرىكەن
ئەوان ئى، دىسان د نىڭ خوھ دا پىكھاتەيىن خوھ يىن جودا
ھەنە، دەبىت ئەو ئى بھىنە هەۋەنگىرن. ژۇنەھىلانا ئالۆزىي،
دى ئەقى نموونەيى راڭەكەين: ل بارەي خوارنى، دەبىت جۆر و
چەندىتى و چەوانى و دەمەن خوارنى و ۋەخوارنى بھىنە
ھەۋەنگىرن. ئەوا ھەۋەنگىرن ب خەوى ۋە ھەي، شوين و
دەمەن خوارنى بھىنە پۆلينىرن، پىكھاتە و ھەۋەنگىرن ھەردو
ئالىيان بھىنە هەۋەنگىرن. پىكھاتەيىن خوھپاراستنى ئى، ب
ھەمان پېچە و شىۋە، د ناقبەرا پاكىزى و سەلامەتىي دا بھىنە
پۆلينىرن، پاشى ئەو پىكھاتە د ۋەپېچەكا سەلىقەدار دا بھىنە
ھەۋەنگىرن. ل داوىيى ھەر سى ھەۋەنگىيەن پەروەردە يا
جەستەيى، كو خوارن و خەو خوارنە، د ۋەپېچەكا
ھەۋەنگىرن. ھۆسا ھەر سى ھەۋەنگى د
بازنەيىن يەك ژەتكى دى مەزنتر دا لىك دىزقىن و ب ھەۋە دىزقىن.
ھەر ل سەر ئەقى بنگەھى، پىكھاتەيىن ھەردو پەروەردەيىن
دەرۈونى و گىانى ئى بھىنە پۆلينىرن، پاشى پىكھاتەيىن ھەر
يەكى ژەوان بھىنە ھەۋەنگىرن. د ئەنجاما وان دا، سى
لايەن ئەن ئەن ھەۋەنگىرى دى ئامادە بن. ئەو ھەر سى لايەن
ھەۋەنگىرىن. د ئەو ئەن ھەۋەنگىيا سى قۇولى دا، ئەوا مە
بەحىسىرى، كەسايەتىيى مەرقۇشى/ى درست دبىت. ئەو كۆما بازنە يا
جەستەيى ل گەل ھەردو كۆمەن بازنەيىن دەرۈونى و گىانى ب
ھەۋە د بازنە يەكى مەزنتر دا دىزقىن و كەسايەتىيى ھەر
مەرقۇشى/ى پىكەتىن. ئەو ھەۋەنگىرن زەرقۇشى كەسايەتىيىن
چەند مەرقۇشان پىكەتىن كۆمەلە كى درستىدەن و چەند

کومه له يه ک جقاکه کی درست دکه ن و هوسا زیان ل هر و لاته کی د زفروکه کا به رده وام دایه. ئەقە ژی سیسته مه کی بچویکریی گەردودونییه. ئەز باوه پرم هر پره نسیپه کی ل دویش سیسته می گەردودونی نەھیتە داراشتن تشتە کی دەمکی و به روەختە و ئەنjam بەرزەیه. بە هرا پتری ژ خەلکی دەقەری، هویردەواریین ئەقى بە رنامەیی نزانن و یا فەر ژی نییه بزانن. ئەوا گرنگ ل دەف مە ئەوه، کو گوندى حەز ژ بزاقا ئەوان زفروکان دکه ن و زینا پاوەستايى و ئەقلی چقیایي نەقیت... و هەر يەك ل دویش شیان و تىيگە هشتەن و پىچىيپۇونا خوه ئەقى بە رنامەیی زفروکان جىېجىي دکەت. كۆمیتە يما مە ژی حەز و پىيدقىيەن ئەوان هەقسەنگ دکەت و ئەو هىزرا ژی دەھىتە هەلنجاندن دېيتە پىكارە کا پۇزانە و هەر شاشى و لاپىدانە ک ژی پووبىدەت ل دویش ئەوى بە رنامە راستقە دکەين و هوسا زینا مە بە رده وام دېيت.

— ل دویش سادە بیا گوندییان و كويراتيیا ئەقى بە رنامەیی، چ جۆرە كەسا يەتىيە ک درست دېيت؟

— ئارمانجا مە ئەوه، کو هەركەسەک ژ ئالىي ھىزى ۋە ژير بىت. زىنگەھى خوه شکەت و هەقبەندىيەن خوه د گەل ئەوین دىكە دا باشكەت... ژ ئالىي پەرەردە يدا دەرەونى ۋە چاك بىت، بەايىن پەسەندىكى بىانىت و جىېجى بکەت... ژ ئالىي پەرەردە يدا گىانى ۋە چاك بىت، ھىزە کا چالاک د ناخى وى دا ھەبىت، چاڤدىرىيە كريارىن وى يىن ديار و نەپەن بکەت. ئەقە ئەو وەلاتىيە يى مە دقىت پەيدا بېيت. بزاقا مە يادا جوتىياران ل دەقەری ھەول بۇ ئەقان ئارمانجان دەدت. ما ھوين ژی د سازىيەن پەرەردە يى و پەيمانگەھىن فيركرنى دا هوسا نەھاتىنە

ئاماده‌کرن، کو ھيغان و فيركارىن وان بهره‌مى په روهرده کا
ھوسا ئارمانجبهر بن؟

- نه خىر، ئەقا تو دېبىزى گەلەكا دويىرە ژئەوا ئەم ل پەيمانگەھى
فييربووينى. تو ئەقان زانيارييىن ھافىبۇوېي و ئەنتىكە چەوا ھوسا
بەرىك ۋە دئىخى؟ تە ئەو حەشامەتا بازنىيىن ھەمە جۆر د
زقپوكىن بەرده‌واام دا تىكەللىكىش كرن... من ھەولدان جوولە و
بزاڭا وان د مىشكى خوه دا وىنەبکەم، نەشىام، دزانى گىرچۈوم
سەرى منى دزقپىت... من چو جاران گوھ ل ھەتكىشەيىن ھوسا
ئالقۇز نەبووېي. ببۇرە، ژىق ئەقى پرسىياركىنى ژى، لى من حەز
دكر بزانم، تە ئەو زانياري ل كوودەرى ئىنايىنە، چەوا وەرگرتىنە؟

- من پىخوه شە پرسىيار دكەي. كلىلا كاركىنا مىشكى مروقى
پرسىيارن. ئەوى پرسىيار نەكەت، نەدشىت مىشكى خوه
قەكتەقە و نەدشىت مىشكىن دائىخىستىن بەرانبەر ژى
بخوينتەقە.. پرسىيارا تە د جە خوه دايىه. گەلەك جاران مىھقان
دھىن و ب تايىبەتى ئەو رۆژنامە قانىن پاستى و درستىيا بزاڭا مە
يا مللى دشۇپىن، ئەقى پرسىيارى دكەن. پاستە ئەم ل گوندەكى
ھندەك دويىرە دەست دژىن، لى مە هاي ژ دنیاىي ھەيە و پشکەكىن
ژ پىكقە زيانا مروقايدىتى. ژىدەرین ئەوى پشكا بەر مە دكەقىت،
نۇرن و پىخوه شحالىن، کو ھىشتى ل ھەر چار قۇرنەتىن جىهانى
مروقىن چاك مشەنە و گەلەك ژ ئەوان ژى دوقستىن مەنە.

- ژىدەرین ئەوى پشكا بەر ھەوھ دكەقىت چەنە و ب چ رى دكەھنە
ھەوھ؟

- يەكەمین ژىدەرا ئەم ژى فييربووين و بنگەھى زانستا مە بۇوې
حوجرە بۇو. ل سەر پىنا ئەوا مە ل وىرى خوەندى، كاودانىن نە
لىيىكەينەقە. بۆچۈونىن ئىمام غەزالى ب تايىبەتى د كتىبَا (ھۇ

لوق) و بەرهەمیئن ئىبن سينا و شرۆقەيىن ئىبن روشدى و فارابى و ئىبن خەلدۇنى و... هەروھسا دىرۆكۈنىسىن مە وەکو ئىبن خەلەكان و ئىبن شەداد و شەپەخانى و هەروھسا بىرمەندىن مللەتى مە، وەکو خانى و حاجى قادرى كۆيى... ئەقە ھەمۇو جىهانەكا فەرەوانا زانستىيە و چاندا كەلەكەبۈويا دەقەرا مە يە. ئەم ب با و ئاڭا وى مەزنبۇوينە.. بۇ نموونە ئەزى ئەقى گۆتنا حاجى قادرى بۇ تە كەمە بەلگە، چونكە يَا نىزىكە ژ بۆچۈونا مە يَا ئىرۇ و ھەقېبەندى ب سوھبەتا مە قە ھەيە، ئەوى دىگۇت:

بەلىٰ وايە لە ئەلزەمى ئەشىيا

ئەوەلن خواردنە، دووهەم سوکنا

سى يەمى سەترى عەورەتە ئەنجا،

مەشغەلەي "لا الله الا الله"

پشتىوانى بىنايى شەرعى مەتىن

شىرو بەخشىن و خامەيى رەنگىن

بەو شەشە دىن موحافەزە دەكرى

يەكى مەد لەم شەشانە دىن دەمرى

ئەوى پىدەقىيەن مەرقۇي د دوو ئاستان دا ھەقسىنگ دكەت. ھەر ئاستەكى ژى د سى پەيسكان دا رېك دئىخىت: خوارن و ۋەخوارنە ژېق بەردەوامبۇونا ژىنى. سوکنا ژېق ئاكنجىبۇون و ۋەھەۋيانى. جىك و بەرگ كو عەورەتى دادپۇشىن ژېق بەرزپاگرتنا پەھوشتى، د ھەمان وەخت دا پاراستنا جەستەي ژ سەرما و گەرمائى.

ئاستى دووپۇي د سەرەدەرييىا مەرقۇي د گەل دەردۇرا خوھ دا رېك دئىخىت. ئەوى پېكخىستنى د سى ئالىيان دا پۆلەن دكەت، ئەو ژى ھىز و مەردايەتى و

زانستن. ئەوا مە ژى بە حس دىكىر، تىشىتەكى وەكىو بۆچۈونا حاجى بۇو. لى ئارمانجا وى ياسەرەكى، ژبۇ پە رۇھەردىيە گىانى بۇو. مە ژى ئەو لايەن د گەل دۇو لايەن ئىكە يىئىن پە رۇھەردىيى دا، ب شىيۇھەكى فراوانتر و هويرىتە بەرچاقىكىن. خانى ژى بۆچۈونەكە هويرىتە ئەقە حاجى ل بارەي لايەنى دەروونىيى مەرقۇشى شىرقە كىرىيە. ئەز سوحبەتى درېئىز ناكەم، ھەلبەت ھەوە بۆچۈونىيىن ھەر دۇو يان بىيىتىنە؟

- من تىنى ناھى وان و هندەك ژئىنەن ئىگارا وان بەھىستىيە.

- تە ژى وەك گۇندىيىن مە كىرىيە، ئەوان پەندى ب ناھى وى ناسدەكىر، نەك ب كىيارىيىن وى. ما ھەوە ئەو بۆچۈون ل پەيمانگەھى ژى نەخوەند بۇون، يان ژېيرا تە چۈوينە؟

- نە خىر، مە نەخوەندىنە.

- نە خىرا تە خىر بىت. ئەو خىر ژى بلال جەھى خوھ بىت، ئەمى زقىرىنەقە سەر ئاخقىتنا خوھ. ژىلى ژىيدەرىن كەلەپۇورىيىن دىرىين، ھەقبەندىيىن مە ژى دېرفرەهن. قەشەيىن دەقەرئى دۆستىن منن. دوو سالىن خەباتا نھىنى، ئەز ۋەھە ويایى گۇندى وان بۇوم. گۇندى وان ل بنىا چىايى مەتىنا يە. ئەو مەرقۇشىن جوامىر و خودىيىناسن، مشە گەشت و سەفەرا بۆ دەرڤەئى وەلاتى دەكەن. ژىيدەرىن ناياب ژى د گەل خوھ دەيىن. گەلەك تىشىن نوى تىكەھەلى كەلتۈورى دەقەرئى دەكەن. د گەنگەشە و دانوسستاندىن ئەم مە دا، گەلەك بۆچۈونىيىن نوى پۇن دېنەقە. ئەو ئارمانجىن ئەم ھەر دۇو لايەن ل سەر كۆكىن و دەكەينە بىنگەھى پىكقە ژيانا خوھ ئەوە، پىشىرى ژى من بۆ تە گۆت كەن ئەنگەھى خوھش و جوان

بکهین و هه قېبهندىيەن دۆستايەتىي ژى باش و باشتىر بکەين. ئەوا
ژەموويان پتر بۇ مە مفادارە كتىيەن، ئەو ژىيدەرىن سەرەكىنە بۇ
كار و بىسپۇرييما مە. پشتى من بەشدارى د بزاقا مللى دا كرى،
دەلىقەيىن مەزنەر بۇ من چى بۇون، كو بەشدارىي د گەلەك خول
و كۆرانگەhan دا بکەم. هندەك ژئەوان ل هندور بۇون، هندەك
ژى ل دەرقەى وەلاتى بۇون. مامۆستايىن بەرىزىن وەكوتە ژى،
زە حەمەتى دكىشىن و سەرەداندا مە دكەن. دەولەت سەرى ھەوە
ئالوگۇرۇيى زانىارىييان چىدېتىت. سوپاس، كو تە ژى ئەقىپەن هندەك
زانىارىيەن نۇى دانە مە.

ب ئەقى گۆتنا سەيدى، من ھەست ب شەرمۇزارىي كر، چونكە من ب
زانىارىيەن خوه يىن كىم ۋە، ب شىۋازەكى ئاسايىي سەرەدەرى ل گەل دا كر،
ئەوى ژى د پىيگەھەكى پىرمەعرىفى دا، ب حورمەتەكا ھەزى و پىزگەرنەك
يەكجار بالا بەرسقًا من داڭە. من هندەك خوه دا، لى وەكۈ مەردۇى
دەرسۆكەك ۋى نەبۇو، ۋەستىم. دوو تشت هاتنە ھىزا من و خوهى
دخواست، كو زويىت فىربىام: ئەوا يەكى، ژ سەيدى فىربۇوم، كو دەما ب
مرۇقى زانا را دانوستاندى دكەم، نە تنى ھىزا خوه د ھەر ھەقۇكەكى بەلكو
د ھەر پەيچەكى دا بکەم، حسابى بۇ ھەر خال و بىنۇكەكى ژى بکەم. ئەوا
دووپىي، ژ مەردۇى فىربۇوم، دەبىت مرۇقى ئالاقين گونجايى بۇ ئەوى
سروشتى ھەبن يى تىدا دىرىت.

د ليىكدانەقەيا ئەوان ھەردوو بۇچۇونان دا، گەھشتمە ئەوى ئەنجامى، كو
سەيدى باندۇرەكا زۇرا ل سەر خەلکى گوندى ھەى. پريشكىن ئەوى باندۇرى،
يىن گەھشتنە گوندىيىن دىكە ژى. ئەوا گەنگەر ئەوە، كو دەمى چەندىن

کەسیئن ھەمەجۆر و فره بۆچوون دکەقنه ژیئر باندۇرا کەسەکى دیکە دا، دیارە بۆچووننیئن وى پاست و مفادارن. د رېپەقا ئەوی پاستى و مفادارىي دا، ھزرا من بۆ ئاقاھىي خوهندنگەما پاشینا چوو، کو ئەوی نەقىابۇ د گەل بەلىندهرهكى دل كرمىبۈويي دا كار بکەت. ئەقە پاستىيا بھايەكا جڭاڭى دسەلمىنيت. دەما مفایي گوندى، پىش مفایي خوهىي كەسىتى ئىخستى. ئەوی مرۆڤشىرىنىيا خوه د ئاستەكى بالا دا بەرچاڭىرىبوو. ئاستەكى ھۆسا، کو گۆتن و كريار وەکو يەك بن، ژئەنجامى ئەوان ھەموو پۆلينكىن و ھەقىسەنگىيان درستبۈويي، ئەوين مرۆقى دکەنە كەسەکى ژير و چاك و بەرھەمهىنەر. ھندى ھاتمە خوه، نەشىام ئەقى پرسىاري نەكەم:

— تە كەسايەتىيا خوه، ل دويىش ئەوان پۆلينكىن و ھەقىسەنگىيان دا درستكىرىيە. تو بۇوييە مرۆقەكى ژير و چاك و بەرھەمهىنەر. ئەرى تە دقىت ھەموو كەس وەکو تە لى بىن؟

— بەلى وەسايە، لى نە ئەزو نە ئەوين دیکە ”مرۆقىن بى كىيماسى نىنە. ھەر مرۆقەكى ب جۆرەكى جودا ھىزەك د ھناقىن وى دا ھەيە، کو بۆ قۇناغىن باشتىر بچىت... ئەرى گەلۇ ھەولدان بۆ ئەوى مەبەستى كارەكى خرابە؟!..

— نە خىر خراب نىيە. لى ئەقە كارەكى ئالۇز و زەحەمەتە. ئەو ھندا پۆلينكىن و ھەقىسەنگىكىرنە يىن تو دکەي، ب ملى ھەر كەسەکى ۋە ناهىن!..

— بەروقاژىيا وى كارەكى ئالۇزە. ب جىېجىنەكىندا وان پۆلينكىن و ھەقىسەنگىيان، ژيان ب زەحەمەت دکەقىت، كىشە و ئارپىشە ژى پىتر دىن. ۋەرپىزەكە ھەرەمەكى درست دېيت و ھەموو تشت

دکه قنه بهر دلوقانيا قهزا و قهدهري. هر تشهه کي ب نه هنگاشي
پويدهت، كونترولكينا وي، دئ يا ب زه حمهت بيت.

ل گهل ئه قى گوتنا وي تهزينهك ب سه رجاني من دا هات. دوهى ده ما ز
ترؤمبىلى هاتيمه خوارى من خوه د نىق قهدهرهكا نه ديار دا ديت. ب راستى
من ههست ب كيماسييا بى پلانبيا خوه كر. ئه قه دنيا چهوا دزفريت. ئه زى
وهسا هزدكه، كوشيدى به حسا سه رپيهاتيما من يا دوهى دكهت. خوه زى
من بيرئه نجاما ئه قى سوحبه تى بيرى نها زانيباي، دا گلهك تشت د زيانا من
دا هىنە گورپين. من نه قيا ژئه قى بوجوونا سه يدى دوير بکە قم، له و ب
سەرسورمايى قه گوتى:

— ئه گەر هەموو ئەندامىن جقاکەكى زير و چاك و بەرھە مەھىنەر بن،
ئه قه دئ بىته جقاکەكا نموونەيى. چىدې بىت ئه قه خەون بيت و
ھىشتا چو مللەت نەگەھشىنە ئەوي ئاستى. تە دنيا كرە شاما
شەريف، ئه قه ل كۈودەرى قەومىيە؟

— نە خىر، چو جاران هەموو تاكىن جقاکى پىكە وەرارى ناكەن.
ھر تاكەكى جودايىن خوه هەنە. ل دويىش ئەوي بەرnamەيى، دئ
ئەو وەرار يا رېزەيى بيت. ئەم دزانىن، ھەزمارا ئەوان تاكىن
پىگىريي ب داب و نەريتان دكهن و ب بھايىن جقاکى ۋە پابەندن
ھەميشە دئ يا سنوردار بيت. لى بە لى گرنگىيى ئە قى ھەزمارى، د
ئەوي باندۇرى دايى، كوشيدى بىته ھىقىن و ب درستى رېقە بەريي
جقاکا خوه كەت. ئه قه ژى باشترين رېقە بەريي، كوشيدى دام د
ھەلكىشانە كا ئەرىنى دا يە.

- هـلـکـیـشـانـا ئـهـوـىـ هـژـمـارـىـ چـپـیـوـهـنـدـىـ بـبـهـخـتـهـوـهـرـیـاـ مـرـقـقـىـ ـفـهـ
ـ هـهـيـهـ؟

- ئـهـوـىـ پـاـسـتـوـرـاـسـتـ هـهـقـبـهـنـدـىـ بـ دـهـولـهـتـدـارـىـ ـفـهـ هـهـيـهـ،ـ لـىـ هـهـرـ
ـ كـهـسـهـكـىـ حـهـزـ بـكـهـتـ بـبـيـتـهـ نـمـوـونـهـيـهـكـاـ بـچـوـيـكـاـ ئـهـوـىـ
ـ هـهـقـكـيـشـهـيـيـ،ـ پـيـدـقـيـيـهـ ئـهـوـانـ سـىـ لـايـهـنـيـنـ خـوـهـپـيـيـكـهـهـانـدـنـىـ بـ
ـ گـوـتـنـ وـ كـرـيـارـ ـفـهـ وـهـرـگـرـيـتـ وـ كـهـسـاـيـهـتـيـيـاـ خـوـهـ پـىـ سـهـقاـ بـكـهـتـ،ـ
ـ دـىـ بـيـتـهـ هـژـمـارـهـكـ دـ ژـيـنـيـ دـاـ.ـ هـرـ چـالـاـكـيـيـهـكـاـ دـ ئـهـوـىـ باـنـهـىـ دـاـ
ـ بـكـهـتـ،ـ دـبـيـتـهـ هـيـزـهـكـ.ـ دـ دـهـرـهـاـقـيـرـتـهـيـاـ ئـهـوـىـ هـيـزـىـ دـاـ،ـ هـارـمـوـونـاـ
ـ سـيـرـقـوـتـنـيـنـىـ دـ مـيـشـكـىـ مـرـقـقـىـ دـاـ دـهـسـتـ بـكـارـىـ خـوـهـ يـىـ ئـاسـايـيـ
ـ دـكـهـتـ وـ بـ رـيـيـاـ دـهـمـارـانـ پـاـ بـانـدـوـرـاـ وـيـ دـهـيـتـهـ ـفـهـگـوـاسـتنـ وـ
ـ خـوـهـدـيـيـ خـوـهـ هـيـمـنـ وـ هـويـرـبـيـنـتـ دـكـهـتـ.ـ ئـهـقـىـ جـيـگـيـرـبـوـونـاـ
ـ دـهـرـوـنـىـ دـبـيـرـثـنـىـ بـهـخـتـهـوـهـرـىـ.ـ چـهـنـدـىـ چـالـاـكـيـيـنـ ئـهـوـىـ
ـ پـهـرـوـهـرـدـهـيـاـ سـىـ قـوـولـىـ بـهـرـدـهـوـامـ بـنـ وـلـ دـوـيـفـ يـهـكـ دـاـ بـهـيـنـ،ـ ئـهـوـىـ
ـ هـيـزـ مـهـزـنـتـ دـبـيـتـ.ـ بـهـرـهـمـىـ ئـهـوـىـ ژـىـ دـرـيـزـتـرـ دـبـيـتـ،ـ لـ دـوـيـفـ
ـ ئـهـوـىـ دـوـمـ دـرـيـزـيـيـ مـاوـهـيـيـ بـهـخـتـهـوـهـرـيـيـ ژـىـ دـمـيـنـيـتـ.

- بـ ئـهـقـىـ شـيـوـهـيـيـ بـيـتـ،ـ كـهـسـىـ بـهـخـتـهـوـهـرـ نـيـيـهـ؟

- بـهـلـ،ـ كـهـسـ نـهـشـيـتـ بـهـرـدـهـوـامـ بـهـخـتـهـوـهـرـ بـيـتـ.ـ بـهـخـتـهـوـهـرـىـ تـنـىـ دـ
ـ ئـهـوـىـ دـهـمـىـ دـاـ هـيـيـهـ،ـ دـهـمـاـ سـيـرـقـوـتـنـىـنـ چـالـاـكـيـيـاـ خـوـهـ ژـئـهـوـىـ
ـ هـيـزـاـ مـهـ بـهـحـسـكـرـىـ وـهـرـدـگـرـيـتـ.

- پـامـانـ ژـ گـوـتـنـاـ تـهـ ئـهـوـهـ،ـ هـرـ كـهـسـىـ نـهـشـيـاـيـ ئـهـوـىـ هـيـزـىـ چـالـاـكـ
ـ بـكـهـتـ،ـ بـهـخـتـهـوـهـرـيـيـ ژـىـ نـابـيـنـيـتـ؟

- راسته، ئەوین نەشىايىن خوه پەروھەردە بکەن، نەشىن ھىزا
ژىدەرا بەختەوەرىيىزى چالاک بکەن، چونكە ئەو ژىدەر د ناخى
مرۆقى دايىه، نەك ژىدەرقە پا بۇ دەھىت.
- ئەۋە چ پەروھەرىيەكا ئالۆزە، راھىنانىن وى ژەرزا يۆگاپى ب
زە حەممەتلىن. تە راستىيا ئەۋان زانىارىييان ژەركى ۋەرگەتىيە و
چەوا باوهەرى پى ئانىيە؟
- من و قەشە تۆماى، گەلەك جاران گەنگەشە يى ئەۋى بابهەتى دىكىر.
ئەۋى ل ئەورۇپا خوهندبۇو. باوهەرنامە يى دكتورايى د بایولۆژىي دا
ھەبۇو، پاشى چۈوبۇو لامۇوت ژى خوهندبۇو. ئەو مرۆقەكى
بېرىتىز بۇو، كانييىا زانستى بۇو، ژىدەرەكى سەرەكىي زانىارىيىن
من بۇو. ئەۋى چۈوييە رەحەمەتى، لى كەسىتىيا وى ل گەل من
دېرىت. جانى وى شاد بىت. بەرەۋام ئەز دوعا و نزايان بۇ دەكەم.
- بابەتى بەختەوەرىيى د تىّزا وى يى دكتورايى دا ھاتبۇو
شەرقەكىن؟
- نەخىر، ئەۋى بەحسا بىرادەرەكى خوه يى ئەورۇپى ب ناڭى
شۇپنهاوەر دىكى، كول سەرئەۋى بابەتى دنقىسى و ئەوان ژى
گەلەك جاران پىكىفە گەنگەشە ل سەر دىكىن.
- ئەورۇپى باش پىشىكەفتىينە، لى ئەگەر تۈوشى ئەوان شەران
نەبىانە، دا ھىشتا پىشىقە چىن.
- بەلى، شەپ و ئاشتى گەلەك تىستان نىشا مرۆقى دەدەن.
- تۆ ئاگەھدارى شەپ و ئاشتىيىن وانى؟

- بهلى، قهشه توما ل سهردەمى ئاشتىي ل ويىرى ژىابۇو. ئەۋى ب

درىېزى سەروبەرى وان بەحسىدكىر. مەحەممەد ژى، ئەۋى ل بەر دەرى مزگەفتى مە دىتى، هەر ل ويىرى بەشدارى شەپى بىبۇو.. ئەگەر ھاتە ۋىرە، تۆ دكارى ئەۋى پرسى ل گەل ۋەكەيەقە، سەرھاتىيىن ئەنتىكەو كەسەنەدىتى ل جەم وى ھەنە. ناسىنا مللەتان ل سەردەمىن ئاشتى و شەراندا، ھەروەك مۇۋەقەكى ل دەمى تۈورەبۇون و خوهشىي بىناسى... ھەۋسەنگى گەلەكا گرنگە و پىنگاۋەكى بەرى بەختە وەرىيە.

- ل دەستپىيىكى ل نك تە ژى، بەختە وەرى بابەتكى ئالۇز بۇو؟

- نەخىر بابەتكى ئالۇز نەبۇو!.. بەلكو تىيگەھشتانا وى قۇناغبەندىيەك پى دقيا. ما ھەوھ ژى ل خوهندنگەھان ئە و تىيکەلکىشىيا د ناقبەرا سىرۇتۇنىي و دۆپامىنى وەرنەگرتىيە؟ ھەستكىن ب بەختە وەرىي تىشىتكە و چىزۇھرگەتن ژ خوهشىيەكى تىشىتكى دىكەيە. ئە و دوو تىشىن جىاوازن. ما نە ئە و جوداوازى پىخوھشىكەرەك بۇ خوناسىنى، كو ئە و ژى دەرىزانكا جىهانا كەلتۈورييە ھەر مۇۋەقەكى يە؟! ما نە تۆ ژى ل ئەۋى باوهەپىيى كو، د ئەقى جىهانى دا، ھەموو تىشىن چىزۇھرگەتنى ب پارە و زىر دەھىنە كېين، بەختە وەرى تى نەبىت، چونكە ژ تىشىن دەرەقەي مۇۋەقى ناھىيە وەرگەتن.

ئەز ل ھىچىي بۇوم، ئەوان پرسىيارىن بى بەرسقىن جاران ل نك مە ھەۋالان، وەك مامك و تىيەرخىستنۇكان بۇون، ھەموويان داقۇتمە بەرسىنگى سەيدى، لى ئەۋى ب چەندىن پرسىيارىن قورس بەرى من دا ئەفرازىيەكى رېك، كو د

بەرسقىن خوه دا بابەتكى شرۇقە بکەم من چو جاران نەخوەندىيە و گوھلىئەبوويە... گەلەك جاران كەنیيا من ب ئەوان كەسان دهات يىن بەحسا بابەتكى دکرو چو پىزانىن ل سەرنەبۈون. ئاها ئەفپۇ ئەزى كەفتىمە د ئەوى كراسى دا. بەحس بکەم دترسم بکەقەمە د شاشىيەكى دا، خوه بىدەنگ بکەم دى بىتە خوه دزىنەۋەيەك ژگۇتنا راستىيەكى، ئەو ژى شەرمۇزارىيە كا ئاكارىيە. ئەقە سوحبەت چلىقەت، ئەز كەفتىمە لەپىن خوه. د ھزىن خوه دا كوير و دوير چووبۇوم. من چو پى نەمان ژېلى سەيدى راکىشىمە بابەتكى دىكە يى دوو لايەن ھەبن: لايەنى يەكى ئەوه، كۆئەو پىزانىن ئەو شرۇقە دكەت گەلەك سەرەتايىنە ول قۇناغىن دەستپىكە خوهندى دەتىنە وەرگرتىن. لايەنى دووپى ئى ۋە بۇو، پرسىيارەكى لى بکەم، ل سەرپۇنى ئەوان ھارمۇنان د وەرارا بايولۇژىيىا مەرقى و گۇرانكارىيەن جەڭاڭى دا... من مفا ژ بىدەنگىيَا وى وەرگرت و ب درستى خوه ئامادەك... ئەزلى نىرپىم، ئەوى چاقەپىي من نەدەك، كۆ من ژى دويقچۇونەك ل سەر ئاخىتنى وى ھەبىت، بەلكو گوھىن خوه مىت كربۇون، پاشى گۆتى: (ئەقە نە دەنگى تەقەكىنلى يە ژ دوير ۋە دەتىت!). ئەز ۋە جەنلىقىم. سەيد پابۇو بچىتە دەرى.

23

ههتا سهيد گه هشتنيه به رده رى، دهنگى تهقهىي بلندتر بwoo. زقپپيه فه،
هاته بهر په نجه رى، گوهى وى ما ل هورميانا گولله يان. ئەم ژى رابووين ل
پەخ وى راوه ستايىن. سينۇي گۆتى:

– دهنگ يى ژئالىي گوندى سپىندارى ۋە دھىت.

– نە خىر نىزىكتە، چىدبىت د نهالىن د ناقبەرا روپىبارى و سپىندارى
دا بىت.

– دهنگى بلند و نزم دېيت.

– چىدبىت بهرى شەپى وەرگىرا بىت، يان ژى ئاپاستە كرنا باى
گۆپابىت.

– تو بىشى تهقهىا خوهشىي نەبىت! .. داوهتى بن و يىن ب پىكى
دچن؟

– هەموو تشت دوير نىنە! .. ههتا يەك ژ ويى نەھىت، راستىيا وى
ديار نابىت. ههتا ئەو شيرحەلال پەيدا دېيت. مەممەد بھىت، دى
باشتى بۇ مە شرۇفە كەت.

– بۇ ئەوى گۆتىيە دېھىم؟

– نە خىر، بەس هەرتىشەكى نەھنگاڭى مەترسىدار روپىدەت،
ئەنجۇومەنا گوندى ل ۋىرە خېقەدېن.

ههتا بهرى ئەقى رويدانى، ئەزى دوودلبووم ژكارى خوه. من باوهە نەدكر، كۆ بشىم د ئەقان كاودانان دا بگونجىم. راسته ل ئەقى دەقەرا سروشت جوان و خەلك جوامىر و ژيان ئالۇز... جەھەكى دەستخوه شە بۆ گەنجهكى وەكى من، كۆ خوه پى بگەھىنىت. زور تشتان فيرېبىت. خەلكەكى دنيادىدەيى وەكى سەيد تاھاي ناس بکەت،لى پشى ئەقى تەقەيى، و ب تايىبەت ل رېكا سپىندارى، دلى من ب يەكجاري ژكارى مامۆستاتىي ساربىوو. دەستىن من ژى سىست بوبون. ب درستى گھووشىم و من هزا زقېرىنى كر. ئەو دوودلىا دوهى، ئىرۇ دى كەمە بېيارەك و دەبىت ب زويتىن دەم بگەپىمەقە مال. ئەگەر جەھەكى بى تەقە نەبوبو، ئەقە ب يەكجاري هزر ژپىشەيا مامۆستايەتىي ناكەمەقە. دى كەقانابابقى ژەنم. وەرارى ب پىشەيى فىتەريى دەم. دوكانەكى بۆ خوه دانىيم.. باشبوو، گەھشتمە ئەقى بېيارى. ئەرى وەللا باشبوو. ئەو دەستەوازە يَا داوىيى ژدەقى من دەرچوو. من ئاقپى ۋەدا، ھەر سىيان د بن لىقان را دكە كەنى. سينۇي گۆته من:

— نەترسە! .. گەلەك جاران تشتىن ھۆسا دقەومن.

— ناترسم، بەس هزا من ل دەرەكى دىكە بوبو.

— سوپاس بۆ خودى. پىرۇزە، ديارە تو ل جەھەكى خوهشبووى. تە دگۆت: (ئەرى وەللا باشبوو). يان ژى رويدانا ب سەرى مەھاتى ب دلى تەيە؟.

سەيد نىپەي سينۇي و ناقچاقيىن خوه لى كرنە گرى. ئەز وەسا تىڭەھشتم، كۆ يى دېيىتى: تە درىزىك، بەلا خوه ژئەقى ترسنۇكى ۋەكە. ئەقى جارى ژى، ئەو بۆچۈونا من درست دەرنەچوو. بەرۋاشىيا وى دياربىوو، دەما سەيدى گۆتىيە سينۇي:

— ئەز دېيىم، تۆيى ترسا خوه، ب رېيى مامۆستاي ۋەدەقىنى! ..

- نه خیّر قوربان، من نه زانی کو بۆچى ئەوی پیخوه شە خەلک بھىتە
کوشتن، نى ئەوین ل گوندین دەوروپەر ھەموو کەسوکارىن مەنە.

- ھەر کەسى ل جەپ رویدانە کا نەخوھش بىت، خوھزىيَا بۆ جەھەكى
ھىمەنتر دخوازىت. بەس وەکو ديار، مامۆستاي بىپارە کا ب دلى
خوھ دابىت، کو دېقىت ل ۋىر بکەقىت. تۆچ دېئىزى
ھەرمانە فەندى؟

- تە ئەوا د نىقە کا دلى من دا گۆت.

- ئەقى تەقە يى قەكىشا. كەرەمکەن روينىن، چاقەرىيى هەۋالان
بکەين.

من پىنەخوھش بۇو، کول دەرەقە تەقە يى گەرم دېبىت و ل ژۇور ۋە
سوحېتا مە يى سار دېبىت. ئەقە ھەقكىشە يەکا لاسەنگە، دەبىت تەرازوپىيا
وئى پاست بکەمەقە. نەخاسىمە کو سىنۇيى ھەستى سەقك و مۇقۇشىرىن مەرەما
ئاخۇتنا من ب شاشى وەرگەرتىبوو. ترسىيام دلى وى ماپىت، ب تايىبەتى ئەگەر
ئەقىقە دەليقە يى زقېپىنا من بۆ شارى رېك بکەقىت. ئەقە بى دوودلى دى
زقېمەقە. لەوما من قىيا، بەرى سوھبەتى وەرگەپىم و پرسىارەكى ژسەيدى
بکەم، کو ھەقبەندى ب رویدانا تەقەكىنى ۋە بىت و د ھەمان دەم دا ژ
بۆچۈونىن سىنۇيى ژى نىزىك بىت و تىدا بە حسى پاھىنە ژى بکەم. ئەوچ
ھزىھ ھەقبەندى ب ھەرسى لايەنان ۋە بىت؟ باش بۇو، د ئەوان دوو سى
خولەكان دا، جقاتا بىيەنگ بۇو. دەليقە بۆ من خوھشىبوو، کو ب دلى خوھ ل
دویق ئەوئى پرسىارى بگەپىم. د پاشخانا بىرداڭا خوھ يى دويىر و نىزىك دا،
من ئەو نىچىر دىتەقە. ئەو ژى ئاۋاهىي خانىي سەيدى يە. خانى خالەك
ھەقېشكە د ناقبەرا خەلک و گوند و شاران دا، د ناقبەرا ھەموو تشتىن كەقىن

و نوی دا. گلهک جاران دکارین ب رییا فورمی خانی پیژه یه کا زور ژ
که سیتیا خوه دی وی ژی بزانین، ته نانه ت ئه گهر باش هزر بکهین، هندهک ژ
هویردہ کاریئن ده روونا وی ژی لیکبده ینه څه. پیگه هی خانی د ژینا هر
که سه کی دا، هندا ګرنګه لایه نی ئابوری ژی څه د ګریته څه، څیجا چ ئه و خانی
مولک بیت، یان کری بیت، هه تا ئه گهر ژووره کا ئوتیله کی بیت... ئاهال څیره
من سه ری ئه وی دا شا هېپشک دیته څه. هه ما بی یه کو دوو و ب سه ګفانی ل
ناڅا ټین سه یدی دا:

- ماده م ل ده څه را وه، وه کو سینوی ګوټی، رویدانیں ته قه یې
به رد هوا م دقه و من، بوقچی په نجه ره یېن خانی ټه هنده دمه زن.
تو ګله کی هویر بینی، چهوا ته هزا خوه پاراستنی نه کریه؟...
ئه گهر ئه و ته قه کرنا ئه څو ل ئه څی ګوندی رویدابایه، نها ژیانا مه
دا د مه ترسیه کا مه زن دا بیت. ئه وا من ل پا ټینا دیتی،
په نجه ره یېن خانی ټین وان بچویکتر و بلندتر بون؟

- راسته په نجه ره یېن مه مه زن و نزمن، لی بیردانکا مه یا بچویک و
بی لیشه. چو تشت خوه تیدا ناگریت. چار پینج سالان ده څه
هیمن بونو. شه رین به ری نه مان. مه هزر کر دنیا بونو شاما
شه ریف. یه کسه ر بو حه زین خوه یېن دلینی چووین.. ئه م
ګوندینه مه پوناهی د څیت. سینگی خوه دده ینه پوژی. هه تا شا
بهاری ګلهک تشت ژبه ر چافین مه به رزه کرن. من هزا خوه د
ئا ټاکرنا خانی کی مه زنتر دا دکر. من خهون ب دمدا خانی له پ
زیرین څه د دیت، لی ده ستین من ژ به ژنا نارینی کور تر بون.

سەيد د ئاخۇتنا خوه دا بەردەوام بۇو. ئەزىزى چۈومە جىهانەكە دىكە.

ھىزا من بۇ بەرۇنا نارىنى چۇو. ھەمۇو تشت پىش چاقىن من بۇونە نارىن...

سەيد، سىنق، مەردۇ و ھەمۇو كەرسىتەيىن ژۇورى. من ژپەنجەرەيى پا بەرى خوه دا دەرقە. نارىن بىبۇو چاقى ھەتافى و ئاڤرىيىن وى زى تىشك بۇون و ژۇورا ئەم تىدا پۇناك كېلىپ. من ھەزدەر پەنجەرە ھىشتا مەزنەر بايە، ھەتا پۇناھىيەكە پەنەتبايە ژۇورقە. من وينەيى سەيدى د ئەۋى پۇناھىيە نارىن تىدا بەرجەستە بۇويى ددىت. ئەو ھىشتا دئاخىت. من وەسا ب فەردىت ئاخۇتنا وى بېرم و پېرسىيارا نارىنى زى بکەم، كۆئەوکى نارىنە دەستىن وى ژبەرۇنا وى وەرنەھىن. ئەقە زانىارىيەكە نوى يە و دەبىت سەرەداقەكە وى بىگرم. ئەوا ھىشتا ژئەقى زانىارىي گۈنگەر ئەوه، كۆئەقى جارى زى دىيمى مەردۇي بخوينمەقە، كۆ دەما ناقى نارىنى دەھىنم، ئەو ب رامان وەردگەيت. دىسان دى ب گۈنژىنەن خوه قە، من د شەرمەكە دىكە دا خەندقىنەت. يان زى ئەو بابەت ژبىرى چۈويە، پرسەكا سەرپى بۇويە، چو باندۇرل دويىق خوه نەھىلائىنە... من نەزانى بۇو سەيد گەھشتىيە كۈودەرە و ئەوچ دېرىزىت. لى دەما ژھۆش خوه ھاتىمەقە، من گوھ لىبۇو يى دېرىزىت: (ئەقان ژۇورىن بەرى وان ل گۇندى، پەنجەرەيىن وان مەزنەن. لى ئەو ژۇورىن پاشتى، كۆ بەرى وان ل چىايىھە، وەكى من بەحسىرى، ھىشتا ژپەنجەرەيىن خانىنەن راۋىينا بچويكتەن). من گوھ ل ئەوان ھویركارىيەن وى بەحسىرىن نەببۇو. ئەو تشتىن وەكى خانىنەن راۋىينا زى نەزانىبۇون. ل دويىق ئەندازەيىا بەرۇنا نارىنى

گۆتى:

— پىرۇزە و دەستىن تە ب ئاگرى دۆزەخى نەھىنە سووتىن. تە پەنجەرەيىن خوه مەزنەر ئى كىبانە باشتىر بۇو.

- تو ژ هزرا خوه لیقە بwooی! ..
- نه خىر، مادەم تو نەشىاي كەلھەكا وەكۈ دەمدەي ئاڭا بکەي.
- هۆسا ژى باشه.
- من نەگوتىيە دا كەلھەكا وەكۈ دەمدەي ئاڭا كەم. من بەحسا ناريندا دەمدەي دىرى.
- نارين كى يە؟
- نارين قەسرا خانى لەپ زىرىن بwoo، كول نىقا كەلها دەمدە ئاڭا كېرە.
- نارين ناڭى قەسىرى بwoo؟
- بەلى، نارين يەعنى ئەو كچا خواستى، ژ مالبابى هەتا بىنپەرىي دېبىزنى نارين. پشتى بwoo يە ژن دى بىتە بويىكا مala خەزويى.
- ئەقە ژى ئەو جياوازىيە، ياد ناقبەرا جوانىيى كچى و خزماتىيى ژئىيەنەن دا.
- سوپاس، من ئەقە نەزانى بwoo. ژېھر ئەو ئىجوانىيى يە، ناڭىن كچان دىكەنە نارين.
- ئەرى، ناڭىن كچانە، ل دەقەرا مە نارين زەحفن. ئەگەر تەقە نەبايە، نە سىنۇ دا بۆ مە نارينكە كى بىزىت.
- نارين سەرپىيەتىيە ژى؟
- نه خىر، نارينك ئەو سترانن بىن دەمى ۋە گواستنا كچا خواستى ژ مالبابى هەتا مala زاقايى دېزىن. وەكۈ گەھشت، قىچا سترانىن سەرى زاقايى دەستپى دىكەن.
- كەلها دەمدەي ژى ل ۋى ۋەلاتىيە؟

- بەلى، يال رۇزھەلاتا وەلاتى. شوينەوارىن وى ماینە.

من سەيد وەكۆ كابرايەكى جوامىر ناسكربۇو، لى ئىرۇق هىشتا جوامىرتر هاتە پىش چاقىن من، كۆ هوتسا ناقى نارىنى بۆ من پۇنۋە كر. مەردۇي زى گۈنژىنин دەسىپىكا پرسىيارا من، پېر بىللى خوه كرنە پىكەنин... من ھىزا خوه زېيىھەكى دا دكىر، كۆ بەرى سوحبەتى بۆ ئالىيەكى دويير ببەم و ناقى نارىنى تىدا قەشىرم. چونكە ل گەل داۋىيا ئاخىتنا سەيدى، دوو كەس بىزوركەفتىن. من ئەو ناسىنەفە. يەك جەنگۇ بۇو، ئەوى ل گۇرەپانا گوندى گەنگەشە دەل سەيدى دكىر. ئەوى دىكە زى مەھمەد بۇو، ئەو ئەفسەرلى خانەنشىنى، مە ل بەردىرى مىزگەفتى ناسكىرى. ئەوى چاقىن وى سۆر ببۇون، سلاڭەكە لەشكرييما بىيىدەنگ وەرگرت و ب تۆرەيى قە، ئاخىتنا خوه ئاراستەي سەيد تاھاى كر:

- ئەقە تەقەكىن درىيىز بۇو. چ زەمانەكە ئەم كەفتىنى. گوندى ھەقسىۋىي مە تۈوشى بەلايى ببىت و ئەم دەستان داھىلىن و نەشىئىن چو بکەين. دىرسىم نە، ئەو زى چاۋەپىي ھەوارھاتنا مە بکەن!؟..

- ھىشتا كەس نەھاتىيە، كۆ نىزىكى ئەوى رويدانى زى بۇويە،
(سەيدى ب دەنگەكى خەمگىن قە گۆتى).

- نەخىر، مە زى ھندەك چاۋەپى كر، كۆ يەك ژ گوندىيىن ل نېڭ بىستانىيىن خوه كاردەن بەھىتەفە. يان ئەو زارقىيىن چووينە قادا ل پەخ بىيىدەران يارىيان بکەن بىزقۇنەفە، لى كەس دىيار نەبۇو.

- تۆ بىزى ئەقە چ بۇويە؟

- ب درستى نزانم، لى ئەوا باش ئەوه، كو لهشكري ل سەر چيائى تەرهەك نىيە د ئەقى پويىدانى دا. سەربازىن وان يىن هاتىنە سەرقەرايىن تابىيىن خوه و بەرى وان يى ئالىي شەپى، وەكۈ دەنگى تەقەكرنى گەرم دېيت، ئەو دەست ب چەپلەقۇتانى دەكەن. ئەقەزى ئەۋى چەندى دگەھىنىت، كو حکومەتى پىخوهشە و يىا ز دويىر قەر دەست بىت و نەقىت بىتە پىشكەك ژ ئارپىشەيى. ئەگەر ئەقەزى بۆچۈونەكا راست بىت. سوپاس بۆ خودى، ئەقا دقەومىت پويىدانەكا سىنوردارە و ھەموو دەقەرە ئەنەنگىرىت.

- ئەگەر داوهتى بانە، هندە درىز نەدبوو! ..

- نەخىر داوهتى نىنە، دەستىرىزىيا داوهتىيىا پىتر يىا تىزبەروار و سەرئەقرازە. ھەتا نەما مە چو گوللەيىن گۆرىيى ل ئاسمانان نەدىتىنە. مسوگەر داوهتەك ل گوندى ھەقسۇيىن مە ھەبايە ، دا مە داخواز كەن. ئەم چو جاران بەھى و داوهتىن خوه بى بشدارىيى يەكىدوو ناكەين.

- تو راست دېيىزى. نەكۈ ئەقە كارى قاچا خىچىيىن تۈوتىن يان بىكەن پەزى بىت، بەلا خوه بۆ گوندىييان ئىنابىت..

- باوهەنەكەم، ئەگەر تىشتەكى وەسا ھەبايە، دا سەنتا تەقەكرنى دويىركەقىت، چونكە قاچا خىچى بىزاقا سەنگەر گرتىن ناكەن، بەلكو پىشى دەمەكى كىيم ژ روپەپەپەپەن ھەولا خوه ۋەكىشانى دەدەن. ئەقە چارىكەك پىترە، تەقەكىندا بەردەۋامە.

- خودی نه که ت، ئەگەر د ناقبەرا گوندييان ب خوه دا بيت، ئەقە
دې زيانەكا مەزن دەن.
- بەلى ئەقە ئەگەرەكا ب هيّزە، دويير نيءە شەپى كۆلان و
پەنجەركان بيت. دەنگى تەقەكرنى د جە دا ما يە.
- تە هاي ژى هەيە، هندەك جاران دەنگى وى بلند و هندەك جاران
نزم دبىت! ..
- ئەو ژئەگەرا هيّزا با و بارۋەھەيە، كو دەنگى وى دويير و نىزىك
دەكت. گەلەك جاران، با دبىتە چەقا ھەقكىشەيەكى، د ناقبەرا
دوييرى و نىزىكىيَا جەي دا ژئالىھەكى قە، و بلندى و نزمىيَا
دەنگى ژئالىھەكى دىكە قە. جە و دەنگ دوو تىڭەھىن سەرەكىنە
د شرۇقەكرنىن لەشكىرى دا.
- بۆچۈونا داوىيى پترا بەر ئەقلە، لى خەما وى گەلەكا مەزىنە.
- ئەرى، ئەوا ئەقى بۆچۈونا داوىيى، پتر سەرپاست دەكت، كو
ھۆكارى تەقەكرنى شەپى گوندييانە ئەوه، كو كىم جاران دەنگى
شىلەكە تەنگەكى دەيت، بەلكو ئەوا دەيتە بەر گوھىن مە، كەت
كەتا دەنگى گوللهيانە. شريقيىنا وان وەسا تىكەل دبىت،
ھۆشىنە ئىخستىيە ئاسمانى دەقەرى.
- راستە، من ژى دىتىيە، گەلەك جاران د ئەوان شەپىن د ناقبەرا
گوندييان ب خوه دا چىدىن، كىم جاران ب شىلەكە گوللهيان
بەردەنە يەكودۇو، لى من ھىزرا خوه د ھۆكارى وى چەندى دا
نەكربىو؟

ئەقى بۆچۈونا سەيدى سەرنجا من پاكىشا، كو گەلەك جاران گوندى ب
شەپەچن و گوللهيان بەردەنە يەكودۇو... ئەقە ژى ئەۋى رامانى دەدت، كو

شەرکرنا وان د ناقبەرا خوه دا پىترە ژئەوان شەرپىن دىزى نەيارىن خوه دكەن... لى ئەقە تشتەكى لۆزىكى نىيە، لهوما من ئاخقىتىدا وان بېرى و گۇتكە سەيدى:

- شەرپىن گوندىيان، دىگەھنە كوشتن و خوين پېشىنى ژى..؟

- ئەرى وەسايە، ئەو گوندىيەن ب دەستىن يەكدوو دەھىنە كوشتن، پىترەن ژئەۋىن ب دەستى نەيارىن وان دەھىنە كوشتن.

- نەيارىن وان كىنە؟

- نەيارىن وان چار جۆرن: ئەو لەشكىن يىن ب نەھنگاڭى سەر دەقەرى دادەن، يان ئەو كەسەن يىن د ناقبەرا سەتقەران دا قاچاڭچىياتىي دكەن و گوندى ژەفتارىن وان بېزازىن، يان ئەو دزىكەرن يىن تەرش و تەوالىن خەلکى ب نەھىنى دېن، يان ژى ئەو زېتەكن يىن ب خورتى مالى خەلکى تالان دكەن. دويىر نىيە، ئەوا ئەقىقە رويدەت ژەجورى چارى بىت.

- ئەو هەر چار جوين ھېزدارن و د شىانا گوندىيان دا نىيە بەر سىنگى وان بىگىن..

- ئەز نزانم شىيانىن ھەردۇو ھېزازان ھەقبەر بىكەم. ئەقە كارى مەھمەدى يە. ئەوى شارەزايە و ئالىيەن لەشكى ب ھويرى لېكىدەتەقە. ما نە وەسايە مەھمەدى برا؟ (ب خەمگىنى ۋە ل مەھمەدى نىرى، ھەروھەكى چاھەرىي بەرسقا وى بىت).

- ھۆكار ئەوھە، كو گوندى مىتىبايى د فيشەكىن خوه دا دكەن. ئەوان نەقىت چو گوللەيىن وان بەلاش بچن. حىنرا شەرپانان سەگقانىيە. ھەركەسى سەگقان نەبىت ب شەرپەر ناھىيە ھەزمارتن، لهوما ئەو شەرپەر دىرىت، ھەتا ئارمانجا خوه نەبىن، دربا خوه ناواھشىن.

ئەو شرۆفەكىنا مەھەمدى د جەھى خۇھ دا بۇو. ئەزىزى گەھشتمە ئەۋى باوهەپىي، كو ئەو شەپ د ناقبەرا گوندىيان دايە و نەھا خەلکى دەقەرى ھەموو پى ھەپشىنە، ژىلى سەربازىن سەرى چىاي، ئەوان نەبەس پى خۇھشە، بەلكو گۆفەندىزى ل بەر دەن. ئەقە وەكۈرۈۋەن يەقەن و ئاشكرا بۇو، ئەو تشتى لى ب گومان بۇوم و تىننەگەھشتم ئەو بۇو، كو لەشكىن داگىركار يىن ھاتىنە راھىنان و شولا وان شەپە، ھەرسى جوينىن دىكە چەوا فيرى شەپكىنى بۇوينە؟ من حەزىدكىر ب پېپىا بەرسقى ئەقى پېسىيارى ۋە ھزىن خۇھ ۋە جەمینمەقە، لەوما گۆتە مەھەمدى:

- پېشەيى لەشكى شەركىنە، لى ئەو ھەرسى جوينىن دىكە چەوا

فيرى ئەقى پېشەيى بۇوينە؟

- ئەو ھەرسى جوينىن دىكە ژى جەنگاوهەرەن درستن. پەترا ژىيى خۇھ د شەپ و ھەقەپكىيان دا دېقەرىن. دكارم بىيڭىم، كو سەدى ھەشتى ژىيانا وان ھەموو شەپ و خۇھ ئامادەكىنە بۇ پېكىدادانان. سەدى بىستا مايى بۇ كاروبارىن ژيانى تەرخان دەن. ھەما ئەو ژى ب لەشكى دەيىنە ھەزىمارتن... بەروقاڭىز ئەوان ھەر چار جوينان، جوتىار و ئازەلدارىن گوند و زۇمان، سەدى ھەشتى ژىيانا خۇھ بۇ خۇھەپاھاتنى ل گەل ژىنگەھى و چاندن و بەرھەمھىنانا كەرسىتەيان تەرخان دەن. سەدا بىستا مايى، بۇ خۇھەپاھاتنى ژنەياران و خۇھەپاھاتنى بۇ ئەگەرەن نەھنگاۋىن سروشتى تەرخان دەن. د ئەقى ھەقكىشەيى دا، ئەم دوو تشتان فيرى دېين: يَا يەكى، ئەو ھەر چار تۆخمىن بىبەخت، د فند و فىلەن جەنگ و پېكىدادانان دا، ژ جوتىار و ئازەلداران

ماهولترن و د دهستوهشاندن و ئازارданا خەلکى ژى دا چاڭتارى و دلرەقىن. ئەوا دووپىرى ژى ئەوه، كو ھەر جارەكا جوتىار و ئاژەلداران بەرسىنگى وان گرتىت سەرنەكەفتىنە. ئەگەر جاروبار سەركەفتەنەك ژى بىدەستتە ئىنابىت، لى زيانىن وان پىر بۇوينە ژئەوى دەستكەفتىنى. ل ۋىرە، كىشە ماھۇلى و كارامەيى نىيە. كىشە ئابورىبىا لەشكىرى و دەستتىپېتە گرتىنا فيشەكانە. ئەفەيە جياوازىيَا د ناقبەرا شەپى گوندىييان و شەپى ئەوان ھىزان دا، يىن ژ دەرقە دەھىن و پەلامارا گوندى دەدەن. ئەويىن ژ دەرقە پا دەھىن، بەردەۋام يارمەتى و مەددە بۆ دەھىن، لى گوندى ب خوھ دۆرپىچ كرينىھ و ھەر ئەو ئازوقە و فيشەكىن ھەين، ئەويىن ل بەردەستن، ھندەك جاران ژىدەرا ئاشى ژى دكەقىنە ژىر گەفيىن ھىزا دۆرپىچكەر دا. ناچارن ئابورىي تىدا بکەن و حەز دكەن زوی ب داوى بھىت، چ ب سەركەفتىن يان ب ۋەكىشانا ھىزا ھىرپىشەر، لى نۇرپەي جاران ئەو حەز د زىڭماڭ دا دەرن. ل سەر ئەقى بنگەھى، ئەز دېيىم ئەقە شەپى گوندىييان ب خوھيە. دى زوی خلاس بىت، لى نىزام دويماهىيَا ئەوى زوی يى كەنگى يە؟ لەوما ب فەر دېيىم، ئەم د تانا وان بچىن. مسۇگەر نەها ئەو چاڭھەپىي ھەوارھاتنەكى دكەن. ئەم ژ ھەمووپىان نىزىكتىن. دەبىت ھىزا پاشەپۇزى بکەين.

- تۆ پاست دېيىزى. ئازوقە و ژىدەرا ئاشى شادەمارا بىزاقىن لەشكىرىنىھ. ئەو ئەگەرا كەفتىنا كەلها دەمدە بۇون. ھەروەسا خوھقەكىشانا مىرى سۆران ژ ھىرپىشا سەر كەلها ئامىدىي ھەر ئەو

بۇون. ئەو سەرەوبەرە ل دەردۇرا مە ژى قەومىنە... ئەگەر ئەقى
جارى دووبارە بۇوقە و پشتى دەمەكى كىم راوهستا، دى
ناشقەقىن تە ماچىكەم.

د ئەقى سوحبەتا سەيد تاھاى و مەممەدى دا، سەرەداقەكا ئەۋى پرسى
پەيدابۇو، كول دويىق سەنتا وى، دى ۋېرىڭ ئەۋى بۇيدانى ئاشكرا بىت.
ئاخقەتنىن وان بەرەكۆچن، ھۆسا ب جوانى د ئەردى دا دچن... ب
ھەلسەنگاندنا وان، ھايدارى نەيىنلىك پشت پەيغان بۇوم. ژ بىرمەندىيىا سەيد
تاھاى د بوارى ھزى و چقاکى دا پشتىاست بۇوم. ژ ھونەروھرىيىا سىنقۇى
تىيگەھىشم... نەا ژ گەپناسىيىا مەممەدى ژ ئالىي سەربازىي ۋە سەرسام
بۇوم... كەسىن وەكۈ ئەقان جوامىران، من ل شارى نەدىتىنە. ئەقە ژى
گرىيىا نەيىنلەكى يە. باوهەرناكەم من شىيانىن ۋەكىندا وى ھەبن. ب نىف بىناھى
و نىف كوراھى، من ژى خوه دا بۇرۇي، ئەز و بەختى خوه، چ لىيڭ بىت و چ
مەند. من پشت ب راستىيەكى بەستبۇو، كو ھەركەسى ل حزوورا مەرقۇنىن
ھۆسا مەرد، خوه بەرەتە نىقا گۆمەكى ژى، چ كويىر و چ تەنك بىت
نااترسىت. چونكە دى دەستى وى گىن و ناھىلەن نىقۇم بىت، لەوما بى دوودلى
من گۆتكە مەممەدى:

- ئەقى ھەموو گەپناسىي ژ ئنگلىزان فيرېبۇوى؟ چونكە ئاستى
لەشكريي وەلاتى مە، ناگەھتە پلەبەندىيىا زانسىتىن لەشكرييىن
بريتانيا.

- بەلى، ئەو مللەتەكى پىشىكەفتىيە.

- باپىرى من دگۆتى:.. ئنگلىز د شەران دا گورگن. د ئاشتىي دا
بۇيىقى نە. د ھەقالىنىي ژى دا سەيىن پاشدىن. ئەۋى ژى ھۆسا
بىستبۇو.. نىزام ئەقە راستە؟

نه خیر، راست نییه. چېدې بیت سیاسه تا دهوله تا وان، ئەقى جورى دا فدقۇزىي بخوازىت، لى ئىنگلیز وەکو مللەت وەسا نىنە، خوهدى بھايىن بلندن. د تەنگا قىيىان دا بىئەن فرەهن و خەمىن خوه د نىېش كارىن باش دا قەدشىرىن. د ھەۋەندىيىان دا، يەكجار دويىرىپىن، زوى ئەۋىن بەرانبەر قەدخدۇين. قەنجى و خرابىيىن ھەر ھەقلىكىيەكى، ل دويىق بەرژە وەندىيىا خوه، دكىشىن و دېيىن و دېرەپىش و پاشى بېيارا خوه بۆ ئالىي قەنجىيىا وى ددهن.

- دیاره خه لکی مه ب شاشی ژئه ٹھی راستی گه هشتینه.

- باپیری ته و باپیری من و گلهک خه لکی دیکه ژی، ژ دیدگه ها
ملله ته کی بنده ست ڤه، دنیزنه سیاسه تا دهوله تا بریتانیا.

— ته د ریزین له شکری وان دا کارکریه. باشت دزانی.

د پیزین له شکری بریتانیا دا، گلهک تشتان فیریووم، لی ئه وا
بسپوریبا منا له شکری پتر پیکئیخستی، بزاڤا پزگاریخوازیبا
نیشتمانیبا مه بمو. هه موو چالاکیین بزاڤی د ئه ڦی که تواری دا
بوون. تیکهه لکرنا هونه رین سه رباری و چالاکیین جفاکی د یه ک
ئارمانج دا، بلندترین په یسک بمو گه هشتمی. ئه و ڙی ڙ
مامؤستای خوه سهید تاهای فیریووم. ب راستی بزاڤا
نیشتمانی فیرگه هکا مه زنه، مرؤشي فیری خوه ناسینی دکهت و
بهایین مرؤقا یه تی ڙی دئیخیته سه ریبا وی یا درست.

- ل دويٺ ئهوي بڙچوونી بيت، به شدارييا ته د لهشكري بريلانى دا، پيش بزاها نيشتيماني بولو.

- بهلی پازده سالان پیشی وی بو.

- تۆ خەلکى ئەقى گوندى و بريتانيا واهنى ل بنى دنیاىي، تۆ
چەوا گەشتىيە ويرى؟

- ئەوی دەمى ئنگلیز ل ۋىرە بۇو. شەپى دووپىي جىهانى ب سەردا
ھات. خزمەتا لەشكرييَا عەرەبى ناچارى بۇو. ئەوی نەفيابا بچىتە
ئەوی خزمەتى، لەشكرى لېقى يى بريتاني وەردگرتن. ئەزىزى
چۈوم، من خوه تۆماركر. من حەزىز ھىزا پەراشۇتان دىكى.

- تە بشدارى د شەپان دا كىر، يان ئىزى ۋىرە نەگەھىتى؟

- بەلى، ل ئيتاليا و ئەلبانيا بۇوم.

- د ئەقان دوو رەۋان دا، من گەلەك تشت ل ۋىرە دىتن و بەيىستن.
ھندەك ژئوان نۇى بۇون، لى ئەقە ئەزمۇونەكا يەكجار دەگەمەنە.
من پېخۇھە، هەتا ب كورتى ئىزى بىت، من گوھ لى بىت. بىزان
ھوين چەوا گەھىتنە ئەوان وەلاتان؟

- ئەقە پرسەكا درىزە، لى مادەم دەنگى تەقەكىنى دەيىتە مە و
شەپى خوه نىزىك كىرىيە. ئەم ئىزى دى سوجىبەتا شەپان كەين. ل
دەستپىكى، مە راھىنانىن خوه يىن سەرەتايى ل ئوردىيىا
حەبانىي ل خوار بەغدايى كىرن. دەما ئەم ل سەر سەنفان
دابەشكرين. ئەز چۈومە سەنفى پەراشۇتان. راھىنانىن پېشەنگ
ئىزى مە ل شارى لد ل فەلهەستىنى و نيكووسيا ل قوبىس كىرن.
پشتى راھىنان ب داوى ھاتىن، ئەم ل ل ئاكنجى بۇوين.

- شەپ گەھىتىبو لد و نيكووسيايى؟

- ل نيكووسيا نىزانم، لى نەگەھىتىبو لد. بنگەھەكى سەربازىي
مەزن و فرۆكەخانە لى ھەبۇون. ئەم ب درستى فيرى
خوه بەرداھەقىي و ھونەرىن جەنگى بۇوين. ئىقشارەكى ئەم ب
فرۆكەيان برىنه قاھيرە ل مسىرى، ئەوان دگۇتنى كايرق. ژقاھيرە
ب ترۆمبىلا برىنه بەندەرا ئەسکەندەرىي. لەشكەكى مەزن ل
ويىرى خەرڅەببۇو. ئەم شىيىت ھەزار سەرباز ل پېنچ گەمەيىن

لەشكى سواركرين. ژ دەريا سپى دەربازبويين، نىزىك بۇو
بگەھىنە دەريايى ئەدرياتىك. فرۆكەيىن ئەلمانيا تۈوشى مە بۇون.
ھىشتا ئەم نەگەھشتبىوينە كەنارىن ئەلبانيا، ئەوان فرۆكەيان
سى گەمى نخرۇكىن. ئەم بىست و چار هەزار سەربازىن دەردۇو
گەميان دا ماینەقە. ل دويىش پلانا ھاتىيە دانىن، فرۆكە ھاتن ئەم
ل سەر چىاي بەردايىنەقە. ل دويىش زانىارىيىن سەركىدايەتىيا مە
ئەو چىايىن مە مەبەست بۇو، چۆلە و كەس تىدا نىيە. بەروۋاشى
دەرچىوو، دېزمى خوھ ل بىن دارو تەپاشىن چىايى بەرانبەر
ۋەشارتبۇو. ل دەمى خوھ بەردانەقەيى زيانەكا مەزن ب مە
كەفت. تىشتى باش ئەو بۇو، دوو فرۆكەيىن مە يىن جەنگى ئەم
پاراستىن. ئەوان ب توندى ئەو چىا بوردمان دىكى. نەھىلا دېزمى ل
دويىش دلى خوھ مە ل ئاسمانى نىچىر بکەت. ئەو باش مىۋىل
كىن. دەلىقەيا رېزگاربۇونا مە مسوڭگەر بۇو. پشتى مە دەقەرا
دەوروپەر گرتى، رې خوهشبوو، كو بۆ شارى تىرانە بچىن.

— د ئەوان شەپان دا، كەسىن دىكەيىن دەقەرا مە د گەل ھەوھ دا
ھەبۇون، يان تۆ يى ب تىن بۇوى؟

— بەلى ھەبۇون، ئەو قۇولا ئەز تىدا بۇوم، دوو كەسىن دىكە يىن
دەقەرى ژى تىدا بۇون؟

— كەسى ژ ھەوھەر سىيّان، ئەزىھەت پى گەيشتىبوو؟

— باش بۇو، ھەر دوو سەلامەت بۇون، لى ئەز بىرىنداربۇوم.
ساچمەكى پەراسوويا من يا راستى گرتىبوو، لى نەچۈوبۇو ۋۇرۇقە.
گوللەيەكى ژى گۈزەكە منا راستى ھنگاافتىبوو. ل
نەخوهشخانەيەكا سەربازىيىا مەيدانى، من چارەسەربىيا دەسپىيىكى
وھرگرت. ھەردوو بىرىن سېڭ بۇون. زوى ۋەگەپىامەقە ژيانا
ئاسايى و شەپى بەرددەوام بۇو... پشتى چەند رېۋان، گەھشتنىنە

شارى تيرانه. شەپىرى كولانان دەستپىكىر و چەند رۇزان بەردەوام
بۇو.

- خەلك د مالىئەن خۇھ قە ماپۇون، يان ئىنىڭىز ئەقىبۈن؟

- ماپۇونەقە. ل پۇزا سىيىسى سېپىدە زۇي بۇو. ئەم ل كولانەكى را
بۇرين. ژنهكا بىرىندار ل بەر دىوارەكى كەفتىبو. هەۋالەكى منى
ئىنگلىز گازىكىر: مەھەمەد ئاگەھدار بە! .. ئەۋىزنى دەستى خۇھ
درېز كەرتە سىنگى خۇھ و ھەوار خواتىت و گۆتى: مەھەمەدى
مەھەمەدى.. تىكەھشىتم، كو دېرىزىت: ئەز ئىز بوسىلمانم. سەرسام
بۇوم، كو ژنهكا بوسىلمان ل وىرئى كەفتىيە. من ھەلگرت. ئەۋىز
زمانى ئىنگلىزى نەدزانى. ب ئىمامىزە مالا خۇھ نىشا مە دا. مە
گەناندە مالى. ئەم دوو سەربىاز چۈوبىنە ژۇورى، يەك ئىز ل بەر
دەرى راوه ستا. كچا وى يا مەزن ئەم تىكەھاندىن، كو دايىكا وى
چۈوبۇو تشتى بىكىيت، دىيارە شەپىرى دەستپى كەپۈوفە. چو تشت
دەستنەكەفتىبوون، ل زەقىنى بىرىندار بۇوييە. مالەكا جوامىر و
كەتخوەدا بۇو. ب نازايىن وان دلخوھش بۇوين. مە ئى مالىئاڭا
لىكىرن و دەركەفتىن.. ھەۋالى مە يى بەردەرى ئاپاسىتە يا
جەماعەتى نىشا مە دا، ئەم ئىز ل دويىق سەنتا وان چۈوبىن.

د گەرمەيا قەگىرلانا ئەۋى شەپىرى گران و دلىرىي دا، كول وەلاتەكى دوير و
نەنياس دا پويدابۇو. مەھەمەدى ئەز بىرىپۇمە جىهانەكا ئەنتىكە. بەرى وى ل
من بۇو، ھەروەكى بۇ من قەدىگىپىت. ئەز ئىز پى داخبار بۇوم و د سەرسامىيما
خۇھ دا مۇويىن سەرى من گرۇ بىبوون. من ھەست پى دىكىر، كو سەيدى و
سېينقۇي و جەنگۇي و مەردۇي پىتر بەرى وان ل پەنجەرهىي بۇو. دەنگى
شەپىلى نك وان ژ سەرپىيەتىيە مەھەمەدى كارىگەرلىرى بۇو. چىدېتىت ھۆكاري
ئەۋى چەندى ئىز و بىت، كو ئەوان چەند جاران گۇھدىرىيە ئەوان

سەرھاتییان کربیت. ژیھەنندى ئەو سەرپیھاتى ل نك وان يا بالکىش نەبۇو،
ب تايىبەتى دەما جەنگۈي ئاخقىنا مەھمەدى بېرى و گۆتىي:

— مەھمەد شەپىرى تەھەرى توند دېيت. شەپىرى مە ژى ل ۋىرەھەرى
سەست دېيت. گوھ بدى، كەت ومات دەنگى تەھەنگان دەھىت. دى
بىزى فىشەكىن وان خلاسبۇن.

— ئەو ئەگەرا من ھىزلى دىك، ئەو دەرچۇو. ئەو شەپىرى گوندىيان
ب خوھ بۇويە. دىيارە ئەوان گىرى خوھ ۋالا كرييە ورپەحەت
بۇويىنە. يان ژى هندەك جوامىرىن بىللاين ھاتىنە و د ناۋىبەرا وان
دا بەرەۋانى كرييە.

— ئەم چېكەين باشە، دەم ھات ئەم ژى ھەولەكى بىدەين؟
— ئەز دېيىم، ئەگەر سەيد تاھا ژى پازى بىت، تۆ بچى هندەك
زەلامان بىنېرىيە گوندى، ژىق كۈزىزىك قە سەروبەرى شەپىرى
سەح بىكەن و بەرھەقبۇونا مە ژى بۆ ھارىكارىيىا وان دىيار بىكەن.
ھندەكىن دىكە ژى بىنېرىيە سەرى ملا بىنەران، ئەوان زارۇكان ژ
يارىيگەھى بەھىنەقە.. سەيد تۆ چ دېيىزى؟

— ھەردەم خوھدىي بۆچۈونىن ھەزى رېزگەرنىيى. چو جاران ل
سەرانسەرى دىنلەي ئاشتى بەرقەرار نەبۇويە، ھەر ھندەك لايەن
ھەبۇويىنە تىھنىيىن شەرپان بۇويىنە و سەرى يەكودۇو خوارىيە. چو
جاران جىهان ھەمو ب شەرپەچۈويە، ھەر قولاقەك ما بۇويە، كو
خوھ ژ ئاڭرى شەرانگىزى بپارىزىت. ئەقىقە ئەو رۇزە، ئەم دوو
ئاخقىن خىرى بۆ ھەقسۇوپىن خوھ بىكەين. دەما جەنگۈ ژى،
ئەوان زارۇكان بەھىنەقە، ئەم دى ھۆكەر و ئەنجامىن ئەۋى ترسى
بۆ بىزىن.

جهنگوی ب سه‌رسور مایی ۋە گوھدىریيا سەيدى دىكىر. ژ سەرسىيما يىن وى پا ديار بۇو، كو ئەقى ئاخىقىنا سەيدى ب فرسەت دزانىت، ژبۇ كو مە قايىل بکەت، پەفتارا وى د حەيتاندىن زارۇكان دا يا درست بۇويە. ئەوئى دەقىيا ئەوان تەمبى بکەت، لى سەيد رېڭر بۇو و نەھىيلا ئەوئەركى خۇھ يى گونداتىيى جىيېجى بکەت. نەها وەسا دەرچۇو و ئەوئى راست بۇو، لەوما ھېشتا گۆتنا داوىيى يَا سەيدى د گەرووېيى دا بۇو، ئەوئى لى ۋەگىرا:

— قورىان تە نەھىيلا، ئەز ئەوان شەيتانۇكان تەمبى بکەم. دوو حەبەلووتىكىن من باشتر نەبۇون ژ ئەقى مەترسىيىا ئىرۇ ئەو كەفتىنە تىدا؟

— نەخىر باش نەبۇو. ئەوا باش ئەوه، ئەم تىپگەھىن كو ئەوان چ دەقىت و پىتدەقى ب چ ھەيە؟ حەز و پىتدەقىيىن وان ل دويف ۋەپىزەكە درست پېيك بىيەن. ئەز شارەزايەكى پەروەردەيى نىيمە، لى دزانىم، كو ئەوا ئەقىرۇپويداى، د بەرژەوەندىيىا وان دا بۇو. ئەو كەفتىنە د نىف ئەزمۇونەكە دەولەمەند دا. فىرىبن سەرەددەرىيەكە درست د گەل پەوشىن بچويك و ناقەرەپاست دا بکەن. ئەقى جارى ئەزمۇونىن ھۆسما ئاست بلند بۇ زارۇقىيىن مە ب زېر ژى ناھىنە كېرىن.

دەما سەيدى بەحسا ھۆكار و ئەنجامان كرى، يەكسەر ئەو ھىزا د سەرى من دا دخەونى، بۇو پرسىيار، كو ھۆكارىن شەپ و بەھەقچوونان چنە و چەوال گەل ئەنجامىن وان دەھىنە ھەقسەنگىرن؟ لى ژەھىن ئەقى پرسىيارى د بابەتەكى ھويكىرنا زارۇكان دا شۇرۇبووينەقە. دوودل بۇوم، كو ئەقى پرسىيارى ل سەيدى بکەم يان مەھەدى. سەيدى تىرا خۇھ بابەت شرۇقەكە و بۆچۈونا من

وهرنه گرت. ئەو دزانىت ئەو جۆره کار بسىپورييا منه. ئەقى ماستەي مويءە كا تىيدا. ليىدانەقە و سەولاندنا ئەقى رەفتارى دەليقە كا باش دېتىت، نها وەختى وئى نىيە. ئەگەر دەم هات، دى ب ساناھى بەرسقا وئى وەرگرم. ياك ئەوه، ئالىي ھىزا قى سوحبەتى بگرم، كو ئەو زى كارى مەھمەدى يە و من زى ب تىزبەروار پرسىارا خوه تىۋەركر:

- تە گەلەك جوان جۇرىن شەران شرۇفەكىن، كول ژىير باندۇرا ھۆكارىن ئابورى و سىياسى ليىدانەقە. دەرهاقىزتەيىن وانىن جڭاڭى و چاندى زى پۇنچەكىن... ئەرى ھۆكارىن شەپكىنى سىست نەبووينە؟ خەلك ژئەوى شاخىرەننى بىزار نەبوويم؟

- مادەم جۇرىن شەران ھەبن، ديارە ھۆكارىن جودا زى ھەنە، كو دەستپىيىدەن. دەستپىيىكىندا شەرى زى يا ب ساناھىيە، لى ئەگەر پويىدا راوه ستاندنا وى كارەكى پېزە حەمەتە و بەرەقان زى پېيىھە ماندى دېن. ھندەك جاران ژكۇنترۇلا وان خېرخوازان زى دەردچىت.

- ھۆكارىن شەپىن گوندىييان چنە؟ جۇرىن ئەوان ل ھەموو دەقەران وەكەھەقىن يان زى جودانە؟

- نازانم ل ھەر دەقەرەكى د چەوانى!.. چىيىدېت وەكەھەقىيەك د ناقبەرا وان دا ھەبىت، لى ئەۋىن ل دەقەرا مە پىيىنج جۆر ھەنە، ھۆكارىن وان زى ئەقە: ئەگەر شەپ د ناقبەرا دوو مالان دا بىت، ھۆكارىن سەرەكى يان ل سەرا زارۇكان بۇويە، يان زى مرىشكان. ئەگەر شەپ د ناقبەرا دوو بنەمالىن گوندى بۇو، ھۆكارىن سەرەكى يان ل سەر زەقى و توخييان بۇويە، يان زى ل سەر

داقدقزییا ژنان بسویه. ئەگەر شەپە د ناقبەرا دوو گوندان دا بسویه،
ھۆکارىن سەرەكى يان ل سەر كەرەخ و دەرافىن ئاڭى بسویه يان
پاوان و لەوەرگەهان بسویه. ئەگەر شەپە د ناقبەرا چەندىن گوندان
دا بسویه، ھۆکارىن سەرەكى ل سەرمەزناتىي و خۇھەلکىشانى
بوسویه. ئەگەر شەپە چەند ئەشىر ۋەگرتىن، ھۆکارىن سەرەكى
ئەوه، كو دەستەكى بىيانى هاتىيە د نېش كاروبارىن دەۋەرى دا.
— ھەموو شەپان خرابىيَا خۇھەيىه، لى بۇ دەۋەرا ھەوه، كى ژ

ئەوان مەترسىدارترە؟

— ئەم پىتە ھەموويان، ڙئەقا دويماھىي دىرسىن، چونكە كارەساتان
ل دويش خۇھە دەھىلىت و خەلک دەربىدەر دىن... ئەقىن دىكە وەكو
تاڭىن بارانىن بھارىنە، زۇي دەھىن و زۇي دەچن. ھەر پىنج جۆرىن
ئەقان شەپان د سەرەتايى و بى گرىيىن تەكىيىنە، لەوما
ۋە خۇھەندىن و لېكدا نەقەيا وان بۇ شارەزايەكى لەشكى كارەكى
نورمالە، لى ئەو ھۆکارىن ھەقبەندى ب ئالىي جڭاڭى و سىاسى ۋە
ھەيى، سەيد باشتى دزانىيت. ئەو ب شىيەدەكى كى دەدارى ل گەل
ئەوان جۆرىن شەپان ژىيا. دەمەكى درىز دادوەر بۇو، پاشى
رېبەرە دەۋەرا مە ژى بسویه.

سەيدى دەستى خۇھە بى راستى ب رېھىن خۇھە دا ئىناخوارى و ب ھویرى
نىپپىيە مەھەدى و گۆتى: (تۇ راست دېيىزى، لى بۇ ئەوان زارقۇيىن چووينە
گۆرەپانى، تىتەكى نورمال نىيە. ئەقە ئەوان ژى ب چاڭىن خۇھە،
نەمامەتىيىن شەپى دىتىن. گازندهيان ژى نەكەين، كو پىخەمەتى وەرزشى
تۈوشى بەلايەكى بسوينە، بەلكو ئەوان ھانىدەين كو وەرزش خۇھەش بېتىت.

ئەوان فىرىكەين بەردەوام نەفرەتى ژ شەپى بىكەن). پاشى ئاقىرى ل جەنگۈي
قەدا و گۇتى: (ھەر سەر پىيا خوه، ژ پەوشى ئەوى شۆفىرى جىمىسى ژى
بېرسن، خودى بىكەت يى ب سەلامەت بىت).

ھىشتا جەنگول بەر دەرى بىو، سەيد قىرا گەھشت و هندەك تشتىن دىكە
ژى گۆتنى، لى وەسا ھىدى د گوھى وى دا دئاخىت، مە گوھ لى نەبىو، كوچ
گۇتى. ديارە هندەك تشتىن تايىبەت بۇون، چونكە د ئەقان كاودانان دا،
نەيىنى زۆر دېن و ھەموو تشت ناھىيە سەر بەركى. مەردى ژى ھەستا و
دەستویرىيە خوه خواست، كو بچىت تىشىتىكى ژ سەروبەرى مامۆستايىن خوه
و چالاکى بىزانتىت. ل بەردەرى ئەۋەزلى ل گەل سوحبەتا سەيدى و جەنگۈي
تىكەل بىو. من ژى ب دەلىقە دىت، كو ھىشتا پرسىاران ژ مەھمەدى بىكەم:
— بىورە، ئەمىن د سەروبەرەكى ئالۋىز دا، لى سەرپىھاتىيىن ھەوه ل

ئەوروپا، ل نك من گەلەك بالكىشىن. بارى جقاڭى چەوا بىو؟

— ئەركى مە يى پىشىن، پىر كۆنترۆلكرنا كەنارىن دەريايىا ئەدرىياتىك
بىو. ئەو وەك شادەمارەكا ئاقى بىو د جەستەيى ئەوروپايى دا
دلەللىقى. چەندىن وەلاتان ئەو دۆرىپىچ كربوو، لى ب درىزىيا كەنارى
رۆزئاڭا يى ھەموو ئىتاليا بىو. مە ژ بىرىندىز دەستپىكىر و ھەتا
پاھىنا چووين.

— پاھىنا.. ! خىرە تو ھاتىيەقە ئىرە.

— نەخىر، پاھىنا ئىرە گوندەكى دېم و بچويكە، ئەوه يَا دوهى تە
دىتى، لى پاھىنا وىرى شارەكى بەرى خوهش و مەزن بىو.

— چىدېتى، ژ بەر ئەقى پاھىنايى، ھەدارا تە ل ئەوى پاھىنايى
ھاتىيەت؟

- بهلى جهه کي خوهش بooo، لى شهري توند بooo. من هزر نه دکر دى -

جاره کا دیکه ئەقى راقيينا يى بىنمه قه. پشتى ئەمريكا يى
بەشدارىيما راسته و خوه د شهري دا كرى، سەروبەرى مە باشتى
بooo. فرۆكه يىن وان دهاتن، ئەو هند زور بۇون سىېھەل ئەردى
دکر. هىپشىن مە پتى بۇون و يىن دېمىنلى كىيمىت بۇون. مە هەست
پى دکر، كو ورەيا وان نزم بooo. ماوهىيە كى باش ل وىرى
ماينە قه. پاشى چۈويىنە شارى ناپولى ل رۆزئاڭايىا ئيتالىيا.

شارە كى مەزن و خوهش و هندەك ھىمنتر بooo. ئەوا ژەموويان
خوهشتر، ئەو بooo، فەرمانە كى شاهانە دەرچوو، ھەر سەربازە كى
د جەنگى دا بىرىنداربۇوى ول نەخۆشخانە يىن مەيدانىيىن سەربازى
دا ھاتبىتە چارە سەركىن، شەش ھەيغان مۆلەتا چاكبۇونە قه يى
پى بەھىتەدان. مافى ھەى د سىنورى دەولەتا بىرەتىانىا مەزن دا
گەشتۈگۈزارى بکەت، ھەر جەهە كى بقىت بگەپىت. بۆ ھەر
پىدەقىيە كى ژى، دكارىت سەرەدانا باليۆزخانە يان كۆنسۆلخانە
يان ژى ھەر ئۇفيىسە كا سەر ب دەولەتا بىرەتىانىا قه بىت بکەت.

- دەليقە كا زىرين بooo، تو ژى يەكسەر ھاتىيە قه راقيينا خوه يا ب
راستى. ئەو رىيىا دوپىرا ژ ناپولى بۆ ئىيرە، ئەو ب خوه گەشتە كا
خوه شە؟

- نە خىر، ئەوئى مۆلەتى وەلاتى مرۆڤى قەنە دىگرت.

- ھەل ئەورۇپا مايە قه؟

- نە خىر، ئەورۇپا جەي ژيانى نە بooo.. د ئاگرى شهري دا دكەلى.
ئەم ئەوين مۆلەت پىھاتىيە دان، گەشتا مە ژ ناپولى بۆ لىبىيا

دەستپىيڭر. پاپقۇرا پى هاتىن ل بەنگەرگرت.
هاتىنە خوار چووينە شارى بىئەنەكى ۋە دەھىن، مە دىت شاهى و
داوهت بۇو: دلخوھشبووم، من ھزرکر شەر پاوهستا. ئەو بەرسقا
من وھرگرتى، ياخوش و خەمگىن بۇو. خوھشىيا وى ئەو بۇو،
گۆتن: گىزنا رەمەزانى يە. خەمگىنیيا وى ئىرەتى بۇو، من ھزرا
مال كر، دايىك و خوھشك و برايىن خوه. شەقىن رەمەزانى پېكىشە
بۇوين. ئىسال ئىرەتى بەيغا پىرۇز ھات و چوو، من ھاي ئىرەتى
نە بۇويە. ب پاستى دويirkەفتىن ژ خوھشىتەقىان دەردەكى
گرانە! ... دوو رۇزان ماينەقە، ھەتا پاپقۇرى كارىن خوه
بىسەرىكە ئىنان، پاشى ئەم ھاتىنە مىسىز.

- تە گۆت من ھاي ژ ھەيغا رەمەزانى نە بۇو. باشه ھەوھ چو ژ
دەمىن سالى نە دىغانى؟

- د شەپى دا ھەموو پويدان دېشىن، لەوما رۇز و دەمىن وان ئىرەتى
دېشىن. دەما سېپىدەيان ھەتافا گەش ئىرەتى، عەقلىيەن
پەش بەرسىنگا وى دىگرن و ئەوئى رۇزى تارى دەنەقە... ئەرەتى
تنى سېپىدەيىن ئەوان رۇزان دخوهشىن. ھندەك جاران ئەو رۇز بۇ
مە دىگەنلىكىن و ئەم ئىرەتى پېيىدەيىن.. وەى كۈ د ئەوان دەلىقەيان دا
مە تەپە كەنلىيَا كرى.

- تىشتەكى غەرېبە، چ نمۇونە ژ ئەوان دەلىقەيان بىرا ھەوھ ناھىيەن؟

- دەلىقە زۇرن، ناھىيەنە ژېرىكىن. تە بەحسا ھايى مە ژ دەمىن سالى
كىر. سېپىدەكى ئەم بىرىندار ل سەر جەھىن خوه پالدىاي بۇوين.
پەرسىتىار وەكۇ ھەموو رۇزى ھاتىن بىرىنلىكىن مە دەرمان كەن. ھەر

یه کی بھری کاری خوه بکھت گولهک و ماچهک دا مه ... ساریزکرنا
ئه وی رؤژی قه وی ب دلی مه خوهش هات. رؤژا دویقدا کاری وان
وھ کو بھری لیھاتھ فه .. نه گول هبون نه ماچ ! .. من زی
پرسیارکر، کو خه مناکھت گول نه بوبو، بھلکو ب ساناهی
دھستناکھن، نی ماچ دئاسانن و دبھردھستن. ما ئه و زی نینه ?
ئه و پھرستیار گرنژی و گوتی : دوهی کریسمس بوبو، مه رؤژا
ھه وھ پیرۆز کر، هه تا ساله کا دیکه دووباره نابیتھ فه .. وھ کو
ئه وی رؤژی مه ب ئومیدا گولهک و ماچه کی ساله کا بیزه ۋەر ب
کەنییە کا تەر بېیکر.

- تىگە هشتم، دھم و دھمسالان خوه د پویدانان دا ۋەشارتبورو ..

ھه تا پویدانەك نه پەقیبا ئه و زی کفش نه دبوو. دھما رەمەزان
ھاتییە بیرا تە، تە غەریبییا مala خوه کر، لى تە بیریا بابی خوه
زی نه كربوو. دیاره ئه و نه ما بوبو، تە ناقى وی نه هینا ؟

- ئه و د شەرپی دیکە بی جیهانی دا نه ھاتبۇوقە. برايى من يى مەزن
سەمیانى مالى بوبو.

- ژبلی ئه وی خەمی، بەنغازى چەوا ھاتە پىش چاھىن تە ؟

- شارە کی جوان، خەلکى وی جوامىر. ئه و تشتى پتر بالكىش بوبو.
دیلانا وان زی وھ کو يا مە، ل بەر دھەھۆل و زورپنایى، ب پىز
دزقىرى، لى زورپنایا وان جودا بوبو. زورپنابىزى پىكا وی نه دكىرە د
دەقى خوه دا، بھلکو ئه و پىك ب ھمبانە کی ۋە بوزمت كربوو،
یه کی دیکە ئه و ھمبان ھەلگرتىبوو و پوفىدا، زورپنابىزى زی تنى
تىپلىن خوه ل سەر كۆنیىن وی دلۋاندىن و ئاواز دژەنин.

محه‌مه د بیّدنهنگ بwoo. که‌فته نیّف هزین کوییر. دویر چوو بwoo. من زانی ئه‌وی د بیره‌وهریین جاران دا دژیت. من ژی ب هه‌موو دلی خوه، حه‌زدکر که‌س نه‌هیت، ژبّو کو گه‌نگه‌شا مه تیک نه‌چیت. یان ژی تشههک ب نه‌هنگاھی پوییده‌ت و به‌رئ سوحبه‌تا مه وه‌رگیپیت. ئه‌وا ئه‌ز دوودل کریم و لی ب گومان بووم، ئه‌و بwoo، کو جه‌نگو ب لهز چوو ئه‌وی ئه‌رکی پی هاتییه سپاردن جیبجی بکه‌ت، لی سه‌ید و مه‌ردق هیشتا ل به‌ردھری بوون و پسپسا وان بwoo. پلان و ته‌کبیرین خوه دکرن. دیاره ئه‌و جۆره مشیورانه د په‌وشه‌کا هۆسا دا، ریکارا هه‌ری پی‌دیقییه کو ب رژدی وه‌ربگرن. ئه‌وا پتر دلی من خوه‌شکری و گومانین من قه‌رەقاندین، ئه‌و بwoo، ده‌ما سه‌یدی ب ئیمازه‌کا سقکا تپلا به‌رانی و ب ده‌نگه‌کی نزم گازی کرییه سینوی. سینو ژی چوو سه‌رئ خوه ب سه‌رئ وان قه‌نا. پشتی ده‌مه‌کی کورت، ب هه‌قرا شوپبیونه خواری ول نیّف باخچه‌یی مالی پوونشت. وهک ژپه‌نجه‌رئ پا دیاربیون، گه‌نگه‌شا وان گه‌رمتر بwoo. دوو زه‌لامین دیکه ژی هاتن، ب پییان ۋە هندەك سوحبه‌ت کرن و ب لهز ۋە گه‌ریانه‌قە. جووله و تەقگەرا گوندییان زقد بwoo. تیگه‌هشتم کو سه‌روبه‌رئ گوندی یی ئاسایی نییه. ئه‌وین خوه بۆ هه‌موو ئه‌گەران ئاماده دکەن. پلانین خوه ب نهیینی دادرپیش، داکو که‌س پینه‌زانیت. هندی پی دحه‌سییم، ئه‌وین بیانی ل گوندی ئه‌ز و مامۆستایین خوه‌ندنگه‌هیینه، کو هیشتا من نه‌دیتینه، لی مه‌ردقی به‌حسی وان کربوو. جقاتا گوندی ب رییا مامه‌مەدی ۋە، ئه‌زی ۋە ده‌رکریم. خودى دزانیت، کو مامۆستایین خوه‌ندنگه‌هی ژی ب چ ۋە مژویل کرینه.. ئه‌قە ژی سه‌روبه‌رە‌کی باش بwoo، من گەلەك پیخوهش بwoo، داکو ب دلی خوه پرسیاران ژئەقى جوامیرى بکەم. ئه‌و ژی ب درستى به‌رسقین من بدەتەۋە. ئه‌و پرسیارا پتر هه‌موویان میشكى من ماندى كرى ول ده‌ستپیکى من ژ خوه پا نه‌ددیت ژی

بکه م ئه وه، کو وه کو ئه فسەرە کى د پىزىن هىزا ئاسمانىيىا برىتانى دا، ئه و
 هەموو خوهشى و جوداكارى و پله و پايە بجه هىلائىنە. جارەكا دى زقرييە قە
 گوندى خوه يى دويىرە دەست و بى خزمە تگوزارى. د ئەقان ئاپيشە و
 كىشەيان دا ئالياى. د ئەقى ئىيى پىرىيى دا، ھۆسا ب گەرمى وەکو گەنجە كى
 چارده سالى پىزدە ل سەر كارى خوه يى رەنجبەرىيى. ئەوا سەروبەرى ئەقى
 جوامىرى ئالۋىزتر دكەت و ھافىبۇونەكا سەرسقۇرھىنەر تىدايى، ھەقبەندىيىا وى
 و سەيد تاها يە. ئەو ھەر دوو د ئاستە كى بلند دانە، لى ئەوان خوه ب ئەقى
 ژيانا سەرەتايى و سادە قە مژوپىل كرييە و تىدا نخرق بۇوينە. باوھەنەكەم،
 تاشتە كى درست بىت، بقى يەكى وەکو من، کو ئەقە چەند سەعەتە كە من ئەو
 ناسكرين و ئەوى مافى بىدەمە خوه، ھۆسا ب ساناھى بچەمە د نىق
 تايىبەتمەندىيىن كەسايەتىيا ئەوان دا. ئەگەر ئەز ئەقى سنۇرى بېھزىنەم و
 مەھمەدى ژى ئەو رەفتارا من ب دلى نەبوو، ئەقە شوينا دانوستاندىنەن مە يىن
 پېرپىز و حورمەت، دى بىتە دلمانى و ژىك دابپان. د ناقبەرا ئەقان ھەر دوو
 ئەگەران دا، گەلەك تشت ھەنە، کو دەقىيت ھزرەكا ھويرلى بھىتە كرن.
 لېكدانەقە يا ئەوان ھەموو ھويىدە كارىيىن پې نەيىنى و گرئى ئالۋىز ژى، كارە كى
 ئاسان نىيە، کو د دوو سى خولەكان دا، بشىم ھندەك سەرەداقان ژى بىزانم.
 بابەت پىدەقى ئەقى دوودلىيى ناكەت. ھەما دى بىزىمى، ئەگەر ب تاشتە كى
 ئەرىنى وەرگرت، ئەوا د دلى خوه دا دەركر، ئەقە سەرى ئۇورى يە. ئەگەر
 بەرۋاڭى ئەقى بۆچۈونى ژى پويدا، ئەو ژى خەمناكەت، خودى دى ھەدارا مە
 دەت. دى خوه ئارام كەم ھەتا دەليقە ھەلدەقىت و بىزقىمە قە شارى،
 چىدېت چو جارىن دىكە ئەقى جوامىرى نەبىنە قە. ئەزلى نىرپىم، ئەو ژى
 وەکو من دويىر چۈوئى و د ھزرىن خوه دا بىزالە بۇويە. دەليقە ژئەقى
 خوهشى نابن. من ئەو ئىناقە سەر سوحبەتا بەرى و بەرەك ل گۆمۈ دا:

- چهوا ههوه ئەو هەموو خوهشى و گەشت و گەريان ھىلان و

زقىرىنه قە سەر ئەقى زيانا پر قەرقەشە؟

- ھەركەسى گوھدارىيا سەروبەرى ئەۋى زيانا خوهش كربىيت و بھويىرى لىكداپىتە قە، بىيھەمدى خوه دى ئەقى پرسىارى كەتن. سوپاس، كو سوحبەتا من بالا تە كىشايە و تە ل دويىق دلى خوه سەراد و بىزىنگ كرييە... من پىخوهشە مفای ژ تىبىينىيەن گوھدىران وەربىگرم. ئەۋىزى وانھىيە كى ژ ئەزمۇونا من زىدە بکەن و ھەلبەت مفا يَا بەرانبەره و من دلخوهش دكەت.

- بۆچۈونەكا درستە. زيان ب ئالوگۇرپىيەن ھەقسەنگ خوهش دبىت. ب ھەفتەرېبىا وان ژى پىشىدە قىيت. سەرپىھاتىيەن ھەوه ل فەلەستىن و مسلىنى و قوبرس و ئىتاليا و ئەلبانيا، بۇ من چاھرۇنىيەكا باش بۇون، كو د دەمى شەپ و پەلاماران دا، دەليقىن ۋيان و دۆستاتىيى بنېپ نابن.

- شەپ نەشىت ۋيانى ژناقىبەت. شەپ دەھىن و دچن، ھەلدىن و ۋەدمىيەن. لى ۋيان وەكىو ھەتاڭى دەھەلىت و ئاقادىبىت و ھەرا ھەلە و ژەمە دویر ناكە قىيت. ئەو دنىتىت و راپاپىتە قە و ھەرا زىندى يە و د دلى مە دا دكەلىت. نىقىرۇ مە ھەقدۇو دىيت و ب ۋيانەكا برايانە مە سلاڭىر و ھەقدۇو ناسىكىر. نەما ژى تۇ دېيىنى دەنگى تەقەكرنى دەھىت و شەپ، لى ۋيانا مەۋقايدەتىي ئەم ژىيەك جودا نەكرين. بەلكو ھەقبەندىيەكا خوهشىر ئەم ب ھەقرا كۆمكرين و تىكىگە هشتىنا مە ژى باشتى بۇويە. بەرۋاقازى ئەقى چەندى ئەو شەپى ئەقىرۇپايدى، ئەم نزانىن د ناقبەرا كى دايە. كى دى بسەر كە قىيت؟ چەند دەمەزىران، يان چەند پۇزان، يان چەند

ههیقان، يان ژى چەند سالان دى بەردهوام بىت؟ لى ل داۋىيىھەر دى راوهستىت.

— بەلى، شەپى ژىيىخوھەي، چ كورت و چ درىز، لى ۋيان ياخىد و نەمرە.

— ئەقىن تىشىتەكى خودزايدى، هەروھەر دى مىنۇت، لى ئەوتىشىتى ئىنسان درست دىكەت، ژىيەكى دەستنىشانكىرى ھەيە و ب داۋى دەيىت. ژىلى ئەۋىن بەردهوام مفایا وان ھەيە، كو نىفس ل دويىق نىشى دەستكارىيە تىدا دىكەن. ئەقە ب باشتىرىن ئافراندىن ئەقى دەيىتە ھەزمارتىن، كو د ژىنا خوه دا دىكەت.

— هوين دەمى گەھشىتىنە بەنغازى، ژ شەپى دویرىكەفتەن! يان ژى شەپى نىزىك بۇو؟

— ل بەنغازى شەپنەبۇو. ئەم ل وىرى گىرۇنەبۇوين. دوو پۇزان ماينەفە. ئەو تىن بېھنەقەدانەك بۇو، ژىو كو پاپۇر پىددەقىيەن خوه رېيك بىيختىت. ل دويىق را ھاتىنە مسلىخى. ھەتا گەھشىتىنە پۇرسەعيد، ب كاروانى لەشكىرى را بۇوين. ئەم گروپى بىرىندارىن شەپى چۈۋىنە قاھىرە. ئەم ھاتبۇوينە خەلاتكىن. من بۇ تە گۇت، كو د پىناسەيا خەلاتكىندا ھاتبۇو، مە شەش ھەيقان مۆلەت ھەيە. ئەم ئازادىن ل ھەموو وەلاتىن ل بن سىيەرا عەرسىن پادشاھى بىرىتانيا دا بگەرەپىن. ھەر جەھەكى ئوفىس يان بالىوزخانەيا بىرىتانيا لى ھەبىت، دکارىن داخوازا ھەر جۆرە يارمەتىيەكى ژى بکەين. مە گەشتا خوه يا خوهشگۇزەرانىي ل قاھىرە دەستپىيەر. ئەم سى براادەرىن ئەقى دەقەرى ب ھەقەر بۇوين. ئەو ھەر دوو ھەقال ماينە و خودى ژىيى وان درىز بکەت.

يەك ژئوان ئەحمد بۇو نەا ل قىرە نىنە مالا خوه يَا بىرىيە شارى. ئەوى دىكە تەوفيق بۇو، يى ل گوندى سپىندارى، ب ئاناھىيىا خودى دېبىنى، كابرايەكى مرۆڤشىرىن و سوحبەت خوه شە. جوانتر ژ من سەروبەرى قاھيرە يَا ئەوى وەختى ۋەدگىرىت. ئەو ماواھى ئەم ل وىرى بۇوين، من ھەست ب هاقىبۇن و غوربەتى نەكىر، چونكە ھەم ھەقلىنىيىا مە گەلە كا خوهش بۇو. ھەم قاھيرە بەھەشتەكا ب سەرى خوه بۇو.

— تە ھەست ب چ تشتى خوهش كر، كول جەھىن دىكە نەبىت؟

— جارا يەكى وەكۈ ئەم چووين، من قاھيرە نەدىتىبوو، چونكە ھەر ل فرۆكەخانەيى ئەم بىرىنە ئەسکەندەرىي و پاشى كەنارىن ئەوروپا. لى ئەقى جارى، بويىبارى نىيل و شىپالىن جوانىن وى شارەكى مەزن خەملاندىبوو. ھەموونەتەوە و مللەت تىدا ھەبۇن. خەلك ژ وەلاتىن ئەوروپايى ئاوارە بېبۇن، ل مسپى ۋەھەويابۇن. ژىلى وان، خەلكى لىبان و كەنداقى ژى بۆ كەد و كەسابەتى ھاتىبۇنە وىرى. قاھيرە بېبۇ ئاوىتەيەكە گەلەك جوان. ژ تىكەلبۇونا مىشكىن خەلكى ھەرسى كىشۇھەرین ئەوروپا و ئاسيا و ئەفريقيا پىكھاتىبۇو. كارناسىيەك پەيدا بېبۇ دگۆتنى مسپى. قاھيرە وەكۈ ئاوىنەيەكى دهاتە پىش چاقىن من، ھەموو مرۆڤايەتى تىدا دىياربۇو. ئەگەر ئەزى شاش نەبم، ھەر ئەقە بۇويە ھۆكارى سەرەكى، كول ئەوى سەردەمى، بى ھەقىكى بويىكا شارىن بۆزھەلاتا ناقە راست بۇو.

— تۆ بىزى نەھىنىيىا ئەوى خوهشى و جوانىيىا قاھيرە، د چ ژىدەر دا

خوه ۋەشارتىبۇو؟

- ڦه کرنا گرييا ئهوئي نهيني کاره کي ئاسان نيءه. لى وه کو هزدکه م. ڙيده را وئي خوهشيوئه بوويه، کو هه رجهه کي خه لکي ئه و روپا چوويني، يان پيوهنديءه کا خوهش د گهل خه لکي وئي جهی دا هه بوويه، خوهشى لى هه يه. ئانکو ئه و جواميئر هيئينا خوهشيويا مرؤفائيه تيئي نه.

- بؤ چي ده ما ئه و هاتينه و هلاتي مه نه بونه ڙيده را خوهشيوئي؟

- پرسياره کا يه کجار زه حمه ته، چيڊبيت به رسقا وئي ب ملى من ڦه نه هيئت. وہ کو ئه ز دزانم و ئه وا ژبيرا من دهيئت. خه لکي ئه و روپا نه هاتبونه و هلاتي مه، به لکو له شکري وان هاتبوو. ئه ڦه ڙي دوو تشتئن جودانه. کاري له شکري شهپه و حهزا خه لکي ڙي ئاشتى و که ده. ئه و جهی خه لک چوويني وہ کو مسري خه نى بون و ئه و جهی وہ کو و هلاتي مه، کو له شکر هاتبويي ويران ببورو.

- تو پشتراستى کو خه لکي ئه و روپا خوهشى ئينابوو مسپي؟

- رۆژه کي ئه م هه رسى چووينه سه رتاشخانه يى. رسى حه لاق لى بون. يه ک ئيتالي و يه ک يواناني و ئه وئي ديكه فرهنسى بورو. کابرايى رېقه به رىيا وئي ڙي دکر مسپى بورو. ديمه نه کي زورى جوان و مۆزايىكە کا ره نگين بورو. دوير ڙ شهپى، ئه وان هه رچاران پېکفه کاردکر. ب داهاته کي هه ڦېشك ڦه، ڇيانا خوه بېرېقه دبر. چايحانه هه بورو، خوه دىي وئي مسپى بورو، ئيتاليه کي و قوبرسىيە کي تىدا کاردکر. دوکاندار هه بورو لبنانى بورو، ب ره خ ڦه دوکانداره کي ديكه سعودى بورو. باوه رنما که م که سه کي ئه و ديمه ن ديتبيت و نه فرهت ڙ شهپى نه كربیت.

هه جاره کا نافی شهپری هاتبایه، مەھمەد رادوھستا هەناسەیەکا کویر دەھلکىشى. من دزانى، کو ئەوي ئەنجامىن شهپری ب چاقىن خوه دىتىنە، لەوما ھۆسا ئىزىز بىزارە. من نەقىا ئەوان ئەنجامان بکەمە پرسىارەك و بېرىزمى: (د ئەوي دىمەنى جوانى تىكەللىخەللىقاهىرە دا، چ نەمامەتىيەن شارىن بىرەندىزى و تىرانە نەدەھىنانە بىرا تە. تە ئەو ھەردۇو پەوش ھەقبەرى يەكدوو نەدەكىن؟). من پى نەخوهشبوو، ئەوي سوچەتى خوهش بۆ كارەساتەك دلتەزىن وەرگىرم. ژىلى دوودلىيە من ژ پرسىاركىنى، دوو بۆچۈونىن دىكە يىن بەروقاڭى، د سەرى من دا دىزقىن. دىسان دوودلىيەك بۆ من چىبۇو، کو چ بۆچۈونەكى ھەلبىزىرم؟

بۆچۈوننا يەكى ئەو بۇو، کو ئەو ھندە، جۆرىن نەتەوەيان ل وىرى ھەبۇون. تە كەس ژ نەتەوەيا خوه نەدىت، کول وىرى ۋەھەۋىيا بىت؟ بۆچۈوننا دووپى ئەو بۇو، کو ئەگەر كەسەك ژ دەقەرا مە نەچۈوبىتە وىرى. ھەلبەت خەلکى مىسىز ئى مە ناس ناكەن. يان ب جۆرەكى ژ جۆران، ئەوان زانىارى ل سەر بىزاقىن پەندى راھىنى نەبۇونىنە؟

د ناقبەرا ئەوان پرسىار و بۆچۈونان دا، موحەيمەر مام. نە من كارى پرسىارا ھەقبەركنى د ناقبەرا ئاشتى و شەپرى دا بکەم. نە ئەزشىام يەك ژ بۆچۈونىن تەقلېھەقىوونا وى ب خەلکى قاهىرە را وەرگەم.

من ب ناچارى قە، ھەردۇو حالت پاشئىخستن، چونكە ژ ئالىيەكى قە، من نەقىا يەكسەر مەھمەدى ژ ئەوي ئاشۇپا دويىرا چۈوبىھ تىيدا بىزقىرىنەقە. ژ ئالىيەكى دىكە قە، ژ پەنجەرەيى را دىيارە تەقگەر و بىزاقەكا نۇرتىر ھەيە. ھندەك دەھاتن و بەشدارى د جىينا باخچەيى دا دەكىن و ھندەك جاران يەك رادبۇو و بلەز دچۇو. ژ جوولەيا دەست و سەرورچاقىن سەيد تاھاي وەسا

دیاربیوو، کو ب پژدی سه‌رپه‌رشتییا ئەوی پوونشتىنى دكەت و هندهك حالەت
ھەنە، ئەگەر زوى فريانەكە قىن و خوه پى را نەگەھىن، دى ژ دەست دەرچن.
ئەو دىمەنلىقىن پىر بالكىش بىوو. چالاك ھاتبۇول پىشت مەردۇي پاوه‌ستابۇو.
جار جارە ب زمانى خوه سەرى دفنا خوه ۋەدىئالىيىت، كوريا خوه دەھەزىاند و
نەدرپوونشتە خوارى، ھەروەكۆ ھەست دكەر، کو سەروبەر ھندهك ئارامتر
بىوویە. من ژى وەسا ھزىدكەر، کو ئەوی دېيىتە مەردۇي: درەنگە دەبىت
بچىنه ۋە گۈندى.

24

پاسته ده نگى ته قه کرنى نه مابوو، لى هيشتا چو خه بهر ژقادا شه پى
نه گە هشتبون، کو هوکار و ئەنجامىن ئەوى ته قه کرنى چ بعون. ئەگەر
خه بهرهك گە هشتبىا، ئەوان يەكسەر مەھمەد ئاگەھدار دىرى. ئەوان مفا ژ
شارەزايىا وى وەردگرت و ئەز ژى ژ ئەقى دۆرپىچا نەپاستەخوه پىزگار دبۇوم.
ھەتا دەلىقەيا ئازادىي دھىت، ئەوا باش ئەوه بىزقەمەقە سەر پرسىيارىن خوه.
ھەم سوودمەندىم ژ زانىيارىن مەھمەدى و ھەم ئەوه ژى، ژ ئەوى ئاشقىبا
دويرەھاقيىز بھىتەقە. من ژ ئەوان ھەردوو بۆچۈونىن داوىي دەستپىكىر:

— ئەوهندە، جۆرىن نەته وەيان ل وېرى ھەبۇون. تە كەس ژ
نەته وەيا خوه نەدىت، كول وېرى ۋەھەويىا بىت؟

— نەخىر، وەكى كاركەر من كەس نەدىت. لى جارەكى ب پىكەفت
من دوو خوەندە ئانىن دەقەرا مە دىتن. پشتى يەكدوو ناسىنى،
ئەو ھاتبۇون ل زانستگەها ئەزەھەرى بخوين. دەلىقەكا خوهش
بۇو، مە قەھوھك پىكەقە ۋەخوار و ھندەك سوھبەتىن دەقەرا
خوه كىن. سەبر و ھەدارا من پىھات، ھەروھكى ئەز چۈويىمە مال
و من كەسوکارىن خوه دىتىن.

— ئەگەر كەسى دەقەرا مە نەچۈوبىتە مىرى. ھەلبەت خەلکى
وېرى ژى ئاگەھدارى رەوشى مە نەبۈينە. يان ب جۆرەكى ژ
جۆران، ئەوان زانىيارى ل سەر دۆز و رەوشى مە ھەبۇون؟

— به لى هه بعون ژ نىزىك قه هايدارى رهوشادى مه بعون. بۇزەكى ئەم

چووينه دوكانه كا چاپ و درستكرنا مۆران. ئەوى لۆگۆيىن مسپا
دىرىن و ئەهرام و بەرى پەش و شوينەوارىن ئيتاليا و يۆنان... و
ويىنه يىن پاشا و ناقدارىن وەكى مەھمەد عەلى پاشا و ناپلىون و
مەلەك فاروق و چەرچەل و ... هه بعون. خەلكى بىيانى ژى ژ
ھەموو وەلاتان ئەو لۆگۆ بۆ جوانىي و بيرهاتنان ل جەنتە و
دەفتەر و جلک و ئالاقيىن كارى و هندەكان ل زەند و پشتا
دەستىن خوه ددان. من ژى گۆتى ئەز كوردم، تە چ درووشم يان
سمبۆليكىن وەلاتى من نىنه؟ ل سەر رفانكەكى مۆرا ويىنه يەكى
ئىنا و گۆتى دەستى خوه بىنە. من ژى جەنتە ياخوه يا دەستى
داشى. ئەو مۆرلىدا، ويىنه يى كابرايەكى سوھن شىرانە و شاشك
مەزن پىچە نىسيما. ل بن ويىنه يى ب زمانى عەربى هاتبۇو نقىسىن
(میرى كورد بەدرخان پاشا). گەلهك كەيفا من پىھات. من ژ مزى
ويىنه يى پتر دايى. ئەوى ژى پىخوھش بۇو. گۆتى: (نەقىيىن
بەدرخان پاشاي ل ۋىرە بۇن. گەلهك جاران بۆ كارى چاپ و
مۆردانك و ويىنه يان دهاتنە نك بابى من. بابى منى پەھمەتى ژى
كارىن پىند و هەزى بۆ دىكىن. تە نەدىتىنىه؟). يەكسەر ئەو شادى
و دلخوھشىيا من بۇو شەرموزارى، چونكە من ناھى بەدرخان
پاشاي بىستبۇو، لى من نەزانىبۇو، كونەقىيىن وى ل مىرى كارى
چاپەمەنىي كريي. ژەنگى وەره، بۇويىمە خوهندەۋانەكى باشى
كتىبىيىن مىرثووبي. گەشتىمە ئەوى باوهېرىي، كونەقىيىن و
بنەمايەكە و خوهناسىينا مىرثوو كەن دەھىتە ئاقاڭن.

من تىيىنى كر، كونەخۇقىنا مەھمەدى، ژ بىرە وەرىيىن گەنجاتىيى يىن دېنە
ھەۋىكىن كورت و خوه نىزىكى زانستەكا هوير دكەن. ترسام نەكۆ ئەو
پرسىيارەكى ل دۆر ئەقى بابهەتى ل من بىكەت. ئەو بۇ من بابهەتىن نوى بۇن.

مسوگه‌ر من بهرسف ڦي نابيت. ئه‌گه رتشته‌کي بى بنه‌ما ل نك خوه بسه‌ريکلهه بىن، ئه و ڙي دى شاش ده‌رچيت. د ده‌ليقه‌يىن هوسا نازك دا، هزىن بى سه‌روبه‌ر بُو مرؤشي ده‌يىن. بى شانسى ڙي ئه‌وه، ده‌مى ئه‌وا ڙ هه‌موويان خرابتر ده‌لېٿيرم. نها چار هزىن د ميشكى من دا دلقلهن. هنڀرا مه‌زن ئه‌وه، هر چاران هه‌قبه‌ر بکه‌م. دوو ڙ ئه‌وان هه‌قبه‌ندى ب بيره‌وه‌ريين وي ڦه هه‌يه. دوو يىن ديكه ڙي هه‌قبه‌ندى ب ته‌قه‌كربنا ئه‌قرو ڦه هه‌يه و گوند هه‌موو يى پيچه شه‌پلى. هر تشه‌کى ل باره‌ي ته‌قه‌كرنى بىژم، دى يا بى واتا بيت، چونکه چو تشت نه‌مايه نه‌هاتييه گوتن. ئه‌وا مای ڙي، ئه‌شه خه‌لكى گوندی يىن هويرکاريين وي ده‌لشکيڻن و ده‌ره‌هاقيژت‌هه‌يىن وي ڙي ده‌لنجن. ئه‌زى نه‌شاره‌زا د کاروباريئن شه‌پان و ئاپيشه‌يىن گوندان دا، دى چ يى نوى ڙي زيده‌كه‌م. ئه و چ پرسياره مای، ئه‌وان نه‌زانبيه و ئه‌ز نيشا وان بدھم؟ پرسيارارا ڙ هه‌موويان باشتئه‌وه، ل باره‌ي بيره‌وه‌ريين وي بکه‌م. ل دويٺ سوحبه‌تىئن مه‌مه‌دى، قاهيره ده‌رياي‌ه‌كا پري نه‌يئي. ئه و ب خوه ڙي، گه‌رناسه‌کى يه‌كتايه د جه‌ربه‌زه‌يا گه‌شت و گه‌ريانان دا. به‌ري پرسيا بکه‌م، من هه‌ست پى كر، ئه‌وي پيچه‌ك ده‌نگى خوه بلندترکرو ئه‌وا من گوهدارى كرى دگوتى: (شه‌ره‌فخانى ميڙوويا مه نقيساند). من پيشتري ناڦي ئه‌وي ميڙونقيسي به‌يستبوو، لي من نه‌درزاني ل باره‌ي چ نقيسيه و كه‌نگى نقيسيه. نها ده‌مى زانياريئن ميڙووئي نبيه. ئه‌وا ئه‌ز ڙ سه‌ليقه‌يا ده‌نگى وي تيگه‌هشتيم، يى دبىژت‌هه من، تول گه‌ل مني؟ يان ڙي ل جيهانه‌كا ديكه يا دوير دا نخرؤ بwoo. ده‌بيت ئه‌ز پرسياره‌كا دوو لاي‌نه بکه‌م، كو هه‌قبه‌ندى ب ميڙووئي ڦه هه‌بيت و د هه‌مان ده‌م دا، خوه ڙ چه‌پ و چيرين وي ڙي پزگار بکه‌م و بگه‌پيمه‌ڦه قاهيره‌يا بويكا جيهانى:

- ئه‌ري شه‌ره‌فخانى به‌حسا مسپئي ڙي كربوو؟

- به‌لى، يه‌ك ڙ ده‌وله‌تىئن ب شاناڙي ڦه به‌حسکرين و ب دريئزى ل سه‌ر نقيسيه، ده‌وله‌تا ئه‌يووبى بwoo. ئه و درووشمى ئه‌وي كابراي

ل سه رجه نته يا من مور كري، يى دامه زرينه رئه وئى دهوله تى
بورو. نوربه هى وەلاتىن نها دېيىنى پۇزە لاتا ناشين ل ئىر
فەرمانپەوايا وي بۇون.

پشتى ژپىلىن گومانان هاتىمە دەرى، من دقيا خوه ژزۆلگا قىن مىڭۈسى
ژى رېزگار بىكەم، ئەزەر دوو پىيان كەفتىمە تىيدا، قىجا ئەقى جارى چەوا
بەھىمە دەرى. من ژپەنجه رئى پا دىت، سەيد تاھايى جقىن ھىلا و ژدەرگەھى
حەوشما مالى دەركەفت. من ژى ب فەرسەت زانى، ژمەھەدى بېرسىم:

- ببۇرە، سەيد چوو دەرقە. ديارە تىستەكى نوى پويىدaiه.

- نەخىر، ھەقال دېوونشتنىنە. ديارە هيچ نەبوویە. ئەو دېچىتى
مزگەفتى نقىزى كەت. نىزىكە دى خەبەرەك گەھىتن. ئەو ھەقالى
جەنگۈى هنارتى، وەختى وي يە بەيتەقە.

- ئىنىشاللا خەبەرى خوهشىي دېگەھىتن. ببۇرە، ئەقىقە من تو
ماندى كري. چ يادگارىيىن خوهشىن ئەوى سەردەمى تو ل قاهرە
بۇوى، ناهىنە بىرا تە؟

- پۇزەكى ژپىكلامان مە ۋە خوهند، كو ئاهەنگە كا سترانبىز
مەھەمەد عەبدولوھابى ھەيە. ل دويىش دەمى دەستنىشانكىرى
ئەم چووين. ئاهەنگ ل ھۆلە كا مەزن بۇول تاخى ئوزبەكىيە.
دەمى ھونەرمەندى دەستپىيکرى، سترانا عاشق لروح گۆت. چ
ئاواز بۇو. چ دەنگ بۇو. چ پەيپەن پەرامان بۇون، ب تايىھەتى،
كو گەھشتىيە: (وعشق الروح مالوش اخر لكن عشق الجسد
فاني...).

مەھەمەد قىدا چوو. پەيپەن ئەوى سترانى ب دەنگەكى زەلال و خەمگىن فە
گۆتن. كېيىن ل دلى من هات و من ھەستكىر، كو چاقىن من تىرى پۇندك بۇون.

ئەوی نەھىلا خەما خوه د نىڭ پرسىيارەكى دا ۋەشىرم، يەكسەر سترانا خوه
ۋە بىرى و گۆتە من:

- تە واتايىا وى زانى، تۆ عەرەبى باش تىىدەكەم؟

- بەلى، ئەز عەرەبى دزانم، لى من ئەو ھونەرمەند ناسنەكىيە و
گوھدارىيَا سترانىن وى ژى نەكىيە. تە گۆت نافى وى چ بۇو. ئەو
خەلکى مسپى بۇو، نەها ژى مايم؟

- بەلى، مەحەممەد عەبدۇلەھاب نافەكى بەرنىاسە. نەها ژى يى مائى،
خەلکى مسپى يە. ل قاھيرە دېشىت. ئەو سترانبىز و ئاوازدانەر و د
بىياشى سىينەمايى ژى دا ئەكتەرەكى باشە. ل سەر ئاستى
دەولەتى ژى چەند جاران ھاتىيە خەلاتكىن. نە تىنى موزايىكა
پىكىفە ژيانا مسپى د ھونەرى وى دا رەنگداشە، بەلكو تەقايى
مروقايدىي ب خوه ۋە دىگرت. پىشتى سترانا عاشق لروح سترانا
(كەرهوان)ى گۆت. ھەر ژ مۆسىقايا پىشەكىيا وى، مروقى ھەست
دەكىر، يى چۈوييە جىهانەكا دوو كىلۆمەتران نىزىكى بەھەشتى.
يەكم پەيىقا دەستپىكىرى (كەرهوان حەيران...) د گەل درىزكىرنا
پەيىقا حەيران ب ئەوی دەنگى نەرم وەكىو پەنیرى زۆزانان، شرين
وەك ھنگۈنى خلىفەكان، يەكسەر من بىرا سىنۇى كر، دەمى
سترانا لاوكى مەتىنى دگۆت: (لى لى دايىكى حەيرانى...) ھەردۇو
حەيرانىن سىنۇى و مەحەممەد عەبدۇلەھابى تىكەل دبۇون. ل
پىش چاھىن من بۇونە دوو چىمەننىن پې گول و گولزار، كاروانەكى
رەۋەندۇكان د بەرپا دېورى. من ھەست كر دلقوتكا من زىدە
بۇو. بىيەمدى خوه، من دەستتىن خوه بۇ بلندكىن و ماچەك بۇ
ھنارت. ئەوی ژى ل گەل ستران گۆتنى سەرى خوه چەماند و ژ
من وەرگەرت. گەلەك كەيىفا من هات. من ھىقى دخواستن و د دلى
خوه دا دگۆت: خوهزى سىنۇ ژى ل ۋىرە بايە و ب دوو قۇولى

ئەوان ستران گۆتبانە. دەمى ئەو بەردەواام بۇوى: (کروان حیران سابح في نور القمر، والكون نعسان حتى الطيور الع شجر...). سینۆى لى قەگىپا بايە: (لى لى دايىكى حەيرانى، دى تۆ يى پابە ب خودىكەى، ئىرۇ شەمبى يە، سەرى من بشۇ و جلکى من كاركە و خەملا من بكە هەى لى لى هەى لا دەلالى...). ئەرى مامۆستا ئەو سەقاىى ل ئەۋى ھۆلى ل كۈودەرى، نەا پەوشَا ئەم كەفتىنە تىيدا ل كۈودەرى. سینۇ شوينا كول گەل مەھمەد عەبىلۇھابى بايە، نەا يى كەفتىيە گىلەشۆكە كا تونددا و ئالىكارىيىسا سەيد تاھاي دكەت و مژوپلى قەدىتنا رېكەكى نە گوندى بىپارىزىن. مخابن ئەقى تەقەكىنى بارۇدقخى گوندى مە تىكدايە. ئەگەر ئەو شەپ نەبايە، دا بىزىمى سترانا لاوكى مەتىنى گۆتبايە. ئەو دلقوتكا مە يَا ئەقىۋ، دا بىته جىهانەكا خوهش.

من گوھدارى كر. دەمى ل سەرى چىاي مە بىھنا خوه قەدائى،
ئەۋى بەحسا چىايى مەتىنا كر و پاشى سترانا لاوكى مەتىنى دا
ب دويىق قە. راستە گەلهكا خوهش بۇو.

ئەوا مىزۇويا مە پاراستى ستران بۇوينە. ئەوا گىيانى مە ژى ب زىندى ھىلايەقە گۆقەند و سەما و دىلانىن مە بۇوينە. ھندى مەرقىشى شىيان ھەبن، خوه ژگۆقەند و دىلانان نەدەتە پاش. ھندى دەليقە ژى ھەبن گوھدىرييا سترانان بكەت. پىكە ژيانا راستەقىنه يَا مەرقۇغان د گوھدىرييا سترانىن رەسەن و مۆسىقا يَا نەتەوھىيىن دىكە دا درست دېيت. زۆربەي سترانبىزىن دەقەرا مە برادەرىن مەن. گەلهك جاران شەقپىرىيەن خوه ب سترانىن دىوانكى خوهش دكەين. ئەز ب خوه، گوھدىرييا سترانىن مللەتىن دىكە ژى دكەم، عەرەبى، تۈركى، فارسى، ئەرمەنلى، يۆنانى، ئىنگلizى، ھندى... ب ئەقى شىۋەيى ئەز ھەست دكەم،

جانی من بی ل سه ره ره چار کناریین دنیایی دگه ریت. وهی کو
گهشت و سهیرانیین خوهش و دلله که رن. تو چ دبیتی ماموستا
وهسایه، یان ئهزی شاشم؟

- حاشا ژ جه نابی ته... تو پاست دبیتی. ئهزی وهسا ههست
دکه، کو تو بی تشه کی یه کجار خوهش قه دگیری. من چو
جاران هزرا خوه لی نه کربوو، لی نه پاش شه، دی گومداریبا
سترانیین په سه ن و ئاوازیین همه په نگ که م و هه ولدهم تاقی
بکه مه فه. سوپاسی سهید تاهای دکه، کو بwoo هۆکارهک و ئه ز
ب خزمه تا هه وه به خته وه رکریم.

- ده می دوو مللەت پیکفه دژین، تشه کی خوه شه. ده می
به رژه وهندیین ئه وان تیکھەل دبن و ل دویق په زامه ندیبا هه روو
لایه نان هه قسنه نگ دبن، هیشتا خوه شتره. لی ده می گیانیین وان
ب هه قرا سه ما بی دکه، هنگی خوه شیبا وان دگه هتە گوپیتکا
چیز وه رگرتني، ئه و چیز اژینی شرین دکه و ده رگه هین
به خته وه ریتی تیدا قه دبنه فه. ئه فه ژی ئومیدا هه رکه سه کی یه،
کو بگه هتى، لی چه پ و چیزین پییا وی، سه رئ ل خە لکی
شیواندی.

- به ری تو بھی، سهید تاهای با به ته کی هوسا شرۆفه دکر، کو ب
پییا هه قسنه نگیکرنا سی لایه نان شه، هه رکه سه ک دشیت بگه هتە
ئه وی به خته وه ریتی.

- ئه ز دزانم تو به حسا چ دکه. گەله ک جاران ئه ز و سهید تاهای،
گەنگە شە یان ل سه ره قبە رکرنیین هزی دکه ين. پشتراستین،
کو ب ئه وان جۆرین گەنگە شە یین همه په نگ، پییین نوی ل به ر
مه قه دبنه فه. ئه م د هۆکاریین گەله ک تشتان دا جوداینه و پشتی

گەنگەشەيى، د ئەنجامىن داوىيى دا هندهك جاران ژىك نىزىك دېين
و هندهك جاران ژى دگەھىنە يەك.

باش بۇ سوحبەتا مە، پاستورپاست گەھشتە ئەۋى ھەقبەندىيىدا د ناقبەرا سەيدى و مەھمەدى دا ھەى. ئەز ژى ژەلەلەتەكە ھۆسا دگەریام، كو بىزانم دوو كەسىن ژىك جودا، يەك ئەفسەرلى لەشكىرى و يەك زانايى ئايىنى، چەوا بۇونىنە دوو ھەقالىن شىرخەلال و نان و خوى. ئەقى ۋيان و رېزگەرنى د ناقبەرا ھەردوويان دا، دەبىت ژىدەرەكى نەئاسايى ھەبىت، ئەو ھۆسا ژىك نىزىك كرينى. ھەر چەندە پرسىيارەكا ھۆسا كەسىتى ناھىتە كرن. ب تايىبەتى بۇ كەسەكى وەكۈ من، كو ئەقە يەكەم ۋۇزە من ئەو دىتىن. مەبەستا من ژ پرسىيارەكا ھۆسا، نە مايتىكىنە د كاروبارىن وانىن كەسىتى دا، بەلكو زانىنا ئەۋى ژىدەرلى يە، يى ھۆسا مەرقان ژىك نىزىك دكەت. كاركىن ل سەر بنەمايىن ئەۋى ژىدەرلى، ھەولدانە بۇ چارەسەر كەنزا زۇربەي كىشە و ئاپىشەيىن د ناقبەرا مەرقان دا چىىدىن. ئەز دېيىزم مەھمەدى ژى دى پىخوهش بىت، ئەز پرسىيارەكا ھۆسا بکەم:

— ئەو ھەقبەندىيىدا د ناقبەرا تە و سەيد تاھاى دا، مەرقى دلخوهش دكەت. ئەز ژى ئومىد دكەم، ل سەر ئەۋى بىنگەھى ھەقبەندىيىن خوه د گەل ئەۋىن دىكە دا چىكەم، لى نزانم ئەو بىنگەھ چەوا درستبوويم؟

— ئەو نىزىكى دوو ھەيقان بۇو ل مىرى بۇوم. بۇ گەپيانەكى ھاتمە فەلەستىنى. هندهك ژەلەلەتكى دەقەرا مە ل وىرى بۇون. ئەو ھاتبۇونە حەجي. جاران وەكۈ نها نەبۇو. ئەۋى چووبىا فەرزى، يەكەم جار دچوو تەوافا قودسى، پاشى دچوو مەكەو مەدىنى.

من سهيد تاها ل ويرى ديت، پيشتري هندهك ناسينا مه هابوو.
مه سوراغا حال و رهوش و كارين يه كودوو دكرن. گلهك كه يفا
من هات، ده ما من زانى، كوشى باوه پنامه يا دوانزده علمىي
و هرگرتىيە ول گوندى ئەرزى بويه مەلا. ئەوب خوه د بنەكۆكا
خوه دا، خەلكى ويرى يه. سوحبهتا مه درىڭ بwoo. كارى من ب
دلى وى نەبwoo. بۆچۈونا وى ئەبwoo، كوشى زى كەفتىمە د
زۆلگاۋەكا بى بن دا. راستوراست گوته من: تۆ يى دىرى ئايىن و
نيشتيمانى خوه كاردىكە. ژئالىيەكى قە، تۆ يى ژبۇ بريطانيا
شەپى دكەى، ژئالىيەكى ديكە قە فرۇكەيىن وان گوندىن مه
وېران دكەن.

— ئەرى، وەكۇ زارقۇ بۇوم، من گوھ لى دبۇو داپира من بەحسا ئەوى
شەپى دكر و دگۇتى: (كولا حەلەبى ل سەرى دلى چەرچەلى
بەھىت، ئەوى دەقىيا ژەھرى ب مە دا بکەت، ژبۇ كوتۇقى مە قې
بکەت).

— ئەرى من ژى بەھىستى يه، لى ئەوھەول و بۆچۈون ل پشتى شەپى
يەكى يى جىهانى بۇون، ده ما ئەو سكىرتىرى كاروبارىن وەلاتىن
داگىركرى بۇو و دەولەتا وى نەشىياتى سەرەلدانا كوردان
ژناقىبىت. ئەوى ئەو پېشىنيار كربۇو، لى مللەتى بريطانيا پەسەند
نەكربۇو و نەھاتە جىېجىكىرن. ئەقا ئەز بەحس دكەم سەردەمى
شەپى جىهانىي دوویى بۇو. چەرچەل ببۇو سەرۆكى وەزىرىن
حکومەتا بەريتانيا. ئەو كابرايەكى روحسقك و خوهشتى بۇو.

— ئەو پەشىمان ببۇو؟

- نزانم ئەوی چ كربوو، لى ئاخقىنا سەيد تاھاي كەفته مىشكى من.

پشتى هاتىمەقە، من زى بەشدارى د بزاڭا نىشتىمانى دا كر،
سەيد تاھاي زى دەست ژ كارى خوه بەردا. من ئوردى هيلا و
ئەوی زى مزگەفت و ئەم بەربۇوينە ئەقان چۆل و چيايان... مە
وهسا ھزىدكىر، كو خزمەتا گشتى فەرتە ژ بەرژە وەندىيَا
كەسىتى. ئەقە ژ ئەوی رېزى وەرە، ئەزو سەيد تاھا پېڭە
كاردكەين. مە نىشتىمان ل پېش ھەموو تشتى دانايمە. ھەموو
ئالىيەن دىكە يىن زيانى د دويىق پا دەيىن. مە گەلەك ئەقراز و
نشىف بېرىنە. د ئەوان قۇناغان دا ئەم دبەردە وامىن، جار پېرىز
دېيىن و جار قلۇز دېيىن.

- ھەقبەندىيەن ھەۋالىتى ل ھەموو دەران ھەنە، لى ب ئەقى جۆرەى،
تشتەكى نوى و ئالۇز و بەرفەھە. تۆ دكارى پوختەيا وى وەكە
پەندەكى يان شىرەتەكى كورت بکەيەقە؟

- ئەوانەيا من ژ ئەوی ھەۋالىننى وەرگرتى، دكارم د ئەقى پەندى
دا كورت بکەمەقە: ئەو ھەۋالىننى ل سەر بىنگەھى گيانى درست
دېيت و د كريارىن خوه زى دا، ژېق خزمەتكىندا گشتى بىت، يا
زىندى يە و چو جاران ژناڭناچىت، ھەر دى يَا بەردە وام بىت و
وەرارى كەتن.

- من ئەو پەند وەك وانەيەكا فيرکارى - پەروەردەيى بۆ زيانا خوه
يا مامۆستاتىي وەرگرت. زىنەنيڭارا تە ئەزمۇونەكا دەولەمەندە،
ب تايىبەتى ل دەرقەى وەلاتى. ئەرى ھەۋالىننى تە ل گەل
ھەۋالىن تە يىن سەرباز دا چەوا بۇويە؟

- د کاری فه رمی دا، ژیانا مه ل دویف فه رمانین له شکری دهاته

پیکختن. خوه شیما وئه و بولو، کو که س نه دشیا ئه وان
فه رمانان بشکینیت. یان ژی ب کیمی فه ژی ده ربچیت. ژیانا
سه ریازی سیسته ماتیکه. ئه زل سه راهاتیمه، هه تا نه ژی
نه شیم بهیلم، یا بوویه پشکه ک ژ ژیانا من... نه ژی غه ریبیبا
هه قالین خوه یین ئنگلیز دکه م.

- دیاره ته یادگاریین خوهش د گه ل وان دا هه بولون؟

- به لی، زور بولون، لی یادگاریین د گه رمه گه رما جه نگ و شه پان دا،
کیم جاران خوهش و دله که رن. هندہ ک دھیتنه کوشتن، هندہ ک
بریندار دبن، هندہ ک ئاسته نگدار دبن... کیم جاران یادگاریین
پیکه نوک و حنه کدار هه بولون.

- وه کو چی؟ ئه و ژی وه کو مه سوحبه تچی بولون؟

- ئه ری، ئه و ژ مه سوحبه تچیتر بولون. سینگ فرهه و دلگه رم و
سه ر سار و بی کین بولون. د کارین خوه دا وریا بولون و نه دزانی
خه مساری چیه. دره و دزی نه بولون. ب پاستی هه قالینیبا وان
گه لکا خوهش بولو. هندہ ک تشتن باش ژ ئه وان فیربووم...

محه مه دی ژ دل کره که نی. چافین وی یپی روندک بولون. من زانی تشته کی
خوهش هاته بیری، لی من نه زانی ئه و تشته چیه؟.. ئه وی چافین خوه
قہ سترین و که فته هزرین کویر، دویر چوو. ژ بؤ گه نجه کی وه کو من،
لیکدانه چه یا حاله ته کی هوسا کاره کی ئاسان نییه. یه که م تشته من هزر
لیکری، ده بیت ئه چی یادگارییه کا خوشہ ویستی هاتبیته بیری. ئه م زه لام
دئه نتیکه ینه، هر تشته کی د ده ستین مه دا رونبووشه، ئه م دی وه رگیپ و

بەرگىر كەين، ئىينىن و بەين ول داوىيى د سىنگ و بەر و مەمكىن ژنان دا ئاسى كەين. ئەفە حالەتەكى گشتىيە، لى باوھەناكەم، مەحەممەد ژئەوان زەلامان بىت. چونكە ئەو وەك ديار، جەنگاوهەرەكى پىشەدارى پشت ستويىر و كەلە رەقه. سەرەپاي هندى ژى، ئەو ب خوه يى دېيىزىت، ئەز گەلەك تشتان ژەۋە قالىن ئىنگلىز فىرىبوويمە. لەوما زەحمەتە ئەو بۆچۈونا من يَا درست بىت. ھەر پىرەمېزەكى د ئەقى ژىيى دا، چەندىن ئەزمۇونىن گەنجاتىيا وى ژېرى نە و ئەو سەرپىھاتى ناگەھنە رادەيا ئەقى گەھووشىنا وى، كو بۇندىكىن كەيفى و حەيفى تىكەل بىن. ئەو سوھن و ھەيىبەتا ژ چاقىن وى دېرسقىن رې نەدا من پىت تشتان لېكەدەمەقە. ئەز ب خوه ژەھەيىبەتا چاقىن كچىن باوھەرە بخوه ھەى و پىرەمېرىن دنىادىتى دىرسىم. ھەيىبەتا چاقىن مەحەممەدى دەمى گەھشتىنە لوتكەيا بروسقەدانى، من سوپىچا ھزرکرنى ۋە مراند. بىيى كو بگەھمە ئەنjamەكا نىزىك ژپاستىي ژى. چاۋەپى مام. ماواھىيى بىدەنگىيىا وى گەلەك درېيىز نەبۇو. ھەستا سەرپى و يەك دوو جاران ئەو سەر و ئەو سەر ئۇورى كر و پاشى رۇونشىتەقە جەھى خوه و گۆتى: من ھەۋالەكى ھەستى سقك و وىرەك ھەبۇو. ناھى وى وەليھم بۇو. ژ خوهشىتەقىيا دا، من دگۆتى وەلۆكە. رۆزەكى ھات، من نەينۆكىن خوه ب گۆيىزانا رىھ تراشىنى دېرىن. ئەوی دەمى ل دەۋەرا مە، ئەو ئالاقين نەنەينۆكان پى دەرتىين نەبۇون. من ل وىرى ژى نەدىتىبۇون. وەلۆكە ھەر پىكەنی و نەشىيَا پاخقىيت. ئەز حىبەتى مام، كو ئەقە چ قەومىيە!؟.. پاشى ھندەك كەنبا وى خاقبۇوقە. ۋە بىر قەبر دوو سى پەيىق ژ دەقى دەرچۈون. ئەز ب درستى تىئەگەھشتىم. من ژى گۆتى فەرمۇو روينى، تىئىركەنە، دەمى كەنی نەما، ئەم

دی سوحبه تا هۆکاری ئەوی کەنی زانین... ئەوی گوهى خوه نەدا من، لى باشتىكىر، دەما چۈسىن چاقىن خوه شۇوشتىن و ھاتىيەقە و يەكسەر گۆتى:

- ئەقە تۆ چ دكەى، دى تېلىن خوه بېرى؟
- نەخىر، ئەزى نەينۆكىن خوه دېرم.
- دى زىندى ژى بېرى. تە دېلىت خوه بىرىندار كەى؟ ھەتا ژەيدانا شەپى بېرىقى!؟
- نەخىر ئەم دېلىرىن، ھەر ھۆسا نەينۆكىن خوه دېرىن، بۇ ھوين چەوا دېرن؟
- ئەم نابېرىن ھەتا ئەوب خوه دكەقىن.
- ئەو درەنگ دكەقىن. بن نەينۆك ژى دېپىسن. قېرىز ھەلگىن و ب زە حەمەت دەھىنە شۇوشتن.
- دى بىنە، دا ئەز ژى خوه فېر بکەم.
- ئەقە يەك ژەكارىن ھەرى زە حەمەتن. ب ئاسانى فيئر نابى!..
- ئەوی گويزانى بىدەقە.
- بىگە، گويزانى ب شىۋەيەكى كەنانەيى بىزقېرىنە. بەس ل دەستپېكى ژەنیقا سەرى يَا نەينۆكى بېرى. ئەگەر شاشىيەك ژى چىبۇو، ھەتا يَا دویر بىت ژەزىندى.
- ھۆسا باشە.
- بەلى باشە... دەستىن تە نەلەر زىن.
- سوپاس تە ئەز فيئى كارەكى ئاسان و باش و خوهش كرم.
- پىدەقى سوپاسىي ناكەت. ھەموو جارى ھۆسا نەينۆكىن خوه دېرم، لى پېكەفتەكا باشىبو ئەقى جارى تە ئەز دىتم و سوودمەند

- بووی. (ژبه‌ر که‌نیی په‌یقین من ب سه‌ریک ژه نه‌دهاتنه‌دهر، لی
ئه و ب درستی ژمه به‌ستا من تینه‌گه‌هشت).
- تۆ ب چ دکه‌یه که‌نی. من خراب بپینه؟
- نه خیّر، ته جوانین بپین. ده‌می من نه‌ینوکین خوه دبپین. تۆ
هاتی و ته خوه ژکه‌نییا دا کوشت. هه‌ما تۆ ژی یی نه‌ینوکین
خوه دبپی. هه‌ر ل سه‌ر ئه‌وی سه‌لیقی که‌نییا من ژی یا دهیت.
تشته‌کی زیده‌تر ژی یی هه‌ی، لی نابیّزم!..
- تشتی نه‌گوتني د ناقبه‌را من و ته دا نینه.
- پاسته، لی من نه‌قیت هه‌ستی ته بپیندار بکه‌م.
- برو‌فازی ئه‌قی چه‌ندی، ئه‌گه‌ر نه‌بیّزی، ئه‌و گومان ل سه‌ر دلی
من دی‌یا قورس بیت. تۆ ب خوه دزانی، کو پشتيگرانی باشتله
ژ دلگرانیی. ده‌مانی هه‌ست بپینداریی لیبپورینه، لی بپینین دلان
ساریّز نابن.
- ئه‌وا د میشکی من دا دلقلیت ئه‌وه: من ئنگلیز فیرکرن نه‌ینوکین
خوه بپن، ئه‌گه‌ر شیرحه‌لاله‌کی دی ژی په‌یدا ببایه، هوین
فیرکربانه چه‌وا ددانین خوه کوه بکه‌ن. وهی کو دا ده‌لیقه‌کا
خوه‌ش بیتن، ده‌ما هوین بی ددانین تیّز و نه‌ینوکین دپ بانه.
دزانی دا چ قه‌ومیتن!.. هنگی دا هوین ره‌حه‌ت بن و جیهان ژی
دا یا بی‌بلا بیت هه‌هه‌هه‌هه.
- مه‌به‌ستا ته ئه‌وه، که‌نگی ئنگلیز بی نه‌ینوک و ددان بون، هنگی
جیهان دی ره‌حه‌ت بیت.

- ئەرى، ما توڭىزى ئەقى نزانى؟ (ئەوى ژېر كەنیي نەشىيا

بەرسقا من بىدەتەقە... ئەوى بۇزى مە تىر كرە كەنى، ب تايىھەتى دەمى ئەوى وەك كىتكى پەنچەپويكىن خوه بلندكىن و ددانىن خوه لىك دشداندىن و لىقىن خوه ژى بەش دىكىن).

ئەو سوحبەت ب دويىماھى نەھات، ھەر جارەكا من ئەو دىيت، شوينا سلافى ددانىن خوه دشداندىن و لىقىن خوه پاشقەدبىن و دا بىزىت مىخىخ. ئەو دىيمەن د نىيىش ھەۋالان ژى دا بەلاقبۇو، ھەتا گەھشتىيە جەنڑالى مە. بۇزەكى ئەوى جابا من هنارت. چۈوم، ئەو ب تنى ل تابىيىا خوه دا بۇو. مژوپلىي نېيسىنەكى بۇو. من سلاقا لەشكىرى وەرگرت و ئامادەبۇونا خوه بۆ ھەرفەرمانەكى دىياركر. ئەوى قەلەم دانا و ب تۈورپەيى ۋە لىپرسىنەقە ياخوه دەستىپىكى:

- راستە، تە گۆتىيە، ئىنگلىز دەھبەكى ھارە. ئەوى درېنەدى جىهان داگىركىيە. ئەگەر نەينۆكىن وى بېرىن و ددانىن وى بکىشىن، دى جىهان رەحەت بىت؟!

- د سوحبەتكەكا ھەۋالىنىي دا، ترانە ھاتنەكىن و نوكتەكا ھۆسا ھاتە گۆتن، لى نە ھنەدەيا توند و درىيەدار بۇو. ئەو پىكەنۆك تنى تەنzedك بۇو، وەك قەپىچەك لىدانەكى ل سەر ئاخقىتنا ھەۋالەكى بۇو. ئەو د ئەنجامى ھىزىكىنەكا پىشوهخت دا چى نەببۇو. دىزامن ئاخقىتنا گۆتنى نىيە. باندۇرا وى ھەيە، داخوازا لىبۇرىنى دەكەم.

- من باوه‌رکر. ئەوا تە گۆتى، هەر ئەو ژى بۆ من ھاتبۇو. من كۈنچىسىك بەرھەقىرىبوو، كو تە بنىرىنى دادگەھا لەشكى. من لېپورىنا تە قەبۈيل كر. دانىشە.
- سوپاس.
- د دەمى سوحبەت و حەنەكان دا، ب تايىبەت ب ھەۋالىن نىزىك را، مەرقى ئازادە د دەربىرىنىن خوھ دا، لى د چارچويفى كارى لەشكى دا، ھەر لىقىنەك ژەدرەقەي ئەقى سىنورى ھىلەكا سۆرە و ھەر پەيىھەكى ژى باجا خوھ ھەيە.
- بەلى درستە، لى خالا من يا لاواز ئەوه، ئەز ھەموو ئەگەران بۆ ئاخىتنا خوھ وەرناكىم، ھەما چ د دلى من دايىه، ئەو دەھىتە سەر زمانى من.
- ھەرتۆ يى ھۆسانى، يان ژى ئەو ژىنگەھا لى پەروەردە بۇوى،
- ھۆسا پەفتارى دىكەن؟
- د ژىنگەھا تىدا مەزن بۇويىم، ئەگەر يەكى وەسا نەبىت شەرمە.
- تە ھزر نەدەكىر، كو ئەقە كارەكى درست نىيە؟ ئەگەر ل جەھەكى يا باش بىت، لى بۆ ھەموو جەنان بکىرناھىت؟
- نەخىر، ئەز پىتە ھەموو يان يى ب ئەوان نەريتان پابەندبۇوم و من ب درستى پىكىرى پى دەكى.
- بۆچى پىتە ھەموو يان؟
- چونكە ئەز كورپى مەزنى گوندى خوھ بۇوم. ل نك مە، ئەۋىن مال مەزن، دەبىت د پاراستنا داب و نەريتان دا نەمۇنەيىن بالا بن.
- ژىپ كو خەلكى دى ل بەرسىبەرا مالا مە دەرنەچن.

- چىدېيت، ئەوا تۆ دېيىزى بۇ ھەوھ درست بىت. لى بۇ مە ئنگلىزان

درست نىيە! .. ئەم وەسا ھىزىدەكەين، كو مە بەھرا خوه ژھىز و
ئەقلى ھەيە. ل كۈودەرئى ژئەقى جىهانى ھىز يان ئەقل كىم بۇو:
ئەم ب ئەركى خوه دزانىن، كو بچىنە وىرى ئەوى جەى ژئەوان
ھەردۇو نەھامەتىيان پىزگار بکەين. ئەقە قانۇونەكا سروشتى يە.
ب ئەقى شىۋەيە مە خزمەتا جىهانى كرييە. نەك ئەوا تۆ ھىزلى
دەكەي، كو ئەم دەھبەينە و مە ب نەينۆكىن تىز و ددانىن ھار
جىهان داگىركىيە.

مەھمەد ھىنداك بىيىدەنگ بۇو، ھەرۇھ كو ئەوى دووبارە خوه د ئەوى
ھەلويىتى دا ددىتەقە. ب راستى سەربۇرەكا ترسناكە. ئەوى ئەو سوحبەت
قەدگىرا، ئەز دترسام. گەلەك زەحەمەتە كابرايەك بکەفتە خەپكەكا ھۆسادا و
پېيىن پىزگاربۇونى لى دىگرتى بن. من حەز دىكەر ژئەوى كەلىيىنا تارى بىيمەدەرى،
لەوما بى يەكودۇو گۆتى:

- ھەلويىتى ھەوھ چ بول بارەي ئەوى بۆچۈونا جەنەرالى؟

- ل دويىش لىيىدانەقەيا من، ئەنجاما ئەوى بۆچۈونى د بەرژەوەندىيما
من دا نابىت، چونكە دەمى گۆتىيە من "دانىشە" دلى من رەحەت
بۇو. من زانى باندۇرا شاشىيىا من نەما، چونكە ھەرجارا مە
كارەك ل نك وى ھەبايە، ب پېيان ۋە مە رايى دىكرو
دەردەكتىن. ئەقە يەكەم جارە ل حزوورا وى، من گوھ ژپەيڭا
دانىشە دېيت. كورسيكەكا بچويك ل بەرانبەر وى بۇو. دانىشتم و
چاقەرپى بۇوم، كو دى چ بېيار دەت. ل دەسىپىنگى ئەو بىيىدەنگ
بۇو. پاشى دەستى خوه يى راستى دا بن ئەرزىنگا خوه و ب

هویرى ل من دنیپى، هەروه کو کابرايەکى دلوقان ب چاھىز
 پەھمىز بىنېپتە كەسەكى ساويلكە و بىزەزمۇن. من ھۆسا
 ھزىن وى ۋە خۇندنەقە و ۋەھەلويستا وى تىيگەھشتم، كوئە و
 ھەقۇكا وى ياخويي سەلماندنا ھەقۇكا وى ياخ دەستپىكى بۇو.
 من زانى كارى من ل نك وى ب داۋى ھات. ئاخفتتىن وى د دلى من
 دا چۈونە خوارى. من ھەستكىر، كو خوينا من لەزتر دىزقىيت.
 زنجىرەيەكى دوور و درىيەز ژىيانا گوندى مە ھاتە پىش چاھىن من.
 د ئەوان چركەيىن لەزگىن دا، من ھزىكىر، كو ئەوا ئەقى جوامىرى
 گۇتى، مە كربايە و ئەوا مە كرى ھىلا بايە، نەدويرە نەا ئەم ژى
 وەك وان و گەلهكىن دىكە خۇدە ئەقلەكى دەباركەر و ھىزەكە
 ژىننەھاتى باينە. من ب ئەركى خۇھ يى سەربازى زانى، كو
 شوينا ئەۋى لىبۇرەنلىپىن و پىدانان ئەقى زانىارىيا بەھادار، ھەستمەقە
 سەرپىزلىپىن و سلاڭەكە سەربازىيا پىزگەرنى بۇ بىكەم و بىزىمى:
 سوپاس، لى ئەزى دوودل بۇوم، كو يەكسەر بچەم دەرى، چونكە
 پرسىيارەكە گەنك و فەرد مىشكى من دا ما بۇوقە و من جورئەت
 نەدەن بىزىمى. ئەگەر نەبىزىم، دى بىتە حەسرەتكە ل سەر دلى من
 و زەھەمەتە بەرسقىا وى ژەكەسەكى دىكە يان ژى ل جەھەكى دى
 و ھەرگەرمەقە. ئەگەر بەرسقىا درست ژى و ھەرگەرمە، ھەر چو نەبىت
 دى سەرەدا قەتكە ب دەست من كەقىت. ئەرە دەمىز وى يى درست
 چىرى يە، من ژى گۇتى: (گەورەم، ئەگەر خۇدە دىيىن ئەۋى
 بىھىزىي و بىئەقلەي ھەولا راستقەكىدا رەوشان ژىيانا خۇھ بەدن،
 دى يارمەتىيىا وان ھىتەدان، يان ژى پىكىرى لى ھىتەكىن؟).

محه‌مه‌دی ئه و هه‌قۆکا داویّ ب حه‌سرهت قه گۆتى، هه‌روه‌کو هه‌ست ب كىيماسيه‌كى دكر، كو ئه‌وي ده‌مى جورئهت كر ده‌ربېرىت، لى هه‌تا نه‌شيايه به‌رسقا ئه‌وي پرسياري ل چو جهان وه‌بىگرتەفه. من قىيا ئه‌وي بارى ل به‌ سقك بكم و هه‌ول بدهم هه‌ردوو حاله‌تىن پىيگىرييا وي ب فه‌رمانىن له‌شكري قه و خه‌مخورىييا وي بۆ كه‌توارى مللەتى خوه يى پاشكه‌فتى د پرسياره‌كى دا خرقه بكم و به‌رى سوحبه‌تى پى وه‌رگىرم:

- ئه‌فه پرسياره‌كا هه‌ستيار و قورسە. چه‌وا ته جورئهت كر

ئاپاسته‌ئى ئه‌فسه‌ره‌كى پله بالا بكم؟ ئه‌رى سيسىتەما سه‌ربازىييا ئه‌وان تشىتىن هۆسا قه‌بۈول دكىن؟

- باوه‌ر ناكەم تشتەكى په‌سەندىكى بۈويه، لى ئه‌و ژ مىيّز بwoo پرسياره‌كا وەساد سه‌رى من دا دزقىرى. ده‌رفهت نه‌بۈو د ده‌لىقەيەكا فه‌رمى دا ب دەنگەكى بلند ئاپاسته‌ئى پله‌دارەكى له‌شكري بكم. دترسام بەلى و ئاشكرا بكم، نه‌كۈچ چارەنقيسا وي زيندانىكىن يان ژناڭچۇونا من بىت... هه‌لويىستى ئه‌وي ئه‌فسه‌رى دلگەرمىيەك بۆ من درستكرو گەھشتمە ئه‌وي باوه‌رېيى، كو وەختى وي پرسيارى هات. من نه‌كىرە نه‌مەردى و به‌رەك ل بنى گۆمى دا.

- به‌رسقا وي چ بwoo؟

- ئه‌و پابوو سه‌رپى و چوو بەر ئه‌وي كولەكا بچويكا سەنگەرى پاوه‌ستا. من ژى نه‌زانى، كو پرسيارا من ژ دلى وي گران هات و رامانا ئه‌وي هه‌ستانەفه‌يا وي، ئه‌وه كو دېيىزىت: ئه‌فه كارى ته نىيە و هه‌سته هه‌ر ده‌رى، يان ژى پرسيارا من ب بستا دلى وي

کەفت و ئەو پىدۇنى ب خەيالەكاكا كويىرەمە، داكو حنېرا خوه يما
مەعرىفى د بەرسقەكا كورت دا خېقە بکەت... ئەزىزى هەستامە
سەرپى ول دويىش ئەگەرا يەكى من خوه بەرهەشكىر بۆ
چۈونەدەرى، لى ئەول سەر ملى خوه زېرى و ب بن لىقان ۋە
گۆتى: دەولەتا بىرەتىنى دىزى كەسى نابىت، ئەگەر بىزاقىن وان
نەبنە پشىكەك دىزى بەرژەوەندىيەن وى.

- دەما تۆ چۈويە دەرى پەشىمان نەبووى، كو ژەرىنمايىن

لەشكىرى دەرچۈوبۇوى؟

- نەخىر، من هەست ب سەركەفتەنەكاخوه شىكىر.

د گەل پەيغا داۋىيى، مەممەد ھەستا چۈو بەرپەنچەرەيى راوهەستا ول
جقاتا نىيىش باخچەيى مالى نىيىرى. ژئەوان ئاماڭەيىن دويىر ب دويىرىن د ناڭبەرا
ئەوان دا ھاتىنە ئالوگۇركرىن تىيگەھەشتىم، كو ئەۋى دېيىزتە جقاتى: ھەوھە چىكىر
و هوين گەھشتەنە كۈودەرى؟! جقاتى دىگۆتى: كارىمە ب باشى يىى
بېرىقەدچىت، لى ھېشتى يىى ماى، تە ئاگەھە ژەمىقانى بىت، مژۇيل بکە...

چىدىبىت ئەوا ئەز دەھەلسەنگىنەم پاست نەبىت، يان دىزى ھەندەك پاست بىت. د
ھەردوو حالەتان دا ئەقە گەيمانەيە و تىشتنەكى گەرنگ نىيە. ئەوا گەرنگ ئەۋە،
ئەز پىتل سەر سوھبەتا مەممەدى براوهەستىم. ھىزا خوه ژەرامانىن ئەۋى
دانوستاندىن بەدار دا بکەم. ئەوا پىتىر پى ھېبەتى بىوويم، شىۋازى گۆتنا
مەممەدى بىوو، كو ئەۋى گەفتۈگۈيا خوه و جەنەپالى ب دوو دەنگىن جودا
قەدگىرە. دەنگى خوه يى ئاسايىي و دەنگى ئەفسەرە ئەنگلىز ب زمانى وى،
كۆب تەمامى ژىك جىاواز بىوون. ئەگەر مەرقۇقى پۇيپۇرى نەدىتبا، دا وەسا
ھەزىكەت، كۆ دوو مەرقۇقىن بەرانبەر يەك پاوهەستايىنە و گەفتۈگۈيى دەكەن. نەها
پىتىر تىيگەھەشتىم، كۆ مەرقۇقى ھەفسەنگ و ژخوهەپازى دەبىت د ھەموو كارىن
خوه دا تەرازوپىيا وى يى سەرپاست بىت. د سەرپاستكىنا تەرازوپىيا مەممەدى

دا، من حه‌زکر بزانم، کو وی چهوا بهرسقا داویی یا جهنه‌رالی لیکدایه‌فه. ده‌ما ئه‌و زقپییه‌فه ول نك من پوونشتی، من ئه‌و حه‌زکره پرسیارا بخیرهاتنه‌فه‌بی:

- ته په‌یقا وی یا داویی چهوا هه‌لسه‌نگاند؟

- ده‌ما ئه‌وی بهرسقا داویی دایه‌فه، من هه‌ستکر، کو ئه‌و یی هه‌موو زانیاریین خوه بیئن چر و پوخته دکهت. ئهوان هه‌قوقکین پوخته دلی من ئارام کرو زانیاریین نوی دانه من. ژیه‌که‌م پیئنگاشا، من ل به‌ردەری ئه‌وی تابیی هاشقیتی و هه‌تا نه‌ا، چو کار و کریاران بی هزرکرن ناکه‌م. هر که‌سی بی هزرکرن و بی لیکدانه‌فه‌یا قه‌نجی و خرابیان ژی کار بکهت، هه‌فالینییا وی ناکه‌م.

- ببقره ئه‌گه‌ر پرسیاره‌کا قورس ژی بیت، لی پیوه‌ندییه‌کا هه‌قپشکا ب ئیره و ویری فه هه‌ی. ته چو جاران هه‌ست ب باندۇرا نه‌ینۆك و کیلبیین هندهک خەلکی ئه‌قى ده‌فه‌ری ژی نه‌کریبۈن؟

- بەلی گەلهک جاران من هه‌ست پی دکر. خەلکه‌کی ژله‌شکری ئنگلیزان توندتر ژی هه‌بۈون و هه‌نە.

- خەلکی ۋىرە بۈون؟

- بەلی، ده‌می میری کەلها بیتەنویرى، کیلبیین خوه وەکو كتكى تىزىكرين و پەلامارا ده‌قەری داي. سەيد تاها رەقى و پەندى وەکو مشكى كەفتە لەپىن میرى و ئه‌و ب سەرى ئىنا يا قەرەچا ب سەرى دارى نه‌ئىنای هاھاھاھا...

- وەسا دیاره، تنى لەشکرین بیانى کیلبیین خوه تىزىكىنە و كەفتىنە گیانى خەلکی ده‌قەری!؟..

نه خیّر، دهستهه لاتین خوه جهی ژی کارین خرابتر دکرن. ئەگەر ل دویق سەرھاتیین حومى گومەرمەزى بچى، دى تشتىن نەدەتى و نەبوویي زانى. ئىلچىن وى ژىنن ستەور جودا دکرن و يىن ب شىر رۇزانە ددوشىن و بۇ قوماندارى دەۋەرى دکرنە ماشت. ئەوان سالانە سەرانە ژەللىكى وەردگرت، ئەو ھەزارىن چو د دەستاندا نەبايە كچەكا وى شوينا پارەدى بىر... هەتا سېھى بىيڭىم ئەو سەرھاتى خلاس نابن... ھەركەسى ھىزدارە ئەۋىن دىكە دەستەمۇ دەكت. ھەركەسەكى بەرخوھ بىدەت، يان دەپتە كوشتن يان باردىكت و ب دنیايى دەپتە. ئەۋىن ب دەستى ھىزىن ناخوھىي ھاتىنە كوشتن گەلەك پىرن ژئەۋىن ب دەستى ھىزىن بىيانىيان ھاتىنە كوشتن... چەند خولەكىن دىكە دى ئەنجامىن تەقەيا ئەقىقى ژى گەھيت، بىزانىن چەند ھاتىنە كوشتن... ئىيشا مەزن ئەوه، كريارا چەوساندى يَا بەرددوامە، ژەسى ژەميان بھېزتر دەستپى دەكت و هەتا دەپتە خوارى و دەپتە سەرخىزانان، ئەو ژى ھەمۇر پك و كينىن خوه ب سەرە مالباتا خوه دا درېشىن. نە سەيد تاھا ل سەر ئەقى ئەلقة يَا داوىيى كاردىكت. ئەم جقاتا گوندى ژى پاشتەقانىن. كارى وى باشنى بېرىقەدچىت... ئەز دېيىم هوين ژى د پەروھەر دەكىن زارۇكان دا، دى بىنە پشكەك ژئەقى كريارى. ئەگەر سەيد د ئەقى ئەلقة يى دا سەركەفت، ئەو دى ۋىيەلچىت. ئەم ژى ھەمۇر پاشتەقانىن وى نە، وەسا ھزىدكەين كۆبۈزەكە باشترە ژەرسىنگەر تنا لەشكىن پەلامارداران، ھەرچەندە ھندەك گەڭرىن دەۋەرما ھەر ل سەرپەكا خوه يَا بەرىنە.

ديارە ئەو نزانىن كريارىن خوه بەھەلسەنگىن، يان ژى ئەنجامىن وان ب باشى لىكىنادەنەقە؟

راسته، هەردۇو حالت ھەنە... سەرەرای ئەھىي قىامەتا ب سەرى
پەندىھاتى، ئەو پىقە نەچۇو، دامەزراندىدا مىرگەھا راھىنا ھېشتا
ھىقىيەكە و يىا دەلىۋى دا دلقلقىت و خەونا پىقە دېنىت. ل
ئەقى داوىيى دىسان ھېرشا لەشكىرى رەشھات و كىلبىن خوه
وەكى گورگىن برسى تىزكىن و نە ب تىنى پەندى، بەلكو نىف
رەند و چارىك پەند و پىچەك پەند ژى گرتىن. ئەقى جارى شەپ
گۆڤەندا زەلامان نەبۇو، بەلكو گىرە دىلانا روېقىيان بۇو... (مە
ھەردۇويان پېر ب دل كرە كەنى).

محەممەدى ئەو وىنە وەسا ب شىۋەيەكى كۆمىدى دەربىرى، ئەز ژى پەتر
ئەھىيەنەن. تىقتىقا كەنیيا مە مەزەل پېركىرىبوو. ھندهكان ئەۋىن ل دەرى
پۇونشتى ئاقپى فەدان، ب چو وەرنەگرت و بايەخ پى نەدا و مژولىي كارى
خوه يى پەئارىشە بۇون، لى دەما ژىن مەلا ژەزەلا پشتى دەركەفتى و
تلىلى ۋەدان، جقاتا دەرى ھەموو ب ژۈوركەفتىن. سەيدى پرسى: (خىرە، ل
قىرە چ روېدەت؟). محەممەدى ژى گۆتى: (كەنى مە ب سەرپىھاتىيەكا قەدىم
ھات، مە ھنە دىت خانم ب تلىلى ۋە ھاتە دەرى..!). مەلا ژى ل كابانىيا
خوه زقپى:

مرىيەم، ئەقە چ ل تە قەومىيە! .. تە دوو بويىك ئىنان و سى كچ
دانە شوى، چو تلىلى ۋەدان.. ئىنشالا خىرە.

ئەم ژى ھەر چاھەرىي خىرە دكەين. ئەقە چل و تىستەك سالە،
من و تە خىزان پىك ئىنايە و مالەكا ب كۆچەرى دانايە. ھەموو
ژيانا خوه مە ب ترس و لەرز ۋە دەربازىك. ئەقە يەكەم جار بۇو،
کو شەرەك بى زيان ب داوى ھات... ما رەوشەكا ھۆسأ، نە
ھەزى سەد تلىلىيانە! ..

- نه خیّر... شەر ب داوى نه هاتىيە، ھىشتا مە چو خەبەر ئىزىزىنە، كانىچ ب سەرىئەوان ھەزاران هاتىيە. ئىنىشالا بىزيان بن، لى باوهەنەكەم، ئەو ھندە گوللە هاتىنە ھافىتنە كەس بەرنەكەفت بىت.

- ببۇرن، ل من نەگىن، دلى من يى سووتىيە. ئەفە ھندە سالە، مە خىر ئەخواھ نەدىتىيە: رەندى ياخى بۇو، سەيد قەچاغ بۇو، نەعمۇ دەستەسەربۇو، شقانى گوندى بىن، كەراخ كوشتن، پاوان سووتىن، پى هاتىنە گرتىن و ... ھەر ھندى تە دېتىت. ئەم ئىزىزىنە، مە ئىزىزىنە كەناسەكا ئازادىيە دېتىت.

سەيد گۈنئى و سەرىئەخواھ پاکر و دەستىن خواھ بۇ نزايان بلندكىن و ب دەنگەكى خەمگىن قە گۆتى: (ئىنىشاللا خودى هاي ژ دەنگى تە بىت مەرييەم). سەيد چوو دەرىئە و ئەو زەلامىن دەگەل دا ب قەدەمىن شىكەستى ب دويىف پا چوون. مەرييەمى ئىزىزىنە چۈندىكىن خواھ ۋەستىن و چوو ژۇورى. ئەو تىشى پەتەنە مۇوييان ل نك من بالكىش بۇو، دلسافىيىا مەرييەمى و ھەلوىسىتى ئارامى سەيدى بۇو. ھەر يەك چوو سەركارى خواھ و ئەزىز و مەحەممەد ئىزىزىنگ روونشىتىنە قە. ژ ھەقدۇو نىپەن، ھەروھەكىنە كەتنەك كىرى و ئەۋىن بەرانبەر ب دلوقانى قە، ژ مە بۆرین و ب دەولەت سەرىئەخواھ گەردەنا مە ئازادكىرىيە. مەحەممەد پەتەن ئىزىزىنە سەرخواھ بۇو. ژ سىيمايىن سەرچاڭىن وى دىيار بۇو، يان ئەز وەسا تىيگەھشىتم، كو ئەۋى پويىدانان تىيىنەكەھشىتى باندۇرا خواھ ل سەرەت نەكربۇو. من ئىزىز دەل دا دەگۆت: ئەفە چ مەرۆقىن دەمار ئارميسىنە؟! . نە زەمەن ئەوان دەلىنىت، نە چ پويىدان ئەوان دەھزىن. رەندى ئەم كىيە بىرین و چ ب سەرىئە مە ئىينا! .. ھەتا نەما تىيىنەكەھشىتم رەندى كىيە؟

ئەوی مىۋۇويا داڭىرلىرى، شوينەوارىن وى ژى دىيار نىنە. داروبىه رىن ب ناڭى
وى دخۇپن و ئەوی وەندايە. ھندى من ھزز ئىنان و بىن، چو سەرلى
دەرنەكىن.

25

بىّدەنگىيَا مەمەدى و بزاڭا جقاتا بەردى جىهانەكە تارپى ل بەرمن
قەكر. من سەروبەرى رەندى ب درستى نەزانى. ئەو مىرەكى حازرى بەرزەيە،
يان بزاڭكەرى پىيازەكە خۆرپاڭرا بەردەوامە. يەك دوو خولەك ب سەر ئەۋى
بىّدەنگىي فە چون. من حەزدەر دىوارى وى بشكىن، لى من نەزانى ژكى
دەرى دەستپى بکەمەقە. باش بۇو مەمەدى دەستپىشخەرى كرونە تىنى
دىوارىن گومانان شكاندن، بەلكو بناغەيىن وان ژى ئىنانەدەر و ئەردى وان
ژى راستكەرەقە و گول لى چاندن. بەرى وى ل دەرى بۇو خوه بۆ ئالىي من
چەماند و ب دەنگەكى هىيدى گوتى:

— ئەقا رويداي، ئەم ب تىشىتەكى ئاسايىي وەردگرين. ئاسايىي يا وى
ژى، د پاراستنا ھەقسىنگىيَا كەسايەتىيَا مە دايە. نە كەسى خوه
تۈورپەك، نە كەس ژئەركى خوه پەشىمان بۇو نە كەس ژ
رەكابەريان رەقلى.

— بەلى راستە... من ژى باوهەنەدەك، كو ئەو رويدانا ژ بەرى رەقتىر
ھۆسا ب نەرمى دى چارەسەر بىت.

مەمەد گېنىڭىز. من ژ چاقىن وى را دىمەنەكى ئالۆز دىيت. ئالۆزىيَا وى د
پەنگىيەن پۇن و تارپى و ھىلىن تىكچىرەي دا نەبۇو، بەلكو د ئەۋى ھەزى دا بۇو،

يا من ل پشت ئه وى ديمه نى ۋە خوەندىيە قە، كو پۇختە يا وى ئه و بۇو: راھاتن د گەل ژيانا چيائى، كارەكى ب زە حەمەتە. لى راھاتن د گەل ئه وى خەلكى ب ژيانا چيائى راھاتىن ھېشتا زە حەمەتتە. من قىا ژئەقان ھەشكىشە يىن ھزرىيەن ئالۆز بھىمە دەرى و بىزقىمە قە ئه وى سەقاىي د ناقبەرا ئيتالىيا و مسىرى دا و گۇته ئەقى ئەلهۆيى دنىادىتى:

- نە رى ھەقبەندىيە تە د گەل ئه وان ھەقالىن سەربازىيە لىقى دا
ھەرا بەردە وامە؟

- پاشتى ئەز ب يەكجارى رى ھاتىمە قە. نامەگۇرپىن د ناقبەرا من و
ھندەك ژئەوان خوەشتەقىيان دا ھەر ھەبۇو.

- نە خىر، پاشتى ئە و دوو جەنگىن ل دەقەرا مە رويداين. نىمچە دابىرانەك د ناقبەرا مە و دەرقە دا درست بۇو. ھەقبەندىيەن مە سىستىپون و پاشى نەمان... نە رى تامەزىرووبى خوەشىيَا ئەوان بۇزىان. داخوازا من ئە وە، ئە و ھەقالىن مائىن ژىينا وان بەختە وەر بىت و ئە وىن چۈپىنە پە حەمەتى رى گىيانى وان ئارام و شاد بىت.

- ژىيەكى درىز بۆ ھە وە رى... تو ھەول نادەى، ئەوان وىستەگە هىن جودا جودا يىن ژيانا خوە ھەقبەرى يەك بکەى. بۆ نمۇونە: ئە وى ديمەنلى جوانى تىكەلبۇونا خەلكى قاھيرە، ل گەل نەھامەتىيەن شارىن بىرەندىزى و تىرانە ھەقبەر بکەى؟

ل ئيتاليا ل چو شارىن مەزن نەزىام. ئەگەر ب رويدانەكا ھېرىش و پىكدادانى لى تىپەپىباينە، ئەو ژى يان د تارىيما شەقى دا بۇو، يان ژى د نىغا تەپ و تۆزا بۇزى دا بۇو. ژيان ل وىرىنىمچە پاوهستايى بۇو. تىنى شوينهوارىن وان دئاخقىن. مرۆقى دزانى، كو خەلکەكى بھىز و زانايىن بلىمەت ل ئەقان شاران ژيائىنە، ب تايىبەتى ل بۇما و ناپولى و پىزا و فلۇرەنسا و.... پتريادەمى، ئەم ل ئوردىيىن خوه دا بۇوين. ئوردى ژى پتر نىزىكى گوندان بۇون. گەلەك جاران من سوحبەت ل گەل گونديييان دكر، ب تايىبەتى ئەويىن ئىنگلىزى دزانى.

مادەم ئەو گوند و قاهيرە ناهىئىنە ھەقبەركىن. چ تشتىن جىاواز د ناۋىبەرا گوندىيىن وىرىنى و گوندىيىن ۋىرە دا ھەبۇون؟

ئەز گوندىيىكى چىايى مە. تشتىن چاندىنى بۇ من بالكىش بۇون. ل گوندەكى نىزىك شارى بىرىندىز، رەز و باغيىن زۆر ھەبۇون. ل دەمى چىنينا زەيتۈونان، من تىببىنى دكر، كو ئەوان يەك يەكە لىقەدكرن. من ژى پرسىيارا جوتىارەكى كر، كو زەحمەت نىيە، هۆسا دچنە سەر دارى و ماوهىيەكى درىز پىقە مژوپە دىن. ئەوى ژى پرسىيارا من ب پرسىيارەكا دىكە بەرسقىدا: (بۇ پىيەكا جىڭكۆرک ھەيە؟) من ژى گۆتى: (بەلى. ل نك مە، ئەم ب چەلاكەكى سەركفانەيىي درىز، ھەر ژئەردى را ئەوان زەيتۈونان دادوھشىنин پاشى خېرەدكەين).

ئەوى باوهەركى، يان ژى ب گالتە و ترانە وەرگرت؟

- نەخىر، باوهىكىر، هاتەخوارى دارەك ھەلگرت و داوهشاندە

تايىكەكى نزم. ب ساناھى پاوهشيان. بەلى پىزەيەكا زۇر ئەلگ و
چقىن دارزەيتۈونان ئى ل گەل دا وەريان. ئەو سەرسام بۇو. ل
دەستپىكى ئەقلى وى ژئەقى پىيى نەبپى. گۆتى: (پىيەكا
خابە. تايىك و چقىن دارزەيتۈونى ئى ژىقەبۇون، زەيتۈون ب
خوھ ئى برىندار بۇون. تو خەلکى كۈودەرىي؟) من گۆتى: (ئەز
خەلکى گۈندەكى رۇزەلاتا دەريايىا سېمى مە. مە پەزىيەن
زەيتۈونان ھەنە). پشتى دوو سى خولەكان، گەپنىزى و گۆتى:
(پىيَا ھەوھ درستىرە، چونكە پىيَا ئەم پى فىيربۈوين، وەختەكى
زۇر و ماندىبۈونەكا زىيدەتر پىيدقىت. سەر ھندى ئى را پشتى
چىنینى ئەم دەھىيىن سەرژنۇي ئەوان تايىكىن بچويك يەك يەكە
كەزاخە دكەين. زەحىمەتا مە دېيتە دوو زەحىمەت. زەيتۈون ئى
برىندار بن خەم ناكەت، چونكە ئەگەر بۇ گىتنەقەيى بن ئەقە
كارەكى باش ھاتىيەكىن. ئەگەر بۇ زەيتى ئى بن، ئەقە بۇ
گڭاشتنى ھىشتا باشتە. ھوين ب پىيەكا ساناھى و د دەمەكى
كورت دا، ھەردوو كرياران ب جارەكى دكەن. ئەزى نها پاشقە،
ئەۋى پىيى بكارهىنم. بىزانم ئەنجامىن وى دى چەوا بن؟!..).

- ئەقە ئالوگۇرپىيەكا باش بۇويە، ھەوھ د ناقبەرا دوو مللەتان دا

چىكىرى، ب تايىيەتى، كوشەپى مللەت ژىك جودا دكىن و ب
چاھى نەفيانى سەرەدەرى دگەل يەكودوو دكىن. ھەوھ ئەو
ھەقكىشەيە بەروۋاڭى كرەقە و ئىناقە سەرپىيَا وى يَا درست.

راست دبیژی، ئەو مala خانەدان و خوهش مرۆقا ل تىرانە من -

ناسكى و ئەقى جوتىارى هەستى سقكى ل بىرىندىزى چو جاران
ژبىرا من ناچن و چەندىن كەسىن دىكە يىن وەك وان هەبوون و
ئەم ب جوانى تىكىدگەھشتىن.

- تە چ تىشى جوان و باش ل ويىرى دىت، كول قىرە نەبوويم و
ھەولدابىن ل قىرە تاقى بکەيەقە؟

- بەلى، ل نك مە ئەو بنەدارىن سپىنداران يىن بۆ چىكىرنا پران و
كارىتەيان دھىنە دەستنىشانكىن، جودانە ژئەۋىن بۆ ستۇونان و
كارىن دىكە دھىنە بكارهينان. ئەم نىزىكى دوو مەتران، ژسەرى
وئى ب مشارى دېرىن. دەما سەرى وئى دھىتە بېرىن، ئىدى قەدا
وئى ھەلناچىت. سەروبىنن وئى ھندى يەك ستۈير دېن. ھەردۇو
ئالى ھندى يەك ھەقسەنگ و خوهپاڭ دېن.

- ئەقە رېچكەيەكا ھاشى و نامقى يە، ژئالىي فىزىكى ۋە، كارەكى
ئەندازىيارى هويرە. نە من بھىستىيە، نە من خوهندىيە.
جوتىارىن ئەقى دەقەرى شارەزايى د قانۇونىن زانسىتى دا
ھەبوويم. چما خەلكى بىرىندىزى ئەو تشت نەزانىيە؟

- بەلى، ئەوان ژى دزانى، لى ئەوا من دەقىت بېڭم ئەوە، كو ئەوان
داھىنان ژى تىدا كربۇو.

- نى ئەوب خوه داھىنانە، ژئەقى زىدەتر! ..

- ئەوان سەرئى سپىندارى دېرى. ل دويىق پانىيىا ئەۋى سەرى، ب
گولان بەترمە دىرن. سەرئى سپىندارى وەكى چەپكە گولەكى
دىاردەك و تىرە و تايىكىن ئەوان گولان ژى پىقە شۆر دبۇونەفە.
دېمىھنەكى ھندى بىزى جوان ددا باخچە و بىستانىن وان.

- ھەوھ ل ۋىرە تاقىنەكىرىنە؟

- بەلى پشتى ئەز ھاتىمەفە. مە ھندەك سپىندارىن شىپالا روپىبارى
نەنھكى ب پىكىن گولان بەترمەكىن. جوان دەرچۈون، لى پشتى
ئەو سپىندار ھاتىنە بىرىن مە دووبارە نەكىنەفە.

- نەھا ھوين پىرىن دارى درست ناكەن؟

- نۇر كىيم. نەھا وەكى جاران بەفر و باران نابارن، داكو خەلکى
ئەقان دەران ل سەر ھشكەروپىيان پىرىن دارى چىكەن. ھەما ب
بازەبەران پىدەقىيىن خوه جىيېجى دكەن. ئەو پىيىن پوپىبار لى ھەنە
پىرىن ئاقدى درست دكەن.

- بازەبەر چىيە؟ وەكى پىرىن دارىنە، يان ژى تىشىتەكى دىكەيە؟

- دەما ئاڭا پوپىباران كىيم دېيت، ھەما وەكى جۆپىيىن پان و تەنك لى
دەيىن. خەلکى دەقەرئى ژى كەقان ب پانىيىا روپىبارى رېز دكەن.
د ناۋىبەرا ھەرىيەكى و ئەۋى دىكە نىش مەترەك دېيت، كو ھندى
پىنگاۋەكا زەلامەكى ب قايدەيە. پەيادە ژى سەرپادچن.

ئەز ژ سوحبەتا وى تىيگەھىشم، من زانى بەحسا چ دكەت. بازەبەر چنە و
چەوا چىدەكەن، لى من نەزانى، كو ھشكەرۇو، و ئاقد چنە؟ من قىيا پرسىيار

بکه‌م، لی سهید بژوورکه‌فت و گوته مه: (ئەقە شەپ بىدەنگ بۇو، لى نزانىن كو ئەو پاوه‌ستان يا بهروه ختە يان ژى دى دووباره بىتەقە. قاسدى مه ژى هېشتا نەزقىيەقە... يا باشتىر ئەوه، ئەم بچىنە بن داركەزوانا پشت مزگەفتى. مشىورىيا خوه ل ويىرى ب ئامادە بۇونا گوندىيان تەمام بکەين. ئەوان دلنيا بکەين، كو ئەم ھەموو ب يەك هزر و ب يەك دەست، دى گوندى خوه پارىزىن).

ئەم رابووين. پرسىيارىن من ژى، د سىنگى من دا مانەقە. ل پەى سەيدى و ھەۋالىن وى چووين و گولوازەكى دىكەيى پرسىياران د مىشكى من دا دىزقىن. ئەوى گولوازى پرسىياران، مىشكى من وەسا گران كربۇو، كو د دوودلىا خوه دا، نەشىام بىريارا داۋىي بىدەم، كو ب ئەۋى ترۆمبىيلا جىيمسى بىزقەمەقە مال، يان ئىرۇ ژى چاقەرى بکەم و سېھى ئەز و سىنۇ بچىنە گوندى سېيىندارى.

Rûbarê Ravîna

(Roman)

Ehmed Qerenî

احمد قرني

نهر (الماء)

Aug 1

باپیو، من باوهره ل بازتری مه، تمن ته دوو نه قل هه بیون.
زیل نه قلن بازتری، ته نه قلن گوندان زی وه رگربیوو... لئن
هه روهر باوهر ناکه، ته ل نه وان گوندین لئن گه بیای،
ناوینه کا وده ناوینا من پند و پرمیارزان دیتیت، نه گه و ته
دیت بیت زی، قهت باوهر ناکه، ته شیابت دلن وئی بو
خوه کری بیت، نه گه ر ته دلن وئی زی کری بیت، مسوکه ر
تو نه شیای پرمیارین وئی بکه به پروژه بهک و د فه دیتنا
بدرسلین وان دار ل دوبیت دیرزه کا وه لاته کی و چاره نهیسا
ملله ته کی بکه رنس: